י' תמוז תשל"ז, 22.6.77 | שנה 41 | 60 עמודים | המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) | מספר 2077

הטולם הזה

תעלומת מחלתו של שר-הקליטה דויד לוי

האם הוא העלים מידע ביחס למצב בריאותו?

תשקיף

אוספים חומר להגשת קובלנות נגד דיין

אנשי תנועות־המחאה מיסידו של מוטי אשכנזי החליטו לפעול נגד חזרתו של משה דיין לממשלה בדרך מישפטית. הם עוסקים עתה בפעולת חקירה יסודית, שמטרתה לאסוף ראיות מישפטיות ועדויות בתצהירים על עבירות פליליות שביצע משה דיין בשנים האחרונות בתחום גניבת העתיקות וסחר־עתיקות בלתי־חוקי.

כאשר יימצא בידם חומר־ראיות ממשי, שלדעת מישפטנים עשוי יהיה לעמוד במיבחן מישפטי, יוגשו קובלנות פליליות נגד דיין, והם יתבעו את הסרת חסינותו לשם העמדתו למישפט בגין עבירות אלה.

עזר מנע מאריק תיק־הביטחון השני

פעילות קדחתנית שניהל מאחרי־הקלעים שר־הביטחון עזר וייצמן היא שהביאה את ראש־הממשלה, מנחם בגין, לוותר על כוונתו למנות את אריק שרון כשר במישרד ראש־הממשלה, שיהיה ממונה על נושאי המודיעין, ביטחון־הפנים והמילחמה בטרור. עזר עצמו הוא שיעד לאריק את תפקיד שר־החקלאות. מה שגרם לכך, בין השאר, היה מלאכת שיכנוע שהופעלה על וייצמן עצמו על־ידי גורמים שונים.

גורמים אלה שיכנעו אותו כי שני מינויים חשובים בצה״ל, ביניהם מינויו של תת־אלוף מסויים כמזכירו הצבאי של ראש־הממשלה, הם מינויים של תומכים מובהקים של אריק שרון.

יובל נאמן מוצע כשגריר בוושינגטון

בשיחות שהיו לראש־הממשלה מנחם בגין עם שר־החוץ שלו, משה דיין, ניסה בגין להעלות את הרעיון למנות את הח״כ־לשעבר חיים לנדאו, מוותיקי תנועת־החרות, כשגריר ישראל בוושינגטון, במקומו של שימחה דיניץ העשוי לסיים את תקופת כהונתו שם בעתיד הקרוב.

בגין ביקש לפצות בכך את חברו־לנשק באצ״ל, שפרש מיוזמתו מרשימת המועמדים לכנסת ערב הרכבתה ובכך גזר על עצמו במו־ידיו אי־מעורבות בשילטון הליכוד החדש.

אולם נראה כי למשה דיין יש מועמד משלו לתפקיד השגריר החדש בוושינגטון. זהו, ככל הנראה הפרופסור יובל נאמן, לשעבר נשיא אוניברסיטת תל־אביב, אשר ערב הבחירות הזדהה עם הליכוד בכך שהסכים להצטרף לצוות־המומחים שלו מבלי להצטרף לליכוד עצמו.

רובי־לייזר בידי צה״ל?

„ישראל היא המדינה הראשונה בעולם שהכניסה לשימוש צבאי תת־מקלע לייזר," מוסר העיתונאי האמריקאי רון לייטנר במאמר שפורסם באחרונה בעיתונות האמריקאית.

לטענת לייטנר הוחל בייצור תת־המיקלע המצוייד בקרני־לייזר, המכונה בשם „תת־מיקלע לייזר 180" בעיקבות הצלחתם של רובי־הלייזר בעלי הקנה הארוך. תת־המיקלע לייזר תוכנן בידי ממציאים מורמונים בסולט־לייק־סיטי בארצות־הברית ומיוצר, על־פי המדווח בעיתונות האמריקאית, באוסטריה. ישראל היתה בין המדינות הראשונות שרכשו כמויות גדולות של תת־מיקלע מסוג זה, שהוא בעל כושר דיוק בקליעה ושמהירותו שלושים כדור בשנייה. האפקט של הירי בתת־מיקלע זה דומה לזה של 11 אנשים היורים באקדחים אוטומטיים. דגם מיוחד של תת־המיקלע, „דגם המיסתור", נועד לשימוש אישי.

לטענת לייטנר, ייתכן שצה״ל כבר השתמש בתת־מיקלעים אלה בפעולה מיבצעית. „הגיעו דיווחים בלתי־מאושרים שאנשי־קומנדו ישראלים, שפשטו על נמל־התעופה של אנטבה באוגנדה, השתמשו בתת־מיקלעים אלה. אנשי החברה המייצרת בסלט־לייק סיטי אישרו, שישראל רכשה כמויות של תת־המיקלע 180 מייצור אמריקאי."

פארא־פסיכולוגיה לצרכים צבאיים?

בחוגים מיקצועיים בישראל עוקבים בעניין מייוחד אחר פרשת העיתונאי רוברט טות, אחרי שהשילטונות הסובייטיים טענו כי מיסמך סובייטי על מחקר פארא־פסיכולוגי, שהגיע לידיו, מכיל מידע צבאי.

זוהי הפעם הראשונה שהסובייטים מודים בעקיפין כי הצבא הסובייטי עוסק במחקר פארא־פסיכולוגי.

הדבר מאשר שמועות שפשטו כבר בעולם מזמן. אחת השמועות נוגעת לרב־סרן אמריקאי בשם תומאס הארט, שנעלם אחרי שעסק בניסויים פארא־פסיכולוגיים, שמטרתם היתה להנחות מרחוק אנשים, בניגוד לרצונם, לעשות דברים כרצון המנחה הפארא־פסיכולוגי, שנמצא בארץ אחרת. לפי השמועה, נמצא עתה הארט בברית־המועצות.

מיתון בעסקי השעשועים

בעלי בתי־קולנוע ובעלי־מיסעדות, בעיקר בערים הגדולות, טוענים לירידה ניכרת בהיקף המבקרים בעיסקיהם בחודש האחרון, מאז יום הבחירות לכנסת. בתל־אביב לבדה מעריכים את שיעור הירידה בחודש האחרון במיסעדות ובבתי־קולנוע ביותר מ־30%. זאת, לעומת ירידה מתונה מאד, בשיעור של כ־10% באותם עסקים מאז תחילת השנה.

מעריכים כי לתוצאות הבחירות היתה השפעה על כך. לטענת מומחים שהחלו עוקבים אחר התופעה, מסתמנת מאז הבחירות נטייה להסתגרות־יתר בבתים, הן מחמת השפעת תוצאות הבחירות על חלקים מסויימים באוכלוסיה, והן במטרה לעקוב אחר דיווחי הטלוויזיה, ששיעור הציפייה בתוכניותיה עלה בחודש האחרון.

מאבק על תפקיד נספחת הנשים בוושינגטון

התחדש המאבק על תפקיד הנספחת לענייני נשים ליד שגרירות ישראל בוושינגטון, וזאת אחרי שנראה היה כי כתבת מעריב, תמר אבידר, זכתה במינוי זה מטעם מישרד־החוץ. בשעתו, הציעו מיספר מועמדות את עצמן לתפקיד זה.

ועדה מיוחדת מטעם מישרד־החוץ, שבחנה את המועמדות ואת המלצותיהן, השאירה את הבחירה בין שתיים: תמר אבידר וסגן־אלוף רוחמה חרמון (צפריר לשעבר), מי שהיתה בשעתו מזכירתו של יצחק רבין בתקופת כהונתו כרמטכ״ל וכן בעת שירותו כשגריר בוושינגטון.

לבסוף נמסר לרוחמה, שהיא כיום מעורכי כתב־העת הצבאי מערכות, כי למרות שהביאה המלצות חמות מראש־הממשלה ומהרמטכ״ל, הוחלט להעדיף את תמר אבידר על פניה. סגן־אלוף רוחמה חרמון קיבלה את הידיעה במורת־רוח, אולם השלימה עימה.

עתה נודע כי הוועדה עדיין לא החליטה על המינוי ורוחמה התבקשה למלא שאלונים לבדיקה ביטחונית, כמי שעדיין מועמדת לזכות בתפקיד.

נראה כי שר־החוץ החדש, הוא שיכריע לבסוף בין השתיים.

יחזקאל פלומין פורש מעסקיו הפרטיים

חבר־הכנסת מטעם הליכוד, יחזקאל פלומין, המיועד להיות סגן שר־האוצר בממשלת בגין, החליט לפרוש מעסקיו הפרטיים עם היכנסו לתפקיד.

פלומין הוא שותף בכיר במישרד רואי־החשבון אלמגור ושות' מזה 21 שנים, וככל הנראה ייאלץ לוותר על חלקו במישרד ללא תמורה. עובדה שאותה הוא מנמק בחלקה בכך ש„מוניטין ושותפות במיקצוע ראיית־החשבון, אין אפשרות למכור."

בינתיים פנה פלומין באופן פרטי ליועץ־המישפטי־לממשלה, כדי לקבל ממנו חוות־דעת מיסמכת על האפשרויות השונות לפרישה מעסקיו, כדי שלא תהיה בכך פגיעה כספית חמורה מדי למישפחתו.

מי יהיה ראש־עיריית רמלה?

ח״כ אהרון אבו־חצירה, אשר שימש בשש השנים האחרונות כראש־עיריית רמלה ונבחר השבוע לתפקיד שר־הדתות מטעם המפד״ל, הודיע על פרישתו מתפקידיו בעירייה, כולל ראשות העיר.

הוויתור מעורר סערת־רוחות בעיריית רמלה, בעיקבות דרישתו של עורך־הדין אדמונד לוי, שנבחר בבחירות האחרונות כראש סיעת הליכוד בעירייה, שעתה ימומש ההסכם שנחתם בינו לבין אבו־חצירה ואשר לפיו יחליף הוא את אבו־חצירא בתפקיד ראש עיריית רמלה.

אדמונד לוי הושעה בינתיים מסניף מיפלגתו ברמלה, וחבריו לסיעה מתכוונים להציע מועמד אחר לתפקיד. מקורביו של לוי מאיימים לפוצץ את ישיבת העירייה שתחליט בנושא.

ביכונסקי טוען: „ברנס לא רצח את רחל!"

„אני משוכנע ב־90% שבכלא יושב אדם חף־מפשע. עמוס ברנס, שנידון למאסר־עולם על רצח החיילת רחל הלר, וערעורו על גזר־דינו נידחה על־ידי בית־המישפט העליון, לא רצח את רחל. הרוצח מסתובב חופשי עד היום.

בהצהרה מפתיעה זו יצא יורם ביכונסקי, ידידה־לשעבר של רחל הלר, שהיה עצור ונחקר במשך 38 יום כחשוד ברציחתה של החיילת, והתובע עתה פיצויים מהמדינה על מעצר השווא שלו.

ביכונסקי טוען, כי הוא מבסס את קביעתו על סמך מיספר עובדות והניסיון שעבר עליו עצמו בעת החקירה המישטרתית. כך, למשל, טוען ביכונסקי שבתי־המישפט קיבלו את הודאתו של ברנס כאילו פגש ברחל הלר בחיפה בשעה 20.30 ביום מותה, בעת שקיימת עדות של ביכונסקי כי בשעה 20.00 באותו יום הוריד אותה בצומת ארלוזורוב בתל־אביב. „היא לא יכלה להגיע לחיפה תוך חצי שעה," טוען ביכונסקי.

לדיברי ביכונסקי הוא מסר באחרונה את כל הפרטים שבידו ליועץ־המישפטי־לממשלה, שהבטיח לעיין בתיק מחדש.

פסיכיאטר נודע מואשם בעשיית מעשה־מגונה

נגד פסיכיאטר נודע, המשמש כמנהל המחלקה הפסיכיאטרית של אחד מבתי־החולים הגדולים בארץ, הוגש על־ידי פרקליטות־המדינה כתב־אישום לבית־מישפט־השלום, שבו הואשם בעשיית מעשה־מגונה.

בתוקף תפקידו משמש אותו פסיכיאטר כחבר ועדה מייעצת להפסקת הריון, הממליצה על עריכת הפלות מלאכותיות. כאשר נשלחה אליו אשה לצורך התייעצות ומתן חוות דעת פסיכיאטרית בקשר לבקשתה לאשר לה הפסקת־הריון ערך בה הרופא, לדיברי כתב־התביעה, בדיקה גינקולוגית שלא היתה בסמכותו ובתוקף תפקידו.

סום מלניק/רפאל טיראן

העולם הזה 764
תאריך: 19.6.52

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון „העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הקדיש כתבת־תולדות מאת עורך השבועון, תחת הכותרת „11 קברים ב־דרך", ללוחמי חירות ישראל שפוצצו את בתי־המלאכה של הרכבת בחיפה, במיסגרת מדיניות השבועון באותה עת להציג את תולדות המאבק לעצמאות בעיניים אובייקטיביות יותר.

בכתבה מנותחת הפעולה, שתוכננה בידי קצין־המיבצעים של הלח"י יעקב בנאי המכונה „מזל", ואושרה על־ידי חברי מרכז לח"י — נתן פרידמן ילין־מור ויצחק יזרניצקי*.

צוות כתבי „העולם הזה" לפני 25 שנים ערך „חקירה מיוחדת" על אחד מיישובי הסוכנות היהודית באותה תקופה, תחת הכותרת „אליקים: כפר גוסס". בסידרה „להבות במרחב" פורסם החלק השלישי בה, שהוקדש למאבק העצמאות שניהלה סודאן מול ה־מישטר הקולוניאלי הבריטי, תחת הכותרת „אללה ומישטר האו לוחמים על הסודאן." במדור „מישפט" סוקרת המערכת את עירעורו של דויד יעקובוביץ, שנאשם ברצח דניאל פקטורי בגן־מאיר בתל־אביב, ובאונס נעמי שטיין, לפני בית־המישפט העליון, אחרי שהנאשם נידון לעונש־מוות בערכאה נמוכה יותר. בפסק־דין בן 75 עמודים מודפסים קרא שופט בית בית־המישפט־העליון שימעון אגרנט את הנוסח המישפטי המפולפל, ש־הציל את יעקובוביץ מעץ־התלייה** בהנחה שהוא לא רצה לרצוח את פקטורי כי־אם לאנוס את נעמי שטיין.

בשער הגיליון: מתרחצים בודדים בשבת בחוף ימה של הרצליה, שהתרוקן ממתרחציו הקבועים בשל הגבלי נסיעה של מכוניות פרטיות בשבת על־ידי הקואליציה מפא"י—דתיים.

הסחטנות הדתית חוגגת בשבתות ★ זקנים כופים השקפת־חיים על הצעירים בתיאטרון ★ מנחם גפן במעצר המישטרה ★ מנחם בגין פוגש בשארל דה־גול

קורא יקר

אחרי שנים מיספר במיקצוע, נדמה לי שהעולם מסובך הרבה פחות מאשר הפילו־סופים סבורים. למעשה יש רק שני סוגי בני־אדם. בני הסוג הראשון הם אלה ה־פורצים בצעקות „דוש, אתה חייב לצייר קריקטורה שלי!" מייד אחרי שנודעת להם זהותי. בני הסוג השני רק חושבים על זאת: גם הם היו רוצים בקריקטורה, אך מתוך נימוסיות יתירה או בגלל ביישנותם הרבה יותר אינם מגלים את מחשבותיהם.

ברור מאליו שאני מסמפט הרבה יותר את בני הסוג השני, ויתר־על־כן אני מבקש מהם להמשיך בדרכם זאת. אפילו היו עוברים לסוג הראשון ומבקשים ממני קרי־קטורה, לא הייתי עושה זאת. כי אני אינני מצייר קריקטורות. הסיבה היא פשוטה: אינני קריקטוריסטן. לפחות לא במובנה ה־מלא של המילה.

זאת היא אחת הנקודות שהייתי רוצה להבהיר. נקודה שנייה היא דיעה הנשמעת לעיתים קרובות למדי: „בחיי שדוש מצויין השבוע, יש רק דבר אחד — אין ממה לצחוק!" למה יפריע דבר זה? לא התכוונתי כלל לעשות את הקריקטורה מצ־חיקה.

אני בכלל לא מבין מה, למשל, מצחיק, כאשר אני מצייר את האינפלציה כמיפ־לצת־ים ענקית (לדייק: לווייתן) כשאחד משרינו עומד בלועה ומכריז בקול רם ככל האפשר שהוא יחסל את האינפלציה. אין זאת בדיחה. אני התכוונתי לכך ברצינות ולא רציתי לדגדג את בתי־השחי שלך.

אולם בכל־זאת קורה שאנשים צוחקים. ללא ספק יש כאן מיקרה של מיקריות מוחלטת. כי אני גם אינני הומוריסטן. וזאת היא הנקודה השנייה שרציתי שתדעו עליה.

ועכשיו אתה רשאי לשאול שאלה: „אם אינך קריקטוריסטן ואם אינך הומוריסטן, לשם מה אתה שם את הציורים הקטנים האלה בהעולם הזה מדי שבוע? אגלה לך את הסוד. קודם כל, כיוון שתמורת ציורים קטנים אלה אני מקיים את עצמי. סוף־סוף לכל אדם יש זכות לקיים את עצמו. דבר נוסף, בעזרת הציורים הקטנים האלה אני יכול להביע את דעתי על דברים שונים. וסוף־סוף, כל אדם אוהב להביע את דעתו על דברים שונים וזה הכל.

-דוש-

העם

עסקים (מיפלגתיים) כרגיל

בחוץ ניגנו העיתונים הבריטיים מארש־אבל עצוב, והתכוונו להלווייה. הם הודיעו כי מדינת ישראל עומדת לרדת סופית אל הקבר הכלכלי. אולם בפנים, במדינה עצמה, התנהלו העסקים כרגיל. והעסקים היחידים שעודם פורחים במדינת ישראל הם עיסקי המיפלגות.

מדן ועד באר־שבע התנהל הקרב האכזרי על הילדים בין המיפלצות. חוק המדינה, שהוא חוק המיפלצות, מאפשר למיפלגות, לתת־מיפלגות ולפלגי־תת־מיפלגות להאריך את קיומן עד עולם ע"י חטיפת ילדים בגיל הרך. הדבר מאפשר לרבות מהן להסתיר את העובדה שהן מתו מזמן מוות טיבעי, ומעלות צחנה. בעזרת טרור ושיכנוע, לחץ ותיגרות־דמים השתמשו המיפלגות השבוע בחוק זה, במערכה הגדולה על רישום ה־תלמידים בבתי־הספר *.

אולם המאבק בין המיפלצות התנהל לא רק בארץ האם. גם במושבות האימפריה היהודית, הכפופות למדינה, הוא נמשך ב־מלוא תוקפו. במושבה העיקרית של ה־מדינה, יהדות ארצות־הברית, נערך קרב־הכרעה בין קבוצתו של הראביי איירווינג מילר, המשתדל לחבר את קרון ציוני אמ־ריקה לקטר הציוני־כללי ** בארץ, לבין כמה ראביים אחרים שביקשו לנסר את החיבור. בשדה־הקרב של מטרות נעלות אלה נמצא גם תפקיד חדש למדיניות החוץ הישראלית, שאינה קיימת בשדות קרובים יותר. החל מראש־הממשלה *** ועד לשג־ריר ישראל **** הופעלו מדינאי המדינה במערכה זו. אולם מדיניות־החוץ נכשלה. התוצאה: בסיבוב הראשון ניצחו הצ"כ את מפא"י.

---

* לפני 25 שנה, פעלה מערכת החינוך על בסיס של זרמי־חינוך שהשתייכו ל־מיפלגות פוליטיות.
** צ"כ, המשמשת כיום כאחד ממרכיבי הליכוד.
*** דויד בן־גוריון.
**** אבא אבן.

הממשלה

המסווה ירד

שבוע ימים אחרי שהממשלה הודיעה על הוראותיה החדשות לחיסכון במשק התח־בורה, הורד בגלוי המסווה מעל מטרתה האמיתית. כשניגשו רופאים, עיתונאים ו־משרתי־ציבור חיוניים אחרים למישרד־התחבורה לקבל הקלות, הודו הפקידים ב־גלוי: אפשר לתת הקלות בכל ימות ה־שבוע, אי־אפשר לתת שום הקלות בשבת, כי תפקידו האמיתי של ההסדר החדש הוא לספק את הגוש הדתי, אשר שר־התחבורה * הוא נציגו העיקרי בממשלה **.

ככל שהתעמקו הכלכלנים יותר בהגבלות החדשות, כן הן ניראו להם מפוקפקות יותר. תחת להגביר את פידיון העבודה ואת הניצול המכסימאלי של משק המכונות, תהיה הש־פעת ההגבלות הפוכה בדיוק: להוריד את תפוקת מכוניות־המשא ב־28% ולהעלות ב־אותו אחוז את מחיר תחבורת המשא וה־נוסעים.

אפילו *דבר*, עיתון מפא"י, ראה צורך לתקוף את ההחלטה. כותב הוא: „אילו הגענו להכרח, למשל, לצמצם את צריכת הטבק... האם היינו מרשים לשר המעוניין לאסור את העישון ביום השבת?" מה שאין *דבר* התמים מסביר: כיצד יכול שר־התחבורה הדתי להוציא את ההוראה בלי הסכמת ראש־הממשלה המפא"יי — ומה המחיר ששילם עבור ההסכמה.

---

* י.צ. פנקס, איש הפועל המזרחי.
** ניסיון דומה של המיפלגות הדתיות נעשה אחרי מילחמת יום־הכיפורים, במאמץ לכפות הגבלות־תחבורה בשבתות.

תיאטרון

ילדותיות שנייה

במאבק היה כתב־עת שהוצא לאור על־ידי כמה צעירים בשנתיים האחרונות לפני המילחמה, והוא התקיף בלי רחמים את „הזקנים" וטען שהם כופים על הצעירים בכל שיטחי החיים השקפת־עולם גלותית, במקום להניח לצעירים לפתח את השקפת־החיים הארצישראלית שלהם.

מכל הרשימות שהופיעו ב*במאבק* לא עורר אף קטע אחד אותה מידת רוגז כמו המערכון הקצר של י. אדוניקס, *ילדותיות שנייה*. כי *ילדותיות שנייה* גילה, בפארודיה חריפה, את המצב השורר בתיאטראות ה־וותיקים. גיבוריו היו מיתה וביגדור, זוג שחקנים זקנים. כל אחד מהם סבור כי הוא עדיין יכול לשחק תפקיד ראשי ב־מחזה *רומיאו ויוליה*, אולם בן (או בת)־זוגו זקן (או זקנה) מדי. לכן קוראת מיתה לשחקן צעיר, וביגדור קורא לשחקנית צעי־רה. אולם התיאטרון הוא קואופרטיב (כמו בהבימה), ושום החלטה אינה יכולה להת־קבל מבלי ששניהם יסכימו לה. לכן הם משלימים, לבסוף, ומחליטים בכל־זאת ל־שחק את זוג המאהבים הצעירים.

איש בזרועות רעותו. כשניגש מיכ־אל אלמז לביים את המחזה, נתקל בקושי: הוא קצר מכדי שימלא ערב, ולכן חיבר מערכה שנייה, שאינה קשורה כימעט ל־מערכה הראשונה. ביגדור נפרד ממיתה, הנוטשת בייאושה את הבמה. אך לבסוף, כעבור כמה הברקות, חוזרים הם כמובן איש לזרועות רעותו בחסות ליש, מנהל התיאטרון.

על אף מישחקם הכישרוני של טלילה בן־זכאי, יהודה פוקס ואליהו לוי ספק אם היה כדאי ל*זירה* להציג מחזה זה. אומנם הוא מצליח לשעשע את צופיו משך שע־תיים, ולעורר רחמים על אנשי־התרבות המזדקנים החשים כי הנה קם סביבם עולם חדש, ישראלי מקורי, שאין להם גישה אליו. אולם תפקידה העיקרי של *זירה*, כבמה ניסיונית, הוא להביא מחזות התוש־פים את האמיתות האכזריות של הארץ ו־חברתה ובעיות הנוער אחרי המילחמה.

אנשים

● שלושה שבועות אחרי גניבת חפצי־ערך בשווי 35 אלף לירות ממוזיאון בצלאל, עצרה מישטרת ירושלים את הקריקטוריסטן **מנחם גפן**, איש כפר יחזקאל, לשעות מיספר, כחשוד בגניבה. סיבות החשד (שהופרך): גפן הופיע אצל שומר בצלאל, לעג על הגניבה שאירעה מתחת לאפו, ו־נתבקש על־ידי שוטר־חרש ששהה במקום, להסתלק. כשחזר על משובתו בשנית, לא פיקפקה עוד המישטרה וחשדה בו בביצוע העבירה. שיבעה שוטרים לבושי אזרחית הקיפו את גפן וסילקוהו מאולם בצלאל למכונית המישטרה. גפן שוחרר רק אחרי שהוכיח שבליל הגניבה שהה בגיבעתיים, הרחוקה 70 ק"מ מירושלים, בבית הקרי־קטוריסטן־הצייר **שמעון צבר**.

● מנהיג חרות **מנחם בגין**, שיצא לאירופה למסע חרם על גרמניה, נפגש עם שונא־גרמנים אחר, **הגנרל שארל דה־גול**. הפגישה ארכה שעה ורבע במקום רבע־השעה שנקבעה מראש, כשבגין (היו־דע צרפתית) מדבר עיברית, לפי בקשתו המיוחדת של הגנרל.

---

* כיום ח"כ הליכוד ויו"ר הכנסת יצחק שמיר.
** לפני 25 שנה היתה ההוצאה־להורג בתוקף, ויעקובוביץ' ניצל ממנה ב־תוקף פסק־דין זה. מאוחר יותר הוא שוחרר מריצוי תקופת מאסר־עולם, קודם זמנו, ו־הסתבך בפלילים באופנים שונים.

דור הג׳ינס שותה קווינ׳ס

מדור הג׳ינס באירופה-לדור הג׳ינס של ישראל. קווינ׳ס. באורנג׳, לימון, ובעוד חמישה טעמים מרעננים.

Queen's®

מיוצר בישראל ע״י תשלובת מפעלי טמפו בע״מ עפ״י זכיון ״קווינ׳ס״ S.A אינטרנשיונל, ציריך.

פרסום א. גר

פעם, כביסה מבריקה
היתה עבודה קשה.
עכשיו יש לי "סופרוויט".
"כי סופרוויט של עץ הזית מתגברת
על כל לכלוך. ממש נחת!
אבקת כביסה שהיא באמת סופר: סופר נקיון,
סופר חסכון בשימוש, סופר הגנה
על האריגים וסופר רעננות לצבעים.
סופרוויט עושה לי סופר כביסה.
כדאי גם לך לנסות".
super white
high quality washing powder
for all washing machines
סופר וייט עושה סופר כביסה
עץ הזית

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר,

ודאי שמת לב בשבועות האחרונים לשתי דמויות חדשות המתנוססות מעל לשני מדורים חדשים שהוספנו בעיתון. אלה הן דמויותיהן של שוש אביגל ואודטה דנין. הראשונה היא בעלת טור של ביקורת טלוויזיה, חברתה כותבת מדור המייועד בעיקרו לנשים שבין קוראי העולם הזה.

מדורי הטלוויזיה והנשים הם מדורים פרובלמטיים לגבי העולם הזה. אם אתה נמנה עם קוראיו הוותיקים של העיתון, ודאי עקבת אחר הגילגולים השונים שעברו שני מדורים אלה במרוצת השנים.

השינויים התכופים בעיצוב מדורים אלה ובסיגנונם, יש בהם כדי להעיד על ההתלבטות שהם גורמים לנו, ועל כך שעדיין לא מצאנו את הצורה הנכונה לשלבם בעיתון. מדי־פעם אנו עורכים ניסיונות

אודטה דנין
מידע שימושי

חדשים, ומחפשים אחר הצורה ההולמת ביותר לשילובם של מדורים אלה.

הסכנות העיקריות שאנו מנסים להימנע מהן הן יצירת מדורים המיועדים לקהל־קוראים מצומצם, הדומים למדורים אחרים שמתפרסמים בעיתונות היומית והנכנסים לתלם של שיגרה. ייתכן שהפיתרון הוא הגשתם של נושאים אלה במתכונת של מדורים אישיים, שחותם אישיותו של הכותב טבוע בהם. זו גם הסיבה לכך שבניגוד לחומר עיתונאי אחר המתפרסם בהעולם הזה, מובלטת במדורים אלה זהותו של הכותב.

שוש אביגל הגיעה אלינו בתקופת מערכת הבחירות לכנסת התשיעית, כאשר ביקשה לפרסם מאמר חד־פעמי בנושא תפקידם של כלי־התיקשורת בתעמולת הבחירות, נושא שהוא קרוב לליבה.

שוש, ילידת גרמניה שגדלה בחיפה, היא בוגרת אוניברסיטות תל־אביב וירושלים בתיאטרון, סיפרות צרפתית וסיפרות השוואתית. בשעתו היתה כתבת צבאית בביטאוני צה"ל, כמו במחנה גדנ"ע ובמחנה נח"ל. כיום היא מלמדת סיפרות עיברית באוניברסיטת חיפה ותיאטרון באוניברסיטת ת"א, ומכינה דוקטוראט בנושא בעיות תיקשורת לאוניברסיטת סורבון.

בעיקבות פירסום מאמרה, שעורר הדים לא־מעטים בקרב אנשי־המיקצוע, נענתה שוש להצעה לכתוב בעיתון מדור של ביקורת טלוויזיה. „בדרך כלל אני עוסקת במיסגרת אקדמאית בבעיות של תיקשורת," אומרת שוש. „משום כך נעניתי להזדמנות לצאת ממיגדל־השן האקדמאי.

שוש אביגל
בלי לחלק ציונים

לדבר אל אנשים רבים ככל האפשר, ולגעת בבעיות בוערות."

תיבת פנדורה של שוש אביגל אינה בדיוק טור ביקורת. „זהו יותר ניסיון לשלב מידע עם הסבר על דרכי העברתו," היא טוענת. „הרדיו והטלוויזיה הם מאורעות חד־פעמיים, והעיתונות יכולה לשרת אותם לטוב ולרע בכך שהיא מתייחסת אל הדברים ששודרו ואל אופן השידור. אינני רואה את תפקידי בחלוקת ציונים, אלא־אם־כן זה הכרחי ואני יוצאת מגידרי."

בניגוד לשוש, אין אודטה דנין עיתונאית מקצועית. מדורה הוא ניסיון־הבתולין שלה בכתיבה עיתונאית. אודטה (24), ילידת רומניה שעלתה לארץ לפני 18 שנה, רואה את עצמה בראש־ובראשונה כעקרת־בית (כישרונית מאד, כפי שמעידים עליה באי־ביתה). למרות גילה הצעיר הוא הספיקה לצבור ניסיון רב בכל התחומים הקשורים בניהול משק־בית, והעשויים לעניין עקרת־בית צעירה כוותיקה. את ניסיונה זה מבקשת אודטה, הנשואה („פול טיים ג'וב", כטענתה), לחלוק עם קוראי מדורה בסיגנונה המיוחד.

כדי שלא לגשש באפלה, נשמח לקבל תגובות קוראים והתייחסויות למדוריהן של אודטה ושוש.

מכתבים

מי השתלט על המדינה?

אחרי הבחירות לכנסת השמינית, לפני שלוש שנים, יצאתם בשער קידמי (העולם הזה 1897) בקביעה חד־משמעית: „דיין השתלט על המדינה." נראה לי שהפעם, בעיקבות תוצאות הבחירות, הייתם צריכים לצאת בכותרת „הדתיים השתלטו על המדינה." שהרי עינינו הרואות, שמילבד ניצחון המפד"ל בבחירות גם מנחם בגין הוא לא פחות דתי מזבולון המר. בגין מכריז שיתקן את חוק „מיהו יהודי", יחיה את נימי החינוך הדתי בבתי־הספר,

יחוקק חוק נגד המיסיון, ועוד כהנה וכהנה.

לאור הרכב הקואליציה המסתמן בבירור, מוטב שכולנו נדאג כבר עכשיו לכיפות מתאימות או, כדיברי שולמית אלוני, לכיפות וקסדות.

ד. ישראלי, ירושלים

את מי יעדיפו האמריקאים?

האם מישהו שם לב לכך שמר שמואל כץ סיפר לכתבים אמריקאיים, שמילבד הקומוניסטים בישראל אף אחד בה איננו מסכים עם גישתו של הנשיא קארטר בדבר החזרת יהודה ושומרון?

ראשית כל, זהו שקר. כל אחד שיעמוד בפני הברירה טרור או שלום — יבחר בשלום. אפילו כיום, מחצית מחברי הכנסת נמנים עם מחנה השלום.

בגין מפלרטט עם אנשי המילחמה הקרה בפנטאגון, סנטורים המתנגדים לקארטר, בסיגנון „אמריקה חייבת לראות את המציאות." האם בגין באמת סבור, שכאשר האמריקאים יצטרכו לבחור בינו לבין קארטר, הם יבחרו בו?

יוסף שריק, תל־אביב

מי כאן שפוי?

מיכתבו של הקורא י. ורטר (העולם הזה 2075) מוביל אותנו למסקנה פשוטה: תומכי דיין בממשלת הליכוד הם „עדר של לבנטינים חסרי־בינה", ושולליו הם „אנשים שפויים".

עם כל הכבוד לקורא ורטר ולמחנה שלי, שאני נמנה עם תומכיו, בוודאי תסכימו איתי שלא ניתן לכנות כך את כלל הציבור, התומך בדיין, שחטאו היחידי מתבטא בעובדה שדיעותיו אינן תואמות את שלנו. ומאחר שכל מחנה מאמין בצידקת דרכו, אל לו לקורא ורטר לקבוע מי שפוי ומי לא!

ולעניין אחר. „אלטרנטיבה של ערכים" היתה סיסמתה של המפד"ל בבחירות לכנסת, ולא כפי שנכתב בטעות בגיליון הנ"ל במדור „סטודנטים", תחת הכותרת „מכת־מוות ליתרוש".

צמח סודרי, אשדוד

שיכחה יהודית

ככה זה יהודים, עושים הרבה מהומה ונכנסים להיסטריה במהירות, אבל שוכחים עוד יותר מהר. מדוע נפסקו הפירסומים נגד הצעד המתועב של דיין ובגין? הרי המינוי עומד להיכנס לתוקף בכל יום. יש להמשיך לפעול נגד מעשה־הנבלה הזה, ולא להרפות.

דויד גולדשטיין, רחובות

איש הישר בעינו (האחת) יעשה, ובעת הזאת המשכיל יתום.

גרשון קליין, קריית־אתא

תסריטי היצ'קוק

כתבתו של אורי אבנרי „תסריטים" (העולם הזה 2075) היא מלאכת־מחשבת של ראייה פוליטית ריאליסטית ומרחיקת־רואי. כדאי למנהיגינו בעתיד ללמוד ולשנן את התסריטים הללו, שכל אחד מהם מפחיד יותר ממישנהו, בעיקר משום שהם קולעים כל־כך.

דני זמיר, ירושלים

הכתבה „תסריטים" של אורי אבנרי מזכירה לי אותו „צלף", היורה את חיציו למטרה בלתי־מוגדרת ורק אחר־כך הוא מצייר סביב נקודת־הפגיעה את לוח־המטרה. ודי לחכימא...

גדי לב, חיפה

עשיתם צעד נבון כשהתחלתם לתאר את עלייתם ונפילתם של המישטרים הטוטאליטריים באירופה בתחילת המאה. אולי, מי שקורא מאמרים אלה יתחיל להבין ולהשוב בפרספקטיבה היסטורית יותר רחבה, ויבין שתהליכים דומים עלולים להתרחש גם בישראל.

דני מאזור, נתניה

סמי והבלשים

ישבתי מרותק מול מקלט־הטלוויזיה, ולא יכולתי להאמין למראה־עיני ולמישמע־אוזני: קצין־מישטרה בכיר, חוקר ואיש מודיעין מעולה, נזרק ממישטרת ישראל בצורה מחפירה, ועל שום מה? על שהעז להעלות רעיונות הדשים וחדשניים למילחמה בפשיעה.

את התמונה השלימה לי הכתבה (העולם

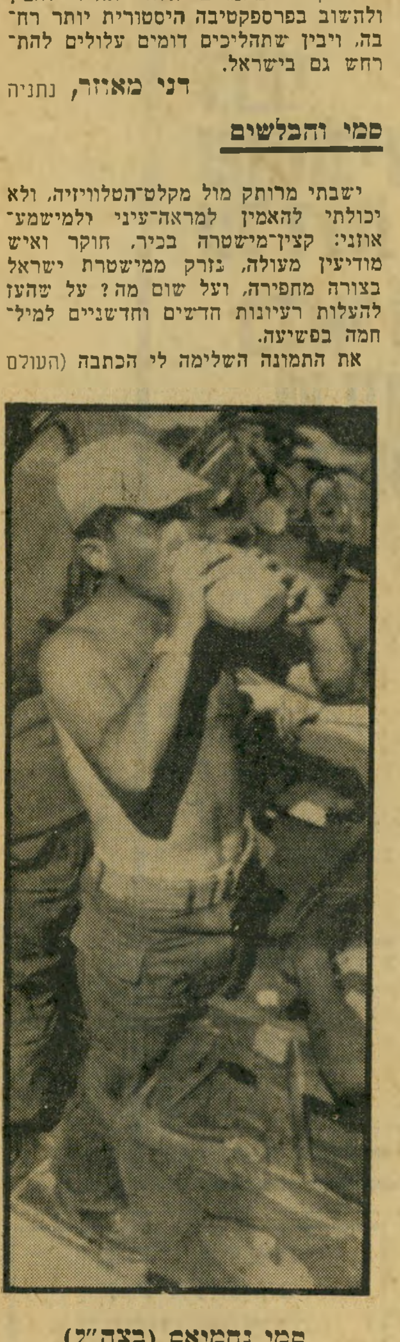

סמי נחמיאס (בצה"ל)
אור אדום

הזה 2076) על המפכ"ל חיים תבורי. כעת כבר ברור לי למה תבורי מיהר כל־כך להיפטר מזה שידע על אודותיו יותר מדי. כעת, כשהעניין איננו יותר בגדר סוד, יש למפכ"ל רק מוצא אחד ויחידי: להתפטר, ומיד!

דויד חבקין, תל־אביב

אחרי שהעזתם לחשוף (העולם הזה 2076) את מה שהעיתונים האחרים רק רמזו בקשר למפכ"ל חיים תבורי ועסקיו המ־

(המשך בעמוד 8)

מכתבים

(המשך מעמוד 7)
פולפלים. אני בהחלט מבינה מדוע נזרק סמי נחמיאס מהמישטרה במהירות כזו. כאילו היה פצצה מהלכת. יש לי רק מילה אחת להביע את הרגשתי: איחסו!

דבורה לבנון, ירושלים

פרשת פיטוריו של סמי נחמיאס ממישטרת ישראל, צריכה להדליק אור אדום אצל כולנו. זה שקיימת שחיתות במישטרה, ואפילו בדרגים הגבוהים, כולנו יודעים כבר. זה לא היה סוד.

אבל כאן, המיקרה חמור הרבה יותר. אדם שיכול היה להתמודד בהצלחה עם הפשע המאורגן, ולהביא ללכידתם והענשתם של לווייתני הפשע המאורגן בישראל, מסולק משורות המישטרה באופן מוזר דווקא כשהוא עומד על שלו ומתעקש לייעל את עבודת המישטרה.

כל זה אומר דרשני, ודורש חקירה ממלכתית אובייקטיבית, גם אם בעיקבותיה ייאלץ המפכ"ל ללכת הביתה, ואולי לגור סוף־סוף בווילה שרכש לו בדרכים כל־כך מוזרות.

שוטר, אי־שם

אני מכיר לפחות אדם אחד בארץ, שבטח מבסוט מהעובדה שסמי נחמיאס נזרק משורות מישטרת ישראל. למעשה, אני משוכנע שאותו אדם אפילו המליץ למפכ"ל לפטר את סמי נחמיאס האיום, כדי שיתנו קצת שקט לבראנג'ה.

לא ניחשתם? לאותה אישיות קוראים גם כן סמי...

ראובן אבי, תל־אביב

מהלך נכון

השאלה העומדת בפני התנועה הדמוקרטית לשינוי, אם להצטרף לממשלת הליכוד, או להישאר באופוזיציה, מזכירה במקצת את השאלה שניצבה בפני האמלט, במחזהו של שכספיר. אם תצטרף ד"ש לקואליציה במחיר הוויתור על עקרונותיה, יש לה סיכוי להתמיד ולהשאר על המפה הפוליטית. אם תלך למדבר האופוזיציה — לא יהיה עוד מה שילכד את שורותיה. שכן ד"ש קמה על בסיס רעיוני או חברתי. זוהי תנועה שביקשה לשנות את נורמות השילטון. לתנועה כזאת אין חשיבות באופוזיציה.

מנחם בגין יודע זאת היטב. לכן דחף את ד"ש בעל כורחה לאופוזיציה, כשהוא משאיר תיקים פתוחים עבורה. זאת רק שאלה של זמן עד שד"ש תממש את עקרונותיה כדי ליטול נתח מעוגת השילטון. מנהיגיה אינם צעירים. הזמן דוחק להם. הם אינם יכולים להרשות לעצמם 4 שנות אופוזיציה עקרה.

אמנון זוהר, תל־אביב

הצעת אמת

לאנשי שלי ולפורשים מן המערך: אם רצונכם לעצור את הליכוד בבחירות להסתדרות, עליכם להיתעלם משיקולים קטנוניים ולהצביע אמת, ולא לפזר את הקולות בין הסיעות הקטנות. אם לא תעשו כן, דויד לוי יהיה מזכ"ל ההסתדרות.

בן־ציון בר־גיל, גיבעתיים

נשים בישראל, לפני ואחרי

אין ספק, הנשים עלו על המפה הפוליטית בישראל. במערכת־הבחירות האחרונה, לא היתה כימעט מיפלגה שלא "גילתה" שהנשים בישראל מהוות 51 אחוזים של האוכלוסיה, וכל מיפלגה טרחה לפנות אל הציבור הנשי בסיסמות שונות.

התוצאה: בכנסת התשיעית יהיו שבע נשים, לעומת עשר נשים שהיו בכנסת השמינית.

רמה יעקובי, ירושלים

תנו לבגין צ'אנס

אני חושב שהביקורת הנוראית והתחזיו הקודרות שלכם על בגין ועל שילטון הליכוד מוקדמות מדי. הפסיקו עם זריעת הפאניקה שאין לה בסיס ראציונלי. תנו לבגין צ'אנס.

משה גולדשטיין, נס־ציונה

הפעם הגזמתם. השילטון החדש עוד לא הספיק לתפוס את מקומו שניתן לו — ואל התעלמו מזה, על־ידי רוב מכריע של העם — ואתם כבר יורדים עליו למפרע ומבכים את מר גורלנו, כאילו המילחמה תפרוץ כבר מחר.

אל תקפצו בראש. תנו לזמן לדבר לפני שאתם מבקרים.

דליה דרעי, טבריה

ממתי אתם, העולם הזה ושאר העיתונאים השמאלניים במדינה, יושבים על תקן של נביאים? האם חזיתם מראש את כל מילחמות ישראל שפרצו תחת שילטון המערך? האם ידעתם מראש שכך יסתיים השילטון המושחת הזה? האם אתם לא חושבים שהעם הזה הוא די אינטליגנטי כדי להחליט איזה שילטון הוא הטוב ביותר עבורו?

לטובת העם, הפסיקו עם ההיסטריה הבלתי־מוצדקת שאתם זורעים בציבור.

אבנר שניר, רחובות

מה אתם ממהרים? תנו להם קצת זמן להוכיח את עצמם ולחמם את הכיסאות הטריים. אם יעשו פאשלות, אדרבא, תיקפו אותם ללא־רחם. אבל אל תמהרו כל־כך, כי אתם עלולים להיראות כקופצים בראש שאין כיסוי לביקורתם.

רחל איינשטיין, רעננה

האורי הזה והאורי האחר

מקובלת עלי המחשבה, שככל שאדם מוכשר יותר ובעל כישורים גבוהים במיוחד, כך מנסה הסיטרא־אחרא להכשילו בדיעות חולות של נקיטת עמדות ודיעות פוליטיות חברתיות בלתי־מקובלות על עם ישראל.

כך גם מר אורי אבנרי, שהוא אחד האנשים המוכשרים ביותר בארץ־ישראל, וגם מי שמתנגד טוטאלית לדיעותיו ולשיטותיו חייב לראות את האמת ולהודות בכך. האמת היא נר לרגלי, גם כשהיא לא נעימה לי, וגם כשלדעתי דיעות אלה הן הרסניות לעם היהודי הנבחר. כן, נבחר? על אפכם ועל חמתכם.

אבל אורי אבנרי מבזבז, בעזרת הסיטרא־אחרא, את כל כישוריו וכישרונותיו שהשם חנן אותו בהם, בנקיטת עמדות ודיעות טמאות, וחבל. המדובר בעיקר בכל הקשור לדת ישראל ובשאלת שיטחי ארץ־ישראל שהשם נתן לעם־ישראל הנבחר מכל האומות.

הסיטרא־אחרא השתלט על אורי אבנרי חזק ולא מרפה ממנו, ואת כל אופקיו הנירחבים הוא מפנה לעבודה זרה ר"ל. עבודה זרה ממש. מאבקיו של מר אבנרי למען העם הפלסטיני שתמיד שאף להשמידנו, מעלים בי צער. חבל על האיש הזה, ההולך לאיבוד בים הדיעות הבלתי־נכונות של המחנה השמאלני הקטן שהשתלט על אמצעי־התיקשורת בארץ. כי כמו אבנרי, גם השמאלנים האחרים מוכשרים מאד, ואין לי הסבר לכך (בעיקר בשטח הסיפרות והתיקשורת ההמונית).

אילו היה מר אבנרי חוזר בתשובה שלמה ומפנה את אפיקיו לכיוונים החיוביים ולא לשליליים — כמו, להבדיל, אורי זוהר, שהוא רק בדרך, שעשה תשובה שלמה ונכנס ללמוד בישיבה קדושה — היה אבנרי יכול לתרום רבות לעם ישראל. אני מתפלל להשם, שישרה עליו רוח טהורה וקדושה במהרה בימינו. אמן.

איש נטורי־קרתא,
סובלני ואינו מפחיד, ירושלים

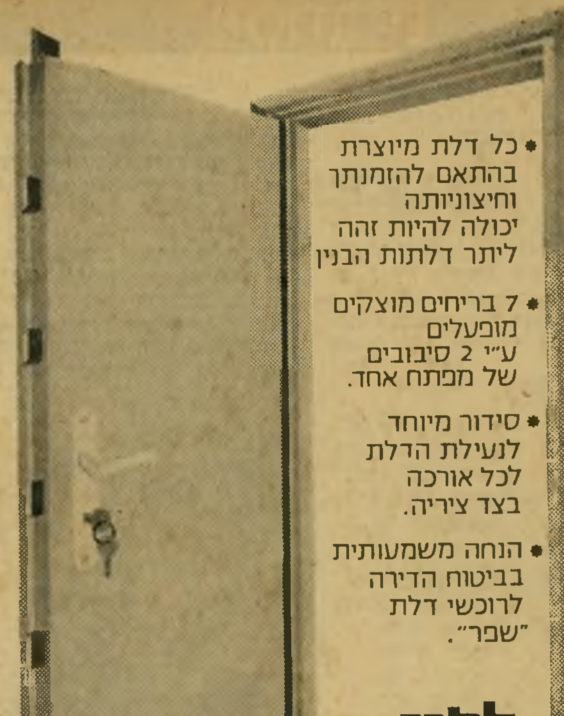

* כל דלת מיוצרת בהתאם להזמנתך וחיצוניותה יכולה להיות זהה ליתר דלתות הבנין
* 7 בריחים מוצקים מופעלים ע"י 2 סיבובים של מפתח אחד.
* סידור מיוחד לנעילת הדלת לכל אורכה בצד ציריה.
* הנחה משמעותית בביטוח הדירה לרוכשי דלת "שפר".

לפני שתחליט על דלת פלדה

כדאי שתבחן* את דלת הפלדה "שפר"

דלת פלדה "שפר" מקנה לך בטחון מידבי נגד פורצים.
80 ק"ג פלדה הנעים בקלות מפתיעה בצירים המרותכים למשקוף מפלדה המעוגן היטב לבנין. למנעול הבטחון השוויצרי מפתח שאי־אפשר לחקותו.
* לפני שתחליט על רכישת דלת בטחון כדאי לך להפגש עם האיש של "שפר", בכדי שתוכל לבחון את הדלת שלנו כפי שהיא במציאות וזה ללא כל התחיבות מצידך.
עוד מוצר איכות של "שפר" מוצרי מתכת בע"מ, שנוסדה בשנת 1954

גזור ושלח אל:
"שפר" מוצרי מתכת בע"מ, כפר ידידיה 42940
המפעל: אזור התעשיה, נתניה, טל. 23213
נא להתקשר איתי כדי לקבוע פגישה ולהציג לפני את דלת הפלדה "שפר".
שם ______
כתובת ______ טל. ______

מורלה
הטפטים המעוצבים כיצירת אומנות

קורסי צלילה
בתל־אביב ובים־סוף
צלצל: 03-295529

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

המהפכה הישראלית

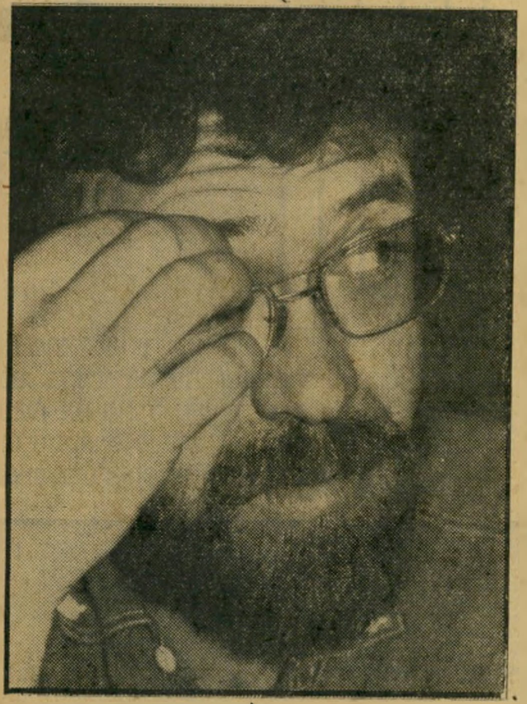

מהפכה היא „קפיצה" ברצף ההדרגתי של התפתחויות פוליטיות. שעת־כושר שבה מממשים כוחות חברתיים את עצמם, כדי לערוך חילופי־מישטר. חילופי־מישטר, ולא חילופי־שילטון. כאשר המישטר הפוליטי הקיים שוב אינו תואם את צרכי הכוחות החברתיים השולטים או הרוצים בשילטון — מתרחשת מהפכה. כך אירע במהפכה הצרפתית של 1789, כאשר סילקה הבורגנות הצרפתית את בעלי הפריבילגיות מן המישטר הישן ונטלה לעצמה את השילטון הפוליטי. כך אירע במהפכת אוקטובר הרוסית ב־1917 כשסילקו החיילים, האיכרים והפועלים את האצולה והבורגנות החלשות.

כך אירע עכשיו בישראל. הבורגנות הישראלית סילקה את הביורוקרטיה של הסוציאל־דמוקרטיה שכשלה, ו־נטלה לעצמה את השילטון הפוליטי, אחרי שהשילטון הכלכלי והאידיאולוגי נמצאו בידיה זה־מכבר. המישטר הקיים היה חלש ומפורר, ועדיין היו לו עכבות אידיאולוגיות ואחרות, כך שלא יכול לחולל את השינויים שדרשה הבורגנות לצורך ביסוס מעמדה (בוררות־חובה, הורדת השכר הריאלי, ניידות עובדים, העברת מיגזרים כלכליים בעלי פוטנציאל ריווחי מהסקטורים הציבוריים להון הפרטי).

מהפכות מלוות בדרך־כלל במידה זו או אחרת של אלימות. אלימות זו קדמה, בישראל, למהפך הפרלמנטרי. גוש־אמונים — זרועה החדה של המהפכה הימנית — ערך הפגנות אלימות נגד קיסינג'ר, מיצעד בירושלים, התנחלויות פרועות והתגרות אלימה בערביי השטחים. המישטר הקיים, חסר־האונים, העניק אישורים רטרואקטיביים להפרות־החוק האלימות, ולנבוכים התברר מי האדון. ההמון שראה את הקולות, תירגם את המציאות הפוליטית ללשון המיספרים של הקלפיות.

הביורוקרטיה השלטת לא היתה מסוגלת למחול לראשיה שסרחו כשם שמחלת לגוש־אמונים. המישטרה ובתי־המישפט, שבניגוד לאגדות לילדים, לעולם אינם אובייקטיביים וחסרי־פניות, חשו בהתרופפות מוסרות השילטון, והעניקו לו כמה מהלומות־חסד. הטרגדיות של בתי־המישפט התחלפו במלודרמה של „ההתמודדות לדעת" שנערכה בהיכל־התרבות בין רבין לפרס, והמלודרמה פינתה את מקומה לפארסה של „די לבכות בארץ הזאת", כשצעירי הקיבוצים החליטו להפגין את עליזותם „הטיבעית" מול בניין הסיפריה העירונית ה־משרת את עשירי צפון תל־אביב. מבחינת הקופה — הקלפי — היוותה ההצגה כשלון חרוץ. האפוס ה־לאומני־הדתי של הליכוד והמפד"ל, האופרטה הנבובה של ד"ש, והקומדיה־דל־ארטה של פלאטו ואריק שרון, קצרו את ההצלחה.

■ ■ ■

ניסיון להסביר כיצד ומדוע אירע כל זה, יחייב בהכרח ניתוח סוציו־היסטורי של תולדות מדינת ישראל, ואולי של תולדות הציונות כולה. בניתוח כזה יש להביא בחשבון את כל הגורמים הממלאים תפקיד בהתפתחות ההיסטורית: המדיני, הכלכלי, החברתי, האידיאולוגי, העדתי, הדתי. נדמה לי, עם זאת, כי בבסיס ההסבר (כמו גם במיקרים של המהפכה הצרפתית, או הסובייטית) יש להציב את הגורם הכלכלי־מדיני. החינוך השוביניסטי, התמוטטות ערכי תנועת־העבודה, שטיפת־המוח הלאומנית, עליית הלכי־הרוח המשיחיים — כל אלו היוו פועל־יוצא והשתקפות (ואף־כי גם ממריץ) של התפתחות כלכלית־פוליטית.

כדי להשיג את מטרתה — ריבונות מדינית — היה על התנועה הלאומית היהודית להיעזר במעצמות אימפריאליסטיות. בכך אין הציונות שונה מכל תנועה לאומית קטנה אחרת. במאבק נגד האימפריאליזם העותומני נעזרה הציונות באימפריאליזם הבריטי, וכאשר נאבקה בבריטים נעזרה באמריקאים, בצרפתים ובסובייטים. לאחר השגת העצמאות, לא הקלה העוינות הערבית על השתלבות כלכלית ופוליטית של ישראל במיזרח־התיכון, אך האמת המרה היא שדרך זו לא נוסתה מעולם. בן־גוריון החליט שנגזר על ישראל להיות נטע־זר באיזור, וכי אם רצונה להמשיך ולהתקיים, עליה להישען על מעצמות זרות, ולשמש כשלוחתן. ה־החלטה להישען על מעצמות־המערב דווקא גם היא לא היתה מיקרית, ולא היתה תלויה לחלוטין בעמדתה של בריה"מ. הסוציאל־דמוקרטיה המפא"ית של בן־גוריון העדיפה את הברית עם הימין על־פני הברית עם השמאל — ומפ"ם ואחדות־העבודה לא נכנסו ל־קואליציה עד שקיבלו את האוריינטציה המערבית של מפא"י.

מכאן ואילך היתה הדרך סלולה. בניגוד לרושם המתקבל מקריאת עיתוני־הערב, אין חלקם של הסקטור ההסתדרותי והממשלתי יחד עולה על 40% מהתוצר הלאומי — וחלקו של ההון הפרטי מגיע ל־60%. ההון הפרטי טופח על־ידי „ממשלות הפועלים" על חשבון המעמדות העובדים והשכבות הנחשלות, שחלקם ב־הכנסה הלאומית פוחת והולך.

■ ■ ■

מילחמת ששת־הימים, מינויו של דיין כשר־ביטחון, והקמת ממשלת הליכוד־הלאומי, זירזו את הפיכת ישראל למיבצר חמוש ומתחמש. בניית קו בר־לב וביצורי הרמה וביקעת־הירדן, מילחמת־ההתשה המתמשכת ו־גידול הצבא הפכו את ספקי המערכת הביטחונית לשליט הבלתי־מעורער של המדינה. נוסף על כך צצו התעשיות וענפי־התיווך והשירותים שניבנו על כוח־עבודה ערבי זול מן הגדה, חומרי־גלם חקלאיים ושוק חדש בן יותר ממיליון נפש. הברית בין כלכלת־המילחמה וכלכלת־השטחים הישראלית, מתווכת ומיוצגת על־ידי אדוני מישרד־הביטחון (דיין ופרס) לא יכלה להרשות לעצמה ויתור על השטחים שנכבשו ב־1967 (מדינה פלסטינית תפתח תעשייה עצמאית), או כינון הסדר־שלום, שלטווח בינוני וארוך יחייב הקטנה משמעותית בכלכלת המילחמה ו„הסבה מיקצועית" מכאיבה ל־בעליה.

שליטיה הנוכחיים של ישראל שואפים להמשך ה־סיכסוך האלים, כאשר מלחמה מדי־פעם „לא תזיק". הם שואפים להמשיך ולהחזיק באוכלוסיה הערבית כ־תושבים־אורחים המספקים כוח־עבודה ושוק. צרתם היא שעליהם להמשיך בשותפות־האינטרסים עם המערב ו־ארה"ב, שבה עדיין תלוי ייצור הנשק וייצוא הנשק הישראלי, ושללא תמיכתה הכלכלית והמדינית בישראל אין לנו תקומה. תיקוותם של שליטי ישראל היא שימצאו בארה"ב בעלי־ברית (לא „דעת־קהל" זו או אחרת), אינטרסים אמריקאיים מאותו סוג שפימפם את מלחמת וייאט־נאם ותיאוריית הדומינו. אלא שכוחם של אלה הוא עתה בשפל המדרגה, אם לשפוט על־פי הדטאנט המתמשך, ולפי שיפור היחסים עם סין ואף עם קובה.

כאשר יועמדו אדוני כלכלת המילחמה לפני העובדות, עלול להיות מאוחר מדי. נקודת־המפתח במערכת ה־פוליטית נתונה בידי אדם שאינו מונע על־ידי האינטרסים הקרים, הכלכליים, אלא על־ידי משיחיות מטורפת ש־אינה לוקחת בחשבון אמיתות „אובייקטיביות".

צורכי המישטר החדש יכתיבו את אופיו ואת צורתו. סממני הדמוקרטיה של המישטר הישראלי (שמאז 1967 אינו דמוקרטי) עומדים להיעלם, ותנאי הסיכסוך ה־מחריפים יכפו מישטר נוקשה, שבהיסטוריה של המאה שלנו מקובל לכנותו פאשיסטי.

שלמה פרנקל, תל־אביב

פורום העולם הזה

חוסר סיפוק מיני

זה מתחיל מזה שאתה קורא בעתון על „המצאה" חדשה שנקראת „הרבייה האל־מינית". זוהי מין „המצאה" גאונית שמטרתה „ליצור מאות, אלפים, אולי מיליוני אנשים הנראים אותו הדבר. יש להם אותן מעלות ואותם חסרונות, אותן נטיות ואותם מאוויים. בקצרה, העתקים זהים של אדם אחד" ואז אתה נזכר ב„1984" של אורוול, ויודע כי בפני המישטרים הקיימים כיום לא תעמוד בעייה של יצירת מאסות של רובוטים צייתניים אשר בבוא הזמן ימלאו אחר כל תאווה חולנית ויצרי־הרס של מנהיגים.

הכל כרוך בתהליך של עיקור וקרינה. כיצד ייתכן שבמקום שבו מדובר על תהליך של יצירה, של בריאת יצור חדש, של לידה — אחת היצירות בטבע שהאדם שותף לה — בד־בבד תופענה תופעות כמו „קרינה" ו„עיקור", אשר מסמלות בעיני את הכיעור והמוות, האפילה והפחד! האדם מעקר פריביליגיה שניתנה לו על־ידי הטבע, והטבע לא יעבור על כך בשתיקה. הזכרתי כי המדובר בעיקור פיזי אך מאחרי זאת מסתתר משהו עמוק יותר. לדעתי, אין ספק כי העיקור הפיזי בא בעיקבות העיקור שאותה עובר בן המאה שלנו. בן מאה „מודרנית" כל־כך.

„מודרניזציה" היא מילה מבטיחה מאד, המורה כביכול על רחבות־אופקים, קידמה וכדומה. ומה שחשוב — קידמה הינה ההיפך מפרימיטיביות. אך לא בהכרח כל מה שהוא ההיפך מפרימיטיביות הוא טוב, ובמיקרה הזה הקידמה לא הוכיחה את עצמה. מה עוד נותר לו לאדם המודרני אם לא האהבה, הסיפוק המיני והתא המישפחתי! בעולמנו נוכל למצוא המוני אנשים אלימים, רודפי־בצע, תאבי־שילטון, שבעייתם העיקרית היא בעיית העדר האהבה והסיפוק המיני.

■ ■ ■

לא יזיק לנו אם נתאזר במעט חוצפה, ונציץ לרגע אל תוך בתיהם של מנהיגינו — אשר אין ספק כי הם אמורים לשמש דוגמה וסמל, הם נמצאים באור ה־זרקורים ואליהם נשואות כל העיניים. ובכן, מה נראה שם! אני חושבת כי אם ניטיב להתבונן מתחת לפני השטח, נוכל לפגוש ברוב המיקרים במישפחות מפוררות ובתופעות כמו: 1) אשה שתלטנית ורודפת־פירסום 2) גבר בוגדני. 3) גבר שאשתו „מתה" עליו.

אלה ועוד אחרים, משמשים גורמים טובים לכך שאדם יבחר בעיסוק כגון פוליטיקה. מכיוון שאחת התכונות הבולטות בעיסוק זה הינה חוסר־ההגינות, ולא קשה לו לאדם שחוסר־ההגינות שורר בתא המישפחתי שלו למלא אחר פונקציה זו גם בקאריירה הפוליטית שלו.

את כל הגורמים שמניתי לעיל אפשר להכניס מתחת לכותרת: „חוסר סיפוק מיני". ובכן, אני יודעת כי יש כאלה אשר יטענו נגדי: „פרויד פשט את הרגל". אולם עדיין נותרו בי תיקווה ואמונה — ואלה משמשות כקרש הצלה לשפיות־הדעת — כי ברגע של אמת, בהיות אדם עם עצמו, כאשר יקלף את כל הקליפות הוא יוכל להכיר ולראות כי החוסר האמיתי המכאיב והמכלה הוא העדר אהבה וסיפוק מיני. ובצייני „סיפוק מיני" איני מתכוונת לאקט מכני. כי הרי כדיברי חכמים, „אדם קרוב אצל עצמו". אינני מאמינה כי המניעים הדוחפים אנשים להתעסקות בפוליטיקה הם „דאגה ואהבה לעם", או כפי שהתבטא אחד ממנהיגינו „העם קורא לי". מה יותר חשוב לו לאדם מאשר ביתו, אשתו, ילדיו, ועיסוקיו האהובים! אולם קל יותר „לדאוג" לאומה שלמה, להמוני אנשים שאינם עצמך־ובשרך, מאשר למישפחתך. זה הרבה פחות פוגע ומחייב. ולכך אני קוראת „חוסר־הגינות בתא המישפחתי".

■ ■ ■

בחברה אוטופית, שהיתה מורכבת מהרבה תאים מישפחתיים מאושרים, לא היו בוחרים במנהיג על־פי הצלחתו והתקדמותו בשדה הפוליטי — הצלחה שלא תמיד באה ביושר — אלא היו בוחרים באיש הכישרוני, ומעל לכל באיש שהתעלה לדרגה כזו, שבכוחו להעניק אהבה לא רק בתאו המישפחתי אלא אף לחרוג מתחום זה ולהעניק מעצמו למעגל אנשים רחב יותר.

אז מכיוון שבעצם אני אוהבת שירה אבל לא תמיד יוצא לי, בא לי לגמור את המאמר (או איך שתרצו לקרוא לזה בצורה קצת מליצית, ולהזכיר לכם את האיש ההוא מ„הטירה" של קאפקא, ולומר לכם ש־לדעתי טוב יותר לחפש את האמת שלו, את „שביקשה נפשך" עד סוף ימיך, אך לא לעשות שקר בנפשך ולהיצמד בכוח ובחרי־אף לדבר שאינו הולם אותך, או להיכנס לנעליים הגדולות מכפי מידתך ולשכנע את עצמך כי הן טובות והולמות אותך.

אילנה יראי, תל־אביב

קנה
כחול-לבן

מבצע חסכון של רים
RIM

קנית מוצרי "כחול-לבן" חוסכת למדינה מטבע חוץ. אולם, בקניית רהיטים, אין אנו מצפים מכם כי תשקלו את הקניה מנקודת מבט של שר האוצר. אתם מבקשים לרכוש את "המילה האחרונה" בעיצוב בינלאומי, אחריות לאיכות מעולה, שרות אמין ובמחיר סביר. ייצור רהיטים לפי נוסחה זו, הוא שהעמיד את **"רים"** במקום הראשון בין יצרני הרהיטים במדינה והביא לכך שמוצרי **"רים"** מבוקשים ב־17 מדינות ברחבי העולם.

"רים" מאפשר לכם לרכוש אותם מוצרי איכות, בחסכון ניכר באחריות מלאה, אצל סוחרים מעולים, בחודש יוני בלבד או עד גמר המלאי.

ארון סטנדרט 4 דלתות דגם "אריזונה" (1.94 X 2.42 מ')	מחיר רגיל	חסכון	מחיר מבצע
	4,570.- ל"י	575.- ל"י	3,995.—

חדר שינה דגם "אריזונה"			
מיטה (1.40 X 1.90 מ')	1,700.-	130.-	1.570.-
שתי שידות	1,200.-	100.-	1.100.-
שידה כפולה	790.-	60.-	730.-
מראה	420.-	35.-	385.-
חדר שינה + ארון	8.680.-	900.-	7.780.-

המחירים אינם כוללים מ.ע.מ.

התחייבות האיכות של "רים" ★ אחריות ★ רהיטי ירושלים "רים" בע"מ

הקניה הטובה ביותר 1977

1977

רים
RIM

מערכת קיר דגם "הילה"	מחיר רגיל	חסכון	מחיר מבצע
יחידת מדפים כפולה	1,995.-	200.-	1.795.-
יחידת בר כפולה	2,460.-	245.-	2.215.-
יחידת מדפים בודדת	1,295.-	130.-	1.165.-

מערכת ריפוד דגם "מילנו" בבד קטיפה			
כורסא	2,262.-	267.-	1.995.-
ספה דו מושבית	3,306.-	331.-	2.975.-
ספה הלת מושבית	4,382.-	432.-	3.950.-
ספה תלת מושבית הנפתחת למיטה	5,832.-	842.-	4.990.-

ירושלים: רים, כורש 7
רים, שלומציון המלכה 18.
ארים בע"מ, כורש 5.
אחים וחובסקי, יפו 44.
אחים גרין, מרכז קרית יובל.
אפיריון, שלומציון המלכה 9.
גאמ מוביליה, הרצוג 61.
המשביר לצרכן, המלך ג'ורג'.
סיולי, שתפס, דרך נווה יעקב.
מאיה רהיטים, סלח־א־דין 12.
רהיטי אשר, מאה שערים 21.
שק"ם, דוד המלך 22.
שק"ם, יפו 234.

תל-אביב: רים, בן־יהודה 108.
רים, דרך פתח־תקוה 156.
רים, הרצל 32.
ברושי, בן־יהודה 69.
המשביר לצרכן, אלנבי 115.
כל־בו שלום, מגדל שלום.
לובלינר, הרצל 46.
מיכאל דה, מטלק 9
רהיטי לידו, דיזנגוף 213.
שק"ם, בן־יהודה 177.

חיפה: רים, הרצל 67
רים, חטיבת גולני 23.
דו־עץ, מפרץ חיפה, כביש אי.פי.סי.
סטייל מוביל, הרצל 83.
רהיטי נצחון, יפו 65.
שק"ם, הרצליה 17.
שק"ם, פרץ 2.

באר-שבע: רים, הרצל 58.
רים, אזור התעשיה "עב ים" ביתן 6.
הכט נפתלי, לוחמי הגיטאות 58.
המשביר לצרכן, פינת קק"ל—הרצל.
מסן יעיש, הפלמ"ח 53.
שק"ם, יצחק בן־צבי מול תחנת אגד

אילת: הוכמן, מרכז מסחרי.
שק"ם, מרכז מסחרי, שדרות התמרים.

אשקלון: אסל, ככר העצמאות 3.
המשביר לצרכן, רח' הרצל.
זלמן, צה"ל 27.

בת-ים: רים בת־ים, ירושלים 22.
איטלרהיט, רוטשילד 27.
תפארת, ירושלים 16.

דימונה: רהיטי רוכי, מרכז מסחרי חדש.

הרצליה: טופז הרצליה, תחנה מרכזית.

חדרה: רים, הרברט סמואל 52.

חולון: אירופה מוביל, שנקר 63.
ארמון, סוקולוב 6.

טבריה: רהיטי פאר, מרכז רסקו.

ירוחם: סחימה יעיש, מרכז מסחרי.

כפר-סבא: רהיטי קולמן, ויצמן 66.

נהריה: רהיטי גיל, המייסדים 24.

נתניה: אנגל, הנטע 10.
ברמן, הרצל 29.
שק"ם, הרצל 2.

עכו: רהיטי ישראל, עכו העתיקה.

עפולה: דירתי, שדי ארלוזורוב 15.

פתח-תקוה: לה־פאיים, הברון הירש 21.
שק"ם, שטמפר 37.

צפת: צמרת, ירושלים 131.

קרית-אתא: אחים שר, זבולון 5.

קרית שמונה: רהיטי קרן, מרכז מסחרי

ראשון-לציון: שק"ם, רח' תרמ"ב 32.

רחובות: סלו, הרצל 187.
שק"ם, אחד העם 13.

רמת-גן: דומיסיל, ז'בוטינסקי 28.
שק"ם, הרא"ה 6

רמת-השרון: רהיטי בית וגן, אוסישקין 41.

פרסום אבנת/ צילום י.רותם

★ שמואל כץ היה הקונסול של דרום־אפריקה בארץ בשנות ה־30
★ הוא תיכנן את רצח המופתי
★ היה חבר במיפקדת האצ״ל וממארגני האוניה „אלטלנה״
★ האידיאולוג בתנועת א״י השלמה
★ המועמד לרשת את שימחה דיניץ

בסוף המאה ה־19 ובראשית המאה ה־20 גבר זרם המהגרים היהודים ממיזרח־אירופה לדרום־אפריקה, שהציעה בפניהם אפשרויות כלכליות רבות. בתקופה שלאחרי מילחמת־העולם הראשונה, ביסס זאב ז׳בוטינסקי בריכוזים היהודיים שם את אחד מגרעיניו הפוליטיים העיקריים, גרעין המשמש עד עצם היום כמסד־כלכלי איתן לחרות, מיפלגתו של מנחם בגין ויורשתה של התנועה הרוויזיוניסטית. אחד מראשי תנועתו של ז׳בוטינסקי בדרום־אפריקה היה שמואל כץ.

הוא נולד ביוהנסבורג (1916), ובגיל 15 בחודש מארס 1930 במלון קארלטון ביוהנסבורג.

בשלבי פעילותו הראשונים קסמו לו המיסגרות של האימון והתילבושת הבית״רים „תוכנית האימון הגופני, ההדרת ריגשי־המישמעת וכבוד לטכס, שהיו חיוניים כל־כך כאשר היו היהודים נרדפים ונטולי־גיבוש... דווקא על צד זה של תורת בית״ר שמו מנהיגי התנועה ביוהנסבורג את עיקר הדגש...״

באותה שנה שבה פגש לראשונה בז׳בוטינסקי, השתתף שמואל כץ באירגון הבחירות להסתדרות הציונית מטעם מיפלגתו בדרום־אפריקה, והגיע להישגים מרשימים.

האיש שנקרא לפלא

החל לומד באוניברסיטה שם, כשהוא משמש כחבר פעיל בוועד המיפלגה הרוויזיוניסטית. בספר־זיכרונותיו * מכנה שמואל כץ את כניסתו לפוליטיקה הלאומית־היהודית: „היום שבו נקראתי לפלא״ **, כשכוונתו לפגישתו הראשונה עם מנהיגו, ולאדימיר זאב ז׳בוטינסקי,

מים. את מערכת־הבחירות הוא ניהל בסיסמה נגד „המנהיגות הווייצמנית ונושאי־כליה השולטים בדרום־אפריקה...״ תוך שהוא מבסס לעצמו עמדה של ,כוכב׳ התנועה הרוויזיוניסטית שם.

רצח ראש המחלקה המדינית של הסוכנות, חיים ארלוזורוב, בחולות תל־אביב, ומישפט סטאבסקי ואבא אחימאיר כפי שהשתקפו בעיניו ממרחקים, גיבשו את השקפותיו הבסיסיות לגבי המתרחש בפוליטיקה הארצישראלית, ותחושות סלידה מהנהגת מיפלגת פועלי ארץ־ישראל (מפא״י) והכרוכים אחריה באותה עת, ובכל התקופות מאז ועד היום. הוא רואה במישפט רצח־ארלוזורוב „את כל היסודות של עלילות־הדת הנוצריות״, ותולה במנהיג פועלי ארץ־ישראל דאז, דויד בן־גוריון, את האשמה לעלילות אלה, תוך שהוא נרגש עד למאד מהכינוי „ולאדימיר אלטלנה,״ שבו כינה בן־גוריון את ז׳בוטינסקי. במשך שנים רבות מאז, המשיך שמואל כץ בניסיונותיו לפענח את הסיפור המלא של רצח אלוזורוב, מבלי להגיע לתיצאות חדשות.

* שמואל כץ, „יום האש״.

** מתוך שיר של ז׳בוטינסקי, שבו מופיעות גם המילים: „אלוהים, לשילטון בחרתנו!״

עילית בחסד עצמה

קידומו של שמואל כץ במעלות המנהיגות הרוויזיוניסטית העולמית היה מטיאורי ממש. לקראת סוף שנת 1933 הוא נשלח בשם פטרונו, המיליונר מיכאל השכל, שהסדיר עבורו את מישרת המזכיר הקונסולרי של ממשלת דרום־אפריקה בארץ־ישראל. היא התעלם ממגמות הגזענות שגברו בארץ מולדתו, ומן הקשרים שחוגים חשובים שם החלו כבר באותה תקופה לרקום עם הנאצים שעלו לשילטון בגרמניה. שנים אחדות כיהן שמואל כץ במישרה קונסולרית זו, שמילאה עבירו „כיסוי״ לפעילויותיו הרוויזיוניסטיות. הוא מילא את תפקידו זה ללא רבב, מילבד פעם אחת, שבה הסתבך במתן „אשרות־כניסה״ לדרום־אפריקה לשני יהודים פרסיים שחומי־עור, שבהגיעם לשם נמנעה כניסתם על־ידי קציני־ההגירה הדרום־אפריקאיים, בטענה שהינם „אסיאתים״.

בתקופת שהותו זו בארץ, גיבש לעצמו שמואל כץ השקפת־עולם קצונית ושוללת לגבי כל פעליה של תנועת־העבודה הארצישראלית, ובעיקר אנשי „העלייה השניה״, שהגדירה: „מינח של סובלנות מבודחת כלפי דור שקוע־בעצמו, ,עילית׳ בחסר־עצמה המאמינה לא רק שהיא־היא שהניחה בראש־ובראשונה את יסודותיה של מדינת־ישראל, אלא שהיא גם מגלמת את תמצית האידיאליזם והמוסריות...״ במקביל הגדיר כץ את עמידתו של חיים וייצמן בראש התנועה הציונית: „בין־דימדומים שבין כניעות גטואית לתחייה לאומית.״

אחת הפעילויות הלא־קונסולריות שלו באותה תקופה היתה פירסום טור קבוע בהשעה האחת־עשרה, ביטאון התנועה הרוויזיוניסטית בדרום־אפריקה, בשמות־העט „בן אלקנה״, „ז׳וסטין פריסטלי״ ו„סלווין כהן־ברסלוב.״

לפטר את בנו של ז׳בוטינסקי

בסוף 1936 ביקר ז׳בוטינסקי במצריים, ותוקף איסור כניסתו לארץ־ישראל בידי שילטונות המנדט הבריטי לא בוטל *. שמואל כץ נשלח אליו מטעם הנהגת מיפלגתו בארץ, בשליחות הבלתי־נעימה לבקש מז׳בוטינסקי שיפטר את בנו, ערי, מכהונתו כנציב בית״ר בארץ־ישראל כשהסיבה, לדיברי כץ, היתה: „המישמעת בבית״ר, אף שהיתה מישמעת־מרצון, הכרח היה שתהיה קפדנית, והרבה היה תלוי בדוגמה שיתן ראש־התנועה. חשובה באותה מידה היתה עבודת־צוות מתואמת בניהולו. דברים אלה היו זרים למזגו האינדיווידואליסטי קצר־המנוחה של ערי...״

* ז׳בוטינסקי גורש מארץ־ישראל אחרי החלק שנטל בהגנת הישוב היהודי במהומות 1921.

מסיבת־הסיום של האצ״ל - כץ (מימין) ב־1948

כל אנשי בגין

(המשך מעמוד 11)

בראשית תקופת „המרד הערבי" * היה שמואל כץ מעורב במזימה לחיסולו של המופתי הירושלמי חג' אמין אל־חוסייני, בידי אחד ממתנגדיו הפוליטיים. כץ הבטיח לגייס למשימה זו כמאתיים לירות פלשתינאיות כמאה אלף ל"י כיום), והוא מגדיר את פעילותו זו בטיעון „לא הדריך את מנוחתי הצד המוסרי שבדבר. הבעייה היתה פרגמטית יותר. רצח מדיני, אפילו כשהקירבן ראוי לכך, אינו מביא מביא בהכרח לתוצאות טובות." למזלו של המופתי הירושלמי, שמאוחר יותר עבר לגרמניה הנאצית ותיפקד במסגרת מכונת־התעמולה שלה, היה זה ז'בוטינסקי עצמו שסיכל את התוכנית לרציחתו, בהוראת תיכתובת שהעביר לכץ דרך אדם שלישי שבה הורה: „ז'בוטינסקי אומר ,לא'. הם היית רוצה לראות את הערבים מטפם את וייצמן או שרתוק ** ?" ועל כך ממשיך כץ וכותב „זה היה נימוק בלתי צפוי, והוא לא עשה עלי רושם." למרות זאת ציית להוראתו של ז'בוטינסקי.

האיש שהזעיק את פליט־סטריט

בסוף 1938 הוזמן שמואל כץ על־ידי ז'בוטינסקי לעבור להתגורר בלונדון, ולערוך שם שבועון רוויזיוניסטי חדש שמטרתו היתה להסביר את עמדות התנועה לציבור הבריטי. במשך שנה וחצי פירסם מאמרים בג'ואיש הראלד עד שבחודש אפריל 1940 הופיע הגיליון הראשון של הג'ואיש סטאנדארד בתקופת חודשי ה„בליץ" על אנגליה המשיך שמואל כץ בעבודתו בשבועונו עד שבית־הדפוס, שבו הודפס השבועון, הופצץ מן האוויר בידי הגרמנים. במאי 1941 הוא נסע בדרך־הים לדרום־אפריקה, שהה שם כחצי־שנה, תוך יצירת קשרים פוליטיים רבים במימסד הדרום־אפריקאי, ואף פירסם את אחד ממאמריו ביומון האנטי־יהודי במאר.

בשובו ללונדון נותר כץ מחוסר־עבודה, ובראשית פברואר 1943 החל עובד בסיפריה ובארכיון של היומון רב־התפוצה דיילי־אכספרס שם עבד עד תום מילחמת־העולם השנייה, בקיץ 1945. קוריוז הזכור לרבים מתושבי רחוב־העיתונות הלונדוני, פליט־סטריט, הוא סיפור בהלתו של כץ באחת ממישמרות ההג"א נגד הפצצות־המעופפית מדגם וי־2. הוא הפעיל, בשל בהלה, למשך יותר מדקה את מערכת צופרי־האזעקה.

הרעיון לשלוח את האצ"ל ללחום ביוון

במארס 1946 השיג שמואל כץ ויזה *** לארץ־ישראל, ואחרי עלייתו פגש לראשונה במפקד האצ"ל, מנחם בגין, שהפקידו על הכנת חומר־התעמולה של האצ"ל באנגלית, כאשר רוב עיסוקו היה בתירגום הצהרותיו והודעותיו של האירגון־הצבאי־הלאומי לאנגלית. מפעם לפעם שימש כץ כבלדר בכיר, להעברת הודעות בין מפקד המחתרת לבין המיפקדה האירופית של אצ"ל.

בסוף שנת 46' מינה מנחם בגין את כץ כחבר המיפקדה של האצ"ל, אחרי שנוכח בנאמנותו. כץ המשיך לבלות תקופות ממושכות במסע בארצות אירופה השונות, ובתקופות שהותו בארץ הוסיף לטפל בהסברת האירגון, תוך שהחל מפרסם ידיעון־חודשי בשם Irgunpress, ושימש כמתרגם שידורי האצ"ל לאנגלית.

כאשר ביקרה בארץ, במחצית 1947, ועדת האו"ם לארץ־ישראל, היה שמואל כץ איש־הקשר בין מנחם בגין, שהיה במחתרת, לבין כמה מחברי הוועדה, ואף הפגיש אותם בביתו של המשורר יעקב כהן. כאשר עזבה הוועדה את הארץ נשלח כץ לז'נבה, מקום־מושבה של הוועדה, וקיים מיספר פגישות נוספות עם ראלף

---

* המכונה גם „פרעות 1936—39" (תרצ"ו־תרצ"ט).

** משה שרת.

*** אשרת־כניסה לארץ־ישראל מטעם השילטונות הבריטיים.

מיפקדת אצ"ל, 1947

שורה עליונה: דויד גרוזברד (כינוי במחתרת: „אמציה"), דויד טהורי („יצחק"), שמואל כץ („קרני"). שורה שנייה: ח"כ „איתן" ליבני (שם אמיתי: ירוחם), מנחם בגין, המפקד הראשי (כינוי מחתרתי: ב"צ), ח"כ־לשעבר חיים לנדאו („אברהם"). שורה תחתונה: בצלאל סטולניצקי („עמיצור"), יעקוב עמרמי „יואל", עמיחי פגלין „גידי".

באנץ' וגראנאדוס.

עד להכרזת המדינה המשיך כץ בנסיעותיו התכופות בין הארץ לאירופה, בשמשו כמרכז הפעילות הדיפלומטית של האצ"ל נגד התוכנית לחלוקתה של ארץ־ישראל, שאותה כינה „פגר מובס". בביקוריו בארצות־הברית טען נגד הגישה האמריקאית המסורתית, שקבעה את מהלכי מדיניותה מתוך תלותה במקורות־הנפט של ארצות־ערב. בפגישה שערך עם אבא הילל סילבר, ראש ועדת־החירום־הציוני באמריקה באותם ימים, הגדיר שמואל כץ את מטרות האצ"ל: „לבטל באופן פיסי את גבולות־החלוקה. בכל עת ובכל מקום שתהיה התקפה אפשרית יהיה האצ"ל מוכן להרחיק בה ככל שיהיה לאל־ידו מעבר לירדן מזה. הסוכנות היהודית (אם תעמוד, למראית־עין, על קרישתם של גבולות־החלוקה, שחוללו על־ידי הערבים) תוכל, אם תרצה, להרקיענו; אבל לא תהיה לה ברירה אלא לשלוח את ה'הגנה' בעקבותינו, כדי לקבל לידיה כל שטח שכבש ולהציב בו חיל־מצב." בתקופת שהותו בארצות־הברית פעל שמואל כץ, יחד עם ד"ר בן־ציון נתניהו (אביו של איש־אנטבה יונתן נתניהו ז"ל), תוך שהוא מנסה לעניין את הפנטאגון. בעיסקה שבמהלכה: „תמורת תמיכה אמריקאית בהקמת המדינה היהודית ישלח אצ"ל כוח צבאי ליוון, לעזור לאמריקאים להילחם בקומוניסטים."

לקראת תאריך הכרזת המדינה המשיך שמואל כץ, בעזרת שליחיו בפאריס, לארגן את שיגור אוניית־הנשק אלטלנה ואת תיכנון הגעתה ארצה. אחרי התרחשות הטרגדיה של אלטלנה ועלייתו של בגין לאוניה בחוף כפר־ויתקין, המתוארת כנגיעה בזיכרונותיו של כץ: „האם בתנאים הריגשיים בכפר־ויתקין לא הייתי אני פועל כמו בגין? אינני יודע. אפשר שהייתי חוזר על מישגהו, אבל זה היה מישגה."

ביולי 1948 מינה מנחם בגין את שמואל כץ כמפקד האצ"ל בירושלים, המקום היחידי בארץ שם חיילי האצ"ל והלח"י טרם נשבעו אמונים לצה"ל. בהגיעו לירושלים היו הוראותיו של בגין לשמואל כץ להביא לידי שיחרור העיר העתיקה ומניעת מילחמת־אחים. בירושלים פעל כץ לא כמפקד אופרטיבי של האצ"ל אלא כמנהל יחסי־החוץ, הפיקוח על המודיעין, ופיקוח על עיתון־יומי שהאצ"ל פירסם בימי המצור בירושלים.

עם פירוק יחידות האצ"ל בירושלים, והבחירות שנערכו לכנסת הראשונה, נבחר שמואל כץ כחבר־כנסת, בדומה לשאר חברי מיפקדת האצ"ל. עם פיזור הכנסת לא נבחר לכנסת השנייה וייסד את הוצאת־הספרים קרני, ששמה לקוח מכינויי המחתרת שלו, בעזרת קבוצת משקיעים מדרום־אפריקה.

עד למילחמת ששת־הימים הוא ניהל את הוצאת־הספרים שלו, תוך הוצאה לאור של ספרים ופירסומים בעלי מגמה לאומית מובהקים, מבלי לעסוק בפוליטיקה הישראלית.

אין „אומה ערבית"

אחרי תום מילחמת ששת־הימים שב שמואל כץ לזירה המדינית, ונימנה עם מייסדי התנועה למען ארץ־ישראל השלמה. תוך שהוא מאמץ לעצמו תורות „גיאו־פוליטיות" * שבאו לידי ביטויין במאמרים ובספר אדמת מריבה ** שם הוא פורש את ההיסטוריה והאידיאולוגיה של ארץ־ישראל־השלמה.

בין טענות־היסוד של שמואל כץ ניתן למצוא את הטענה, שעליה הוא חוזר בעקשנות, שאין בנמצא פליטים פלסטיניים, אלא „המון אמורפי של שמות, שקצתם שייכים לאנשים אמיתיים חיים, קצת בדויים־בתכלית או שייכים לאנשים שמתו מכבר, מיעוטם שייכים לאנשים שאין להם כית עקב יציאתם או יציאת הוריהם מארץ־ישראל ב־1948, רובם שייכים לאנשים שכיים, בלי הבדל מה מוצאם, הם חיים ועובדים כאזרחים מן השורה, אלא שהם מוסיפים לקבל מנות וטיפול רפואי על חשבון משלמי־המיסים מעולם — וכולם צרורים בצרור אחד נוח ברשימות הרישמיות של האו"ם כפליטים ערבים, ומתוארים עוד כיתר־תוקף־יחימה כ,קורבנות התוקפנות היהודית'..." וכמו בבדיחה על הפועל שביקש ממעבידו להשתחרר מיום־העבודה היחידי שלו בשנה, האחד למאי — כך מוכיח שמואל כץ, בעזרת מיספרים רבים, את עובדת אי־קיומם של הפליטים הערביים.

שעה שהוא מגדיר את עצם הקמת מדינת־ישראל בנוסח הלאקוני „התחדשותה של ההווייה המדינית העברית בארץ־ישראל" הוא טוען שאין אומה ערבית, ושאם קיימת כזאת, הרי היא יציר דמיונו של ,לורנס איש־ערב,' שהדביק על ערב־רב של פלאחים יישות לאומית של בדואים ויצר את היישות הערבית, במהלך מסע־הכיבוש של הצבא־הבריטי בהנהגת הגנראל אלנבי לעבר דמשק במילחמת־העולם הראשונה.

לטענתו של שמואל כץ, הנוכחות היחידה ובעלת־הערך בארץ־ישראל היא הנוכחות העיברית, ולכן „אגדת הזכויות ההיסטוריות של הערבים, המטופחת על־ידי שני כוחות אדירים כשטיפת־המוחות הקומוניסטית־סוביטית והדימיון הערבי..." והוא קובע כי היהודים מעודם לא היו נטולי־מולדת „לאחר שנגזלה מהם ארצם". ודומה שהסתכלותו על הרצוי להתרחש בארץ, נובע מתוך השקפה שנשתרשה אצלו עוד בצעירותו בדרום־אפריקה, שבמודל החברתי והבעייתי שלה ניתלה ברעיונותיו: „הקו העיקרי בחייה של דרום־אפריקה היה המאמץ השקדני של עם האפריקנרים (הלבנים) לבנות תרבות דרום־אפריקאית חדשה, עצמאית, בעלת ייחוד, שתטעים לא רק את שליטתו של הגזע הלבן אלא גם את מאבקה של ההווייה האפריקנרית החדשה נגד השפעת בריטניה והתרבות הבריטית..."

הארץ אינה קדושה למוסלמים

שמואל כץ הינו פולמוסן מתוחכם, איש־פירסום מעולה הבקיא ברזי ההיגיון של תרבות־המערב, ובדיאלקטיקה של הוצאת דברים מהקשרם והצגתם כאמיתות משכנעות. הוא יודע להשתמש בטכניקה של הצגת קיטעי־עובדות בפסיפס העלול להיראות כאמיתי למי שאינו אמון על העובדות.

כך הוא מוכיח, בעזרת גיאוגרפים ערביים ורושמי־קורות נוצריים, ותעודות עותומניות וקריאות עלייה לארץ־ישראל של מנהיגי קראים * שלאורך כל ההיסטוריה של ארץ־ישראל היה בה יישוב יהודי. ולאחר שהוכיח את יהדותה של הארץ, הוא טוען לגבי תושביה הערביים:

„לא היתה אומה כזאת. התביעה לזיקה היסטורית, לזכות היסטורית, לבעלות היסטורית מטעם ,העם הערבי' או מטעם ,ישות פלסטינית', היא בדייה שהומצאה בימינו אנו". טיעוניו מוצגים כמו היתה ארץ־ישראל ריקה מתושבים ו„חיכתה לתושביה הגולים" שעה שלערבים הוא קורא בהתאם להגדרה אותה אימץ לצרכיו מאת ההיסטוריון הערבי פיליפ חיטי „הפולשים מן המידבר". כמו כן מציין שמואל כץ כי „עם זאת מילאו הערבים תפקיד מיוחד ובעל־משמעות בתחום אחד בחייה של ארץ־ישראל. הם תרמו תרומה של ממש לחורבנה..." והוא מציין „לשווא תחפשו, בספרי ההיסטוריה ובתיאוריהם של בעלי־מסעות, בין נוצרים, בין מוסלמים ובין יהודים, איזה סימן של קבע ליחסי היסטורי של הערבים לארץ־ישראל... מעולם לא היה לאום ,ערבי פלסטיני'. לגבי העם הערבי בכללו, מעולם לא היתה חטיבה כגון ארץ־ישראל או פלסטין. לגבי אלה מהם שהיו בשכנותה היו אדמותיה מטרה מתאימה לשוד וביזה וליצר־ההרס הפרימיטיבי. למעטים שישבו בתחומיה היתה בלי ספק זיקה של חיבה לכפריהם..." בנוסף, תהליך השמדתה של ארץ־ישראל הופסק רק עם ראשית ההתיישבות היהודית בה, ולכן: „בשעה האחת־עשרה, עם בוא המאה החדשה, הופסק התהליך הממושך של בריחתה והתפוררותה של האוכלוסיה הלא־יהודית בארץ־ישראל..."

בהמשך הצגת טיעוניו והשקפת־עולמו של שמואל כץ הוא טוען שארץ־ישראל אינה קדושה אפילו למוסלמים „אפשר לקרוא לארץ־ישראל ארץ קדושה לשתי הדתות: ליהדות וגם לנצרות. ודאי שהיא

(המשך בעמוד 14)

---

* תורותיו הגיאופוליטיות של כץ מזכירות את אלה של קארל האוסהופר, שטען כי הגיאוגרפיה מכוונת את ההיסטוריה. ולא הכלכלה, כך שהאנשים הופכים למכשירים בין נתונים גיאוגרפיים, תוך הפרדה בין שני סוגי עמים. עמים „סטאטיים", שהגיעו לרוויה לאומית, ועמים „דינאיים", הנזקקים ל„מרחב מחייה". התורה אומצה בידי המיפלגה הנציונל־סוציאליסטית בגרמניה, היא התנועה הנאצית.

** שמואל כץ, „אדמת מריבה".

* הקראים אינם מוכרים כיהודים, ובוודאי שלא לאור „חוקי הגיור" של הקואליציה החדשה.

נשיונל מוכרת יותר טלויזיות ניידות מכל המתחרות יחד.

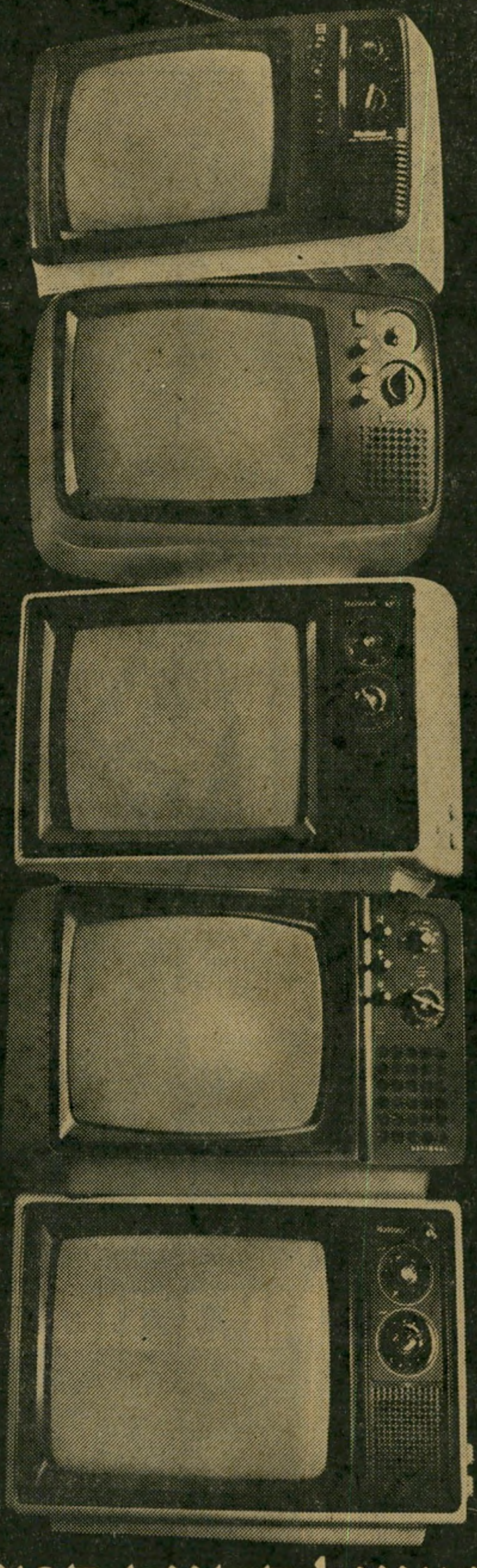

מסקנה: נשיונל הקניה הטובה ביותר.

מן המסקנה שבכותרת אתה יכול להסיק מסקנה נוספת: כדאי גם לך לרכוש טלויזיה ניידת של נשיונל.

הניידות של נשיונל מיוצרות על פי טכנולוגיה מתקדמת ביותר, בקו ייצור חדיש ובבקורת איכות קפדנית.

עובדה זו מבטיחה לך לא רק תמונה חדה וברורה ביותר, אלא גם שכלולים רבים אותם לא תמצא בטלויזיות אחרות:

מסך מיוחד לוויסות האור (Tinted Glass), מתקן מיוחד לסינון הפרעות חשמל ועוד.

אם גם אתה רוצה להיות בתמונה — בוא לראות את מבחר הדגמים ושלל הצבעים של הניידות של נשיונל באולמי התצוגה ברח' אבן גבירול 18 ת"א ובחנויות המובחרות.

אחרי הכל כשמדובר בטלויזיה — התמונה קובעת.

National

צעד קדימה אל המחר.

National Panasonic and Technics are the brandnames of Matsushita Electric

(המשך מעמוד 12)

לא היתה, ואיננה קדושה לאיסלאם. מוחמד מתהפך בלי ספק בקברו כאשר משמיעים מתוך בורות סברה שהאיסלאם יש לו ,ארץ קודש' מחוץ לערב. ארץ־ישראל אין לה בדת המוסלמית משמעות כלשהי," ולדעתו, „הבורק*, כשמו של המקום בפי המוסלמים הוא, איפוא, למעשה מזכרת־עולם להכרתו של האיסלאם באופי היהודי של המקום הקדוש..."

את טיעוניו הפוליטיים בדבר זכותה של ישראל לגבולות רחבים ובטוחים, הוא משתית על דוגמות של זכות ושליטה, שנעשו לטובת ברית־המועצות בשינוי גבוליתיה על חשבון פולין, ליטא, לטוויה, אסטוניה ופינלנד, תוך שהוא מתעלם מכך שברית־המועצות היא מעצמת־על וישראל איננה מעצמת־על.

לקראת סיום סיפרו מציג שמואל כץ טיעונים מוזרים עד כדי אבסורד, כמו: „דרך אגב, שכמעט כל המיעוטים הללו — כמו היהודים בעיראק, בצפון אפריקה ובתימן — ישבו בארצותיהם לפני שהופיעו הערבים..." ואת רשימת טיעוניו מסיים כץ בפניה מחנכת ומסבירה לערבים: „רק כאשר ילמדו ערביי ארץ־ישראל עובדות אלה יוכלו לראות קץ למצבם יוצא־הדופן. או־אז גם יבינו כי חידוש אחדותה של ארץ־ישראל בחסותה של ישראל, דבר שהוא בעת־ובעונה־אחת התפתחות היסטורית וצורך חיוני לבטחונה של ישראל, ובעצם לקיומה ממש, הוא הנושא גם להם את התקווה היחידה להשגת ביטוי־עצמי מדיני ותרבותי כאחד. יהיה להם אומנם מעמד מדיני של מיעוט לאומי, אבל הם יחיו בשוויון־זכויות אזרחי, ובשיג־שיח חופשי עם המרכזים העיקריים של החיים והתרבות הערביים, בשלום..."

סיגנון של טענות מופרכות, חצי־אמיתית, קטעים המוצאים מן ההקשר וידיעות קדומות לאומניות המתעטפות באיצטלה מדעית, לא הומצא על־ידי שמואל כץ, או על־ידי חבריו לתנועה. זהו סיגנון מוכר למדי, שנפוץ באירופה בראשית המאה הנוכחית, כאשר כל מדינה ומדינונת תפרה לעצמה תיאוריה פילוסופית והכינה לעצמה היסטוריה מפוברקת, כדי להצדיק את זכותה לספח שטחים, לדכא עמים אחרים ולהכריז על עצמה כעל מולדת של גזע־האדונים ו/או העם הנבחר.

אחד מאבות הסיגנון הזה היה האוסטן סטיוארט צ'מברליין, בעל הספר יסודות המאה ה־19, שבו פיתח את תורת העליונות של הגזע ה„ארי". שיטתו היתה פשוטה: הוא הוכיח שכל אדם חשוב בהיסטוריה היה ארי. למשל: דויד המלך, שהרי נאמר עליו שהיה נער אדמוני — ומה זה אדמוני, אם לא בלונדי? או ישו הנוצרי, שגדל בגליל שנקרא אז „גליל הגויים" — משמע שהיה גוי.

יורשו וממשיך דרכו היה אלפרד רוזנברג, שסיפרו המיתוס של המאה ה־20 הפך מעין תנ"ך פילוסופי והיסטורי של הרייך השלישי. עיקר תורתו: הגרמנים הם גזע־אדונים, להם יש זכות על כל שטח הדרוש להם, ולהמוני התת־אדם הסלאביים אין שום זכות על ארצותיהם. רוזנברג ניסה להגשים את תורתו וניתלה בנירנברג.

ברבע הרביעי של המאה ה־20 אין תורות אלה מודרניות, וקשה להניח ששמואל כץ ימצא להן אוזן קשבת בארץ נאורה כלשהי. אך את מיכלול־הדיעות הזה מסביר עתה שליחו האישי של מנחם בגין לצמרת השילטונית האמריקאית, אחת הקבוצות המתוחכמות ביותר בעולם, וליהודי ארצות־הברית. ייתכן שדיעות אלה אינן זרות וגם לא חדשות להם. כי סיפרו של שמואל כץ, שבו הוא מביע את כל מיכלול דיעותיו, ראה אור באנגלית בהוצאת באנטאם, תחת הכותרת Battle-ground („שדה הקרב"). כמה מהדורות מהספר הופצו על־ידי מחלקת ההסברה של משרד־החוץ הישראלי, בראשותם של שרי־החוץ הקודמים אבא אבן ויגאל אלון!

דוגמה נוספת לעבודה המאומצת שהשקיעו ראשי המערך כדי להכשיר את הקרקע ולסלול את הדרך לפני אנשי בגין.

דן עומר ■

---

* כינוי הר־הבית, על־שם בורק, סוסתו של מוחמד, שלאמונת המוסלמים כף־רגלה מוטבעת בסלע שבכיפת הסלע.

T 11
פרסום דיר־יעקבסון

ממשלת בגין

ובכן, יש ממשלה. דמותה ברורה. אין זה נושא להתחכמויות. אף שרבו הבדיחות סביב הקמתה, ממשלה זו אינה בדיחה.

יש לראות את הדברים כמות שהם. כי הם יקבעו את עתידנו, את גורל המדינה, את חיי בניה.

■ ■ ■

ממשלה זו דומה למישור שטוח, שהר אחד מזדקר מתוכו.

מנחם בגין.

אל תהיה לאיש אשלייה בעניין זה. אין זו ממשלה של כדי־וכך חברים. זוהי ממשלה שיש בה איש אחד, וכך־וכך אחרים, רובם אפסים.

דויד בן־גוריון, ה„אחד בדורו", התקרב למצב כזה, אך מעולם לא הגיע אליו. בארבע השנים שבין מיבצע־סיני ופרשת־לבון התקרב לשילטון־יחיד. אך גם אז כללה המערכת השילטונית עכבות רבות. המיפלגה עדיין תיפקדה. היא יכלה לבלום ולעכב. בסופו של דבר היא גברה גם על בן־גוריון.

אין שום עכבות מסוג זה במערכת השילטון של מנחם.

הוא לבדו יקבע את כל ההחלטות הנוגעות למילחמה ושלום, סיפוח השטחים הכבושים, התנחלות, יחסי־עמים.

בשנים הקרובות תהיינה אלה ההחלטות החשובות — ורק הן. כי הן תחרוצנה את דינם של אלפים רבים לחיים או למוות. הן תחלושנה על המצב הכלכלי, וממילא גם על המצב החברתי. הן תקבענה אם תהיה מדינת־ישראל אפיזודה היסטורית, שתסתיים במצדה חדשה, או שתהפוך עובדת־קבע לדורות.

כאשר בגין ידבר על נושאים אלה, כל האחרים ישתקו. אם סביר איזשהו שימחה ארליך או יוסף בורג שיוכל להשפיע עליו בעניינים אלה, כהוא זה, הרי עצם יומרתו היא מגוחכת. זה כבר הוכח במהלך המשא־ומתן עם ד"ש, כאשר הליברלים הציעו משהו, הסכימו למשהו, רמזו למשהו — ואז בא בגין, החליט, הודיע, וסביב השולחן השתררה דממה דקה.

בשפה הלאטינית, האהובה כל־כך על בגין, יש פסוק עתיק על כוחו של האפיפיור, פרי־עטו של אוגוסטין הקדוש: Roma Locuta Est, Causa Finita. לאמור: „רומא דיברה. העניין גמור."

זה יהיה עתה הכלל בשילטון, בכל הנושאים הגורליים האלה. בגין דיבר, העניין גמור.

כי בגין המתין לרגע זה כימעט 30 שנה. הוא מאמין באמונה שלמה כי הוא מגלם בגופו את גורל עם־ישראל, שהוטל עליו מלמעלה לקבוע את ההיסטוריה היהודית לדורות הבאים. הוא מוכרח גם לקחת בחשבון שאולי אין לו הרבה זמן.

בגין יחליט. בגין יפעל. עם־ישראל הפך, עתה, אובייקט של רצונו.

זוהי העובדה הראשונה, המכריעת, בממשלה זו.

■ ■ ■

הימצאותו של משה דיין בממשלה הזאת עלולה להסוות עובדה זו, לפחות בעיני הצופה השיטחי בארץ, ובעיקר בעולם.

משה דיין אינו בא לממשלה זו כמנצח, כשותף המביא עימו נדוניה חיונית.

הוא בא כגרוטאה פוליטית, בלא בסיס פוליטי עצמאי כלשהו. התפקיד ניתן לו כמעשה־חסד של איש אחד, בגין. כמו אימפרטור רומאי, המעניק מקום־כבוד לבן־חסות, כך הרים בגין את דיין מאשפתות, והעניק לו מישרה התלוייה כל־כולה בשיגיונו האישי של הקיסר.

הדבר עורר מורת־רוח לא רק אצל כל שותפיו בקואליציה, אלא גם במיפלגתו־שלו. בשיחות פרטיות, וגם לא־כל־כך פרטיות, אין אנשי־חרות, נאמניו של בגין, מסתירים את תימהונם וזעמם על מעשה זה של מנהיגם הנערץ. איך מתיישבים מושגי ה„הדר" הבית"רי עם מעשה כלנתארי גס וגלוי זה, מעשה של גניבת־מנדאט ורמייה, מעשה של שוד פוליטי לאור היום? האין דיין אחראי במישרין לגדולה שבמפלות הצבאיות של צה"ל? האם לא התעשר על חשבון עם־ישראל? האין הוא מחזיק בידיו רכוש של מיליונים, שנגנב מן הציבור?

כל זה ידוע לבגין היטב. למרות זאת לקח אליו את דיין. ואולי נכון יותר לומר: מ ש ו ם כ ך הוא לקח אותו.

כי דיין זה, שבא בנסיבות אלה, הוא מכשיר התלוי בו כל־כולו. הוא לא יקבע דבר. הוא כלי של ביצוע. הוא יוכל לייעץ, להמליץ. אך בגין יחליט, ודיין יקפוץ לדום ויבצע.

האם לקח בגין את דיין כדי להכשיר אותו לתפקיד יורש־העצר? מסופקני. הוא הביא את דיין מן המידבר, מפני שדיין יבצע את מטרותיו הישרות של בגין בשיטות־רמייה־עקלקלות.

בגין עם הרב פרוש: „בגין דיבר, העניין גמור"

בממשלת בגין שלושה אלופים. כלפי שלושתם יש לבגין יחס אבהי, ואולי גם משהו מן הקינאה הנסתרת של בן־הגולה בבן־הארץ. אולם כל השלושה — משה דיין, עזר וייצמן, אריק שרון — יעמדו מול בגין כתלמידים לפני הרב. לא יעלה על דעתו של בגין להפקיד בידי צברים נחמדים ושובבים אלה עניינים כל־כך חשובים כמו ההחלטה על מילחמה, על סיפוח, על עימות עם ארצות־הברית.

זוהי העובדה החשובה השנייה בממשלה זו.

■ ■ ■

העובדה השלישית שייכת למישור שונה לגמרי.

היא נוגעת להרכב הקואליציוני.

בגין רצה בהרכב זה, מפני שהוא מתאים בצורה הטובה ביותר ליעדיו. אין בו אף גורם מפריע אחד.

אבל הרכב זה היה אפשרי אך ורק מפני שמוסד כימעט־אלמוני, הקרוי „מועצת גדולי התורה", הסכים לכך.

ומי שהקים, יכול לפרק.

תמיכת גדולי־התורה בממשלת בגין איננה אקט חד־פעמי. ממשלת בגין תהיה זקוקה לקולות אגודת־ישראל בכל הכרעה חשובה. ואגודת ישראל לא תוכל להצביע בלי הסכמת גדולי־התורה.

משמע: למוסד זה, שרוב אזרחי ישראל אף אינם יודעים את מהותו והרכבו, יש עכשיו זכות־וטו מוחלטת על כל החלטות הממשלה.

במוסד זה תלוי עתה קיום הממשלה בכל יום ובכל שעה.

כדי לתפוס את מלוא המשמעות של מצב זה, יש להבין את טיב המוסד. הוא מורכב מיהודים, המאמינים באמת שהקדוש־ברוך־הוא נתן בסיני לא רק את התורה, אלא גם את כל ההוראות וההנחיות לעם ישראל לעולם ועד. כבר במעמד הר־סיני נקבע אם על אגודת־ישראל להצטרף לממשלת בגין אם לאו, אם להצביע כך או אחרת בעניין נתיחות־מתים או על שליחת צעירים חיים לשדה־הקטל. תפקידם של גדולי התורה אינו אלא לגלות את הרצון האלוהי, המצוי בתורה שבכתב ושבעל־פה, והקובע מראש את כל ההחלטות האקטואליות, בעניינים גדולים כקטנים.

זהו מוסד שלא נבחר. הוא מורכב מאישים סמכותיים, שכל אחד מהם הגיע לאן שהגיע בתוקף הכרת חסידיו בסמכותו המוחלטת. עצם מהותו, עצם הרכבו, נוגד באופן מוחלט את העיקרון הבסיסי של הדמוקרטיה המודרנית, של שילטון הרוב, של זכות המיעוט, של מדינת־חוק.

במוסד זה תלוי עתה קיום הממשלה בכל יום ובכל שעה.

אבסורד הוא לדבר כעת על „סטאטוס קוו", או אף על „כפייה דתית". הדברים הרחיקו לכת הרבה מעבר לכך.

ישראל צעדה צעד מכריע מדמוקרטיה לתיאוקרטיה.

אומנם, גם להבא יהיה קיים, פורמלית, שילטון הרוב. רוב חברי הכנסת יקבע את החוקים ויקיים את הממשלה. אך קיומו של רוב זה יהיה תלוי ברצונם של כמה יהודים קשישים, שהם — או קודמיהם — התנגדו להקמת המדינה, מפני שהיא דוחה את בוא המשיח, היונקים את סמכותם מצו אלוהי מלפני 3000 שנה ויותר, ושעולמם הרוחני גובש בגטאות של מיזרח־אירופה לפני מאות בשנים.

זוהי העובדה השלישית, הקובעת את מהות הממשלה.

■ ■ ■

העובדה הרביעית היא שלילית. היא נוגעת למי ש א י נ ו מצוי בממשלה.

ד"ש אינה מצוייה בה.

יש הרבה מן הקומדיה במיפגש בין הליכוד וד"ש, בין הימין העממי, היונק את כוחו מן השכבות הנמוכות ביותר, לבין הימין העילי, העיליתני, היונק את כוחו מן הצמרת החברתית.

ייגאל ידין נתקל במנחם בגין. מנהיג סינתטי, שהומצא על־ידי עצמו ושפוברק על־ידי מומחים ליחסי־ציבור, נתקל במנהיג אמיתי, העשוי ממתכת. התוצאה היתה ברורה מראש: ידין נמוג.

אין ספק שבגין לא רצה בד"ש בתוך ממשלתו. ומבחינתו שלו, הוא צדק.

על כף אחת של המאזניים היתה מונחת הנוחיות של רוב פרלמנטרי גדול ובטוח. אולם יתרון זה לא היה שקול כנגד המיגרעות, שנערמו על הכף השנייה.

ד"ש בתוך הממשלה היתה גורמת לבגין צרות אין־קץ. היומרות של ד"ש לא רק עיצבנו אותו, אלא גם הדאיגוהו. אילו היתה ד"ש בקואליציה, היה בגין צריך להיאבק בממשלה על כל החלטה מהחלטותיו, על כל התנחלות, על כל אקט של סיפוח, על כל מיבצע צבאי.

לבגין אין זמן. הוא רוצה לבצע את אשר הוא בא לבצע, ובמהרה. בניגוד לבני טרויה, לא הכניס בגין את סוס־העץ למיבצרו.

אני מניח שזה היה השיקול המכריע. אך היו, מן הסתם, גם שיקולים נוספים. ד"ש היא מתחרה פוטנציאלית לליכוד. ד"ש בממשלה היתה רוכשת קביעות, כמיפלגה מן המניין. כמו מנהיגי המערך, מאמינים גם מנהיגי הליכוד כי ד"ש באופוזיציה לא תוכל להתקיים, שהיא תתפרק ותישבר שם. כי ביסודו של דבר זהו אוסף מיקרי למדי של אישים, חלקם אידיאליסטים וחלקם הגדול קארייריסטים, מחפשי מציאות בשוק־הפישפשים הפוליטי, שבאו לד"ש מפני שהיה נדמה להם שזוהי הדרך הקצרה ביותר אל שולחן הממשלה.

(אחת ההנאות הקטנות של בגין, בימים אלה, טמונה בוודאי במחשבה שלולא פרש שמואל תמיר מן הליכוד לפני כמה חודשים, לא היה מנוס מלהעניק לו תפקיד של שר. רק הצטרפות תמיר לד"ש איפשרה לבגין למנוע את ישיבתו של איש זה, שאותו הוא מתעב, ליד שולחן הממשלה. במקומו יושב שם אליעזר שוסטק, שפילג את המרכז החופשי ז"ל.)

בגין שיחק בד"ש כמו חתול בעכבר. הוא ביייש אותה, ביזה אותה, השפיל אותה בעיני הבריות. ככל שהשתחווה לפני מועצת־גדולי־התורה, כן הפגין בוז גמור כלפי מועצת־גדולי־ד"ש.

עתה הושארו לד"ש, למראית־עין, כמה כסאות ליד שולחן הממשלה. אבל בגין דאג שהדלת תהיה כל־כך נמוכה, עד שאפשר יהיה לעבור רק בהליכה על ארבע מתחתיה, אם לא בזחילה על הגחון.

יהיה מעניין בוודאי לעקוב אחרי עתידה של ד"ש, אם יש כזה. אבל על דרכה של המדינה בשנים הקרובות, ישפיעו 15 ח"כי ד"ש פחות מן הח"כ הבודד, סמי פלאטו־שרון, היכול לספק לליכוד קול העשוי להיות חשוב במצב זה או אחר.

■ ■ ■

הנהגים העיקריים מן ההפקר יהיו הליברלים. בהעדר הד"שאים, יקבעו הם לבדם את המדיניות הכלכלית והחברתית של הממשלה.

למנחם בגין לא יהיו הזמן והרצון לעסוק בעניינים אלה. בכך הוא מצטרף למסורת של כל ראשי ממשלות ישראל עד כה, מילבד לוי אשכול.

הפילוסופיה החברתית והכלכלית של „הליברלים" באה לידי ביטוי מושלם במעשה אחד, שאמר את הכל: הזמנתו של הפרופסור מילטון פרידמן.

פרידמן זה מוחזק בעיני הכלכלנים, גם הימניים שבהם, כמו שהרב מאיר כהנא מוחזק בעיני המדינאים, גם הימניים. הוא מייצג את הימין האולטרה־קיצוני, המביך את הימין המכובד.

יש בעולם כלכלנים לאין־ספור. רבים מהם יהודים, ורבים מהם אנשי ימין כשרים־למהדרין. מי שבחר מכל אלה דווקא במילטון פרידמן, הדביק לעצמו תווית ברורה למדי.

הזרזיר ה„ליברלי" הלך אצל עורב שחור מאד.

■ ■ ■

זהו, אם כן, הקלסתרון של הממשלה החדשה.

בעניינים המדיניים, ענייני החיים והמוות, השלום והמילחמה יקבע מנחם בגין. לבדו.

בעניינים הרוחניים תקבע מועצת גדולי־התורה.

בעניינים כלכליים וחברתיים תקבע הריאקציה השחורה של מילטון פרידמן.

מזה טוב.

„הוא איש משלנו, מהליכוד!" אמרה הבחורה לשוטר, והוא ויתר על רישום הדו"ח

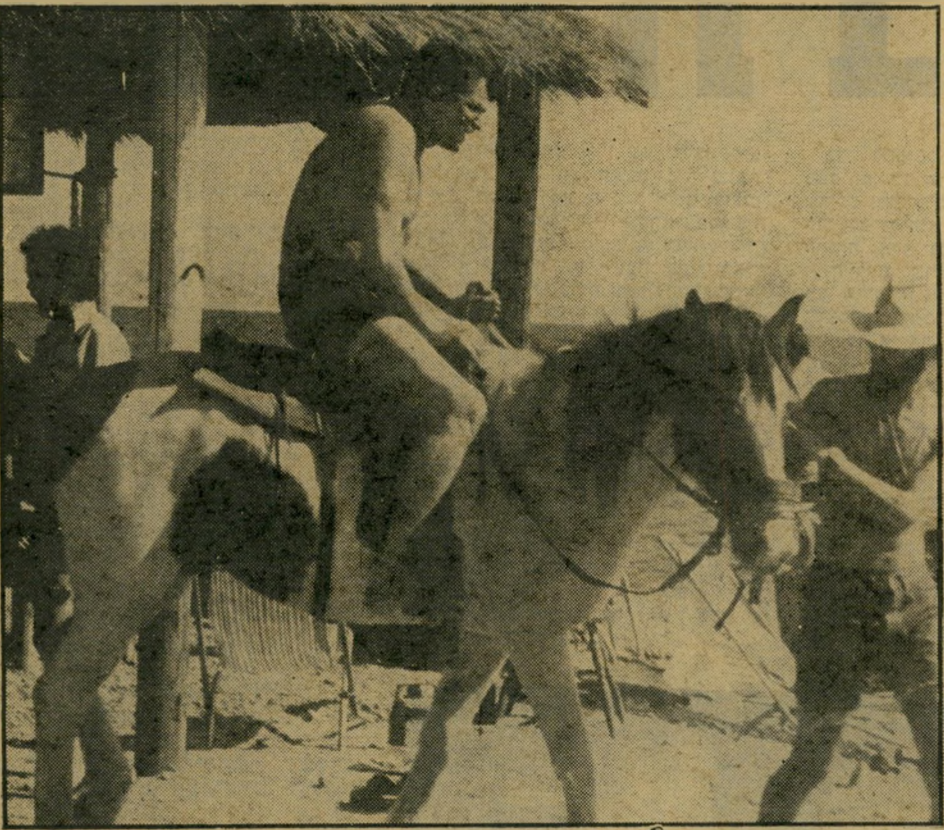

עזר וייצמן המייועד לתפקיד שר־הביטחון, בילה חופשה שלאחר־בחירות בכפרו של רפי נלסון באילת, יחד עם אשתו ראומה ובנו שאולי. עזר הצטלם על אחד הסוסים בכפר, בתנוחה המזכירה את הפסוק התנ"כי „ככה ייעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו."

■ עיתונאית צעירה פגשה במיועד להיות שר־הביטחון, **עזר וייצמן**, במיזנון הכנסת, ואמרה לו: „עייזר, מה יהיה? הייתי ממש בפאניקה בימים הראשונים אחרי שנודעו תוצאות הבחירות!" מבלי להגיד עפעף אמר עזר לדובר הליברלים בליכוד, **סמי טוויג**, שעמד לידו: „לרשום אותה מייד! אנחנו רושמים את כל אלה שזרעו בהלה בקרב הציבור, עם עליית הליכוד לשילטון."

■ הליכוד אינו חדל לחגוג. באחת ממסיבות הניצחון היו השולחנות עמוסים מכל טוב. על אחת העגלות נערמו ירקות מכל המינים. ליד העגלה עמד ח"כ **יחזקאל פלומין**, המיועד לתפקיד סגן שר־האוצר. אמר לו אחד הנוכחים: „תגיד, הירקות האלה יישארו, אחרי שתתחילו לנהל את המדינה?" השיב פלומין: „אני לא יודע אם כל הירקות יישארו. אבל לגבי דבר אחד אתה יכול להיות בטוח — גזר יישאר!" כששאל האיש למה דווקא גזר, השיב פלומין: „מה זאת אומרת למה? הרי הבטחנו את מדיניות השוט והגזר."

■ כשהמערך היה בשילטון, מקובל היה כי חברי־הכנסת מטעמו נכנסו לאולם המליאה בכניסה השמאלית, שבקירבתה היו מקומותיהם ואילו חברי הליכוד נכנסו בכניסה הימנית, שלידה היו המקומות שלהם. כעת התחלפו היוצרות והמקומות. ביום פתיחת מושב הכנסת התשיעית נתקל ח"כ הליכוד **פסח גרופר** בח"כ החדש, מזכ"ל ההסתדרות, **ירוחם משל**, שנכנס בכניסה השמאלית. אמר לו גרופר: „משל, אתה צריך להתרגל! מהיום הליכוד הוא בשמאל, המערך בימין!"

■ עד עכשיו ידוע על שר אחד, שדאג לעתידו של עוזרו. שר־המיסחר־והתעשייה **חיים בר־לב** מינה את עוזרו וידידו, **בועז אפלבאום**, לתפקיד הממונה על עידוד הסרט הישראלי. יש עוד עוזר־שר וידידימין, שאינו צריך לדאוג לעתידו: **אהוד גרא**, עוזרו של שר־התחבורה **גד יעקובי**. כשנשאל השבוע, מה הוא הולך לעשות עכשיו, השיב: „אני לא צריך לדאוג, אני עובד קבוע של מישרד־התחבורה."

■ העיתונאי **ישעיהו** („שייקה") **בן־פורת** אמר לידידיו כי אפילו יפסיד במישפט שהגיש נגדו ח"כ **שמואל פלאטו־שרון**, בסך של חצי־מיליון לירות, על הוצאת־דיבה, לא ישלם לפלאטו אגורה אחת. הוא יעדיף לשבת במעשיהו. „יש לי שם חברים, וכמו שאני באתי לשם לבקר אצל **פוקה הירש**, יבוא גם הוא לבקר אצלי."

■ **לאה**, רעייתו של ראש־הממשלה **יצחק רבין** התאוששה, ככל הנראה, מתוצאות הבחירות וממסע־הרכילות על גירושיה־כביכול מבעלה. היא נראית מדי יום ביומו בבריכת־השחייה של צהלה, לבושה בגדים שלם עם שימלה תואמת. אורחים לה לחברה ידידתה הטובה ביותר, **אילנה שפירא**, שהיא שכנתה בשכונת נווה־אביבים, בתה דליה **ארצי** ונכדה **יונתן**.

■ ראש עיריית תל־אביב, **שלמה** („צ'יצ'") **להט**, ערך סיור בחוף עג'מי ביפו וסיפר לסובבים אותו: „כאן יקום דולפינריום." כאשר תמה אחד ממלוויו למה התכוון, השיב לו צ'יצ': „יהיו כאן דולפינים ועוד כל מיני שרצים — וכאן מותר לי להגיד את המילה הזאת."

■ ראש שירותי עיריית תל־אביב, תת־אלוף (מיל.) **פינחס** („פינייה") **להב** מצא דרך מקורית לפנות אל מנהיג המיפלגה הליברלית **אריה דולצ'ין**, אחרי שזה לא הציג את מועמדותו למישרת שר מטעם מיפלגתו. פינייה הציע להעניק לדולצ'ין את התואר „שר־החוץ המיועד לשעבר."

■ כאשר צעדו השבוע ראשי מיפלגת העבודה במיפגן ההמוני בתל־אביב, שנועד להפגין את כוחה של מיפלגתם, חזה בהם חבר מועצת עיריית תל־אביב מאנשי הליכוד, **יגאל גריפל**, שאמר: „לא נורא, הם צריכים ללמוד ללכת ברגל עכשיו, כשיקחו להם את כל מכוניות־השרד."

■ שר־החוץ **משה דיין** הגיע, ערב מינויו לתפקידו, למיסעדת מאנדי'ס דראגסטור בתל־אביב, כדי לסעוד שם. שומרי־ראשו החנו את מכוניתו של דיין על המידרכה, וכאשר סיים דיין לאכול הם הסיעו אותו צפונה, ברחוב דיזנגוף, נגד הכיוון.

■ הפסל **מנשה קדישמן** חזר למכוניתו החונה, וראה שוטר שהתכונן לרשום לו דו"ח. אך הצעירה שהיתה בחברתו לא איבדה את העשתונות. היא ניגשה לשוטר ולחשה לו: „שמע, זה אחד משלנו, הוא מהליכוד." השוטר ניענע בראשו לאות הבנה, סגר את פינקס הדו"חות ולא רשם לפסל אדיר־הממדים דו"ח־חנייה.

■ ליד שולחן־הדיונים בקפה סולטאן נסב הוויכוח על מעשיה הצפויים של ממשלת־הליכוד. מישהו טען שעכשיו יערכו אנשי אצ"ל סיזון הפוך", יתנקמו ביריביהם משכבר הימים, עורכי הסיזון („העונה", שבה הסגירו אנשי ההגנה את אנשי אצ"ל לידי המישטרה הבריטית.) טען עורך הארץ, **גידעון שוקן**: „זה לא יהיה סיזון, אלא רק דמי־סיזון". דמי־סיזון („חצי סיזון") הוא מושג מעולם האופנה, וכוונתו לתקופת־המעבר בין חורף לקיץ.

■ סיפר השבוע קברניט אל על, **אורי יופה**: „טילפנתי לעזר וייצמן והוא סגר לי את הטלפון בפרצוף!" כשנשאל מה קרה ליחסים הידידותיים ששררו, כידוע, בינו לבין עזר השיב: „אני לא יודע. מה שאמרתי לו בסך־הכל היה: 'אהלן, עייזר, יש לך ד"ש!' הוא מייד סגר לי את הטלפון."

■ קשריו המישפחתיים של קצין־המודיעין המודח של המישטרה, **סמי נחמיאס**, לא עזרו לו במיוחד אצל המפכ"ל הנוכחי, רב־ניצב **חיים תבורי**. נחמיאס הוא בן דודו של מי שהיה מפכ"ל מישטרת־ישראל ועכשיו מנהל את אחד הבנקים, **יוסף נחמיאס**. ייחוס מישפחתי נוסף של סמי נחמיאס משייך אותו לקריין־הטלוויזיה הפופולרי **דן כנר**. סמי הוא דודה של **דפנה זכ**, אשתו־הדיילת של כנר, ומתגורר בבית, שבו גרים הוריה, בשכונת תלפיות בירושלים.

■ בתוכנית רב־מכר, שתשודר השבוע בגלי־צה"ל, ושתוקדש לסיפרו של **משה דיין** אבני־דרך, נשאלה בתו **יעל דיין־שיאון** על־ידי עורך התוכנית, **דניאל כהן־שגיא**, לדעתה על גיבור הספר. השיבה יעל: „אבי הוא זאב בודד, והוא מעריך אנשים לפי קשריהם עימו. בתשים לפי..."

שלמה ארצי

הזמר והמלחין, רכב באחד מימי השבוע שעבר על האופנוע שלו, והיה מעורב בתאונת דרכים שממנה יצא בשן־ועין. שלמה, בנו של סגן־ראש־עיריית תל־אביב יצחק ארצי, מוצאו ממישפחה מסורתית. מייד אחרי התאונה הלך לבית־הכנסת עם אביו, לברך בירכת „הגומל". עד שיחלים לחלוטין, הוא מסתובב בדיזנגוף מקושט בתחבושותיו.

לאנשים הנכונים!

777

הברנדי הלאומי שהוא בינלאומי.

כרמל מזרחי

יקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אנשים

קופות שאינו פעיל, קשריו עם אנשים מגיעים למינימום. לדעתי יש לו עוד עשר שנים טובות של פעילות."

■ באותה תוכנית נשאלה יעל דיין על־ידי העורך מדוע אביה לא הזכיר אותה בסיפרו. "קיבלתי ממנו בחיים יותר מאשר מיספר שורות," השיבה.

■ הכוריאוגרף האמריקאי הנודע **ג'רום רובינס**, המתארח בימים אלה בארץ כאורח להקת בת־שבע, הפתיע את העיתונאים שבאו לראיין אותו במסיבת־עיתונאים שנערכה לכבודו, כשהופיע שזוף ורענן. רובינס בן ה־60 פלוס, פשוט גילה את נואייבה, והתבודד שם ימים אחדים באלמוניות מוחלטת. "חבל שאני קשור ללוח־זמנים וחייב לחזור לניו־יורק," אמר. "אחרת, אין לי ספק שהייתי נשאר באיזור המקסים הזה עוד תקופה ארוכה. קיבלתי שם השראה להרבה רעיונות חדשים, ובכלל אני מציע לכל יוצר לרדת ולהתבודד כמה ימים. אם זה לא מעלה רעיונות, זה לפחות יפה לבריאות."

קצין־העיתונות שלו, **מנחם סביצקי**.

■ במאי־הקולנוע **אסי דיין**, אשתו, מפיקת־הטלוויזיה **אהרונה** ובתם בת החמש **עמליה**; במאי־הקולנוע **בועז דווידזון**, אשתו ההרה **ברוריה** ובתם בת השש **ליזה**; **נורית גפן**, אשתו של המשורר **יהונתן** ובתה בת השש **שירה**, יצאו כולם, בשבוע שעבר, לנפוש על חולות דהאב (די־זהב). בדרכם לשם, נעצרו בכפרו של **רפי נלסון**, באילת והביאו לו שני שתילי־עצים, שרכשו עבורו בתל־אביב. נלסון ערך טכס־שתילה לעצים, כדת וכדין, כולם ענדו זרים לראשיהם ושרו ט"ו בשבט הגיע, חג לאילנות ורפי לקח צינור־ענק והישקה את השתילים יחד עם כל הנוכחים. אמר אסי דיין: "שמעתי שיש לו מים בכפר. אז החלטתי שאם יש מים, שיהיו גם עצים. נווה־מידבר קומפלט."

■ בקפה־האמנים פינתי מתלוצצים, כי **צביקה פיק** עומד להתמנות לתפקיד הזמר הלאומי. פיק, הידוע בדיעותיו הימניות הקיצוניות, הוא הזמר החביב על צעירי הליכוד. מאז הבחירות מוזמן צביקה להופיע בכל חגיגות הליכוד ולמרות שהוא עסוק כרגע בצילומי הסרט בדרנית החצות, אינו מסרב להזמנות, נוסע מייד אחרי הצילומים להופעות בכל רחבי הארץ.

אלי נוי מנהל־עסקיו של איל־הפיצות מנפרד כץ בגרמניה, ממשיך לפתוח מיסעדות ברשת "רימיני", למרות שהבוס שלו יושב עדיין בכלא בגרמניה. השבוע פתח מיסעדה נוספת, שאותה ינהל אליוט, העובד עם מנפרד כץ זה שנים רבות. למרות היעדרו של כץ, ערכו השניים פתיחה מפוארת למיסעדה החדשה, בסיגנון המקובל על הבוס שלהם.

■ עם היוודע תוצאות־הבחירות לכנסת התשיעית החלה הבוהמה הירושלמית מתרוקנת מן הערבים שלה. אחד מעמודי־התווך בבוהמה, מנהל־ההפקה בסרטים **רעיף אליאס**, שהתגורר עשרים שנה בירושלים, חזר לכפרו שבגליל, ג'יש. כמוהו עשו איש־התפאורה **דאוד מסראווה** וידידו **פארוק חוסייני**, ששבו אף הם לכפריהם שבגליל. השלושה שהיו מעורים היטב בחיי־הלילה של ירושלים, השאירו בעיר הרבה לבבות שבורים.

■ לדובר אל־על **אוריאל ישיב** יש בבית "קונקורנציה" הנושאת שם כימעט זהה. זוהי אשתו, **אראלה ישיב**, העובדת כדוברת נעמ"ת. אלא שה"קונקורנציה" לא תימשך לאורך זמן. ישיב עומד להפסיק את עבודתו כדובר החברה, ותחתיו יחזור לתפקיד מי שהיה דובר אל־על במשך שנים רבות, **ארנולד שרמן**. יחד עם ישיב יפסיק את העבודה גם קצין־העיתונות שלו, מי שהיה כתב־הטלוויזיה **עמיקם אבן־חן**, ואילו שרמן יחזיר לעבודה את מי שהיה

■ בבניין הטלוויזיה בירושלים מצאו העובדים כינוי חדש **לאריה** ("ליאו") **דולצ'ין**: "שתי גבות לירדן."

■ העיתונאי **ג. עיטור** (עיטור גלביץ') טוען, כי החל בשבוע הבא יוקרן בטלוויזיה, מדי ערב, במקום "פסוקו של יום" — "פירקו של יום".

■ בעקבות הדברים החריפים שהושמעו בתוכנית עלי כותרת, בה רואיין קצין המודיעין המודח **סמי נחמיאס** וסיפר על חילוקי דעות ביחס לשיטות פעולה של המישטרה במילחמה בפשיעה הכבדה, נשאל שר־המישטרה **שלמה הלל**, אם לדעתו קיימת הרמוניה בין קציני המטה הארצי של המישטרה: "הרמוניה יש רק בפילהרמונית," השיב השר הידוע, כמתחמק ניצחי מתשובות ענייניות.

כך הם אומרים

קסמי ההסברה של שמואל כץ ★ בעלי הבתים שהועלו לשילטון ★ המקורות כסיסמאות נלעגות

הסברה במקום מדיניות

הליכוד נקט תכסיס־בחירות מוצלח כאשר יצא נגד ההסברה הלקויה, לדעתו, של מדיניות ישראל בעולם. עתה מבקש הליכוד, באמצעות שליחו לארצות־הברית, שמואל כץ, להפוך את ההסברה לתחליף של מדיניות. העיתונאי חיים איזק יוצא נגד שליחותו של כ"ץ והעקרונות המנחים אותה:

"אחת התכונות האופייניות לרוויזיוניזם — והיא תכונה שיורשיו בימיננו, חירות והליכוד, קיבלו ממנו — היתה האמונה במיסטיקה של המילים. כביכול, לא המעשה אלא הדיבור עיקר. מכאן גם האמונה האי־ראציונאלית בהסברה. ,מחדלי ההסברה' של הממשלה היו נושא חביב על הליכוד כל שנות שיבתו באופוזיציה. ההנחה שהשתמעה מכאן היתה: שכללו את ההסברה, שכנעו את ה,גויים' — ומייד בעיות מדיניות החוץ שלנו נפתרות. בלי צורך בוויתורים, בהסדרי־ביניים, בעיסקות מבישות.

אי־אפשר לומר, שטיעון זה לא נקלט במוחות ישראלים רבים. תרופות־פלא, קלות וזולות, שאינן דורשות השקעה ושאין צורך אלא להריק אותן ולהשתמש בהן, נראות לא פעם כתחליף פופולארי לטיפול האיטי, המייגע. ההסברה — לא כאמצעי־עזר במערכה מדינית משולבת ומורכבת אלא כתכלית לעצמה, יעילה ובעלת כוח־שיכנוע מופלה — הוצגה על־ידי הליכוד כאלטרנטיבה המדינית שלנו כלפי ארה"ב.

"זה היה, כמובן, תכסיס־בחירות. אבל, חובה היא להודות, לפחות לגבי בגין זה לא היה תכסיס־בחירות בלבד. הוא, כנראה, מאמין בתרופות־הפלא שלו, בקסמיה הכל־יכולים של ההסברה. וכך — ראשית חוכמה — נשלח שמואל כץ להביא את הבשורה לעם היושבים בחושך.

"היא לא הפך את האמריקאים לחסידי ארץ־ישראל השלמה; היא נאלץ לשחק בלהטוטי־ניסוחים — בניגוד כה קיצוני לישרות־הקו המפורסמת של הליכוד.

"דבר אחד נתברר בזמן הקצר של השליחות, עוד לפני הקמת ממשלת הליכוד: מיסטיפיקציה של ,הסברה' אינה יכולה לבוא במקום מדיניות. בגין — אם ירצה ואם ימאן — לא תהיה לו ברירה אלא להתחיל להתמודד עם המציאות."

(דבר)

האווירה החדשה

גם מי שמבקש לנהוג בפתיחות מירבית ולא לשלול כל הצעה של אנשי הליכוד מפני שהם אנשי הליכוד ותו־לא, חייב לתת דעתו על האווירה החדשה — או "שינויי הסיגנון" — שאנשים אלה מייצגים. זוהי טענתו של המבקר יורם ברונובסקי.

"האווירה שנושא עימו הליכוד היא אווירה של אנטי־אינטלקטואליות, של חוסר־הומור טוטאלי, של מילים גדולות הנאמרות בלשון־עילגים. לשונם של אנשים כמו זבולון המר וגאולה כהן היא לשון של קלישאות נטולות כל רוח־חיים, פראזות דביקות שמכבר נסחט מהן כל תוכן. המילים ,שורשים', לחזור למקורות', ,חינוך יהודי שורשי' וכו', הופכות בפי האנשים הללו לסיסמות־פירסומת נלעגות. אפשר רק לקוות שהן לא תוכלנה להמאיס את המקורות, את התנ"ך, על אוהביהם האמיתיים שאינם צריכים להיות אנשי הליכוד והמפד"ל, העושים את המקורות קרדומים לחפור בהם.

"כיוון ששוב אי־אפשר ללעוג להם בפלחנות, אפשר להתקומם על השימוש שעושה גאולה כהן בדיבריהם של ז'בוטינסקי או אצ"ג. מרחק גדול מפריד בין רוח־הריאקציה והקטנוניות של הליכוד לבין עולמותיהם של אנשי־הימין הגדולים שלפני דור או שניים.

"אך העניין הוא שלא זה עיקר הבעייה. העיקר הוא באווירה היום־יומית שעתידה לשרור תחת שילטון הליכוד, כפי שאווירה זו מתחילה להצטייר מהתבטאויותיהם של המנהיגים, וכאמור: אינה יכולה שלא להצטייר כך על־פי טיבעם של האישים הללו. עוצמת החלטה תינתן בידי אישים שבלשון־המעטה אפשר לכנות אותם ,יוצאי דופן'. גאולה כהן, דמות השייכת יותר לפולקלור מאשר לתרבות, קונה לה זכות להשמיע ,דיעות' כריזמות גמורה, ואנו מחוייבים לשמוע את דיעותיה התמהוניות ואפילו ,להתמודד איתן'.

"מה יאמרו אלה הנידחים ביותר מן האווירה שבה שרויים ומבקשים להשרותה אנשי השילטון הדרש, כאשר אומנם יביאו את הגאולה? אני מודה שגם אם נניח שהם יביאו אותה בתהום זה או אחר — תהיה הגאולה חשודה בעיני, ולסברתי יהיה פסול מוסרי בהנאה מפירותיה. יתר־על־כן: האמצעים מטביעים את מהותם על חותמה של המטרה. אם יש איזה לקח שמלמדת ההיסטוריה, אז זה הלקח: מרע יכול לצאת רק רע, גם אם למראית־עין יכול הרע הזה להיראות כטוב."

(הארץ)

בעלי־הבתים ומשק העובדים

בבחירות להסתדרות ייקבע אם אומנם תימשך האופוזיציה המסורתית לממשלה — כפי שהיה בשילטון המערך — או אם תהפוך ההסתדרות כלי־שרת בידי כמה בעלי־בתים אינטרסנטים, שהם גם נושאי התיקים הכלכליים בממשלת הליכוד. מסביר אהרון גבע:

"שימחה ארליך — תעשיין. יגאל הורוביץ, תעשיין. זלמן שובל, בנקאי. עזר וייצמן, מנהל חברות. יגאל כהן־אורגד, מנהל חברות. איתן ליבני, מנהל מיפעלים. חיים קאופמן, מנהל חברות מנחם סבידור, מנהל חברות.

"אכן, רשימה מכובדת ומרשימה. רשימה של בעלי־בתים שהועלו לשילטון בקולות פועלים. זו הפעם הראשונה מאז קום המדינה יעמדו ליד ההגה הכלכלי בעלי־בתים.

"הם אינם אנשים רעים, ואין ספק שהם רוצים בטובתה של המדינה, אלא שקיימים חילוקי־דיעות בשאלה ,מהי טובת המדינה.' אין ספק שסוכני־הנשק משוכנעים שטובת־המדינה מחייבת לאפשר להם לגבות עמלות שמנות כדי שיוכלו להדק את הקשרים עם יצרני התותחים או הטנקים בחו"ל, ואילו לעובדי מישרד־הביטחון המתלבטים בבעיות תקציביות דיעה אחרת. זה גם דינם של התעשיינים, הבנקאים ומנהלי החברות המייצגים את הליכוד בכנסת ובממשלה. כאשר יבואו להחליט על ענייני מיסים וסובסידיות, יראו לנגד עיניהם את האינטרסים של המדינה. בהתנגשות האינטרסים בין אנשי ההסתדרות של הליכוד לבין השרים־תעשיינים של הליכוד, יגבר כוחם של השרים ושל הבריה:נסת.

"חייבים לזכור, שדויד לוי משתייך למפלגה שיש בה מרות. כל עוד נאבק בממשלת המערך, נהנה דויד לוי מיד חופשית והוא היה רשאי להעלות הצעות רדיקליות. כלום תרשה לו תנועת החרות האוטוריטטיבית להתנגד לממשלת הליכוד כפי שבן־אהרון התנגד למדיניותו של ספיר? כלום לא הופך דויד לוי את ההסתדרות בעל־כורחו לתוספתן של ממשלה שבה יקבעו תעשיינים ובנקאים את ענייני המשק? כלום ייתכן שבעלי־הבתים יקבעו גם את מדיניות ההסתדרות?

(דבר)

פסוקי השבוע

מנחם בגין, בישיבת מרכז חרות: "נכון שהיה מחדל, אבל משה דיין הוא גיבור לאומי."

מנהיג ד"ש יגאל ידין, על בשלון המו"מ הקואליציוני: "המו"מ עם הליכוד התפוצץ על עקרונות ותיקים, כי התיקים הם חלק מעקרונותינו."

מיועמד הליכוד למזכ"ל ההסתדרות, דויד לוי: "אם אתה רוצה לטפס על עץ גבוה, אתה צריך לזכור כי למעלה בצמרת תישאר לבד. שם יש רוח חזקה, ואתה מוכרח להיזהר."

מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל: "אני רוצה שאמת מקלפי תצמח."

נשיאה החדש של בריה"מ, לאוניד ברז'נייב: "קיבלתי את דין התנועה."

שר־החוץ של מארוקו, ד"ר אחמד דראקי: "אני מקווה שבגין יוליך את ישראל אל השלום."

ח"כ אליעזר שוסטק, בעת בחירתו כשר מטעם לע"ם: "על העולה במעלות המיזבח להישמר לבל תיגלה ערוותו."

העיתונאי אהרון בכר: "אפשר לסמוך על משה דיין שיעשה לאמריקאים בתור שר־חוץ את מה שעשה לערבים בתור שר־ביטחון."

קצין־המודיעין לשעבר של המישטרה, שמואל (סמי) נחמיאס: "אני לא איש של הליכוד... אפשר עוד לומר דבר כזה היום?"

יום דל"ת

אזרח אחד קם בבוקר עם הנג־אובר ומנסה לעשות סדר בראש העייף. אז מה המצב הוא שואל את עצמו? מה כבר השתנה? הוא מציין לעצמו ששום דבר עוד לא השתנה. לאיש מהירקות יש מצב רוח טוב בזמן האחרון. הוא כל הזמן שורק את המנגינה של אין לי זה ואין לי זה וצריך להחליף את השילטון בהסתדרות. זה כל השינוי שואל אזרח אחד, זה שלירקות השתפר המצב רוח? בעצם, להרבה אנשים השתפר מצב הרוח. אזרח אחד הוא בסך הכל מיעוט מגוחך. למה לכפות את מצב רוחו הקודר על ההמון החוגג.

א"א הולך ברחוב ומביט באנשים, במכוניות, בבתי הקפה. שום דבר לא השתנה. כולם לובשים את אותם הג'ינסים, צוחקים כרגיל, צועקים כרגיל. גם העיתונים נראים אותו דבר. ראש הממשלה המייועד מתחבק ומתנשק, יותר מהקודם, אבל אם זה כל שינוי הסגנון אז מה קרה?

בערב רואה את הפרצופים החדשים בפוזות הישנות. פוליטיקאים משופשפים עם עיניים מזוגגות ופה שמנסח מישפטים יבשים, סתמיים. שום דבר לא קרה. פגישות, ישיבות, ועדות משא־ומתן, טקסים חגיגיים. אין תגובה, יש תגובה. הטלוויזיה ממשיכה לשדר לפי לוח המישדרים הישן. עדיין לא קרה כלום.

יום ה"א

מה לעזאזל השקט הזה, שואל את עצמו אזרח אחד, הרי המהפכה בעיצומה. למה לא שומעים כלום, למה לא רואים כלום, כמה זמן זה ייקח? אפילו ביהודה ובשומרון לא היו תגובות מייוחדות. עשור למילחמת ששת הימים עבר, וא"א אפילו לא הרגיש בו. הבוקר מצא בעיתון סימן למהפכה: בן־גוריון טוהר מחרפת אלטלנה. שמיר כתב משהו נגד הקליקה. אולי בכל זאת זה מתחיל. א"א חוזר הביתה מהמכולת ובודק אם עוקבים אחריו. שום דבר. גם לא מחכים לו במדרגות. השערה שהדביק על הדלת עדיין במקום. לא השתילו שום מיקרופונים. בחדשות אומרים שתבין אמר משהו על סיגנון חדש ברשות השידור, אולי זהו האות?

בערב פוגש אזרח אחד את ידידו אזרח אחר. שניהם מסכימים שהנה זה בא, הנה זה בא! אבל הילדים של אזרח אחר עושים שיעורים לפי המתכונת הישנה. רק שש שעות תורה בשבוע. רק שעתיים אגדה ותלמוד. הם לא לובשים עדיין כיפה, ושניהם מופתעים מאד כאשר אזרח אחד שואל אותם אם כבר התפללו הבוקר.

יום ו"ו

השמש עדיין זורחת לפי לוח הזמנים המקובל. מזג האוויר גם הוא רגיל לגבי עונה זו. את מיגדל הפיקוח ממשיכים להפעיל החיילים, שריד מן המישטר הישן, והשופט העליון מקלל אותם באבי־אביהם. האיש מהירקות עוד במצב רוח טוב. א"א שותה עם ידידו הנון־קונפורמיסט. נ"ק אומר שצריך כבר עכשיו לרדת למחתרת. זה הזמן. אבל בחוץ הכל כרגיל, ואשה אחת קונה את הלאישה החדש ששם יש סיפור על אישתו של המנהיג המייועד. נ"ק נמצא במחתרת כבר חמש־עשרה שנה. הוא עוד לא יודע שניגמרה מילחמת השיחרור. גם במישטר הישן, כשעיניו של א"א היו ללא שקיות סגולות, סבל נ"ק מרדיפות ומדיכוי אין קץ.

אזרח אחד קורא בעיתון מה חושב שר החינוך שלו לעתיד, ומהן דעותיה של הפנאטית תהיא. הוא קורא על מצב יחסי החוץ והביטחון לאחר המהפכה, וקווים לדמותו של הכלכלן החדש. הנה השואה מתחילה, הוא חושב לעצמו ומביט בתיקרה. שום דבר לא זז. אפילו הטיח לא נושר. רעידת אדמה פסיכוסומטית בלבד, מציין לעצמו א"א, וחושב לדרוש בעצת פסיכולוג.

בדרכו לתל־אביב רואה אזרח אחד את עגלות האמת ששמו הקיבוצים ליד הכביש. הרבה עגלות וקומביינים ישנים. ועל כולם אמת. הקיבוצים נבהלו, חושב א"א,

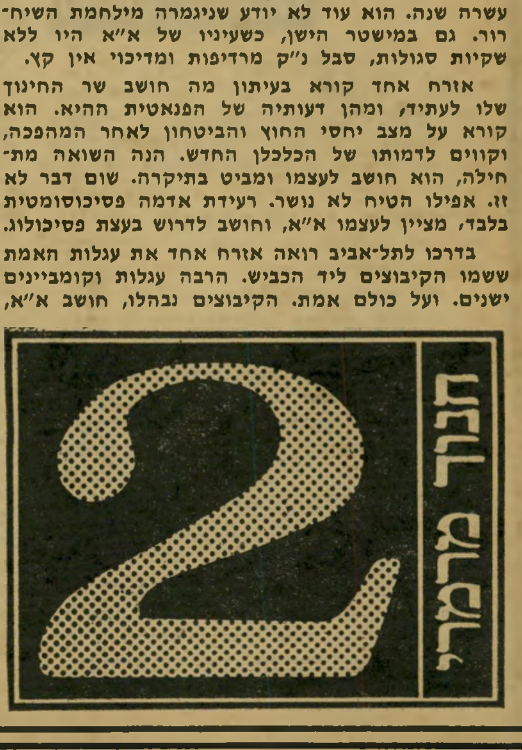

אבל זה כבר מאוחר מדי. האיש מהירקות ניצח, והוא ינצח שוב.

בערב קלו־קלו קלודיוס. גם שם כולם פרנואידים. גם שם מתבצעות המהפכות הגדולות בשקט. אף אחד לא מרגיש, חוץ מההוא שהרעילו אותו. א"א פותח בקבוק בירה, ונותן לאשתו לשתות קודם, ליתר ביטחון.

יום ז"ך

המישטר הישן מתעקש להוכיח שהוא גרוע כמו החדש. אוספים פליטים וייטנאמים, ומחפשים איפה לזרוק אותם. אולי במאוריציוס. מהדקים את היחסים עם צ'ילה. השבוע יוכלו לארגן סיורים לתלמידי עממי על האוניה הזאת. קצין צ'יליאני נחמד יסביר על מכשירי העינויים וייתן לילדים לשחק בהם. אבל המישטר החדש יותר גרוע. רציני, מגלה סימני יעילות, ומסוכן.

א"א שוכב במיטתו ומהרהר בעמו החדש. איפה כאן הטעות? אין כאן שום טעות. עכשיו ניצחו סוף־סוף אלה מהמילואים, שא"א היה מתווכח איתם שעות ארוכות ומגן בהתלהבות על הממשלה שהוא שונא. עכשיו הממשלה שהוא שונא, אינה אלא קומץ אופוזיציונרים מבוהלים. אלה מהמילואים הביאו את הממשלה שלהם. אלה מהמילואים הם הרוב. תמים וישרים, דופקים את אישתם ומורידים את הזבל, צמים ביום כיפור והולכים לכדורגל בשבת. שונאים את העשירים הוותיקים, ומצביעים בעד העשירים החדשים.

א"א רואה בדימיונו שניים מהמילואים דופקים בדלת ולוקחים אותו. הוא מתכסה זיעה קרה, אבל בטלוויזיה מתחילים לשדר סרילר, ומרוב פחד הוא נירגע.

יום אל"ף

עדיין לא קרה כלום. לוחצים ידיים, מתנשקים. יש כנסת חדשה. ויכוחים ידידותיים במזנון. ביטון יושב על יד פורוש, פלאטו מדבר עברית. פלאטו לא קנה קולות. אי אפשר לקנות כל־כך הרבה. העם רצה אותו. רצו אותו התמימים הקדושים, הצינים, שונאי הגויים, הקיבוצניקים ששמים עכשיו עגלות כותנה ריקות עם אמת. א"א חושב שלהסתדרות יצביע פש. פלאטו גם בהסתדרות. שתהיה אופוזיציה לוורטהיימר.

בספרד בחירות ראשונות אחרי אלפיים שנה. המרכז הדמוקראטי ניצח. השמאל הדמוקראטי שני בגודלו. גם בהודו ניצחה התבונה. גם בפורטוגל. גם ביוון. אוניה מצ'ילה מבקרת בארץ. מילטון פרידמן. אזרח אחד מתחיל לרוץ לפתע. נעצר לפתע. שוב רץ. כלום לא קורה. מתכננים בשבילו תרגיל מילואים חדש. אולי זאת המילחמה? כנראה שזאת סתם עווית נוספת של המישטר הישן. פירפור אחרון.

יום בי"ת

א"א נכנס לזגג, להחליף את הראי באמבטיה. מישהו בא לשם לעשות מסגרות לשתי תמונות. של הרצל ושל ז'בוטינסקי. היה יכול להוריד את המסגרות מהתמונות של בן־גוריון וברל, אבל אלה מסגרות מיושנות. הזגג מציע מסגרות מודרניות מנירוסטה, האיש אומר לו שישלח חשבון למישרד.

הממשלה החדשה בדרך. האם זה ייקח להם יום, או חודש או שנה? אזרח אחד רוצה לעשות סיבוב בעולם. לראות את המזרח התיכון בשידורי־לווין. לשמוע מרחוק את פיתרון החידון. בינתיים מזג־האוויר נאה והמישטרה איננה מטרידה אותו. דו"ח חנייה ארבעים לירות איננו עדיין סימן לחורבן.

יום גימ"ל

עדיין לומדים שש שעות תורה בשבוע בלבד. עדיין משדרים מורשה רק ביום ג', ו' ושבת. השבוע לימדו את א"א שיחסי מין מופרזים מביאים לסרטן צוואר הרחם. גם עורלה זה לא שיא הבריאות. המדע בשירות הדת. לעומת זאת לידות מופרזות זה דבר לא רע. בקיצור, להזדיין זה בסדר, כל עוד לא נהנים מזה ונכנסים להריון בזמן. אולי זהו הנחליאלי המבשר על בוא הסתיו? אבל אחריו באים שוב סטארסקי והץ' כמינהגם והם מרביצים ללא כיסוי ראש. מזג האוויר עודנו נאה.

אזרח אחד היטיב את השערה על הדלת, הציץ מבעד לווילון אם לא ממתין לו איש, שם למטה, ליד הפנס, חבש את קסדתו והלך לישון. זה מוכרח הרי לבוא מתישהו. אולי הלילה.

עוד מירמור של מרמרי הממורמר

לפני כשבועיים התגברתי על צניעותי הרבה, והקדשתי את עמוד זה לתולדות סיפרי הכושל האביר זיק — ספר מדליק. קשה לטעון כי יש בכך משום פירסומת מיסחרית, מאחר והמדובר הוא בספר שפשט את הרגל, ומבחינה כלכלית הוא מת לחלוטין. באותו עמוד ניסיתי לשתף את הקורא בכמה נקודות אינפורמטיביות או משעשעות או מרגיזות או מתסכלות, שבהן נתקלתי במהלך הדרך הקשה הכרוכה בהפקת ובהפצת ספר מעין זה. מן הדברים אמנם נשמעה נימת אכזבה מסויימת („מרמרי מתמרמר שנית") ואם היו בפי אי־אילו טענות, היו אלה טענות כלליות כנגד תופעות המוכרות לי בענף העיתונות והביקורת. כל זאת, להוציא מקרה אחד, בו טענתי בכתבתי, ועודני טוען, כי עורך מדור הספרים החדשים בידיעות אחרונות, מר אורי סלע, איננו נוקט בשיקולים אתיים וגם לא אסתטיים במדיניות פירסום הספרים במדורו.

לא הייתי נכנס לפירוט הדברים, אלמלא תגובתו של מר סלע שפורסמה בעיתון זה בשבוע שעבר. בתגובתו טוען מר סלע ברוח אבהית וסלחנית, כי מימין לא בא בעימות מישפטי עם אחד ממחברי האביר זיק (מרמרי הממורמר) וכי גם בתואר „קונקורנט" שהענקתי לו, היתה משום מחמאה שיש בה הגזמה. הפעם לא אנסה להעריך מהם החשבונות או ההירהורים שעלו במוחו של מר סלע. אזכיר רק את הדברים הבאים, שלבד מן ההתכתבות הפומבית ביני לבין מר סלע, עשויים לעניין אנשים העוקבים אחר הנעשה בתחומי יצרנות הספרים, וכן עורכי־העיתונים, שהאתיקה של עורכי מדוריהם צריכה להיות יקרה לליבם.

ובכן: מר סלע הוא אכן קונקורנט למיקצוע. בנוסף לעבודתו כעורך מדור הספרים החדשים, הוא חוטא גם בכתיבתם של כאלה. כך הוא מגיע לעימות הרה־גורל עם עצמו, שעה שהוא נאלץ לדווח במדורו על הופעת סיפרו החדש, שירי שטות, כמובא להלן:

> **משחקי לשון וצילצולה**
>
> שירי שטות / אורי סלע / [illegible] דיק קודרו / [illegible]
>
> כותב בשורות האלה בא במבוכה בכל פעם שהוא מעורב בהוצאת ספר: הלדווח עליו במדור זה ולמעול בחובת הצניעות, או לעבור עליו בשתיקה ולמעול בחובת הדיווח? דומה שאין מנוס מפשרה. שתוליכנו לדיווח מצומצם, עובדתי־יבש: כונסו בספר שירי־הבלים לגיל הרך, שמרובים בהם מישחקי לשון וציצולה. את המחמאות המגיעות לצייר האיורים דיק קודרו — יהיה עליו לקבל במקום אחר.

והנה עוד פרט מעניין, שיסביר את טענתי כי באנו בעימות מישפטי:

בחודש מארס 1976 הופיע בשוק ספר אנונימי ששמו ליקוי ראש. הן משמו, הן מצורתו, והן מהשימוש בפיזמון הפתיחה לתוכנית ניקוי ראש ניתן היה להסיק, בטעות, כי ספר זה ניכתב על־ידי אנשי התוכנית, שגם אנוכי נמניתי ביניהם. אי לכך הוגשה ע"י עורך התוכנית וכותביה, באמצעות רשות השידור, תביעה לצו מניעה

> **תזמור**
>
> **כל בדיחוזות רבין**
>
> ליקוי ראש / הוצאת [illegible] ירושלים־וושינגטון / 128 עמודים
>
> מעניין היה לחקור פעם את הדינאמיקה של גלי ההומור הפוליטי העממי, המטפל מצבו לצת את המדינה. מאז ימי [illegible] ימינו אלה, הגל החדש כונס זה [illegible] בספר, ששמו הוא כבוכן פאראפראזה [illegible] תוכנית הטלוויזיה הסאטירית [illegible] מחלוקת, ועל שערו מתנוססת דמות [illegible] רה ששערותיה מקוסקסות בסהרה, [illegible] הסכה לבעין ספר ביסהרי של [illegible] ראש", בספר עצמו כונסו מוות אהוה [illegible] כדיחות, הכבות בכל הכיוונים, כגל [illegible] רה וכתחתיה.

כנגד הפצת הספר. התביעה נידונה בפני השופט ש. לוונברג, ונמצאה מוצדקת. צו מניעה הוצא.

אותו ספר, ששם מחברו לא הוזכר כלל (אולי התבייש ביצירתו או משהו), קיבל בזריזות מפתיעה (למרות הלחץ של שבוע הספר הממשמש) מקום בסקירת הספרים של מר סלע בידיעות אחרונות מיום 19.3.76. באותו יום התפרסמה גם כתבה בגודל עמוד במוסף יום ו' של העיתון, הסוקרת את הספר האלמוני.

במהלך הדיון המישפטי בתביעתנו הוזכר שמו של אדם שלא נכח באולם, כמי שהיתה לו יד ביצירת הספר, ושם זה היה — אורי סלע.

נקודה זו עלולה לגרום לי לכל מיני מחשבות נוגות, כאשר אני שולח את סיפרי למדורו של מר סלע — והוא אינו זוכה לפירסום.

האביר זיק נשלח למר סלע ביום 22.2.77, דהיינו, לפני ארבעה חודשים. כקונקורנט למיקצוע, יודע מר סלע בוודאי את חשיבות הפירסום המהיר, שהרי חנויות הספרים אינן מחזיקות ספרים על המדפים, ומה שלא נמכר מוחזר למחסן, ומה שלא זכה לדיווח — סיכוייו להימכר קטנים יותר. הלחץ של יריד הספר העברי על מר סלע איננו מענייני, אך כממורמר מיקצועי הבחנתי בפיסת המקום הקטנה שהצליח לפנות במדורו לסיפרו שירי שטות ב־15.3.77, ערב היריד. ספר זה, כסיפרי, גם הוא ספר נונסנס הומוריסטי, שחשיבותו לציבור אינה עולה או פחותה מסיפרי.

זהו. לידיעת הנעזרים במדורו של מר סלע, לידיעת קוראי הספרים שלא נכתבו על־ידי איש, לידיעת השולחים את סיפריהם למערכת ידיעות אחרונות. אני עדיין ממתין לפירסום על האביר זיק.

הממשלה קוראת ליישר הגב, לקנות פאנטום, לאכול קרמבו, להרכיב עדשות, להתפלל ולהתאפר

הממשלה התכנסה אמש לישי־בה מייוחדת לדיון במצב הכל־כלי־מדיני־חברתי המחמיר. בסיום הישיבה קראה הממשלה לעם לאזור עוז, לקנות פאנטום, לאכול

אמש בישיבת הממשלה: שר־הצבא הלורד אוף פאנטום מתייעץ עם שר־הבינוי הרוזן מקוסמטיקה ושר־המיסחר הנסיך מקרמבו.

קרמבו, להרכיב עדשות־מגע, להת־פלל שלוש פעמים ביום ולהתאפר היטב לקראת המאבקים הקשים הצפויים לישראל.

ראש־הממשלה, מנחם בגין, שפתח את הישיבה, קרא לעם ליישר הגב ולאזור עוז.

שר־הצבא, הלורד אוף פאנטום, אמר כי במצב שנוצר הדבר הטוב ביותר לכל אזרח לעשותו הוא לקנות פאנטום.

לעומתו טען שר־המיסחר, הנסיך מקרמבו, כי על האומה כולה להיות מאוחדת ולאכול קרמבו פה אחד.

שר־האוצר, הברון מאופטיקה, אמר כי יש לראות את המצב נכוחה, ללא כחל־ושרק, ולכן חובה על כל אחד מאזרחי המדינה להרכיב עדשות־מגע, ויפה שעה אחת קודם.

שלושת שרי המפד״ל, שדיברו יח־דיו, אמרו שעתה יותר מתמיד יש צו־רך להתפלל לפחות שלוש פעמים בכל יום חול.

שר־הבינוי, הרוזן מקוסמטיקה, קרא לעם להתאפר מייד והיטב לקראת ה־מאבקים הצפויים לנו בחודשים הקרו־בים.

השר־אלוף אריאל שרון קרא ליהודי ישראל לגלות אזרחות טובה, ולמסור כל מידע על גילויי תבוסנות ליחידה להדברת מזיקים שבמישרד החקלאות.

„אם כל זה ייעשה,״ סיכם ראש־הממשלה, את הדיון בהבטחה חגיגית, „יהיה בסדר!״

3

קובי ניב

רידויו המלא של מאפיונר שמאלני

לאחר שהשתחררתי מהצבא ב־1969 הלכתי ללמוד באוניברסיטה. ב־1971 התחלתי לכתוב פיליטונים והומורסקות עבור בטאון הסטודנטים, והמשכתי בכך גם בשנתיים שלאחר מכן.

הכסף המועט שקיבלתי מהעיתון לא הספיק למחיית מישפחתי ונאלצתי לעבוד בלילות כשומר על־מנת להביא אוכל לילדי.

והנה לילה אחד, בפברואר 1973, הופיע במקום עבודתי אדם מבוגר כבן 45 שהציג עצמו כנציג הליכוד (אז גח״ל). הוא פרט באוזני בדיוק מוחלט את מצבי הכלכלי הירוד, והוסיף כי „לא זה הדרך בו צריך לחיות אדם כמוך״. שאלתי אותו מה עלי לעשות והוא השיב „הדר וגאון״. שאלתי אותו מה פירושו של הדבר, והוא הוסיף „עשה מה שאני אומר לך״ והלך.

כעבור שבוע בא שוב האיש, הפעם בלווית אדם נוסף, מבוגר יותר, שהציג עצמו כנציג המאפיה (אז המישפחה הלוחמת), והם אמרו שאם אלך בדרכם אקבל 2000 לירות לחוד פלוס טובות־הנאה שונות.

שאלתי מה עלי לעשות ונציג הליכוד אמר: „תמשיך לכתוב מה שאתה כותב, אך עליך להיות יותר חריף ויותר שמאלני ולהתקיף כל הזמן את

התמונה המרשיעה: נציג הליכוד (מימין), ראש המאפיה (במרכז) ואני (משמאל) תוקעים כף אחרי חתימת ההסכם להפלת המערך בפברואר 1973.

המישטר. אחר־כך השתדל לקבל טור ב„העולם הזה״ ותמשיך ככה גם שם.״ נציג המאפיה הוסיף ואמר „אנחנו כבר נתקשר אליך בבוא היום.״

חתמנו על חוזה ברוח זו והאנשים הסתלקו.

ביצעתי את חלקי בהסכם, וגם הם מצידם עמדו בכל התחייבויותיהם.

והנה יום אחד, כשלושה חודשים לאחר מלחמת יום־הכיפורים, התקשר אלי נציג הליכוד ואמר לי „זהו. הגיע הזמן לפעול!״. שאלתי מה עלי לעשות והוא אמר, „תוכנית סאטירית בטלוויזיה. ושתהיה חריפה ומצחיקה ותרד על המיש־טר בפראות״.

וכך נולדה „ניקוי ראש״, וגם בה מילאתי את כל ההוראות.

עלי להוסיף כי במשך כל התקופה, למן התימת ההסכם ועד היום, קיבלתי, נוסף על התשלום החודשי, את טובות ההנאה הבאות:

מענק מראש־הממשלה, מילגה מראש־האופוזיציה, פרס מראש־העיר, הלוואה (עומדת) מראש־השועלים, והלוואה (יושבת) מראש־הכרוב.

כמו כן שימשתי כנספח תרבותי בלונדון, נספח ספרותי בניו־יורק, נספח אומנותי בפריס, נספח סאטירי ברומא ונספח הומוריסטי בטוקיו.

נסעתי כנציג ישראל לכנס איגוד המצחיקים העולמי (פאנ״י) בריו־דה־ז׳נרו, לוועידה האירופית לחופש הסאטירה באמסטרדם ולעצרת היסוד של איר־גון הבדחנים היהודים (וי״צ) בסן־פרנציסקו.

קיבלתי 3 מבנציות — פיאט 120, מרצדס 240 ואאודי 360, וסודרו לי 4 דירות בירושלים — ברובע היהודי, בעין כרם, באבו טור ובמשכנות שאננים.

בשבוע שעבר בא לביתי ברובע היהודי נציג הליכוד שמח ומאושר והודיע לי שעכשיו, כשהליכוד עלה סוף־סוף לשלטון, בטל ההסכם בינינו ומבוטל ונתן לי צ׳ק על סך 375 אלף לירות כתשלום סופי עבור שירותי.

מדור פירסומי:

איך ליישר קו

כשרוצים ליישר קו צריך קודם כל ליישר את הגב. מומלץ לעשות כל בוקר, מייד עם הקימה, תר־גילי יישור קו.

לאחר מכן, על כוס הקפה, רצוי לקרוא פרק בתנ״ך ולשנן כמה פסוקים לציטוט.

במשך שעות העבודה כדאי מאד להסתובב במישרד או במפ־על, וכשאתה נשאל מה יהיה, אפ־שר לענות ב„מטאטא חדש מטא־טא טוב״, או בפשטות, „אני משרת ציבור ולא משרת של מיפ־לגה״, או בעדינות, „לא שירתתי בעבר את המערך ולא אשרת ב־עתיד את הליכוד״.

בהפסקת הצהריים השתדל לסעוד במקום הומה בלווית לי־כודניק מוכר, תוך שאתה מפגין איתו יחסים חבריים ולבביים, למרות חילוקי הדיעות ביניכם.

בכל דיון או בעייה המתעוררת חשוב תמיד מה הולך להציע נציג הליכוד והצע זאת אתה עצמך לפניו.

פעמיים בשבוע קח שיעור בתל־מוד וספר למחרת לחבריך בעבו־דה על השיעור.

אחת לשבוע צא לבלות כשאתה מזמין את פעיל הליכוד הבכיר ביותר המוכר לך. דאג לכך שהוא יבלה טוב.

אם כל זה תעשה תצליח ליישר קו, והמטאטא החדש אכן יטא־טא טוב.

לפני היישור

אחרי היישור

עם משה שרת. זה שלח אותו לטבריה, שם נפש בן־גוריון. בפגישה דרמאתית ליד הכינרת דחה בן־גוריון את דרישת אלון — וזה נכנע, כשם שנכנע לפני־כן בפרשת פירוק הפלמ״ח.

היה משהו טיפוסי בעימות זה, כי אותה מתכונת חזרה על עצמה פעמים רבות בחייו של אלון, ובחיי חבריו. בכל עימות של ממש, הם נכנעו לאבותיהם ולאמותיהם.

אחרי המילחמה פרש אלון מצה״ל, יחד עם כימעט כל המפקדים הבכירים של החזיתות והחטיבות הקרביות, שבאו מן הפלמ״ח. הוא למד באוכספורד, קיבל ציח־צוח בריטי. כאשר קמה סביב בן־גוריון קבוצת נערי־החצר שלו, ובראשם משה דיין ושימעון פרס, היה אלון בחוץ.

הוא שב ארצה, הפך שר זוטר בממשלת בן־גוריון, למחרת המשבר של פרשת־לבון. עם עליית לוי אשכול לשילטון השתעשע במשך זמן־מה, בתיקווה שאשכול יהיה שר־הביטחון רק להלכה ואילו הוא, אלון, יהיה הקובע האמיתי בענייני־הביטחון.

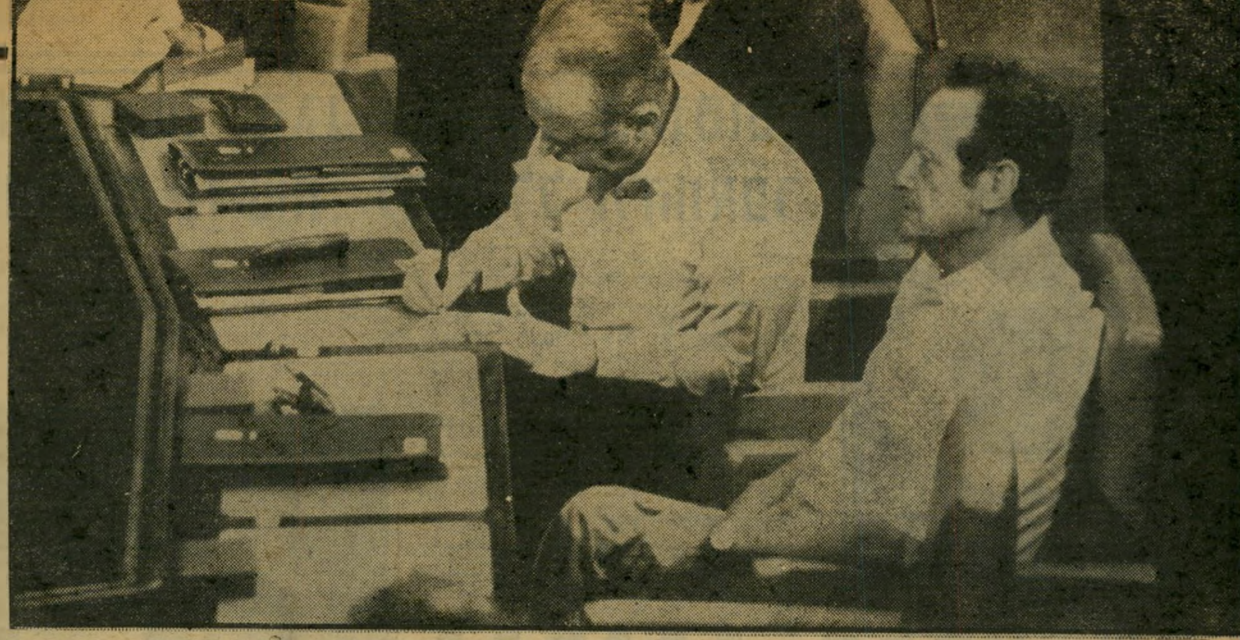

יגאל, נסיך דנמרק

עית מסמל בצורה חזותית את ה־מהפכה התרבותית שנסתיימה ב־17 במאי 1977 — אך שהחלה עוד זמן רב לפני־כן.

הכימעט'ניק הניצחי

הדמות הטראגית ביותר באותה ישיבה היה, מן הסתם, יגאל אלון.

בין הספסלים עברה הלצה: מתי נחרץ גורלו של המערך? — כאשר הבטיח שימעון פרס ליגאל אלון את תיק הביטחון בממשלה הבאה. כי אלון היה כל חייו איש של „כימעט". תמיד התקרב אל יעדו, ומעולם לא הגיע אליו. ברגע שהגיע עד לטווח־מגע לתיק־הביטחון, משאת־נפשו היה מוכרח לקרות משהו שירחיק אותו משם.

דרכו של יגאל אלון היא הרבה יותר מטרגדיה אישית. היא מקפלת בתוכה את הטרגדיה של דור שלם — דור שיגאל אלון היא, אולי, נציגו האופייני ביותר.

קשה לצעיר של 1977 לתאר לעצמו מה היה יגאל פייקוביץ בימי זוהרו, דור אחד קודם־לכן. הוא היה האליל של דור ה־פלמ״ח. יפה־תואר. מקסים. שופע נעורים. אינטליגנטי. התגלמות חיובית של כל או־תן תכונות צבריות, שסביבן נרקמה ה־תרבות הארצישראלית החדשה: פשטות, טיבעיות, מעשיות.

אלון גם היה המצביא המזהיר ביותר של מילחמת־העצמאות. ייתכן שהיה המפקד המוצלח ביותר שהיה אי־פעם בצה״ל, אם מביאים בחשבון את מיגבלות האמצעים ויחסי־הכוחות של התקופה ההיא. לידל הארט, התיאורטיקן הצבאי הגדול, ראה בו את אחד הגנרלים הגדולים של הדור.

מאת
אורי אבנרי

כל זה קרה לפני שמלאו ליגאל אלון 30 שנה. סמוך ליום־הולדתו זה פורק מטה הפלמ״ח. כמה חודשים לאחר־מכן, בעודו מכהן כמפקד חזית הדרום, חצה את גבול סיני. כיתר את כל צבא־השדה המצרי מצפון לאל־עריש ועשוי היה לנחול את גדול הניצחונות בתולדות צה״ל — לולא נכנע אז דויד בן־גוריון לאולטימטום אמריקאי מפורש, וציווה על אלון לסגת.

הפקודה הדהימה את אלון, שהאמין כי כיתור הצבא המצרי יאלץ את המלך פארוק לכרות שלום עם ישראל. אלון התמרד — כימעט. הוא טס צפונה, התראה

אלון בכנס הפלמ״ח (1951)

איזו נרדם אדם לפני 30 שנה והתעורר ביום פתיחת הכנסת התשיעית, לא היה מאמין למראה־עיניו.

על כס היו״ר ישב המפקד הצבאי של לח״י, האיש שתיכנן את הריגת הלורד מוין ושהתמחה במישלוח חבילות־נפץ.

על מושבי המנצחים ישבו מפקדי האירגון הצבאי הלאומי, עליזים מתרוננים, ביודעם שתוך ימים מעטים יהיו הם ממשלת־ישראל.

בשורה הראשונה, על מושבי הממשלה, ישבו מפקדי הפלמ״ח, מוכים ומובסים. כמו צללים של עצמם. הם ישבו שם בפעם האחרונה. הם עצמם, וכל אשר הם מייצגים, הגיעו לסוף הדרך.

יצחק שמיר, מנחם בגין, איתן ליבני, גאולה כהן, יצחק רבין, יגאל אלון — מעמדם בכנסת התשי־

אלון ושלישו, ירוחם כהן, בשילהי מילחמת העצמאות

אלון ורבין בצה״ל (1966)

לשם כך עזר לחבר־תלמידו, יצחק רבין, להגיע סוף־סוף לכהונת הרמטכ״ל, אחרי שבן־גוריון קיפח אותו במשך שנים בגלל עברו הפלמ״חי המופגן *. אולם הצוות אשכול—רבין הסתדר היטב גם בלי אלון, שנשאר בפינה.

האמלט לא מת

ואז בא המשבר הגדול של מאי 1967, ויגאל אלון הפך שר־הביטחון, המנצח המיועד של מיד־

---

* במיצעד יום־הפלמ״ח, באוקטובר 1959, צעד רבין, אז קצין בכיר בשירות פעיל, לצד שאר ראשי הפלמ״ח, שפרשו או התפוטרו. בן־גוריון מעולם לא סלח לרבין הפגנה זעירה זו של מרדנות.

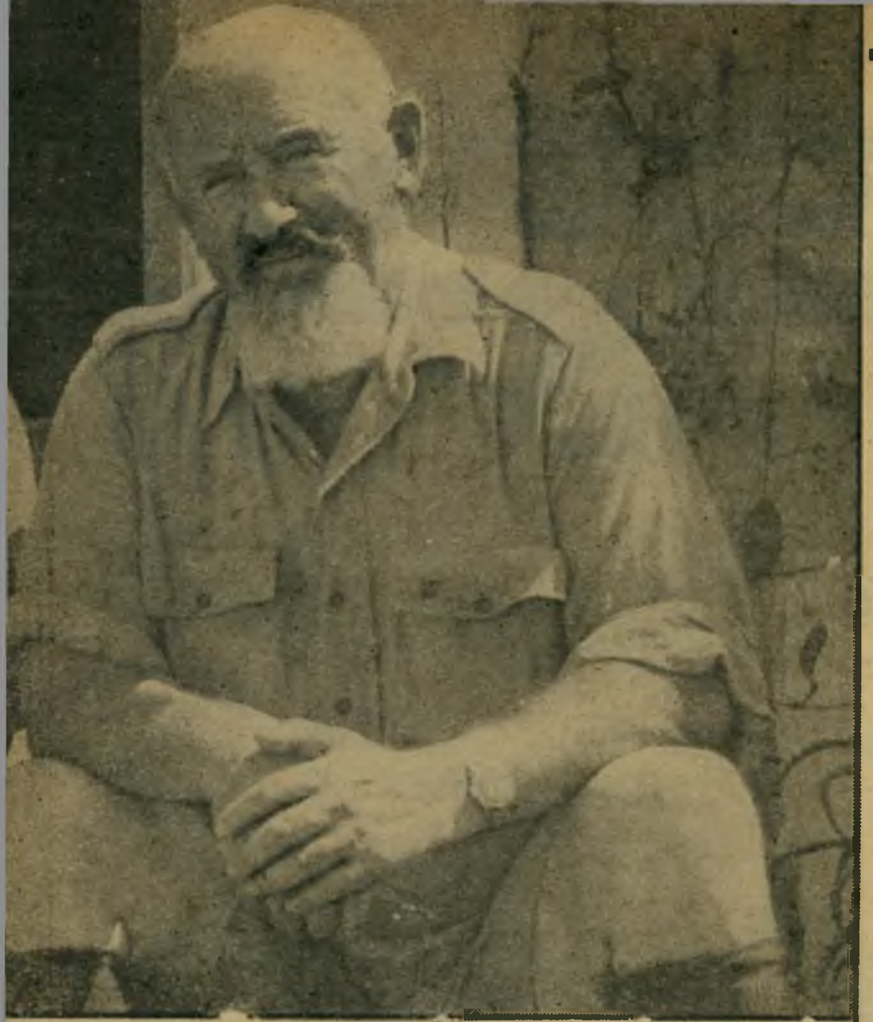

יצחק שדה, מייסד הפלמ"ח, אחרי מילחמת העצמאות

חמת ששת־הימים — כימעט.

פרשת ה„כימעט" הזה ראוייה לי־תיאור, בשל היותה אופיינית כל־כך לאיש ולדורו.

לפני ה־15 במאי הגורלי, כאשר אף הענן הקטן ביותר באופק לא בישר את הסערה הקרובה, התכנסה בברית־המועצות ועידה בינלאומית שיגרתית לעניינים סוצ־יאליים. הוזמנו אליה פקידים בכירים. אלון, אז שר־העבודה האחראי לענייני הביטוח הלאומי, החליט לנסוע בעצמו, כדי להבליט את דמותו כמי שעוסק במ־דיניות עולמית.

כאשר פרץ במרחב המשבר הי־פיתאומי, היה בלנינגראד. אדם מסוג אחר היה עולה על המטוס הראשון, חוזר ארצה. אילו עשה כך, אין ספק שהיה מתמנה עוד באותו שבוע כשר־הביטחון, עם גבור הלחץ על אשכול למסור תיק זה לאיש בעל ניסיון ביטחוני.

אולם יגאל אלון הוא אדם אחראי. כל חייו קיבל על עצמו את דין התנועה, את דין הקיבוץ, את דין הממשלה. כלומר: את דין ההורים.

כמו האמלט, נסיך דנמארק, הי־סס והתלבט.

אלון התקשר עם הארץ ושאל אם עליו לחזור. האיש שהחליט למענו היה ישראל גלילי, האחיתופל הניצחי של הדור. גלילי ביקש ממנו שיישאר בחו"ל. החישוב היה ששיבתם הפיתאומית של ראשי המדינה השוהים בחו"ל (הנשיא זלמן שזר שהה בקנדה) תעניק למשבר ממד דרמאתי בל־תי־רצוי.

אלון נשאר. כאשר חזר, היה כבר הי־משבר הפסיכולוגי הפנימי בשיאו. ברגע האהרון, ביום ד' בשבוע, הסכים אשכול למסור את תיק־הביטחון לאלון. אבל זה היה כבר מאוחר מדי. הלחץ לטובת דיין, שנוצר במרוצת הימים ושהגיע לממדים היסטריים היה כבר חזק מדי. תוך 24 שעות הוחלט שדיין יהיה שר־הביטחון, במיסגרת ממשלה של ליכוד לאומי.

נדמה כי פרשה זו שברה את אלון. בוודאי כירסמה בו ההכרה כי הוא־עצמו, ביגלל תערובת של הססנות, אחריות, מישמעת יתרה וחוסר־החלטה גרם לכך שדיין, יהפוך האליל התורני של עם ישראל. אותו דיין שהיה אחד המפקדים הגרועים של תש"ח, שלא הגיע במיל־חמת־העצמאות אף לקרסוליו של יגאל הזוהר.

מאז ועד מילחמת יום־הכיפורים התנהלו כל חייו של אלון בסימן מאבקו נגד דיין, מאבק מר ורגי־שני שהגיע לשיאים בלתי־רציו־ניים, כמו מאבק רבין־פרס לאחר־מכן.

מי שרוצה, יכול להמשיך באנאלוגיה אלון־האמלט עד הסוף. אביו של האמלט, המלך דויד בן־גוריון, נהרג (מבחינה פו־ליטית) על־ידי צמרת מיפלגתו. אמו של האמלט, גולדה, שהיתה שותפה לקנוניה, הגיעה לשילטון. אהבתו האדיפלית הנכ־זבת של האמלט לאמו מוצאת לה פורקן בשינאתו הלוהטת למאהב (הפוליטי) שלה, דיין, המושל בכיפה.

במחזה על נסיך דנמארק מתים בסוף הכל, וכך ניצלה העלילה מי־המשך באנאלי. אבל במחזה על נסיך גינוסר נשארים הכל בחיים, ואולי זה טראגי עוד יותר. עם הדחת גולדה ודיין, כאילו נעלם גם תוכן חייו של אלון. בהיעדר אוייב המעורר־שינאה, כאילו דע־כה רוחו.

כשר־החוץ בממשלת רבין, היה אלון נעדר מעש, רעיון והשראה. הוא לא עשה אף מעשה חשוב אחד. במשך שלוש שנים גורליות, שופעות הזדמנויות למכביר, היתה מדיניותו של אלון מין העתק־פחם מחוק של מדיניות רבין, שהיתה קלושה וחסרת־חזון אף היא.

אחרי שנים כה רבות של המתנה, כאשר היתה לאלון סוף־סוף האפשרות לבצע, ליזום, להוכיח את עצמו, הוא לא היה מסוגל לעשות דבר. הוא איבד את כיש־רונותיו הגדולים ביותר, היכולת להקסים את הציבור ולקבץ סביבו עוזרים מוכש־רים ונאמנים. בחוגים רחבים הוא עורר אנטיפאתיה אינסטינקטיבית. ייתכן שגם בעיותיו הגופניות — הטיק העצבני בפניו והתקפי־הלב, הגבילו את כושרו.

כאשר ישב על כיסאו בשבוע שעבר, בפעם האחרונה כשר־החוץ, חרב עליו עולמו. כל מערכת הערכים והסמלים, שהיתה מיסגרת חייו, התנפצה והתרסקה. סיגנון זה, תרבות זרה, הגיעו לשילטון.

וכאילו כדי לזרות מלח על פצעי־המוות, מינה בגין את משה דיין כשר־החוץ החדש.

הבן של רוזה

באותם רגעים אחרונים של חורבן ישב ליד אלון על מושבי הממשלה בכנסת, תלמידו, חברו ומנהיגו, יצחק רבין.

אם דרכו של יגאל אלון מהווה פרשה־לדוגמה, המסמלת את כישלונו של דור, ניתן לומר אותו הי־דבר גם על דרכו של יצחק רבין.

רבין אינו דמות טראגית כמו אלון, מפני שהוא טיפוס שונה. בניגוד לאלון האכסטרוורטי, שופע הקסם האישי, שהיה תמיד מוקף מיריצים, רבין הוא אינטרוורט. מופנם, מנותק, אדם שהתקשה תמיד בי־יצירת יחסים עם אנשים אחרים. אלון היה מפקד, מנהיגם של בני־אדם. רבין היה קצין־מטה, איש־מחשבה.

אלון ייצג חלק אחד של התכונות הצבי־ריות — המעשיות, כושר־האילתור, חדי־וות־היצירה של דור הרואי. רבין ייצג את הצד השני של המטבע — הכושר הפרגמאטי לנתח בעיות ולגבש דרכי־פעו־לה לפיתרונן. זהו הכושר ה„אנאליטי" המפורסם, שיוחס לו לא־פעם.

שניהם, כל אחד בתחום המיוי־חד שלו, הדגימו גם את היכולת וגם את המיגבלות של הדור הי־ארצישראלי.

אלון, המנהיג, היה מסוגל להוביל אנ־שים באש ובמים. אך הוא לא היה מסוגל להתמרד נגד הוריו, להנהיג מהפכה, לת־פוס את השילטון. רבין, האנאליטיקן, היה מסוגל לגבש תיאוריה לפיתרון בעיות מע־שיות. אך הוא לא היה מסוגל לחרוג מן המוסכמות של הדור הקודם ולפרוץ נתיב מחשבתי חדש.

פני הדור: אנשי הפלמ"ח לפני המילחמה ובמילחמה

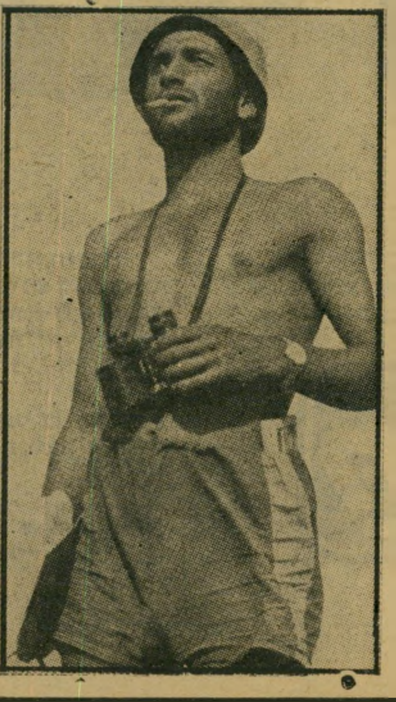

כאשר הגיע רבין לבסוף לשילטון, כימ־עט במיקרה; לא היה מסוגל להנהיג את המהפכה הגדולה, בענייני פנים וחוץ, ש־מועדה הגיע מזמן.

מעולם לא ניתנה לאדם הזדמנות כה נרחבת לשנות את הכל, לפי־תוח דף חדש, להוביל את העם בי־דרך חדשה. ומעולם לא הוחמצה הזדמנות בצורה כה מוחלטת.

„ממשלת־ההמשך־והשינוי" היתה „ממש־לת־המשך" בילבד. שלא היתה מסוגלת לחדש דבר בשום תחום חשוב, ועל אחת כמה וכמה בתחום החשוב מכל — יחסי ישראל—ערב. כי רבין, הנציג העליון של דורו, היה ונשאר משועבד לחלוטין לתפי־סות ולמושגים הבסיסיים של בן־גוריון ואמו רוזה, העסקנית הקשוחה וחזקת־האופי.

קשה להעלות על הדעת טיפוס חיובי יותר מאשר יצחק רבין. הוא אדם אינ־טליגנטי. צנוע. פשוט־הליכות. אחראי. בעל רצון טוב. חסר־יזדון. בלתי־מסוגל לתככים. התגלמות האדם הישראלי החדש, שהמיפעל הציוני נועד ליצרו.

ודווקא אדם זה ניצח על התמי־טטות המערכת הפוליטית. החבי־רתית והתרבותית של הדור.

הנסיך השחור

אי־אפשר שלא להזכיר בהקשר זה את הטיפוס הצברי החריג — שהרי גם החריגה היא חלק מן המערכת שממנה היא חורגת.

משה דיין הוא הנסיך השחור של הדור. הוא מסמל את כל ערי־כי הדור — במהופך.

בדור שגדל כולו על בירכי האחריות הלאומית והמישמעת הספונטאנית, שאינה זקוקה לביטויים חיצוניים — בלט משה דיין תמיד כהרפתקן חסר־אחריות, פורק־עול ומפר־חוק. פציעתו, שהפכה מעין סמל מיסחרי, היתה תוצאה של מעשה פזיז ובלתי־אחראי. עוד בהיותו קצין צעיר קנה לו שם כמי שמפר את כל המוסכמות המוסריות של הדור הפוריטני, כבוגד בי־חברים וכמפרק מישפחות. בדור שהעלה על נס ערכים של ריעות וחברות עד מוות, הפגין אגואיזם קיצוני. מעולם לא היה לו ידיד.

הוא היה אחד מחלוצי השחיתות, ש־הפכה לסרטן הדור בימי שקיעתו. העיסוק בארכיאולוגיה, שהפך בדור זה תחביב אופנתי קולקטיבי, הפך אצלו במהרה עסק מיסחרי של מיליונים. ה„סחיבה" התמימה

(המשך בעמוד 34)

לתיא יש בשבילך את כל הדיאודורנטים

1 BAC
הידוע בכינויו "המבוקש", בכל ארצות אירופה.
ניתן להשיג בארץ ב־4 ריחות: ורוד, חום, ירוק וכחול (ללא אלכוהול, לבעלי עור רגיש).

2 No.1
הדיאודורנט האמריקאי "הגזעי" לספורטאים, מיוצר ע"י תיא ב-2 ריחות: ירוק וחום.

3 דיאודורנט כדורי
(נוזל), העדין שבחבורה, מכיל: אלומיניום, כלורהידרול ו־Antiperspirant. מוגש ב-3 ריחות: כחול, ורוד וירוק. מתאים במיוחד לאנשים בעלי רגישות־יתר למוצרי ארוסול.

4 דלילה
הדיאודורנט האנונימי לאשה המפתה. זכה בתואר הקניה הטובה ביותר לשנת 1977.

5 SIR
דיאודורנט היוקרה הגברי מבית 4711. שומר על רעננות במשך שעות רבות.

6 דיאו קולון (Deocologne)
הדיאודורנט האלגנטי של בית 4711. להשיג בארץ ב-2 ריחות: חום וירוק.

עם פרישתו מתפקיד שר־הביטחון הוריש שימעון פרס לעם ישראל את מזכירו - בתוספת

פרס ללבלר

היתה זו אחת השערוריות שהסעירו את צה״ל ביותר בשנים האחרונות.

כאשר הועלה, לפני שנה וחצי, אלוף־מישנה אריה בראון לדרגת תת־אלוף, לא ידעה הקצונה הבכירה של צה״ל אם לצחוק או לבכות. רבים ראו בהענקת דרגה בכירה זו לאריה בראון מהלומה מוראלית לצה״ל. אחרים טענו כי היא מהווה עלבון לדרגת תת־האלוף.

כי אריה בראון, הקצין שהוכנס עם העלאתו בדרגה לשורת הגנראלים של צה״ל, לא היה אלא לבלר פשוט: מזכירו הצבאי של שר־הביטחון שימעון פרס. מה שקומם את מרבית הקצונה הבכירה של צה״ל נגד העלאתו־בדרגה של אריה בראון לא היה אישיותו, וגם לא העובדה שהוא טיפס בסולם הדרגות בצה״ל במהירות חסרת־תקדים. אחרי שנדרשו לו 16 שנים כדי להגיע מדרגת טוראי לדרגת רב־סרן, הספיקו לו שש שנים בלבד כדי להגיע מדרגת רב־סרן לדרגת תת־אלוף. אבל אלה היו שש שנים במחיצת שרי־הביטחון, קודם משה דיין ואחר־כך שימעון פרס.

עצם האפשרות שקצין בצה״ל יוכל להגיע לדרגת תת־אלוף בתפקיד של לבלר ושרת, ולא במסלול פיקודי או מיקצועי כלשהו, היא שנראתה לרבים כנוגדת את רוחו ומסורתו של צה״ל.

„זהו ביזיון חסר־תקדים,״ טענו אז קצינים בכירים, שניסו להניא את הרמטכ״ל ושר־הביטחון מלהעניק לבראון את דרגת תת־האלוף. „זאת בדיחה תפלה וגרועה,״ אמרו אחרים, שהתריעו מפני הדמורליזציה שהעלאה־בדרגה זו עלולה לגרום בשורות הקצונה בצה״ל.

על אפס ועל חמתם קיבל אריה בראון את דרגת הגנראל שלו. ולא רק זאת, אלא שכדי להצדיק את המינוי המגוחך יצאו שופרות התעמולה של מישרד־הביטחון במסע־תעמולה שנועד להצדיק את הכללתו של אריה בראון בשורת הגנראלים של צה״ל. בהודעה רישמית תואר מי שהיה במשך שנים רבות צילו של משה דיין ואיש־סודו, כמי „שנחשב בחוגי הצבא כאחד הקצינים הבקיאים בנושאי ביטחון שבדרג הבכיר ביותר...״

„זהו שיא החוצפה והטימטום,״ אמר אז קצין בכיר בצה״ל.

הוא טעה טעות מרה. השיא הושג בעצם ימים אלה. וכמו השיאים הקודמים בתחום זה, הוא היה קשור שוב בתת־אלוף אריה בראון. שר־הביטחון שימעון פרס אישר למזכירו הצבאי לצאת, על חשבון המדינה וצה״ל, להשתלמות יקרה בחו״ל, מן הסוג שבו זוכים רק קצינים בכירים ומובחרים, בעלי עבר קרבי מפואר שצה״ל מייעד אותם לתפקידי פיקוד בכירים ביותר.

הפיתרון ✶ הגאוני

כשם שאיש לא היה מעלה בדעתו שבראון יגיע בצה״ל לדרגת תת־אלוף תוך הזדנבות אחרי שרי־הביטחון, כך לא תיאר לעצמו איש שלתת־אלוף בראון מגיעה השתלמות צבאית בחו״ל. אפילו לא תת־אלוף בראון עצמו. הקצין הבכיר, שנטל חלק פעיל במאבק הבחירות של השר שאותו שירת, ראה את עתידו מובטח בצילו של פרס, שלו הועיד תגורל את תפקיד ראש־הממשלה.

אלא שלפתע נטרפו הקלפים. תוצאות הבחירות הבהירו, כי גם ללישכת ראש־הממשלה וגם ללישכת שר־הביטחון ייכנסו אנשים אחרים, ולא פרס. אחד המועמדים הראשונים להחלפה היה, כמובן, תת־אלוף בראון, שכן יש להניח שגם ראש־הממשלה וגם שר־הביטחון החדשים יבקשו לעצמם מזכירים צבאיים שיהיו אנשי־סודם שלהם, ולא אנשי־סודו של פרס.

הקרקע בערה מתחת לרגליו של אריה בראון. שכן לקצין שביסס את הקאריירה שלו על היותו צילם של שני שרי־הביטחון, לא נכונו הרבה תפקידים אחרים בצה״ל. היה ברור שיהיה עליו לפרוש מהשירות הצבאי יחד עם השר שאותו שירת באמונה.

ואז נמצא הפיתרון הגאוני.

היתה זו אחת ההחלטות האחרונות שקיבל שימעון פרס בתוקף תפקידו כשר־הביטחון: להמליץ לפני הרמטכ״ל לשלוח את תת־אלוף בראון, הקצין שהדרג הצבאי האחרון שפקד עליו היה פלוגה, להשתלמות צבאית גבוהה ביותר בחו״ל, המייועדת בדרך־כלל לרמה של מפקדי־אוגדות ומעלה. בעבר השתלמו במקום שאליו רצה שימעון פרס לשלוח את מזכירו־הצבאי־לשעבר, רק אלופים ותת־אלופים שלהם הועיד צה״ל מסלול־קידום אל צמרתו.

לא היה זה הפרס היחידי שבאמצעותו ביקש שימעון פרס לפצות את עוזרו הנאמן. עוד לפני שיצא לאותה השתלמות צבאית ברמה אקדמאית, ניסו לארגן עבור המזכיר הצבאי, ששליטתו בשפה האנגלית אינה מבריקה, סיבוב־הופעות עבור המגבית בארצות־הברית.

שלא יהיה ✶ חכם

כאשר נשאלו מקורבי פרס, כיצד העזו להמליץ על הענקת השתלמות כזו למזכירו, השיב אחד מהם: „מה יש? הוא לפחות יוכל ללמוד שם אנגלית.״ אפשר היה לקבל זאת כבדיחה, לולא הסכום שאמורה בדיחה זו לעלות למשלם־המיסים הישראלי: עשרות אלפי ל״י, דמי השהייה והלימודים של המזכיר הצבאי ומישפחתו באותה מיכללה בחו״ל.

המלצתו של פרס טעונה, כמובן, אישור של שר־הביטחון החדש, עזר וייצמן. אולם בדרך־כלל מקובל ששרים חדשים ממלאים את הבקשות הפרסונליות שמשאירים להם השרים שפרשו.

מי שעשוי להציל את המצב יכול להיות דווקא שר־החוץ החדש בממשלת־הליכוד, משה דיין. דיין, הראשון שגילה את כישוריו של אריה בראון כשליש אישי ואשר הוריש אותו לשימעון פרס, עשוי להציל את צה״ל מביזיון. הוא רוצה את אריה בראון במחיצתו, במישרד־החוץ, שכן ספק אם יצליח אי־פעם למצוא איש־אמון נאמן ומסור כמוהו.

„משליש לא דורשים שיהיה חכם,״ הסביר פעם דיין את פשר הערכתו המייוחדת לאריה בראון. „משליש דורשים שיהיה מסודר, מאורגן, ושלא יהיו פאנצ׳רים בלוח־הזמנים שלו.״ איש כזה דרוש לדיין הבאלאגניסט גם במישרד־החוץ. לצורך זה הוא עומד לתבוע, שבפעם הראשונה בתולדות מדינת־ישראל ייקבע תקן של מזכיר צבאי גם עבור שר־החוץ.

אם תתמלא תביעתו של דיין, יגרום הדבר אולי לתוספת תקן אחד של תת־אלוף בצה״ל, אבל זה יחסוך לצה״ל את העלבון של הענקת פרס ללבלר של שר־הביטחון.

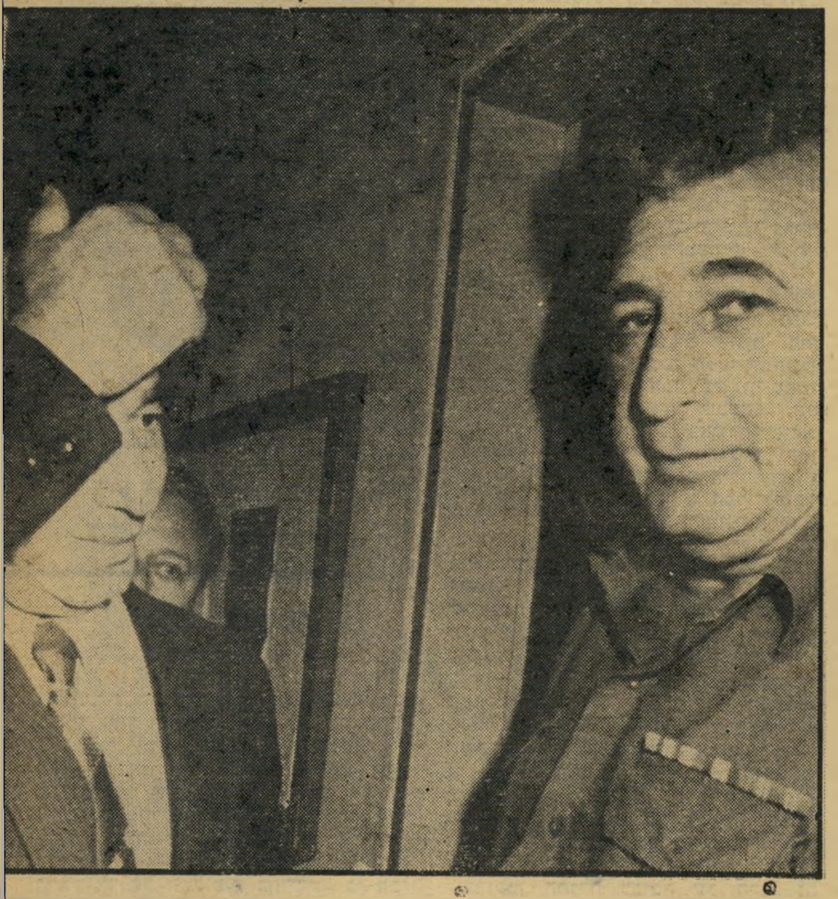

מול פרס תת־אלוף אריה בראון מול שימעון פרס, בתקופת מילחמת הבחירות לקראת הכנסת התשיעית. למרות התואר של מזכיר צבאי שימש בראון את שר־הביטחון בתפקידים אישיים רבים, סייע לו גם במאבקיו הפוליטיים. הלצה שאינה רחוקה מהמציאות, אומרת שכשפרס רצה לעשן סיגריה, היה צועק: „אריה — סיגריה.״ עם פרישתו נאלץ שימעון פרס לדאוג לעתידו של בראון והמליץ לשלוח אותו למכללה צבאית בחוץ־לארץ, שבה השתלמו בעבר רק קצינים־בכירים קרביים.

מאחורי דיין ניצב אריה בראון (אז אלוף־מישנה) אשר במשך ארבע שנים תמימות היה שלישו ואיש סודו. דיין סייע לו לטפס מדרגת רב־סרן לדרגת אלוף־מישנה, אחרי שבראון שירת אותו בהכנעה.

במדינה

העם

החגיגה הגדולה

הממשלה החדשה הוצגה במחזה־ראווה משעשע, אבל המציאות נקבעה בהסכמים עם השותפים

63 ידיים הורמו במליאת הכנסת: ידי־הם של ח"כי הליכוד, המפד"ל, אגודת־ישראל, משה דיין ופלאטו־שרון. הממשלה ה־ימנית־הדתית, הראשונה בתולדות ישראל הפכה לעובדה קיימת.

ערב הבחירות להסתדרות, ערך ראש־הממשלה החדש, מנחם בגין את ההצגה הגדולה. הוא הציג במתכוון את ממשלתו ערב הבחירות להסתדרות, הפך בכך את הכנסת לבמת־בחירות. הוא יכול היה להר־שות זאת לעצמו. שכן בגין ידע שבכנסת התשיעית אין מי שיתמודד עימו, לא בספסלי הקואליציה ולא בספסלי האופו־זיציה, ברטוריקה. ההצגה היתה כולה שלו.

למעלה משמונה שעות התמשכה ההצגה, ששודרה כולה בטלוויזיה. תוך ציפייה ב־קרקס הלשוני, בו התעלה בגין מעל כולם, כשאינו מסתיר את שימחתו לאידם של חברי המערך, נוקם ומתעלל בהם על כישלונם בבחירות, יכלו אזרחי ישראל לל־מוד מה מצפה להם תחת ממשלת־הליכוד, לפחות בתחום זה.

לחם ושעשועים. לא היה ספק: זאת תהיה ממשלה שלא רק תשלוט, אלא תר־אה שהיא שולטת, בכל האמצעים שבידה. הדראמה, המלל, הג'סטות, מחזות־הראווה המבריקים שכל־כך חסרו בממשלות האח־

שר־חינוך המר
הרב לעג לתלמידו

רונות של המערך ימצאו כאן בשפע. כמו שאמר אחד הצופים ביציע בישיבת ההש־בעה של הממשלה החדשה: „לחם אני לא יודע אם יהיה לכולם — אבל שע־שועים בטח יהיו."

רעיונות חדשים, יוזמות מקוריות, התמודדות כנה עם הבעיות האמיתיות של המדינה — לא ניכרו בהופעתם הפומבית הראשונה של השליטים החדשים. כי הכ־נסת היא רק חלון הראווה.

העניינים האמיתיים הוכרעו יומיים קודם לכן, בעת שנחתם ההסכם הקואליצ־יוני בין הליכוד, המפד"ל ואגודת־ישראל — היה זה הסכם שאם ימומש הוא עלול להחזיר את המדינה לחשכת ימי הקנאות

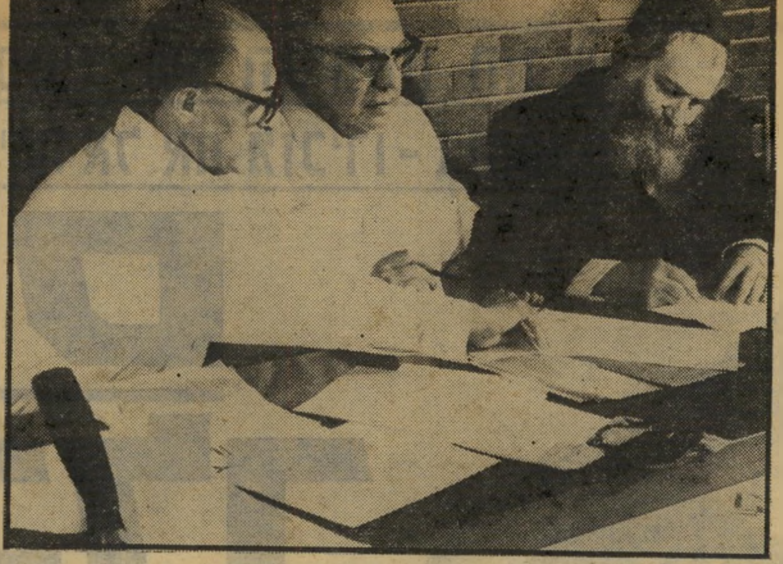

הרב אזתר, יוסף בורג ומנחם בגין *
חזרה לימים החשוכים

הדתית הקשוחה וחסרת הפשרות.

תמורת חופש זה היה מוכן לוותר לדתיים ויתורים מרחיקי־לכת שעשויים להיות להם השפעות מרחיקות־לכת על חיי כל אזרח ואזרח.

יותר מכל יזדקק העם עתה, לעזרת השם.

מפלגות

הריב על הרב

הניסיון של „הפרד ימשול" נכשל — ומה הלאה?

„לגבי, שר־החינוך הוא הרב חיים דרוק־מן!" בהצהרה זו יצא הרב יהודה צבי הכהן קוק, שעות מעטות בילבד אחרי שנפלה החלטת הוועד־הפועל של המפד"ל לבחור לתפקיד זה את זבולון המר, ולי־השאיר את הרב דרוקמן כחבר־כנסת בלבד.

אולם הצהרתו של הרב הקשיש, ראש־ישיבה בירושלים, שקיבל את תפקיד המנהיג־הרוחני בירושה מאביו, עוררה סערה גדולה בחוגי המיפלגה הדתית־לאומית.

את רעיון הצבתו של הרב חיים דרוקמן, ראש־ישיבת אור עציון, איש גוש־אמונים ותלמיד מובהק של הרב קוק, במקום השני ברשימת המפד"ל לכנסת, הגו דווקא צעירי־המפד"ל, בראשות חברי־הכנסת זבולון המר ויהודה בן־מאיר. עתה הם חטפו סכין בגב.

חשש מעצת הרבנים. מי שהתנגדו אז לרעיון היו ותיקי המיפלגה, אנשי חטיבת למיפנה, בראשות הד"ר יוסף בורג. הם טענו, בדיונים פנימיים, כי בשנים האח־רונות נשמר פחות או יותר היחס בין המיפלגה לבין רבני הישיבות, שהם בדרך־כלל קיצוניים יותר מהמפד"ל, למרות תמיכתם בה.

הכנסתו של הרב דרוקמן לרשימה עלולה היתה, לדעת אנשי למיפנה, לגרור קבלת תכתיבים והוראות מרבנים שונים, מהם בעלי מעמד מכובד. אנשי המפד"ל חששו מהיווצרותו, במרוצת הזמן, של גוף מסוגה של מועצת־גדולי־התורה, שבעצם, היא הקובעת את אשר קורה באגודת־ישראל.

כשפנו אל הנוגע בדבר, הרב דרוקמן, הוא לא נלהב במיוחד — בתחילה, לפחות — לרעיונו של חברו הקרוב, המר, להופכו לחבר־כנסת. מה גם, שאז התכוונה המפד"ל להיות מיפלגה אופוזיציונית — או כך, מכל מקום, תיכננו צעירי־המפד"ל, בעלי ההשפעה הרבה במיפלגה — במיקרה שהמערך ירכיב ממשלה. המר, שאף הוא תלמידו של הרב קוק, שיכנע את הרב להפציר בדרוקמן שיקבל את הצעתו. הרב קוק — כך מעריכים במפד"ל — ראה בזה פתח להשפעת ראשי־הרבנים על המפד"ל.

מחווה גוררת מחווה. הרב דרוקמן השתכנע, והמר עשה מחווה נוספת, בפנותו את מקומו ברשימה לדרוקמן, שהוצב ב־מקום השני. החוגים הדתיים־לאומנים, המשפיעים על דעתו של הרב קוק, הניעוהו להאמין כי הרב דרוקמן יהיה שר־החינוך וכי זבולון המר יישאר ללא תפקיד של שר.

דרוקמן התגלה כבובה של הרב. גם הפעם השתכנע, כביכול, והסכים להיות שר־החינוך, „על־פי הוראת הרב," כדבריו. אלא שהמר לא נכנע בנקל. באמצעות מקורביו, יצר קשר עם הרב קוק אותו שאל: „מדוע אתה מתנער ממני? גם אני תלמידך." לדיברי מקורביו של המר, הוא לא זכה בתשובה עניינית, אלא בקביעה כי עצם המחשבה על מינויו לתפקיד שר־החינוך היא „שטות מחוצפת."

אז הסתבר כי הרב קוק כבר פנה, בניגוד לכל הליך מקובל בדמוקרטיה הישראלית, לראש־הממשלה מנחם בגין, וביקשו למנות את דרוקמן כשר־החינוך. „אתה ראש־הממשלה. מנה את דרוקמן. הוא איש חכם ויירא־שמים," אמר הרב קוק לבגין, שעה שזה ביקר בביתו, בשכונת גאולה בירו־שלים, דקות מעטות אחרי שנשיא־המדינה הטיל עליו את מלאכת הרכבת־הממשלה.

אנשים מסוכנים. מי הם, בדיוק, אותם החוגים המניעים את הרב קוק? לדיברי חברים במפד"ל, „אלה אנשים מסוכנים למדינה ולעם." המנסים לחרחר ריב. הם קיצוניים מאד ודחקו ברב קוק שיפריד ואולי כך ימשול.

פיתרון־הפשרה, שהוצע על־ידי אנשי התיישבות וחינוך במפד"ל, היה לבחור ברב דרוקמן כשר השלישי של המיפלגה, שיכהן כשר־הדתות או כשר־בלי־תיק. אלא שהדבר עורר את חמתו של בורג, שלא התערב עד אז בוויכוח בין צעירי־המפד"ל תומכי המר לבין אנשי גוש־אמונים תומכי דרוקמן.

על־פי הסכם שנחתם לפני ימים אחדים הוחלט כי אהרון אבו־חצירה, איש סיעת־רפאל, שהדיח את מורהו מרשימת המפד"ל לכנסת ותפס מקומו, ישמש אומנם כשר־הדתות; אולם אם ד"ש לא תצטרף בחוד־שים הקרובים לממשלה, יועבר תיק־הדתות לידי בורג ואבו־חצירה יהיה שר־בלי־תיק, או יקבל אחד מהתיקים האחרים שהיו מיו־מן והרב קוק לא היו מסכימים להסכם עדים לתנועה־הדמוקרטית־לשינוי. „דרוק־כזה," אמר בורג.

לבסוף נוטרלו למעשה דרוקמן ורבו. הרב אומנם נשאר במריו ומצהיר כי דרוקמן הוא שר־החינוך בעיניו.

ביזבוז־זמן בכנסת. בפי חוגים מקו־רבים לרב קוק, היתה גירסה אחרת לאשר התרחש בשבועות האחרונים במפד"ל וב־קשר לפרשת דרוקמן. סיפר אחד מחסידי הרב: „הרב, ירום שמו, חשב שדרוקמן הוא המועמד לתפקיד שר־החינוך. אילמלא כן, האם היה נותן לו לבטל את זמנו בכנסת? משהוברר לרב, כי לא דרוקמן יהיה שר־החינוך, התכעס."

למרות המהומה שקמה, הסתבר כי העימות בעצם איננו בין דרוקמן והמר. שניהם ידידים ותיקים שצמחו מאותו בית־מידרש רעיוני. דרוקמן היה מרכז השיכבה־הארצית של בני־עקיבא, כאשר המר היה חניך התנועה. מאוחר יותר הוריש דרוקמן להמר את התפקיד ופנה לרבנות, בהיותו בן 26.

המהומה סביבם לא גרמה קצר ביחסיהם, אך ספיחיה של הפרשה עוד יוסיפו להדהד זמן רב במיסדרונות בית הוועד־הפועל של המיפלגה. התקדים היה מסוכן — ניסיון השתלטות של הרב ומקורביו על המיפלגה, שהיא גוף פוליטי.

אולם אי הציות להוראת הרב קוק, ש־החרים עד לבחירות האחרונות את ה־מפד"ל, תנוצל ע"י יריבי המפד"ל במחנה הדתי. כבר היום הם טוענים: „אגודת־ישראל צייתה להוראת גדולי התורה. ה־מפד"ל הימרתה את פי הגדול בתורה שלה. לא פסק ההלכה חשוב בעיני אנשיה אלא הכיסאות!"

* בטכס חתימת ההסכם הקואליציוני בין הליכוד, המפד"ל ואגודת־ישראל.

בגלל תביעתו למנות את התנגדות חברי

התיק השמור ביותר בצה"ל בש־בוע האחרון היה תיקו של אדם שלא שירת מימיו אפילו יום אחד שירות צבאי מאיזה סוג שהוא — תיקו האיש של שר־הקליטה החדש בממשלת־הליכוד, דוד לוי.

בתוך תיק זה היה שמור חלק מהפתרון לתעלומה שהעסיקה בשבוע האחרון את האופוזיציה החדשה במדינה וגם את חבריו למפלגה של דוד לוי — האמת על מצב בריאותו של חבר הממשלה החדשה.

היה עניין מיוחד לגלות דווקא את מצב בריאותו של שר־הקליטה, לא בשל התפ־קיד האחראי ורב־החשיבות שהופקד ב־ידיו, או משום שהוא נראה פחות בריא משאר חברי ממשלתו של מנחם בגין, אלא מפני שבשבוע האחרון היו סיבות סבירות מאוד להניח שדוד לוי מסתיר עובדות

ה„ידיד" שר־הקליטה דוד לוי, הנוהג לפנות לכל אדם בתואר „ידידי". למרות הופעתו התוקפנית והבוטחת וקולו הרועש, אינו בריא ביותר.

היוניות ומעלים מידע הקשור במצב ברי־אותו.

השר דוד לוי עלול להתגלות כאיש חולה, אפילו חולה מאוד, ודבר זה לא יפסול אותו אולי לכהונת שר או לכהונת מזכיר ההסתדרות, אם תזכה מפלגתו בב־חירות להסתדרות שנערכו השבוע. אולם הוא פסול לכל כהונה, ציבורית או ממ־לכתית, אם יסתבר שהוא שיקר ביודעין ובמצח־נחושה, לבוחריו ולחבריו גם יחד.

החשד כי המיועד לתפקיד מזכ"ל ההס־תדרות ושר־הקליטה מסתיר לפחות חלק מהאמת, התעורר בשבוע שעבר, בעקבות גילויי העולם הזה (2076) כי דוד לוי לא שרת בצה"ל, אחרי שזכה בפטור מלא מכל שירות צבאי, סדיר או שירות מילו־אים. את הפטור הזה, כך גילה העולם הזה, קיבל דוד לוי אחרי הבדיקות הרפואיות שנערכו לו בעת שהתייצב בלשכת־הגיוס בשנת 1957, בהיותו בן 20.

הפרשה היתה ידועה לגורמים רבים. היא שימשה נושא מרכזי לדיונים וגם לחרושת של שמועות שלא היה להם יסוד, בגופים שונים. אולם איש לא העז לגעת בה ולברר אותה. רק אחרי הפירסום בש־בוע מעל עמודי העולם הזה, החלו גם עתונים אחרים להתייחס לנושא, שהיה עד אז בבחינת טאבו.

העולם הזה החליט שלא להתעלם מפרי־שת הפטור מהשירות הצבאי שניתן בשע־תו לדוד לוי, בשל החשיבות שיש ליחס למצבם הבריאותי והנפשי של נושאי תפ־קידים מרכזיים במדינה, שבידיהם ניתנת לפעמים ההכרעה בנושאים גורליים הנוג־עים לחייהם של אזרחים רבים.

היה זה בשעתו דווקא שר־הביטחון הנו־כחי, עזר וייצמן, שהעלה לדיון על סדר־היום הציבורי את בעיית כושרו הבריאותי והנפשי של מנהיג לאומי ויכולתו לתפקד במצבים של לחץ. לעזר היו השגות על

ראש־הממשלה בגין ושר־הקליטה לוי
אות מבשר־רע משמיים

את דויד לוי כשר־הקליטה, עורר בגין
מיפלגתו, שלראשונה העזו להפגין נגדו

מצב בריאותו של יצחק רבין, ערב מינויו כראש־ממשלה. הוא לא היסס להעלות את טענותיו ברבים.

לדוד לוי אין מיועד אומנם, בשלב זה, תפקיד ראש־הממשלה או שר־הביטחון. אולם כמי שעומד ליטול חלק בהכרעות גורליות הנוגעות לחיי העם, אין הוא פטיר מגילוי האמת על מצבו הבריאותי.

■ ■ ■

היה זה דוד לוי עצמו, באמצעות דוברי תנועת־החרות, שגילה עובדה שלא היתה ידועה עד כה: שמזה עשרים שנה ויותר הוא חולה במחלת־עיניים תורשתית, שגרמה לו לעיוורון חלקי באחת מעיניו. בשל סיבה זאת, הסביר דוד לוי, ניתן לו פטור משירות בצה״ל וגם לא יכול היה לקבל רשיון־נהיגה.

הסבר זה נראה חשוד בעיני כמה רופאים, ביניהם כאלה שהיו בעבר רופאים צבאיים והמכירים את הסעיפים הרפואיים יכלו להגיע אליו.

דויד לוי לא שיקר. טענתו כי שוחרר מצה״ל בגלל מחלת עיניים תורשתית היא נכונה. הסעיף על פיו קיבל את הבכ״ת (ראשי־תיבות ל„בלתי־כשר תמידי" שהן הביטוי לפטור משירות בצה״ל) הוא סעיף 68, שהוא סעיף עיניים. אין זאת אומרת שלא היו לו גם סעיפים רפואיים אחרים שהגבילו את בריאותו. אבל הפטור ניתן לו על סמך מחלת העיניים שנמצאה אצלו.

אבל הגילויים על הפטור שניתן לדוד משירות צבאי, והחשדות שהועלו כי ההסבר שנתן על פטור זה אינו מלא, הדהימו דווקא את חברי מפלגתו שלו. כמה מהם זכרו כי בעבר, בשנות פעילותו כעסקן בתנועת החרות, נהג דוד לוי להתפאר מדי פעם בשירותו הצבאי.

סיפר אריה קוצר, לשעבר ממייסדי ומראשי תנועת תכלת־לבן, תנועת העובדים של חרות בהסתדרות, שפרש ממנה והקים ארגון בשם החזית: „הרי הוא סיפר לי

המחלה המיסתורית

על פיהם זוכים מתייצבים לשירות־צבאי בפטור. ליקוי־ראייה, חמור ככל שיהיה, הסבירו אותם רופאים, אינו מזכה מפטור כללי משירות־צבאי. הוא מוריד, כמובן, את הכושר של המגוייס ומייעד אותו מראש לתפקידים שאינם קרביים. אולם לא ברור מדוע אדם המסוגל וכשר, מבחינת מצבו הנפשי והפיזי לכהן כשר בממשלת־ישראל, לא יוכל, למשל, להיות פקיד במשרד צבאי או ש.ג. בשער איזה מחנה צבאי.

טיעוני הרופאים הולידו חשדות כי ההסבר שנתן לוי לגבי הסיבות שהניעו את הרופאים לשחררו משירות בצה״ל לא היה, אם לנקוט בלשון המעטה, מדוייק כל כך.

אי אפשר היה להפריך את דבריו. התיקים הרפואיים של המתייצבים לשירות־צבאי הם סוד בטחוני שצה״ל אינו מוכן לחשוף אותם, אפילו בהסכמתו של הנבדק. הטענה שהעלו תועמלני הליכוד כאילו לא חיטטו אנשי המערך בתיק זה כדי למצוא בו חומר נגד דוד לוי, לא היתה אלא שקר גס. אפילו אם רצו אנשי המערך להשתמש בחומר שבתיק נגד לוי, הם לא אישית שהוא קצין בדרגת סגן בצה״ל. זה הרי, כך־מסתבר עכשיו, שקר שקוף, ואני האמנתי לו כל השנים."

אריה קוצר יכול היה להתבטא בחופשיות, שכן הוא פרש מתנועת החרות ומתנועת תכלת־לבן. טוען אריה קוצר: „בתנועת החרות קרה דבר מפתיע ביותר. האיש שהקים את התנועה הרביזיוניסטית, זאב ז'בוטינסקי, היה איש תרבות, איש שירה ואמנות שלחם למען השפה העברית ונגד הטמיעה. והנה, דווקא בתנועתו מעלים על נס את הבורות וגסות־הרוח. כשהייתי מנסה לדבר עם דוד לוי בשעתו על תרבות ומסורת הוא עשה אותי לצחוק. הוא היה אומר: „מה פתאום תרבות? מה זה יתן ולמי זה יתן?" כשדיברתי בעד ראדיקליזם לאומי שהוא לא הבין אף מילה ממה שאמרתי.

■ ■ ■

לחברים אחרים במרכז תנועת החרות, שהכירו את לוי מקרוב, לא היתה דיעה טובה יותר עליו.

הדברים הגיעו לידי כך שבעת שהתכנס מרכז תנועת־החרות בשבוע שעבר, כדי לבחור את מועמדי התנועה לכהונת שרים בממשלת הליכוד, היתה צפויה סכנה כי חבריו של מנחם בגין יתקוממו נגד כוונתו למנות את דוד לוי כשר בממשלתו.

באותה ישיבה הציג בגין את מועמדיו לבחירה. הצעתו לבחור גם בדוד לוי כשר עוררה התנגדות עזה ובלתי צפויה. יצחק (ז'וז'ו) אביטן, סגן ראש עיריית אשדוד, יליד מרוקו, העלה את הטענה: „מה פתאום מגרדים לנו פרענק תורן?" אביטן, כמו אחרים, טען כי אם מבקשים להכליל בממשלה גם נציג מעדות המזרח, יש לתנועת החרות מועמדים בשפע לתפקיד, אנשים מוכרים, משכילים ובעלי־שם, דוגמת הפרופסורים שאווה ודנון, הכלכלן ניסים ברוך או אלוף־משנה ברק.

לא היה ספק, כי על פי הלך הרוחות בישיבה, כי אילו היה משה ארנס מציג את מועמדותו לבחירה, הוא היה זוכה ברוב מוחלט במרכז, בניגוד להצעה המקורית של בגין. דבר זה עלול היה להתפרש כהמרת־פיו של המנהיג. בגין עלול היה לראות בהצבעה כזו הצבעת אי־אימון בו ולהתפטר. כדי למנוע זאת הסיר הפרופסור משה ארנס את מועמדותו לתפקיד שר.

אבל מרכז תנועת החרות הצביע נגד בגין ברגליים. יותר מ־50% מחברי המרכז נמנעו מהצבעה. הם עזבו את הישיבה או הצביעו בפתקים לבנים, תוך הבעת התמרמרות גלויה נגד מינויו של דוד לוי בידי בגין. אפילו בגין עצמו קיבל בהצבעה פחות ממחצית הקולות של כלל חברי המרכז.

■ ■ ■

הסערה שעוררה הפרשה במפלגתו אילצה את דוד לוי להתמודד עם הבעיה. ערב יום־הבחירות להסתדרות הוא הצהיר שפנה לצה״ל בבקשה שצה״ל יפרסם את התיק הרפואי שלו, כדי שיסתבר שאומנם הוא זכה בפטור משירות צבאי בשל ליקוי־ראייה שנגרם ממחלת־עיניים תורשתית.

עצם ההכרזה הזאת היתה אחיזת־עיניים. דוד לוי ידע מראש שצה״ל לא יוציא כל הודעה הנוגעת לאינפורמציה רפואית חסויה שברשותו. אילו באמת רצה דוד לוי להבהיר לציבור על סמך איזה סעיף שוחרר מצה״ל הוא יכול היה לעשות זאת בצורה פשוטה. לטענתו מצוי בידיו פנקס־מילואים, אותו קיבל לאחרונה אחרי שהתייצב מחדש לבדיקות רפואיות בצה״ל. בפנקס־המילואים שלו צריך להיות רשום הסעיפים הרפואיים על פיהם הוגבל כושרו. לא היה דבר יותר פשוט מלהציג את פנקס־המילואים ולגלות את הסעיפים. על פי מספר הסעיף ניתן היה לברר בקלות מה הם המיגבלות הבריאותיות או הנפשיות של דוד לוי, בגללו שיחרר אותו צה״ל מחובת

אבל דוד לוי לא עשה זאת.

יש לו ודאי סיבות טובות לכך. שכן, אין כיום ספק בעובדה אחת: נוסף על מחלת העיניים שלו סבל דוד לוי בעבר מהתקפים של מחלה המוכרת בשם העממי שלה כ„מחלת הנפילה" או אפילפסיה. אין לדעת אם הרופאים הצבאיים איתרו מחלה זו בעת שבדקו אותו, או אם סימניה התגלו אצלו רק מאוחר יותר, אחרי שכבר שוחרר מהשירות הצבאי. אולם מצויות כיום עדויות של עדי־ראייה שהיו נוכחים בעת שדוד לוי נתקף בהתקף של אפילפסיה.

הדבר היה בסוף שנות השישים, כאשר דוד לוי כיהן כסגן יושב־ראש מועצת בית־שאן. באחת הישיבות במועצה, בה נכחו מספר אנשים, ביניהם גם יו״ר המועצה יעקב מחלוף, הוא נתקף לפתע בהתקף אפילפסי.

תיאר אחד האנשים שנכחו באותו מעמד (שמו ועדותו שמורים במערכת): „זאת היתה סצינה כמו בסרט מגרש השדים. לפתע נתקף דוד לוי בעוויתות משונות והפליט מפיו צריחה שזיעזעה את החדר. בהתחלה חשבתי שמישהו התפרץ אל החדר ותקף אותו. אבל אז הבחננו שהוא קיבל התקף של אפילפסיה. הוא רעד כולו והתעוות. מפיו יצא קצף. זה היה בחדרו של ראש־המועצה.

„השכבנו אותו, כדי שלא יפגע, וטיפלנו בו. אחרי כמה דקות עבר ההתקף. ואז הוא התאושש וקם על רגליו."

■ ■ ■

האפילפסיה היא מחלה נוירולוגית המוכרת גם כמחלת־הנפילה או מחלת־הכפיה. מחלת־הכפיה. כפי שמסופר עליה בספרי הלימוד, היא מחלת־מוח המופיעה בדרך כלל בגיל הילדות וסימניה הם התקפי־התכווצות בתכיפויות שונות, המלווים מצבים של חוסר־הכרה.

ההתקף האפילפסי פורץ בדרך כלל פתאום, תוך איבוד הכרה מידי, כשכל שרירי גופו של המותקף, הנופל בן־רגע ארצה, מתקשים. התכווצות שרירי הלסת שלו שלו גורמת לו לכך שהוא נושך את לשונו. פיו מכחילים בדרך כלל ועל שפתיו מופיע קצף. שריר הגוף מבצעים תנועות קצביות נמרצות, השוככות בהדרגה עד שהן פוסקות.

קיימות צורות שונות של המחלה ודרגות שונות של חריפותה. העוצמה והתדירות של ההתקפים מתחלפים בחולה מזמן לזמן ומשתנים מחולה לחולה. יש שבין

(סוף בעמוד 28)

עם האשה דויד לוי עם רעייתו, אם עשרת עשרת ילדיו, ההרה ללדת לו בפעם ה־11. לוי מבקר את מישפחתו בבית־שאן יום אחד בשבוע. לוי מתכוון לשמור על הקשר שלו עם עיירת־הפיתוח בית־שאן, גם בעתיד.

במדינה

מיצעד העצובים

הפגנת־הכוח שניסה המערך להפגין ערב הבחירות להסתדרות, הפכה ללווייה

„אני שואלת אתכם. האם אנחנו נראים כמחנה של מיואשים? כמחנה שכבר גמרו איתו?" שאלה גולדה מאיר מעל במה, על המידשאה שבבניין הוועד־הפועל בתל־אביב, בתום המיצעד שערכה הנהגת המערך לקראת הבחירות להסתדרות. „לא!" „לא!" השיב הקהל במקהלה.

הקהל השיב כך, שהרי היה זה קהל תומכיה של גולדה. אולם לאמיתו של דבר היו המיצעד בחוצות תל־אביב, וההפגנה שלאחריו, עדות חיה לכך שהמערך הוא מחנה נואש. הניסיון להוציא את תומכי המערך לרחוב בהמוניהם, ולהוכיח שזהו עדיין כוח אדיר. מגובש ובלתי־נכנע, היה צלוב למדי.

ברחבת מוזיאון תל־אביב התכנסו ביום הרביעי שעבר אנשים רבים. מן הרחבה אמורים היו לצאת במיצעד ססגוני דרך רחובות העיר אל בניין הוועד־הפועל. האנשים היו רבים, אומנם, אך הנהגת המערך ציפתה לרבים יותר. לא היתה זו התכנסות ספונטנית של המוני בית ישראל הבאים להזדהות עם מיפלגתם. זה לא היה. לעומת זאת המה המקום בני־נוער רבים, וגם אלה לא היו מצעירי תל־אביב או הסביבה, שהחליטו לוותר על שינת אחר־הצהריים או על עבודה. הנוער, שהיה המרכיב האנושי השולט בצועדים, היה מורכב רובו־ככולו מצעירים שהובאו ל־

גולדה והעסקנים
לוויה מתישה

מקום במשאיות מכל חלקי הארץ: נוער הקיבוצים.

רחבת המוזיאון לבשה דמות מחנה־קיץ של תנועת־נוער. המוני צעירים בחולצות כחולות, ג'ינס קצרים וסנדלים. מבוגרים כימעט שלא ניראו בשטח. הצעירים התגודדו חבורות־חבורות, כל קבוצה מקיבוץ אחר, כשהם אוחזים בדיגלי הלאום ובפלקאטים. הדוחק היה רב, והשרב הכבד אף הוא גרם לאווירת הנכאים.

מי שלא מזדהה. הצעירה עצמה, לעבר בית הוועד־הפועל, היתה מהירה מאד. ניכר היה שהמנהיגים, ש„דהרו" בראש, מבקשים לסיים את התהלוכה הקשה מהר ככל האפשר. עשרות הסדרנים, השוטרים ואנשי־הביטחון נאלצו לרוץ כל הדרך, כדי להדביק את הקצב המהיר של ההליכה ולהישאר צמודים לראשי המערך. החום הכבד הפך את המסע המהיר לעניין מייגע ביותר. הזיעה ניגרה בכמויות. חולצותיהם של מנהיגי העבר דבקו לגופם, ולעיתים תכופות הם שלפו מיטפחות כדי למחות את הזיעה מפניהם. סיוט? אולי. הפנים החתומים, וההליכה המהירה שהפכה כימעט ריצה הוכיחו שאיש איננו נהנה מן העניין.

ליד קולנוע גת הצטרפה גולדה מאיר לצועדים. חיוורת, בשימלה לבנה, חמורת־סבר. ההליכה המהירה קשתה עליה וכעבור זמן קצר, במרחק של שני בניינים, בפינת רחוב בלוך, פרשה. „היא בטח לא מזדהה עם המערך לאורך כל הדרך," צעק מישהו בצחוק. היא גלקחת במכוניתה אל בניין הוועד־הפועל, נקודת הסיום, להמתין שם לצועדים.

המנהיגים המשיכו לצעוד ולהזיע. מדי פעם היה פעיל זה או אחר של המערך מנסה לגרור את הצועדים למחיאות־כפיים.

בנין המדיקל־סנטר
הסמל הניצחי

הקרובים אליו היו מצטרפים לשניות ספורות, ושוב דממה. גם המירפסות הרבות החולשות על ציר המצעד היו ריקות מאדם. פה־ושם ניראו ילדים סקרניים מציצים מחלונות.

רבין פנה אל אחד הצועדים לידו ושאל להערכתו לגבי מיספר המשתתפים. הלה השיב בזריזות: „50 אלף!" רבין חייך. „קל לזרוק מיספרים," אמר.

לא היתה שימחה. מאחור, מבין קהל הצעירים שצעד בעיקבות ראשי המערך בקעה לעיתים שירה, אך גם צעירי הקיבוץ לא הצליחו להופכה לשירה אדירה ומלהיבה.

ברחוב ארלוזורוב פנו הצועדים לכיוון בית הוועד־הפועל. סוף המסע. הסיוט נגמר. כעת יעלו למעלה, ינוחו מעט מהמירוץ המהיר, יתאוששו ויירדו לשאת את דברם.

המיצעד הגיע אל קיצו. לא היו בו שימחה, שירה גאה, חיוכים. היה זה מיצעד העצובים.

הבחירות

ידלין ישלם

מישחקי הסיסמות על בניין המדיקל־סנטר

לוח־הפירסום הגדול ביותר במדינה הוא כיום שלד בניין המדיקל־סנטר, הניצב בצומת כביש חיפה — כביש רישפון, מול חוף תל־ברוך בתל־אביב. מאז הסתבר, בימי פרשת אשר ידלין, כי גם סביב בניין זה התנהלו עיסקות מפוקפקות, הפכו ציירים אלמונים את הבניין ללוח־ההתבטאות הפומבי שלהם.

אחרי כל סיסמה שנצבעה על קירותיו, היו באים ומוחקים אותה. וחוזר חלילה.

השבוע, ערב הבחירות להסתדרות' החליטו גם תועמלני המערך להסתייע בבניין, שכל הנכנס או היוצא דרך הכניסה הצפונית לתל־אביב אינו יכול שלא לנעוץ בו את עיניו. הם רשמו על־גבי ארבע קומותיו העליונות של הבניין את סיסמת הבחירות שלהם: „נגד אבטלה, למען ארץ־ישראל העובדת — הצבע אמת."

אנשי הליכוד לא היו צריכים לעמול כדי למחוק את סיסמת המערך. הם הסתפקו בהוספת חתימה בקומה התחתונה: „על החתום: אשר ידלין."

השטחים

עניין של עינויים

כתב ה„סאנדיי טיימס" בישראל מדווח על המתרחש בשטחים, על אפס ועל חמתם של השילטונות

שגרירות ישראל בלונדון געשה. אנשי השגרירות וחוגים ישראליים בבירה הבריטית הביעו בתוקף את זעמם. אך דבר לא הועיל: העיתון הלונדוני רב־התפוצה, סאנדיי טיימס, פירסם ביום הראשון השבוע כתבת־ענק שהשתרעה על־פני ארבעה עמודים, ובה תיאורים מפורטים של עינויי עצירים ערביים בבתי־כלא בישראל.

בכתבה נאמר, בין השאר, כי העינויים מתבצעים בשישה מרכזים בארץ: שלושה בגדה המערבית, אחד ברצועת־עזה, אחד במישטרת ירושלים, והאחרון בבסיס צה"ל בצריפין. על החקירות ממונים שירותי־הביטחון, הפועלים בתיאום עם המישטרה. את העצירים המוחזקים במקומות אלה „חוקרים" באמצעות שיטות־עינוי מתוחכמות, כמו מכות־חשמל ומכות יבשות, שאינן מותירות סימנים חיצוניים על גופם, כך שאחרי צאתם מן הכלא ניתן יהיה להפריך כל טענה שלהם בדבר עינויים.

כתב הסאנדיי טיימס בישראל, אריק מרסדן, הוא האיש האחראי לכתבה שעוררה את זעמם של אנשי שגרירות ישראל. במשך חודשים ארוכים אסף מרסדן חומר מפורט, והסתייע בעדויות של עשרות עצירים. סייעו לו גם המישפטניות פליציה לנגר ולאה צמל.

אנשי השגרירות הישראלית בלונדון ידעו שמרסדן מכין כתבה בנושא העינויים, וניסו למנוע ממערכת הסאנדיי טיימס את פירסומה.

השגרירות דרשה ממערכת העיתון שלא לפרסם את הכתבה עד שתתקבל הודעה רישמית של ישראל בנושא. אולם עורך העיתון, הרולד אוונס, לא נענה לדרישה זו בטענה כי ממשלת ישראל הכחישה תמיד את דבר עינויים של אסירים ביטחוניים, וכי ממילא אין הוא זקוק לאישור ישראלי רישמי כדי להדפיס כתבה כלשהי בעיתונו. השגרירות מחתה לפני העיתון על מה שכינתה „פירסום חד־צדדי ופוגע," מבלי שהתייחסה לעובדות שפורסמו. כך נחתם פרק נוסף ביחסים העכורים בין השילטונות הישראליים לבין העיתונאי אריק מרסדן.

לא התרחש? מרסדן, היושב בירושלים מזה שש שנים ומעורה במתרחש במערכת הפוליטית של ישראל, אינו מת־

(המשך בעמוד 32)

סיפור של אדם שעונה

„אסמרלדה" שהגיעה

בצ'ילה כינו אותה „הגברת הלבנה", בגלל לובן מיפרשיה. ואומנם, האונייה אסמרלדה, המבקרת עתה בנמל חיפה, מונעת על־ידי מיפרשים, ורק מנוע אחד קבוע בחרטומה. אולם מתחת לשם הרומאנטי ולכינוי התמים מסתתרת רוצחת של ממש. מיפרשיה לא היו צחורים אלא אדומים, אילו נצבעו בדם שנשפך במרתפיה, ודומה כי היתה יכולה לשוט ימים רבים בים הדמעות שקלח מעיני קורבנותיה.

שכן אונייה זו שימשה מחנה־עינויים בידי המישטר הצ'יליאני, ורק באחרונה חזרה לשימושה המקורי — בית־ספר צף לצוערי הצי. המצב הגיע לידי כך, שכאשר מבקשים בצ'ילה לתאר עינויים קשים, מגדירים אותם כ„עינויי אסמרלדה."

בכל פעם שלואיס ואגה, גבר נאה כבן 50, שומע את השם אסמרלדה, לובשים פניו ארשת של כאב. ואגה, המשתלם כיום במישפטים כדי לזכות בתעודת עורך־דין ישראלי, לעולם לא ישכח מה שעבר עליו

מגל וחרב
צעירה צ'ילאנית זו מציגה בשבועון שטרן כתובת־קעקע של מגל וחרב, סמל ברית־המועצות, שטבעו בה מעניה.

על סיפונה של „הגברת הלבנה".

„ב־10 בנובמבר 1973 התפוצצו 10 מיטעני־חבלה במרכזים שונים של נמל וואלפאראיסו," מספר ואגה. „שימשתי אז כממונה על בטחון־הפנים במחוז צ'יליאני זה, וכן כיועץ המישפטי במישרד־הפנים בממשלת הנשיא איינדה, תפקיד המקביל לזה של ראש הש.ב. בישראל. מיהרתי למקומות הפיצוץ. בעיר הסתובבו משאיות של חיל־הים, עמוסות חיילים, שטענו כי הם מבצעים תימרון גדול. תחנת־רדיו מחתרתית, אף היא של חיל־הים, החלה

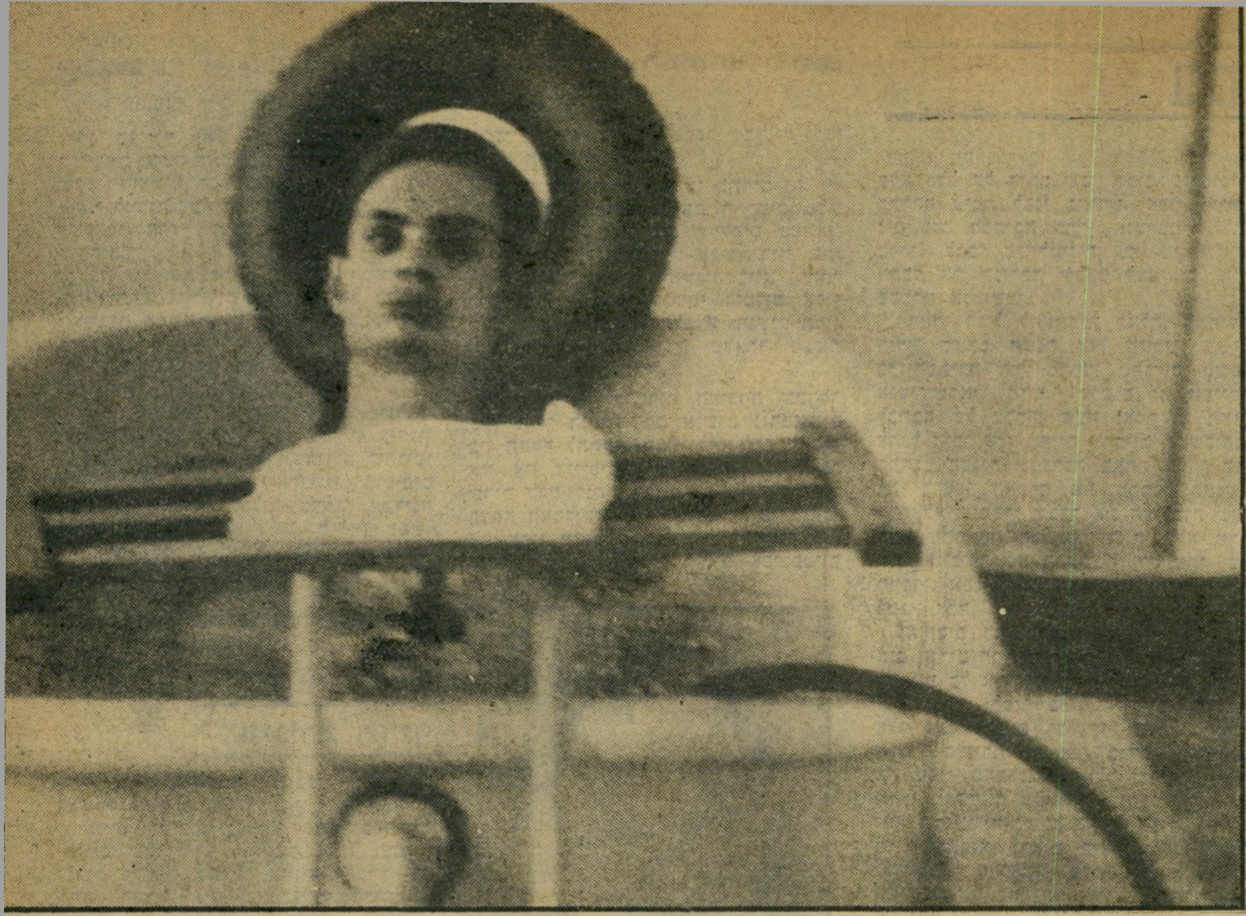

על האניה הצ׳ילאנית

השבוע לחופי הארץ

משדרת ׳ההפיכה התחילה! מהפכת הצבא התחילה!׳ במילים אלו מתאר ואגה את הדקות הראשונות של ההפיכה הצבאית בצ׳ילי, לפני ארבע שנים.

„באותו לילה,” המשיך ואגה, המתגורר היום עם רעייתו, רחל, ושלוש בנותיו בבית נאה ברמת־השרון, „הופיעו בביתי בוואלפאראיסו קצינים אחדים וכ־60 חיילים, חמושים בתת־מיקלעים. תוך כדי הודעה שעלי להתלוות אליהם, הם ניפצו רהיטים וגרמו הרס רב לכל מה שנקלע בדרכם. נפרדתי מאשתי, אמרתי לה שי־אחזור בעוד שעתיים. חזרתי כעבור שנתיים.”

קת רובה ✶ על הראש

ואגה הושלך על גב משאית, שהצטרפה לשיירה אשר היתה בדרכה לעבר המיפרץ הגדול בדרום העיר. עיניו נקשרו בסמרטוט מבד שחור, שחתך בעורפו. וכך הוא מתאר כיצד נערכה היכרותו עם האונייה אסמרלדה בתצהיר בשבועה שהועבר השבוע, בין השאר, למשרדי החוץ והביטחון.

„אחרי שהושלכנו מהמשאיות על שפת הים,” אומר ואגה, „הוסר הסמרטוט השחור מעיני והועליתי בתוך שורה ארוכה של בני־אדם אחרים, כבולים זה לזה, כמו עבדים — אל סיפון האונייה. על הסיפון זיהיתי חברי מחתרת קיצונית, בשם שיחרור ומולדת, שאותם חקרתי בזמנו בתוקף תפקידי. הם פקדו עלינו — קבוצה של כמה עשרות גברים ומיספר נשים — לשכב על הסיפון, כשידינו פשוטות קדימה. לפתע חבט מישהו בראשי ובגבי בקת־רובה, והכל סביבי נהיה שחור.

אוניית העינויים

„כשחזרה אלי הכרתי, מצאתי את עצמי בתוך חדר קטן בבטן האונייה. דלקו בו נורות אדומות, הופשטתי מהבגדים בעת שהייתי במצב של חוסר־הכרה. מאוחר יותר קרעו מעל צווארי שרשרת עם המגן־דויד אדום, שהיתה עלי כקמע.

„למחרת החלו ׳מעניקים׳ לנו את ה׳טיפול׳ הרגיל. אחרי שהעמידו אותנו בשורות על סיפון האסמרלדה, כשידינו קשורות מאחרי הגב, התיזו עלינו זירמי־מים במשך שעות רצופות. ממני דרשו שאספר להם על החקירות שניהלתי בעבר וכן על אירגונים שמאלניים. הם לחצו עלי שאודה שאני שייך לאירגון שמאלני, מאלה שהוצאו אל מחוץ־לחוק אחרי עלייתה של הכת הצבאית לשילטון.

„הימים עברו בחקירות מתישות. היינו עירומים, גברים ונשים יחד, כבולים זה לזה, מוכים כל רבע־שעה, גם בלילות, בידי חיילים שהיו חמושים ברובים מכודנים. ראיתי איך התעללו בנשים. היו מפשיטים אותן, מועכים את שדיהן, בועטים באברי־המין שלהן. הצעקות שבקעו אז מבטן האונייה מעבירות בי חלחלה עד היום.

„עינו אותנו על־ידי מכות־חשמל. חבטו באוזניים, בראש, בכל חלקי הגוף. ציוו עלינו להתעלל זה בזה. מדי יום שפכו מלח על פצעינו הטריים. ציוו עלינו לדרוך זה על זה, כדי שהמלח ייספג היטב. פעם הוציאו אותי להורג במיסגרת תרגיל מבויים.

„מי שלא עובר חוויה נוראה כזאת אינו יכול לתאר לעצמו את הדבר, אפילו בחלומותיו הגרועים ביותר,” מעיד ואגה על עצמו. 20 ימי שהותו על סיפון האסמרלדה היו סיוט מחריד, אולם בכך עדיין לא תמו עינוייו. משך יותר משנתיים שהה במחנות־ריכוז שונים, האחד גרוע ממישנהו. בין השאר הובא לאי דאוסון, בדרום צ׳ילה, סמוך לקוטב הדרומי.

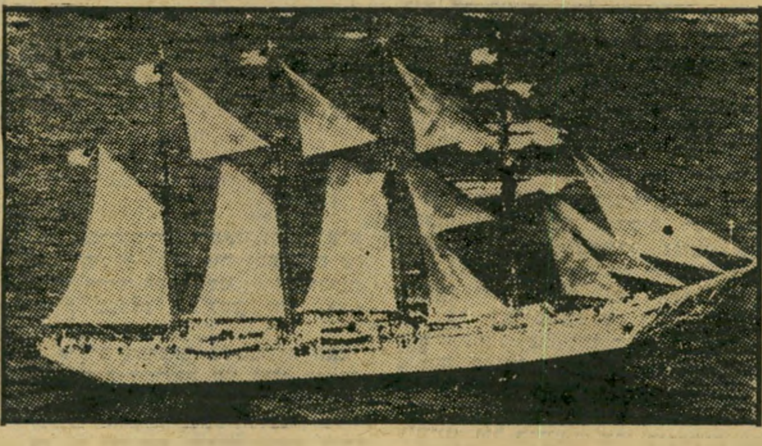

„עינויי אסמרלדה”

האונייה **אסמרלדה** משמשת זה יותר מ־40 שנה בבית־ספר לצוערי חיל־הים הצ׳ילאני. בתמונה למעלה: אדם תקוע בתוך אמבט מים רותחים, וראשו נתון בסד עץ. זהו עוד עינוי שהיה נפוץ על סיפון האסמרלדה, שהפכה לאוניית עינויים לאסירים פוליטיים.

ראש הש.ב.

לואיס ואגה (50), שימש כאחראי לביטחון הפנים במחוז ואלפאראיסו בצ׳ילה, וכיועץ המישפטי למישרד־הפנים של ממשלת איינדה, לפני המהפיכה הצבאית בספטמבר 1973. ואגה סיפר השבוע על העינויים שעבר באוניית הצי **אסמרלדה**. לצידו פרדי שטיין מפעילי ועד הסולידאריות למען צ׳ילה.

„שם אולצנו לעבוד, אני ועוד מאות אחרים, בקור נורא, בעבודות־כפייה שונות,” נזכר ואגה. „כל לבושנו היה מיכנסיים קצרים והולצה דקה. היו בינינו שקפאו למוות.”

למזלו של ואגה, הוא שלח בעוד מועד את בניו לישראל, והם שירתו בצה״ל. הם לחצו על מישרד־החוץ הישראלי. בני־מישפחתו בארצות־הברית פנו לאירגון אמנסטי. הדוקטור הנרי קיסינג׳ר הכיר מקרוב את ראש שירותי הביטחון הפנימי בצ׳ילה, ונראה שגם זה עזר. לבסוף, כעבור שתי שנות תלאות, בלחץ שתי הממשלות (ארה״ב וישראל) שוחרר ואגה, רזה, תשוש, מדוכא, כשכל רצונו לברוח הרחק משם ככל האפשר. בנו דני, אשר היה בארץ ושירת בצה״ל כמפקד טנק — בזמן שאביו עונה על סיפון האסמרלדה, לא יכול היה לשאת את הידיעות שזרמו מצ׳ילה ושבהם נמסר על גורל אביו, ושלח יד בנפשו. גם בנו השני של לואיס ואגה שירת אותה תקופה בצה״ל, כצנחן, ונמצא היום בספרד. באחד מעינוייו של ואגה, הוצגו בפניו תמונות בניו במדי צה״ל ונטען בפניו, כי הם מתאמנים כאנשי גרילה נגד צבא צ׳ילה.

לאנוס ילדה ✶ בת 12

„אני עושה הכל כדי שאסמרלדה לא תרדוף אחרי,” אומר ואגה. „לאסמרלדה לא התירו לעגון בשום חוף,” אומרת ג׳ואנה האין, חברת הוועד לסולידאריות עם האסירים הפוליטיים בצ׳ילה, בת 25, אחות בבית־החולים לחולי־נפש בבאר־יעקב. „מאז שהאונייה חזרה לשמש בית־ספר צף לקציני־הצי הצעירים, לא הניחו לה להיכנס לשום נמל בעולם, פרט לנמל סעודי אחד. אוסטרליה, אנגליה, יפאן, שוודיה, בכל המקומות סירבו לתת אפילו שירותי־חוף לספינת־העינויים.”

אמה של ג׳ואנה, מינרטה, עברה אף היא את „עינויי אסמרלדה”. מאחר שאחדים מבני־מישפחתה עדיין נמצאים בצ׳ילה, היא חוששת לפרט מדי את קורותיה. „הייתי מורה והתמחיתי בחינוך מבוגרים,” סיפרה מינרטה, המשמשת כיום כעובדת קהילתית בטירת־הכרמל שליד חיפה. „בעלי הראשון היה מנהיג־פועלים

(המשך בעמוד 28)

אוניית העינויים

(המשך מעמוד 27)

ידוע בצ׳ילה. אלי הגיעו החיילים רק חודשיים אחרי המהפכה. הם פרצו לבית, שרפו רהיטים וספרים. ניתצו הכל. נלקחתי למחנה צבאי ליד העיר ואלפאראיסו. האשימו אותי במתן מחסה לשמאלנים בורחים.

„כל מי שהשתייך אי־פעם למיפלגתו של איינדה נקרא שמאלני ונחשב כבורח. האשמות ממשיות לא היו נגדי, בכל־זאת נחקרתי לילות ארוכים ואפילו איימו על חיי. הם גם איימו לאנוס את בתי מירנה לנגד עיני. היא היתה אז בת 12.״

אחרי חודשים אחדים שוחררה מינרטה והרשמה במעצר־בית, ורק בעזרת אירגון אמנסטי שוחררה. לדיברי יהודים שהגיעו מצ׳ילה רק בתקופה האחרונה, מוסיפים העינויים והטרור לשלוט ברחבי המדינה בעלת אוכלוסייה של 12 מיליון נפש. מדי יום נמלטים ממנה עשרות בני־אדם, למרות האיסורים והקשיים. מישרד־החוץ הישראלי עושה הכל כדי לחלץ יהודים, הנחשבים כאוייבי המישטר, ונשלחים למחנות־הריכוז הרבים במדינה.

חשש

מעימות חריף

מדוע, איפוא, אישר בכל־זאת מישרד־החוץ לאונייה אסמרלדה, אוניית־העינויים, להיכנס לשטח המים הטריטוריאליים של ישראל ולעגון בנמל חיפה? ומדוע איפשר לאנשי ציוותה לסייר בארץ? הסביר אחד מאנשי מישרד־החוץ, שביקש שלא לפרסם את שמו: „האישור של שמישרד־החוץ נתן היה פורמאלי בילבד. ככלל, מישרד־החוץ הישראלי משתדל לשמור על הסטאטוס־קוו ביחסי ישראל־צ׳ילה, למרות ההפיכה הצבאית. שגריר ישראל בצ׳ילה חילץ לא אחת יהודים וגם אחרים מציפורני הטירור הצבאי הצ׳יליאני.

„אילו ידענו שהאונייה שימשה ספינת־עינויים ואיננה בית־ספר צף לצוערי הצי, שגדל יאחרי ההפיכה הצבאית, לא היינו נותנים את האישור. היינו עושים זאת בשקט, אבל את האישור לא היינו נותנים. בינתיים כבר ניתן האישור, וביטולו עלול לעורר עימות חריף בין ישראל לצ׳ילה, עד כדי החזרת השגרירים.״

אילם הלחץ עזר, בסופו של דבר. בתחילת השבוע החליטו שר־החוץ היוצא יגאל אלון, ושר הביטחון היוצא, שימעון פרס, לבטל חלק מן האישור שניתן לאסמרלדה. ההחלטה קובעת כי האונייה תוכל להיכנס לרציפי נמל חיפה, אולם אנשיה לא יורשו לרדת ממנה ופרט לשירותי־חוף, שחייבת ישראל לספק לכל ספינה בתחום המים הטריטוריאליים שלה, לא תקבל אסמרלדה כל שירות אחר.

את יוצאי צ׳ילה בארץ אין הגבלת האישור מנחמת. „עצם העובדה שאונייה צ׳יליאנית, הידועה לשימצה בכל העולם מגיעה לנמל חיפה ועוגנת בו. היא בושה לעם היהודי,״ אומרת ג׳ואנה. „אנחנו נפגין ביום השישי הקרוב, ואם יהיה צורך גם נפרוץ לתוך שטח הנמל. שאנשים יידעו, לפחות, מה היתה האסמרלדה ולאיזו תכלית שימשה. שישאלו את עצמם מה היא עושה כאן בארץ!״

יתירה מזו: אנשי ועד־הסולידאריות, שחלקם מאוגדים במיסגרת מחנה שלי ורק״ח מתכוונים, באמצעות המאבק נגד כניסתה של האסמרלדה לתחומי המדינה, לעורר את דעת־הקהל הישראלית למתרחש בצ׳ילה מאז ההפיכה הצבאית.

על־פי התוכנית המקורית עמדה האסמרלדה לשהות בישראל שישה ימים, ובפרק־זמן זה תוכננו קבלות־פנים למלחיה וכן ביקורים של הקהל הרחב בספינה. שגרירות צ׳ילה, ביוזמתה־היא, החליטה על ביטול הביקורים.

זאת, למרות ששגריר צ׳ילה בישראל, חורגת גאנה־איסטמן, טוען: „אסמרלדה מעולם לא שימשה כספינת־מעצר ולא הובאו אליה כל עצירים.״ לדבריו, כל ההאשמות שהועלו בארץ ובעולם הן פשוט „סילוף מוחלט של האמת. הצי הצ׳ילאני הוא בעל מסורת ארוכה של מישמעת וכבוד,״ טוען השגריר, „ומעולם לא נרתם למעשים שהם בבחינת הפרת זכויות האדם. הטענות שהושמעו בישראל באו מפי קבוצת פליטים קטנה, שוחרת נקם.״

מעניין לציין שאסמרלדה כבר ביקרה פעם בארץ. היה זה לפני כעשר שנים. עת נכנסה לנמל חיפה לקול תרועות חצוצרות ומחיאות־כפיים של מאית חיפאים שציפו לה.

המחלה המיסתורית

(המשך מעמוד 25)

התקף להתקף חולפים מספר שבועות ולפעמים אפילו שנים.

על פי המחקרים שנעשו בתחום זה, יש בתיסמונת האפילפטית גם התקפים פסיכיים שונים, המופיעים וחולפים בפתאומיות ובצורות מגוונות: עכירת־רוח, פחדים, סילוף־חושים, חזיונות־שווא והתפרצויות של זעם. במצבי דימדום אפילפטיים עשוי המותקף לבצע מעשים חמורים, מתוך הסח הדעת שלאחר מעשה משתכחים ממנו כליל.

זוהי הסיבה שלמרות העובדה שבדרך כלל חולי המחלה הם אנשים נורמאליים בין התקף להתקף, המסוגלים לתפקד כראוי, אין מגייסים אותם לצבא ואין מאפשרים להם לנהוג ברכב. שיעור השיחרור בצבא האמריקאי בשל סיבה זו מגיע לכ־0.5 אחוז מכלל המתייצבים לשירות.

בדרך כלל מסוגלים חולים אפילפטיים

קוצר אריה קוצר, ממקימי תנועת תכלת־לבן של תנועת־החרות בהסתדרות, בראשה ניצב עתה דויד לוי. קוצר טוען שמינויו של לוי הוא עלבון לתנועת ז׳בוטינסקי וכי לוי הציג את עצמו בפניו בעבר כ„סגן במילואים בצה״ל.״

להמשיך באורח־חיים נורמאלי ותקין, אלא שעליהם להימנע ממקצועות ותפקידים שבהם עלול איבוד הכרה זמני — אף לדקות או שניות מעטות — לסכן את עצמם ואת זולתם.

כמה אישים חשובים בהיסטוריה האנושית ובתולדות התרבות היו חולי מחלת־נפילה. כך שבעובדה זו לכשעצמה, אין כדי למנוע מאדם חולה־נפילה לכהן כשר — אם כי קיימים חילוקי־דיעות לגבי הנזק שעלולה מחלה זו לגרום לתאי המוח של האנשים החולים בה. טיפול רפואי נמרץ ושיטתי עשוי בהחלט לרסן את המחלה ולהשפיע בצורה יעילה וחיובית על החולים.

כיום ידוע שבעבר סבל דויד לוי מהתקף אפילפטי. על מצבו כיום, יכול רק הוא עצמו להעיד. אבל העובדה שהסתיר את העובדות הקשורות במחלה זו וניסה לטעון כי מיגבלותיו נובעות ממחלת־עיניים בלבד, יש בה כדי להטיל ספק במידת כנותו ויכולתו לומר את האמת — תכונות שרצוי ששר בממשלת־ישראל יהיה מחונן בהן.

ברומא העתיקה כונתה מחלת־הנפילה, בין השאר, גם בשם „מחלת אסיפת־האזרחים״. זאת על שום כלל שהיה מקובל ברומי, שאם אחד המשתתפים באסיפת האזרחים שכונסה בפורום רומנום נתקף בהתקף אפילפטי יש להפסיק מיד את הדיונים. ההתקף האפילפטי התפרש על ידי הרומאים כאות מבשר רע מטעם האלים.

כיום אפשר רק לקוות, שבממשלת הליכוד לא ייתקף אף אחד מהשרים בהתקף אפילפטי. שכן, נוכח האמונה המחודשת בחסדי שמיים השורה על ממשלה זו, עשוי גם שם התקף כזה להתפרש, חלילה, כאות מבשר רע מהשמיים, בעוד שלמעשה הוא מבשר בסך הכל רק שאחד השרים העלים אילי מידע על מצב בריאותו מחבריו.

(המשך מעמוד 26)

פלא כלל על היחס שבו זוכים פירסומיו. בשיחה עימו, לפני כחודש, אמר: „מכנים את הכתיבה שלי ,אנטישמית׳. זה ברור. לגבי השילטונות, כי מי שאינו מקבל את הגירסה שלהם למציאות, הוא בהכרח אנטישמי.״

מרסדן רגיל להאשמות כאלה. בתחילת חודש מארס השנה טען היומון הארץ, כי הכתיבה של מרסדן „הגיעה לשפל אנטי־ישראלי חדש.״ אישום זה התייחס לכתבה של מרסדן שבה נאמר כי חיילי צה״ל היכו שני נערים ערביים באשכיהם, במהלך הפגנה שנערכה באחת מערי הגדה. הארץ האשים את מרסדן באנטי־ישראליות, מבלי שבדק את העובדות שעליהן התבססה הכתבה. העיתון לא טרח כלל להביא את ההאשמה לידיעתו של מרסדן. אבל הכתב הבריטי הוותיק מורגל בכגון אלה.

„היחסים בין הממשל הצבאי והעיתונאים הזרים הם גרועים מפני שהממשל איבד את כל אמינותו בעיניהם,״ הוא אומר. „יום אחד, לפני כמה חודשים, טילפנו אלי שני אנשים וביקשו שאבוא לסקר הפגנה בעיירה מסויימת בגדה. לא נסעתי, מפני שההפגנות האלה דומות זו לזו ואינן מעניינות במיוחד. בערבו של אותו יום טילפנו האנשים האלה שנית, וביקשוני שאבוא לראות כיצד פיזרו השילטונות את ההפגנה. נסעתי, כשראיתי את האנשים, לא האמנתי. היו שם חמישים ושמונה פצועים, אנשים שהוכו עד זוב דם. ידיים שבורות. בתים שנפרצו סתם כך, בכל שרר הרס מכוון.

„צילצלתי למי שהיה אז דובר הממשל הצבאי ביהודה ושומרון, וביקשתי ממנו שיגיב על האירועים. הוא אמר שיוכל להשיב לי רק כעבור שעות אחדות. חיכיתי לטלפון, אולם הדובר לא התקשר. מאחר שהזמן שנותר עד לסגירת הגיליון בלונדון היה קצר, התקשרתי אל הדובר ותגובתו היתה: ,מר מרסדן, אני יודע שיש לך בעייה, אבל מבחינתנו, מה שראית פשוט לא התרחש׳.״ מרסדן, לטענתו, נאלץ לפרסם את הידיעה ללא תגובה של הממשל, תוך הסתמכות על מראה־עיניים בלבד. אבל העדויות של מרסדן אינן מספיקות עבור שגרירות ישראל בלונדון.

דימוי של מדינה נאורה. את נושא היחס המשפיל בעצירים הביטחוניים מסקר מרסדן מזה חודשים רבים. לא אחת הוא נתקל בתגובה בנוסח של: „למה אתה כותב רק על השלילי בישראל?״ הוא מחייך. „מה אספר לקוראים שלי בבריטניה? על מיפעלים בעיירות־פיתוח? על ילדים חייכנים? את מי זה מעניין? הדברים המעניינים את הקוראים באמת הם המצב בשטחים.

„אני כותב על עצירים ביטחוניים, על עינויים ,וכל הידיעות שלי מוכחשות אחרי שהן מתפרסמות. אני נפגש עם עצירים, עם בני המישפחות. כשביקשתי את תגובתו של מנהל כלא מסויים על הידיעות שבידי, שלפיהן מתעללים בעצירים ומנצלים לרעה את סמכויות השיטור, הוא סירב להיפגש עמי. הממשל מקשה עלי בכל צעד. אבל אני חייב לדווח על מה שעיני רואות, ואין לי כל נטיות אנטי־ישראליות, להיפך. השילטונות, בהתנהגותם המשונה, מאלצים אותי לפרסם רק את הגירסה שלי, ולאחר מעשה הם טוענים שהיא חד־צדדית.״

ועל שום מה העניין המיוחד שמגלים העיתונאים באירופה לגבי הנעשה ביהודה ושומרון? אריק מרסדן מסביר: „הקרבות בלבנון הם מה שמכונה ,סיפור גרוע׳. למרות העניין ההומניטרי, אנשים התעייפו כבר מקריאה על לבנון, מפני שהם מאמינים שהערבים מסוגלים לדכא ולענות את אחיהם. אבל לישראל יש דימוי של מדינה נאורה. העולם אינו מבין כיצד ייתכן שבמדינה כזאת יש מישטר דיכוי. אנשים לא מאמינים.״

מעיד מרסדן על עצמו: „אני ימני־קיצוני בהשקפותי הפוליטיות. ,טורי׳ מן האסכולה הישנה. אבל נוכח המצב הקיים בישראל אני מוצא את עצמי מזוהה עם אנשי השמאל, מפני שאיני מאמין במדיניות של דיכוי. וכל עוד תהיה מדיניות כזאת בשטחים המוחזקים — אמשיך לדווח על כך, בין אם הדבר מוצא חן בעיני השילטונות הישראליים ובין אם לאו.״

מישטרה

נוק־אאוט למישטרה

עיסקת־החבילה של המישטרה עם הפורץ לא עלתה יפה, והחשוד החף־מפשע ישב בכלא שיבעה חודשים

„שיבעה חדשים ישבתי כמו כלב בבית־הסוהר, רק מפני שמישהו במישטרת בית־שמש לא סובל במיוחד את הפרצוף שלי,״ טוען במרירות דויד בן־חמו (21). „אבל עכשיו, אחרי שיצאתי זכאי בבית־המישפט, אף אחד לא מכיר אותי ולא זוכר אותי. מי יחזיר לי את כל החודשים שישבתי בכלא? מי יפצה אותי?

סימני־שאלה. בית־המישפט זיכה את הנאשם, דויד בן־חמו, שהואשם בפריצה ובגניבת תכשיטים בשווי 3600 ל״י. אך אותו בית־מישפט, הציב מיספר סימני־שאלה ברורים, הנוגעים לאופן התנהגותם של אנשי־המישטרה — סימני־שאלה, שהמרחק בינם לבין האשמה ברורה במתן עדות־שקר, הפעלת לחצים על עדים והעלמת מידע מבית־המישפט, אינו רב. ואכן, העובדות לא החמיאו כלל לאנשי מישטרת ירושלים, שנאלצו להרכין את ראשיהם ולספוג את דיברי התוכחה של השופט.

בחודש נובמבר אשתקד נעצר בבית־שמש הצעיר עמרם מלכה, כחשוד בהתפרצות לביתה של חסיבה כהן ובגניבת חפצי־ערך מהבית. בהודאתו במישטרה, שנגבתה ביום המעצר, הודה עמרם מלכה שביצע את המעשה לבדו. ארבעה ימים אחרי מתן עדותו הראשונה שינה את הודאתו, וסיפר שאת הפריצה ביצע יחד עם שותפו, דויד בן־חמו.

„מעדותו של מלכה,״ אמר השופט, „עולה כי במשך ארבעת הימים שבין מסירת ההודאה הראשונה והשנייה, היה נתון ללחצים כבדים כדי שיספר שבן־חמו היה שותף לעבירה. העד מלכה מסר את עדותו, מאחר שלא היה לו כוח לעמוד יותר בלחצים אלו.״

עיסקת־חבילה. אך בכך עדיין לא הסתיימה הפרשה. הגיחוך תגיע לשיאו כאשר הודיע התובע שהוא מסכים להקל בעונשו של מלכה, שכן אין לו הרשעות קודמות, וכי הוא מוכן להתחשב בעובדה שזו לו עבירתו הראשונה על החוק. גל של ציחקוקים עבר באולם בית־המישפט כאשר שלף עורך־הדין סירקיס מתיקו דף מחשב, שבו פורטו יותר מעשר עבירות שנזקפו לחובתו בשנים האחרונות.

נסיונות הגימגום של אנשי התביעה והמישטרה, שניסו לתרץ את הדבר בכך ששכחו לקחת את גיליון־ההרשעות, לא הוסיפו גם הם לאמינותה של המישטרה, והצביעו שוב על העובדה שהפכה ודאית עוד בשלבים מוקדמים של המישפט: במיסגרת עיסקת־החבילה עם עמרם מלכה סוכם בינו לבין נציגי המישטרה, כי תמורת עדותו שתפליל את דויד בן־חמו, שלא היה שותף לעבירה, תישכח העובדה שלחובתו גליון הרשעות קודמות, ועונשו יוקל במידת האפשר.

לנוכח עובדות ברורות אלה החליט השופט לזכות את דויד בן־חמו, ובגזר דינו לא חסך דיברי־תוכחה מאנשי המישטרה, הסבורים שכל האמצעים כשרים כדי לסגור חשבונות בבית־המישפט, ולכלוא בכל מחיר אנשים חפים־מפשע.

מי יפצה? אך מאבקו של בן־חמו לא הסתיים בבית המישפט. עם מעצרו בחודש נובמבר, תבעה המישטרה להחזיקו במעצר עד תום ההליכים המישפטיים נגדו. השופט נעתר לבקשה, ובן־חמו בילה במעצר יותר משיבעה חודשים. למרות שהחוק במדינת ישראל, אינו מחייב מתן פיצויים במיקרים כאלה, מתכונן בן־חמו להיאבק בכל כוחו כנגד מצב שבו המדינה אכן הכירה בחפותו בכך שזיכתה אותו בבית המישפט, אך מאלצת אותו לשלם את מלוא המחיר על התעללותה של המישטרה.

„אני יודע שסידרו אותי,״ הוא אומר. „וניסו להתלבש עלי, אבל עכשיו, אחרי שיצאתי זכאי וכולם יודעים שבמישטרה ניסו ׳לדפוק׳ אותי, לא מגיע לי שמישהו יפצה אותי על התקופה הארוכה, שישבתי סתם בכלא? מי יחזיר לי את חודשי העבודה שהפסדתי, ואת הבושה שלי, שעכשיו כולם יודעים, שבן־חמו עבריין גדול שאפילו בערבות לא רוצים לשחרר אותי?!״

מדוע מימן ארגון־קניות של המושבים את יחידת המושב של תבורי ★ הקבלן מספר על בתי המפכ"ל

הווילות של תבורי

ברחוב סוקולוב 16 בבאר־שבע ניצבת וילה מהודרת, מוקפת עצים וגדר־אבנים. בווילה מתגורר עובד בכיר של מיפעלי ים־המלח, ששכר את הווילה בשנת 1971, זמן קצר אחרי גמר הבנייה. בונה הווילה ובעליה הוא מפכ"ל המישטרה, חיים תבורי. הווילה הנאה נבנתה עבורו על־ידי קבלן־המישנה אברהם אורליצקי, שבנה עבורו גם את הווילה שבמושב מסלול (העולם הזה 2077).

תבורי קיבל את המיגרש מעיריית באר־שבע שהעניקה אחרי מילחמת ששת־הימים, מיגרש גם לאלוף ישעיהו גביש. העירייה החליטה לאפשר למפקד פיקוד־הדרום גביש, ולמפקד המחוז הדרומי של המישטרה תבורי, לבנות להם בתים ראויים בעיר הדרום, והקצתה להם מיגרשים כמעט ללא תמורה. במשך שנים אחדות לא ניבנה דבר על המיגרש. אחר־כך החל תבורי בונה במקום את ביתו הפרטי, באמצעות אורליצקי. גביש החזיר את המיגרש לעירייה כשעזב את באר־שבע ועבר לגור בתל־אביב. תבורי נשאר בעלי המיגרש, כשעזב את באר־שבע ועבר לירושלים.

אורליצקי מסרב לגלות כמה קיבל תמורת בניית הווילה המהודרת, ששיטחה כ־150 ממ"ר. הוא מציין כי לא רצה להרוויח אצל תבורי, שהוא ידידו מזה שנים רבות, וקיבל רק את מחיר עלות הבנייה.

אורליצקי בנה גם את הווילה של עופר תבורי במושב מסלול. לדבריו קיבל תמורת הבנייה סכום של 130 אלף לירות, מזה 80 אלף לירות מן המושב ו־50 אלף מתבורי עצמו. שטח הווילה במסלול, לדבריו, 140 מטר מרובע. המחיר שקיבל היה נמוך.

אבל אורליצקי הסתפק במחיר שבו לא הרוויח. לכל הדיעות: 130 אלף לירות לווילה של 140 מטר מרובע! מדוע היה לאורליצקי עניין להפסיד על בניית הבית עבור תבורי?

אורליצקי סיפר כי הוא ידידו הקרוב של תבורי. אך לא רק הוא. יעקב חלפון, איש־העסקים מן הדרום, אף הוא ידיד טוב של תבורי. חלפון היה גם שותף לעסקיו של אורליצקי, אם־כי לדבריו אין הוא שותף שלו כיום ואין לו כל קשר לבניית הווילות של תבורי. אבל חלפון יודע לספר ברבים עד כמה תבורי הגון וישר, וכי יש קצינים בכירים במישטרה המתנכלים לו סתם כך.

תבורי עצמו רואיין ביום השישי האחרון בעיתון דבר; ואמר שם: „התחלנו לבנות את הבית, זהו בית צנוע בן 58 מטר, ומאחר שבני לא קיבל תקציב־בנייה כמקובל, זכה בהלוואה מן המושב כמקובל ובריבית מלאה. בניית הבית תעלה כ־80 אלף לירות, וכל הזמן אנחנו משקיעים ואף נכנסנו לחובות בעיקבות בניית הבית."

גירסתו של תבורי מנוגדת לחלוטין לדיבריהם של אורליצקי ואנשי המושב. זוהי רק אחת משפע הגירסות שהופצו מאז פירסם העולם הזה את הפרשה לראשונה. דוגמה קטנה נוספת לגירסה סותרת:

תבורי ואנשי מושב מסלול טוענים עתה, כי לא המפכ"ל התקבל כחבר למושב אלא בנו, עופר, וכי הרישום בכרטיסי המושב של שמו של חיים תבורי היה טעות. העיתון דבר הביא ביום השישי האחרון ציטטות מראיון שנערך עם חיים תבורי לפני שנה באותו עיתון. בראיון סיפר תבורי כי רכש במושב מסלול יחידת־משק, וכי הוא עתיד להשתקע במושב אחרי פרישתו מן המישטרה.

מדוע שילם אירגון־הקניות של המושבים את כל ההוצאות על יחידת־המשק של תבורי? למושב מסלול אושרו על־ידי הסוכנות 60 יחידות־משק בלבד. היחידה האחרונה שאושרה מבין ה־60 היא של מיקרה דומה במיקצת לזה של תבורי. זהו מיקרהו של יצחק עזרא, מנהל חברת מושבי הנגב. עזרא אושר כמועמד במושב, במיסגרת מיכסת ההתיישבות המאושרת, קיבל מייד ממישרד־השיכון את הסכום של כ־110 אלף לירות תקציב בנייה בהתיישבות.

הבית נמצא עתה בשלבי בנייה סופיים. עזרא קיבל אישור מן המושב לדחות את מגוריו במקום למשך שנה. תבורי קיבל במושב את היחידה מיספר 61 שאינה מאושרת על־ידי הסוכנות. וכשאין אישור התיישבותי של הסוכנות, אין מישרד־השיכון מוציא את התקציב לבנייה. מנהל האגף־לאיכלוס במישרד־השיכון בנגב, גד צור, אישר כי רק על סמך אישור־בכתב של הסוכנות על כך שבונה הבית הוא חבר־מושב רישמי, משולם הכסף.

מועמדות ארוכה

כיוון שתבורי קיבל מן המושב, בהשפעת אירגון־הקניות יחידה ללא אישור התיישבותי, אי־אפשר לתתו לו את הכסף של מישרד־השיכון. אירגון־הקניות מצא, איפוא, לנכון לממן את הוצאות הבנייה. אגב, על אחד הצ'קים ששילם המושב לקבלן אורליצקי נכתב „גמ"ח" (גמילות חסד).

המושב הילווה לתבורי לא רק 80 אלף לירות עבור הקבלן. הוא הילווה לו כל הוצאה והוצאה, אפילו את מיסי־החבר החודשיים בסך 150 לירות. החשבונות של תבורי מראים, כי המושב הילווה לו עבור הפועלים העובדים ביחידת הפרדס שניתנה לו, עבור מים, עבודות טרקטור, ואפילו רישות החלקה של תבורי, סך 18 אלף לירות. המושב פרע אפילו חוב ישן לבית־הספר אשל הנשיא, עבור תלמיד. הכוונה לבנו של חיים תבורי, עופר, שלמד בבית־הספר הזה.

חריג נוסף: תבורי התקבל כמועמד למושב בסוף שנת 1974. מאז עברו שלוש שנים, והוא עדיין מועמד. אין עדיין תקדים להארכת מועמדות למשך תקופה כזו. מועמד חייב להפוך חבר תוך שנה, או שהוא נפסל.

בעיקבות הפירסום בהעולם הזה, שהועתק על־ידי שאר העיתונים, הופצו על־ידי חוגי המישטרה והמושב גירסות רבות וסותרות, כדי לטשטש את החריגים.

מנהל־החשבונות של המושב, שלמה טוסון, אמר תחילה לסופר הארץ (ביום החמישי שעבר) כי שמו של המפכ"ל נכתב תחילה בטעות, והשם שונה במחשב רק בסוף השנה החקלאית, כי אי־אפשר לשנות מחשב באמצע השנה. כמה ימים לאחר־מכן אמר טוסון, בשיחה מוקלטת, כי הוא נחקר יותר מארבע שעות במישטרה וכי חושדים בו בקשרים עם מדליפי החשבונות. הוא אמר כי פתח את התיק על שמו של חיים תבורי בעת ישיבת ועד הכפר שבה נכחו גם סעיד אהל וחיים תבורי עצמו. רק כעבור כשנה אמר לו המזכיר להחליף את השם, ומייד עשה כן.

הקבלן זהו אברהם אורליצקי, שבנה את הווילה של תבורי בבאר־שבע ואת הווילה במושב מסלול. אורליצקי היה שותף של יעקב חלפון, ועתה הוא משמש קבלן־מישנה בחברות.

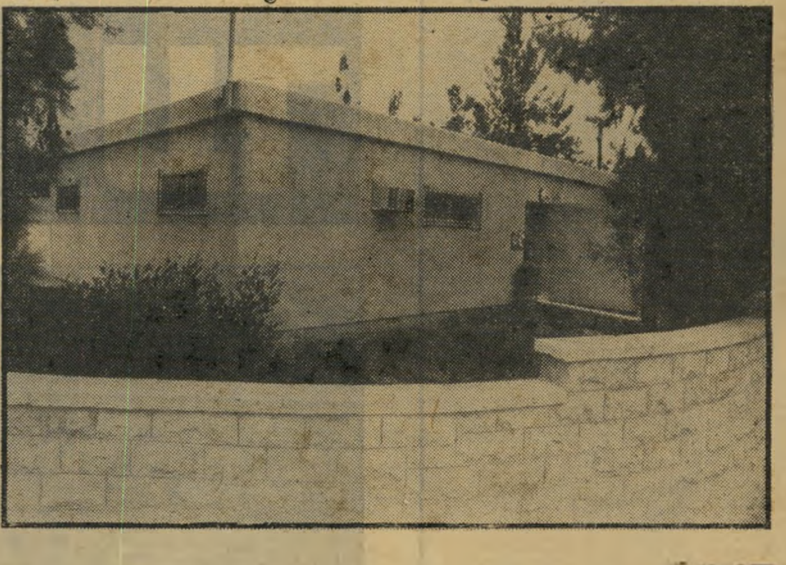

הווילה זוהי הווילה שבנה הקבלן אברהם אורליצקי עבור חיים תבורי ברחוב סוקולוב 16 בבאר־שבע. המיגרש ניתן לו מעיריית באר־שבע על־מנת שיגור בעיר, אך הבית הושכר כאשר התמנה כמפקד המחוז ועבר להתגורר בירושלים.

048	תבורי חיים	מסלול	68363
	יתרה מחודש קודם ????????????????		
	יתרה מחודש קודם שוטף		
6920	צק המזרחי עבודה בפ		3000
6920	עח נטיעה בפרדס		6000
6920	פועלים ע עליאן שסד	750	10000
7010	רבית חובה שוטף 76/	6136	920
7046	ציוד לתלמיד אשלה נ		19193
7020	אגרח בניה בית תבור		136113
8022	מס מושב 5/76		15000
		סה"כ	210226

החשבון חשבונו של חיים תבורי מחודש מאי 1976. החשבון מראה כי המושב שילם במקומו עבור פועלים שעבדו בפרדס, על נטיעות בפרדס, תשלום לקבלן עליאן שהביא פועלים, ציוד לתלמיד (בנו, עופר) בבית־הספר **אשל הנשיא**.

הדרום הפרוע

באחרונה שהיתי במושבי הדרום. אחרי ביקורי שם הגעתי למסקנה, שמן הראוי למנות ועדת־חקירה שתחקור את המתרחש ביישובי הדרום.

דרומית לרחובות, דומה שאך אין מדובר במדינת ישראל המוכרת. הדרום הפרוע של ישראל הוא מדינה ללא חוק. זהו מקום שבו שולטות חמולות ביד רמה ובטרור, תוך שיתוף־פעולה בין הבוסים המיפלגתיים, הבוסים הכלכליים והמישטרה. זהו מקום שבו אישי־ציבור מזוהים לפי החמולות שאותן הם משרתים. זהו מקום שבו שוררים חוקי־מוסר שונים, שבו השוחד והקנייה של משרתי־ציבור הוא שיגרה.

הדרום הפרוע הוא מקום שבו הרגשתי כיאנקי הבא לעיירה בדרום ארצות־הברית, שבה מאוחדים הכל, במאמץ להסתיר מן הצפוני את מה שקורה.

המהפך הפוליטי שהעלה את הליכוד לשילטון, מאפשר חקירה כזו, שבה ניתן יהיה לברר את קשר החמולות ולגלות את המערכת שבה קשורים קשר הדוק אישי־צמרת ועסקני־מיפלגות, שחברו יחד עם ידידיהם ראשי הבנקים, העסקים והכלכלה. זוהי מערכת העושה בדרום כבתוך שלה כל השנה, וגורפת בטרור קולות בימי בחירות.

כדאי יהיה לבדוק כיצד פעלה המישטרה בדרום, האם השתלבה במערכת זו, ואם לא השתלבה — מדוע לא הצליחה למנעה.

יגאל לביב ■

עם ג׳רושיה מרפי שאולי מספרת מנדי רייס־דייוויס על חייה

מפרופיומו עד

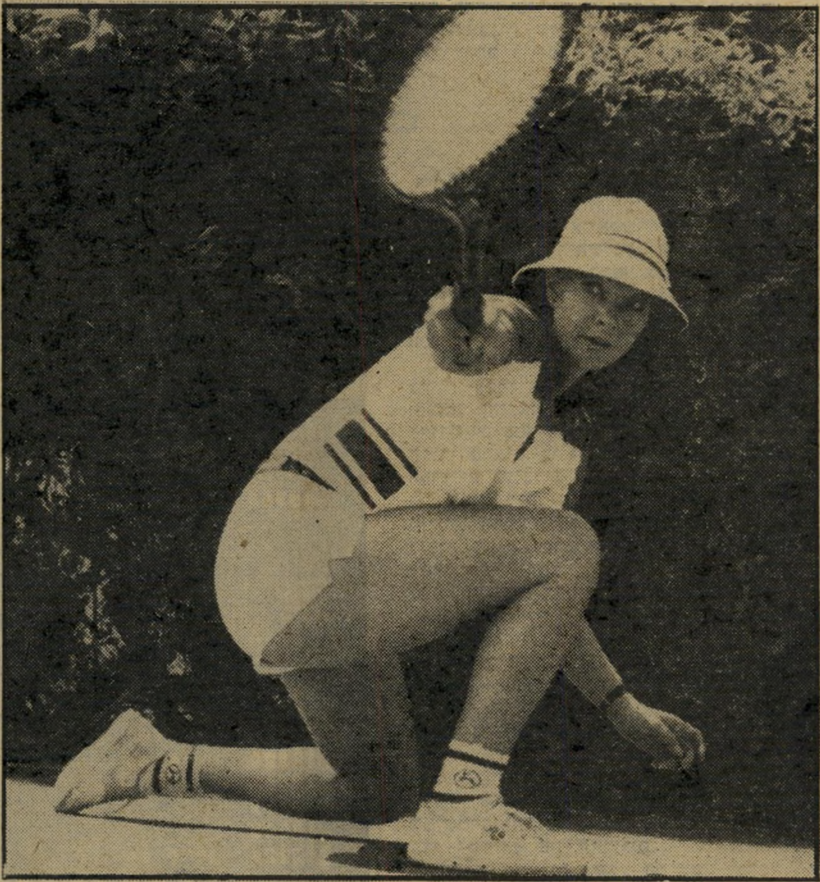

אז מנדי בתחילת דרכה בארץ, כש־נישאה לרפי שאולי וניהלה יחד עימו את המועדון **מנד׳יס** שנקרא על שמה. המקום הפך לפופולארי ביותר בעיר.

כיום מנדי מעוגנת היטב בנוף הישראלי, משלימה את דירתה שבצפון תל־אביב, משחקת בתיאטרון ובסרטים ועוסקת, להנאתה, בספורט הטניס האהוב עליה. לדבריה היא ישראלית יותר מהרבה ישראלים אשר היא מכירה. למרות שמעולם לא התגיירה, כשהיא מזכירה את עם ישראל היא מוסיפה „אנחנו.״

מלכת השערוריות

שהפילה את שר־ההגנה של בריטניה למשהו זוו

שתי אפשרויות: להפוך לנזירה, או לעשות מה

הרנ

„**אני מסוגלת לעשות** כל דבר בכי רגע, מבלי לעשות חשבון. אני שונאו ומתרגזת כשאני נתקלת בתופעות לא הוגנות ולא צודקות. נדלקת מכל מיני דברים שאינם נוגעים לי באופן אישי. אם משהו מרגיז אותי בדרום אמריקה, אני מסוגלת לקחת מטוס ולטוס לשכ כזאת אני: ספונטאנית, פתוחה ואוהבת־צדק. יש לי מזל שאני אמא של דנה, בת השמונה; רי היא עוצרת אותי מלעשות את כל הדברים שהיי תי רוצה והייתי יכולה לעשות.״

מנדי רייס־דייוויס, שלוש־עשרה שנים אחר

רייס־דייווים בתקופה שבה התפוצצה פרשת
פיומו. מנדי טוענת כי הזמן הפך את השערורייה
ומיסתורי. לדבריה היו לה, עם פיצוץ השערורייה,
ין כסף. היא בחרה בדרך השנייה, הפכה בדרנית.

שלה

פרשת־פרופיומו, שהביאה לפירסומה העולמי. אשה יפה בשנות השלושים של חייה, מטופחת מאוד, דוברת עיברית טובה ואנגלית במיבטא בריטי מהוקצע. חיה עשר שנים בתוך עמה ועדיין מעוררת סקרנות, עדיין מכה גלי־לחישות בכל מקום שבו היא מופיעה, עדיין חידה שלא נפתרה.

מגדי רייס־דייוויס יהודיה אולי יותר מהרבה יהודים המתגוררים בארץ, למרות שבאורח רישמי לא באה בקהלם ולא המירה את דתה הנוצרית. היא מגלה בקיאות מפתיעה בתלמוד

ובקבלה, מצטטת מהתנ"ך. כשהיא מדברת על מדינת ישראל היא אומרת בשיא הטיבעיות: „אצלנו," וכשהיא מדברת על עם־ישראל היא אומרת, כמובן מאליו, „אנחנו."

במשך כל אותן השנים שחלפו מאז פרשת־פרופיומו הסנסציונית, כמעט שלא ירדה מכותרות העיתונים, גם ברחבי העולם אך בעיקר בישראל. בשנה האחרונה התפרסמה כשחקנית, הופיעה בתיאטרון מול השחקן גידעון שמר בקומדיה מי מפחד מנישואין, גילמה את התפקיד הראשי בסרט קוני למל בניו־יורק מול מייק בירשטיין והפכה אלילת־הילדים, וכעת היא מגלמת תפקיד של עובדת־סוציאלית, שוב מול מייק בורשטיין, בסרט הרשלה.

אלא שהפעם משנה מנדי תדמית: לא עוד נערת־זוהר בלונדית, חטובת גו, בעלת עיניים כחולות מהממות ורגליים שאין־להן־סוף, אלא אשה ממוצעת, שעיניה מסתתרות מאחרי מישקפי־קרן עבים ורגליה מכוסות היטב בחצאית־מידי שמרנית.

✶ „גישה פילוסופית לחיים"

מנדי היא אשה שעברה הרבה בחייה, הרב היותר מכל אשה ממוצעת בגילה. היא אינה מסתתרת או מתחמקת מעברה ,וסוקרת את חייה בעיניים מפוכחות. היא למדה להפיק לקחים מכל מה שעבר עליה, ומתבלת את דבריה במישפטים פילוסופיים ובעצות המצביעות על ניסיון רב. כיום היא עומדת על סף שינוי מהותי בחייה. בראיון גלוי־לב שהעניקה באופן בילעדי להעולם הזה, סוקרת מנדי את תקופת פרופיומו, את חייה בארץ, ואת השינויים העומדים להתחולל בקרוב בחייה:

„אני עומדת להתגרש בקרוב מרפי שאולי. אומנם נכון, שבשנים האחרונות לא חיינו יחד, אך המשכנו לשמור על נישואינו. אינני יודעת למה, אולי משום שאף אחד משנינו לא היה זקוק לגט, אולי בגלל הילדה. כעת אני מרגישה שברצוני להתחיל תקופה חדשה, חיים חדשים, ואני זקוקה לגט רק כדי להרגיש שיש לגיטימציה לסיום תקופת נישואי לרפי. מעולם לא הייתי בחורה אמביציוזית, אולי משום שהכל בא לי כל־כך קל בחיים. אבל

(המשך בעמוד 32)

העובדת הסוציאלית

תפקיד זה מגלמת מנדי רייס־דייווים בסידרטה החדש, „הרשלה". לא עוד נערת־זוהר חטובת־איברים וסכסית, כי־אם אשה ממוצעת, ממושקפת, הלבושה בקפידה.

עם דנה

בת השמונה, בתה מנישואיה לרפי שאולי. מנדי טוענת כי דנה היא זו העוצרת בעדה מלעשות את כל העולה על רוחה. לדבריה היא אמא טובה, כיוון שכאשה עובדת היא משתדלת יותר מכל אם אחרת. דנה לומדת בכפר־שמריהו ודוברת עיברית ואנגלית על בוריין. יש לה ראש לעסקים, שאותו ירשה מאביה, והרבה יופי וקסם אישי שירשה מאמה.

(המשך מעמוד 31)

כעת, אחרי הצגה אחת בתיאטרון ושני תפקידים בקולנוע, שמאד נהניתי מהם, אני מרגישה שאני רוצה להיות שחקנית טובה ומועסקת, וזה חשוב לי מאד.

„אני אשה ידועה בעולם כולו. מצד אחד זה נוח, מצד שני זה לא נעים. אני יודעת שבגלל התדמית הארוטית שהיתה לי, טועים בי לא אחת, ומקשרים ביני לבין מנדי המוכרת ממדורי הרכילות. כשאני קוראת כתבות מלפני 13 שנים, אני מרגישה שאני קוראת כאילו על מישהי אחרת. פרשת פרופיומו היתה שערוריה, והיא באה עלי כמו סופה. אני זוכרת שהרגשתי שאינני יכולה להפסיק מה שקורה. צעקתי וצעקתי, אבל לא היה מה לעשות. הגלגל התגלגל, יהעכבר הפך להר.

„נולדתי בוויילס. לפני 32 שנה, וחיי הם ספר פתוח. גדלתי ליד עירו של שקספיר, סטראטפורד, וקיבלתי חינוך שמרני. מוזר מה שהשנים עושות! כיום אני מתייחסת לפרשת־פרופיומו כמו לאחד מאותם מיקרים לא־נעימים שיכולים לקרות לבן־אדם במהלך חייו.

„הכל התחיל כשברחתי מהבית, בגיל 16, והתאהבתי ביהודי הראשון שלי, שהיה בן 40 ומת מהתקף־לב. גרנו ברובע קנסינגטון שבלונדון. הייתי דוגמנית ושחקנית והופעתי בהצגה עם סמי דייוויס ובסרטים עם בוב הופ וטרי תומס.

„לא הייתי מעורבת בפרשה"

„השנה היתה 1960, אנגליה היתה מאד שמרנית ופוריטנית. רק ב־1964 החלה המתירנות לחגוג בלונדון. ב־1960 איש לא העז לדבר על הפלות, על יחסים הומוסכסואליים או על יחסי־אישום מחוץ למיסגרת הנישואין. התובע בפרשת־פרופיומו היה גריפית ג'ונס, שבאותה שנה תבע את הוצאת־הספרים שהוציאה את סיפרו של ד.ה. לורנס „מאהבה של ליידי צ'טרלי", על הוצאת לאור של סיפרות־תועבה. מילים בעלות ארבע הברות היו מחוץ לחוק. תיאור מעשה־אהבה נחשב כדבר־תועבה. אנשים נענשו על שהתנשקו על ספסל ציבורי לעיני ילדים.

כזה היה הלך־הרוח בהתפוצץ פרשת־פרופיומו. כריסטין קילר ואני נפגשנו בלונדון. היא היתה בחורה יפהייה, שיכלה להפוך בקלות דוגמנית־צמרת. שתינו עבדנו כדוגמניות־פירסומת. היא טיפוס „פריקי" לגמרי, דפוקה בשכל, לא שמה על שום דבר. אבל עד לפירסום הפרשה היתה בן־אדם פרטי והעסק הזה הרג אותה.

„לכריסטין היה רומן עם הנספח־הימי הסובייטי, ובו־בזמן — עם ג'ון פרופיומו, שר־ההגנה הבריטי, שהי הנשוי לכוכבת־הקולנוע ואלרי הובסון. כולנו היינו מיודדים עם ד"ר סטיפן וורד, רופא־עצבים נודע, שטיפל באנשים ידועי־שם, החל מווינסטון צ'רצ'יל וכלה בסופיה לורן. הוא היה רווק חברותי, היו לו בחורות ודירה משגעת.

„אחרי שהחבר שלי מת, הציע לי סטיפן לעבור לגור אצלו. הסכמתי. כך אירע, שהייתי במקום הלא־נכון בזמן הלא־נכון, ונקלעתי לפרשת פרופיומו, שלמעשה לא הייתי מעורבת בה כלל.

יום אחד בא מישהו לירות בכריסטין וגם בי, וכך העניין התפוצץ. אני לא יכולה לנסות ולהסביר מה בדיוק קרה. ידעו שכריסטין מיודדת עם הנספח הרוסי וגם עם שר־ההגנה. ד"ר וורד ואני בכלל לא היינו מעורבים בפרשה. כל הסיפורים על הראי־הכפול, שהיה כביכול בדירת סטיפן הם שטויות. הבית היה שייך לזמרת דיאנה רוס שהרכיבה בו את הראי, שממילא היה שבור.

„כשהתפוצצה הפרשה, הרגשתי נורא. לא ידעתי איך לטפל בפירסום השלילי הזה שנפל עלי פיתאום כאילו מהשמים. אנשים נתקפו הלם מזה שחייתי עם גבר בן 40 בהיותי בת 16. מי מתרגש מדברים כאלה היום? סטיפן עצמו לא יכול לעמוד במתח, ושלח יד בנפשו.

„אנשים שואלים אותי אם לא איכפת לי לדבר על פרשת־פרופיומו, ואני אומרת שלא. ממילא אני לא מדברת על עצמי כשאני מדברת על הפרשה היא. ועוד שואלים אותי אם אספר לבתי דנה על אותה פרשה. בוודאי שאספר!

„בתקופה ההיא היו פתוחות לפני שתי אפשרויות: יכולתי לפרוש מהחיים ולהפך לנזירה, או להמשיך לחיות ולעשות מהסיפור כסף. בחרתי באפשרות השנייה. מישהו החתים אותי על חוזה־הופעות והתחלתי לשיר במקומות חשובים. עשיתי הון־תועפות. הייתי בין האמנים שקיבלו את השכר הגבוה ביותר בעולם. לא בגלל קולי היפה, חס־וחלילה. הייתי כמו חיה. אנשים באו רק לראות אותי ולתהות על קנקני.

„ב־4 בפברואר 1966, הגעתי לישראל — במיסגרת סיור במיזרח־התיכון ואחרי שהייה בביירות — כדי להופיע במועדון כליף. אינני יודעת איך בכלל נשארתי פה. למעשה הייתי מאורסת לבארון צרפתי, אמריקאי. הוא צריך היה לבוא בעיקבותי לישראל אבל איחר את המועד, כי בינתיים היכרתי את רפי שאולי, שבא לראותני בכליף. אינני יודעת מה לומר על האהבה שהיתה בינינו. כל עוד היתה, הרגשתי אותה בכל חושי.

רפי היה אז בעל הדיסקוטק ויסקי א גו גו. הוא לא היה מה שהוא כיום. לקח לי זמן עד שהאמנתי בו, כי אני לא ,מתחברת' בקלות. אבל כשאני מאמינה, אני הולכת עד הסוף. וכך קרה, שהייתי בת 21 ומאוהבת, והדבר הנכון ביותר לעשותו היה להתחתן.

לתיאטרון ולסרטים

„רציתי להתגייר ולהפוך יהודיה, אבל זה לא הלך. כשחזרנו ארצה רפי לא רצה שאהיה זמרת. בגלל הדם הספרדי שבו. אני תמיד אומרת שיש לו ,רגל אחת באתמול ורגל אחת במחר.,

„ביחד פתחנו את מנדי'ס, והתפקיד שלי היה להיות במקום ולהגיד לכל אחד, ,שלום, מה שלומך, מה שלום החתול, מה שלום הכלב, האשה, הילדים.' זה היה משעמם עד מוות, אבל מצד שני הכרתי במקום הזה הרבה אנשים מעניינים וחשובים. כי כל מי שהוא משהו והיה בא לישראל, חייב היה להגיע למנדי'ס. באותה תקופה היה לי בית־חרושת לבגדים, יחד עם הדוגמנית שרה אלי. זמן קצר אחרי שהתחתנתי עם רפי, נולדה בתנו דנה, שהיא היום בת שמונה ולומדת בבית הספר האמריקאי בכפר־שמריהו.

„רפי ואני נפרדנו, והכרתי את ורנר שטראוב, מבעלי מועדון טיפאני, איתו נסעתי לספרד. לא התגרשתי מרפי, כי המצב הקיים היה נוח כמות־שהוא. אחר־כך, כשנפרדתי מוורנר, חזרתי לישראל, שהיא ביתי, לכל הדיעות. יום אחד שיחקתי טניס ועברתי בקירבת הבמאי יואל זילברג. הוא אמר לי שיש לי רגליים יפות ושהוא מחפש בחורה עם רגליים כאלה לתפקיד נערת־זוהר בהצגה. באותה עת יצאתי עם קונסול ארגנטינה בישראל, ג'ורג'יו דו־פונט. הוא רצה להתחתן איתי, אבל לא רציתי לחיות בארגנטינה. הוא הציג לי אולטימטום — או שאני מתחתנת איתו, או שהוא עוזב. לבסוף עזב.

„למחרת טילפן אלי יואל זילברג, והודיע לי שקיבלתי תפקיד במי מפחד מנישואין. נהניתי מאד מההצגה הזאת. אחר־כך עשיתי את קוני למל. וכעת אני מופיעה בהרשלה, שם נכתב לי תפקיד מיוחד. אני אוהבת את התפקיד הזה, כי הוא תפקיד־אופי. כמה זמן אני יכולה לשחק נערות־זוהר יפהפיות? ככלות הכל, הגיל עושה את שלו וצריך לדאוג לעתיד.

„תוכניתי בעתיד הקרוב ביותר היא להתגרש מרפי. אחר־כך, אני לוקחת את דנה ונוסעת איתה, יחד עם המכונית שלי, לדרום צרפת. יש שחושבים שאני סנובית. זה לא נכון. אני פשוט לא מתחברת בקלות. אני יודעת שאני מתגלגלת על לשונות רבות, ועד היום לא התרגלתי לזה. עדיין איכפת לי מה אומרים ומה חושבים עלי.

„למעשה אני סנובית ברוח יותר מאשר כלפי בני־אדם. יש לי דיעה טובה על עצמי ואיכפת לי לעשות דברים על הצד הטוב ביותר. מוזר, אבל יש לי פה חברים טובים. הרבה מאד מהם ישראלים. חלק מהם אינם עושים כלום, סתם טיפוסים היפיים זרוקים, חלק מהם — אנשי־עסקים מבוססים. יש לי גם כמה חברות, רובן לא־נשואות, נשים עצמאיות בעלות קאריירה משלהן, אחת מהן היא אם לילדה מחוץ לנישואין; האחרת עומדת בקרב ללדת. אף היא לא נישאה מעולם.

„אני מרגישה שישראל היא ביתי. יחד עם זאת אני לא מוכנה להתחייב שאחיה פה כל חיי. אני הולכת לאן שנושבת הרוח, למקום שבו אני מרגישה הכי טוב."

במדינה

רפואה

מי אשם באסון?

התיק הרפואי עשוי להכיל את פיתרון תעלומת היולדת שלקתה בשיתוק — אך בית־החולים מסרב להציגו

עם עלות השחר, מתעורר משה אמריו משנתו. עבודה רבה לפניו. הוא צריך לרחוץ. להאכיל ולהלביש את אשתו הצעירה שרה (23) ולהכין אותה לקראת הסעתה, בשעה שש, על־ידי איל"ן למוסד של אגודה זו. שרה עדיין יפה, שערה בלונדי־מתנפנף ועיניה גדולות ולוהטות. אולם היא משותקת, ואינה מסוגלת אלא לגמגם מילים ספורות.

הדימום לא הדאיג. האסון אירע ימים אחדים אחרי ששרה ילדה למשה את בנם בבית־החולים ליולדות הקריה בתל־אביב. בבוקר יום ה־23 בדצמבר 1973 ירדה שרה ממיטתה, לראשונה אחרי הלידה. היא התלוננה על דימום, אך לא היתה מודאגת במיוחד, מאחר שידעה כי תופעה זו נפוצה למדי אצל יולדות.

באותו בוקר, שעות ספורות לאחר־מכן, כאשר אמה של שרה הגיעה לבית־החולים, היא לא מצאה עוד את בתה, לא במיטתה ואף לא בסביבה הקרובה של חדרה. לפניה ביקר בבית־החולים הבעל והאב הצעיר, משה, שחופשתו מהצבא הסתיימה והוא בא לנשק לרעייתו ולראות את תינוקם בדרכו לחזית סיני.

שרה אמריו לפני ואחרי

מה קרה לה, בעצם?

כשראתה האם את פניהן המודאגים של האחיות, הבינה מייד כי משהו קרה לבתה. כל עוד רוחה בה חשה האשה בת הארבעים לחדר שאליו הופנתה, ואכן מצאה בו את מבוקשה. שרה שכבה שם, מחוברת לצינורות מכל הסוגים. הרופאים הודיעו לאם כי בתה הצעירה נתונה במצב קשה מאד. כל מה שהבינה מהסבריהם היה כי שרה חסרת־הכרה, בגלל אי־ספיקת־הלב. הרופאים אף סיפרו לו שנאלצו לבצע בצעירה ניתוח, כדי שתוכל לנשום.

סיבוך עקב הלידה. רק כעבור שלושה שבועות חזרה שרה להכרתה. אולם כחודש וחצי חלף לפני שהצליחה להוציא מפיה הברות מגומגמות ספורות.

שבועות רבים חלפו, מבלי שמצבה ישתפר כלל. הרופאים החליטו לשלוח אותה לבית לווינשטיין ברעננה. שם נאמר לאם כי בתה נפגעה במוחה, והיא משותקת בידיה וברגליה כתוצאה מסיבוך עקב הלידה.

שיקומה של האשה הצעירה היה איטי מאד, והתקדמות כמעט שלא הורגשה. ברור שאין סיכויים לשיפור מצבה לקח משה לבסוף את שרה, שאותה נשא לאשה כשנה לפני לידת בנם, חזרה הביתה. שם הוא מטפל בה כאילו היתה תינוקת. הילד הועבר אל הוריה.

שני פרקליטים. משה, הבעל, וגם ויולט, אמה של שרה, שואלים את עצמם ואת כל מי שמוכן לשמוע: הייתכן שאף אחד מהרופאים שטיפלו בשרה אחרי הלידה, בבית־החולים הקריה, אינו אשם במה שקרה? האם לא היתה כאן רשלנות, או אולי טעות של רופא? ואולי הזריקה שניתנה ליולדת אחרי הלידה (לדבריהם), היא שגרמה את הפגיעה במוח, אשר הפכה אותה לנכה לכל ימי חייה?

את התעלומה ניסו לפענח עורכי־הדין יהודה עצמון ומשה בן־ארי שפנו, בזה אחר זה, אל מנכ"ל רשות בתי־החולים העירוניים בתל־אביב, וביקשוהו להעביר לידיהם את הרישומים הרפואיים שהיו בתיקה של שרה אמריו, כאשר אושפזה כיולדת בבית־החולים.

למרות שעברו שלוש וחצי שנים מאז האסון, והתחלפו עורכי־הדין המטפלים בפרשה, עדיין מסרב בית־החולים למסור לידי המישפטנים המייצגים את המישפחה את המיסמכים המבוקשים.

רכוש בית־החולים? ממישרד־הבריאות נמסר לכתב העולם הזה, שבתי־החולים מוסמכים להחליט באופן בילעדי אם להרשות למישפחה לעיין במיסמכים השייכים להם (תיקה של שרה אמריו הוא רכוש הקריה, שהוא בית־החולים עירוני־ממשלתי). עם זאת זכאית המישפחה לבקש שרופא המייצג אותה יקבל לעיין מיסמכים המצויים בתיק.

המישפחה טוענת כי יש מישהו שמעוניין למנוע בדיקת המיסמכים והרישומים שהיו בתיקה הרפואי של שרה אמריו, כדי שלא יתגלו דברים בלתי־נעימים.

דוברת מישרד־הבריאות, דבורה גנני, מסרה כי לא ידוע לה על בקשתה של המישפחה לקבל מיסמכים אלה לעיון.

עיתונות

איך סוחטים מחמאות

הבארומטר של כץ בודק את המילים האמריקאיות עבור העיתונות הישראלית

בימים הטרופים שבין ממשלה לממשלה, ממעטים הפקידים האמריקאיים הבכירים להעניק שבחים לישראל סתם כך. משום כך זוכה כל פליטת־פה ממשלתית אמריקאית בכותרות בעיתוני ישראל. כותרת אחת כזאת פורסמה השבוע במעריב ובישרה: „בז'זינסקי השמיע כמה מחמאות לבגין." האומנם?

שליח מעריב לוושינגטון, עידו דיסנצ'יק, דיווח: „אחד המקורות אמר כי בז'ז'ינסקי השמיע כמה מילים חמות בעניין מעשיו של הארגון־הצבאי־הלאומי." האצ"ל, כידוע, אינו קיים יותר מזה שנים. יתרה מזאת: האצ"ל אינו ממשלת־ישראל החדשה. ספק אם המילים החמות של בז'ז'ינסקי, יועצו לענייני חוץ של ג'ימי קארטר, התייחסו למדיניותו של מנחם בגין כיום.

המחמאות הושמעו בפגישה סגורה בין בז'ז'ינסקי לבין שמואל כץ, שליח הליכוד לארה"ב. גוסף להם נכח באותה פגישה גם שגריר ישראל בוושינגטון, שימחה דיניץ. ספק רב אם דיניץ היה טורח להדליף מחמאות על האצ"ל מאותה פגישה. קשה גם להניח שבז'ז'ינסקי עשה זאת. מי נשאר? שמואל כץ, שמשום־מה העדיף להסוות את עצמו.

השטח הציבורי הפך שטח לבנייה ובתו של שמואל רכטמן קנתה ומכרה בו דירה

ראש־העיר מתרים למישטרה

לפני שבוע ביקרתי במשרדי רשם־המקרקעין ברחובות. ביקשתי העתק נסח לחלקה מסויימת בעיר, שהיה דרוש לי לבירור עניני ראש־העירייה, שמואל רכטמן. משהגעתי, כעבור זמן־מה, לביתי, כבר טילפן אלי שמואל רכטמן, לשאול מה מצאתי בנסח שביקשתי ואם הוא יכול לעזור לי. הוא סיפר כי גם המישטרה מתעניינת בפרשה, וכי המציא לה את כל העובדות וישמח למוסרן גם לי.

השמועות על מה שקרה סביב המיגרש ברחוב העבודה, שאותן בדקתי, היו מחשידות. לפיהן, שונה ייעוד המיגרש, מציבורי למיועד־לבניה. מייד לאחר־מכן רכשה בתו של רכטמן, מידי הקבלן, דירה בבית שהוקם על המיגרש ומכרה אותה כעבור כמה חודשים. ברווח שהפיקה מהמכירה היא מימנה את ביתה בשיכון־ההגנה (ראה כתבה בגיליון 2076).

העובדות, כפי שהן נראות כיום, הן אלו:

המיגרש ברחוב העבודה 11 היה שייך ליוסף אפל, שהיה במשך שנים רבות, מנהל מחלקת־הגנים בעירייה, ויצא לפנסיה. המיגרש סווג כשטח ציבורי שהעירייה עמדה להפקיעו. שיטחו היה 750 מטר לבנייה, ולדיברי רכטמן דרש אפל כי העירייה תשלם תמורתו לפי מחיר השוק. חברי ועדת־בניין־ערים החליטו כי לעירייה יש במקום די שטח מופקע. הכולל 5.5 דונמים של גן עירוני, הגובל במיגרש של אפל. ביום ה־18 באפריל, 72, אישרה ועדת־בניין־ערים את הפיכת השטח מציבורי למיועד־לבנייה. זמן קצר לאחר־מכן הודה אפל, במיכתב לראש־העירייה, על השינוי שיאפשר לו למכור את המיגרש ולממן טיפול רפואי יקר עבור אשתו.

באותה עת ניהל יוסף אפל משא־ומתן עם גורמים קבלניים שרצו לקנות את המיגרש, אם במיקרה שהעירייה תשנה את יעדו. ביוני 1972 נרשמה בספרי־המקרקעין הודעה, כי אפל מכר את המיגרש לכמה גופים: שש שמיניות לחברות של הקבלן יהושע פסו, והשאר לחברה בשם צבר בנייה ברחובות. המחיר של המיגרש היה 220 אלף לירות, כאשר לבנייה אושרו 16 דירות. חברת צבר היתה שייכת בשעתו לשמואל רכטמן ולעיתונאי יעקב תדמור. באוקטובר 1967 מכר רכטמן את חלקו בחברה, ותחתיו נכנס אליה כשותף עקיבא קראוז. לפני כשנה נכנס שותף נוסף, אהרון פנטו. צבר מכרה את הדירות של הבניין.

ב־21 בספטמבר 1972 קנתה בתו של רכטמן דירה בבניין, ומכרה אותה כעבור שמונה חודשים. ראש־העירייה לא מסר בכמה קנתה בתו ומכרה, אולם אישר כי הרווחה יפה. עתה חוקרת המישטרה אם אכן הדברים נראים כה תמימים, או ששינוי הייעוד נעשה בתיאום עם רכישת המגרש על־ידי פסו וצבר ומכירת הדירה לבתו של ראש־העירייה.

■ ■ ■

פרשה אחרת נוגעת לבית המשביר המרכזי במרכז רחובות. במקום הוקם, ללא רישיון, בניין בן שש קומות על־ידי המשביר המרכזי. הבית הוקם לפני תקופת רכטמן. לפני שלוש שנים קנתה את הבית חברת־הבנייה גזית, כדי להקים במקום בית רב־קומות. כמה שכנים הגישו התנגדות לוועדה המחוזית, שכן הבניין ניבנה ללא חנייה מספקת. אחד השכנים, אברהם נוטמן, היה אוהד של מכבי. בשיחות בין נוטמן לראש־העירייה הסכים נוטמן להסיר את התנגדותו, תמורת הבטחה שחברת גזית תתרום 100 אלף לירות למכבי. לאחר־מכן היו לחברה הוצאות של שלושה מיליונים מעל לתיכנון, כדי לעמוד בדרישות הוועדה המחוזית שהכפילה את מיספר מקומות החנייה הדרושים. החברה טענה כי רכשה את הבית על סמך התחייבות העירייה שתקבל תוכנית־בנייה מוסכמת, ועתה הפרה העירייה את התחייבותה ומשום כך אין היא רוצה עוד לתת את התרומה למכבי.

שנים אחדות לאחר־מכן בנתה אותה חברה בית רב־קומות במקום אחר, והפנטהאוז שלו נמכר לאחותו של רכטמן, אזרחית אמריקאית בשם לילי נייט. בעיר פשטו שמועות כי קיים קשר בין רכישת הפנטהאוז לבין מאבקיו של ראש־העירייה לקידום בית המשביר המרכזי. לשמועות אלה אין, לפי דעתי, כל יסוד.

התרומה למכבי שהובטחה בקשר לבית המשביר היתה חלק מעיסוקו בתרומות של ראש־העירייה. העיסוק זכה גם בביקורת מוחצת מצד מבקר־המדינה, בדין־וחשבון האחרון שלו, שבו נכתב: „לדעת הביקורת אין זה ראוי שיושב־ראש של ועדה מקומית, אשר בשיקול־דעתה עשויים להיות תלויים עניינים בעלי ערך כספי רב של קבלנים, יירתם לפעולות התרמה בענף הבנייה. בנושא זה רצוי שראש־העירייה יפעל רק על־פי כללים של מינהל ציבורי תקין, מבלי להתחשב במישאלותיהם של גורמים ציבוריים.”

פרשת התרומות מהווה חלק מחקירת המישטרה כעת. אחד הגורמים שלחצו על ראש־העירייה להשיג עבורו תרומות היה המישטרה עצמה. רכטמן עצמו הודיע למבקר־המדינה כי „פעילותי בנושא התרומות היתה זהה להנחיות חוזר המטה־הארצי של המישטרה, שבו התבקשו ראשי הערים לעשות למען גיוס תרומות למועדוני השוטר בעריהם.”

רכטמן שיגר פנייה לעשרות קבלנים זו ובכלל לא הייתי עם ערבליך מעולם

וחוגי מלאכה וסוחרים, קיבל תרומות רבות שאותן העביר לוועד הארצי למען השוטר שליד מרכז השילטון המקומי.

המישטרה עצמה דחפה ראשי־ערים לעסוק בפעילות שגונתה בחריפות על־ידי מבקר־המדינה!

■ ■ ■

רכטמן החליט להגיב על הדברים שהועלו נגדו בכתבות הקודמות בסידרה זו. דבריו מובאים כאן, והם מסיימים את חקירת העולם הזה בנושא „תיקי רכטמן”:

● מעולם לא הייתי בהמבורג, ולכן לא יכול להיות שנסעתי עם ערבליך לעיר בשום מקום בעולם, ואפילו לא במקום־מגוריו בבלגיה.

● ערבליך לא ביקש מהעירייה להפוך שטח שרכש על־ידי קפלן לבנייה. הנכון הוא שעוד לפני היבחרי לראשות העירייה תיכנן האדריכל שפירא, מתכנן תוכנית־המיתאר של רחובות, שינוי ייעוד קרקע מחקלאי לבנייה בדרום העיר ובצפונה.

● מאז היבחרי לראשות העירייה, לפני שמונה שנים, לא היה לי כל מגע ולא ראיתי את מלכה הרצברג, ולכן כל המישפט שמלכה הרצברג שימשה חוליה מקשרת אידיאלית בין רכטמן, ידלין וערבליך, אין לה כל שחר.

● נושא שכירת המחסנים לא היה בכלל ביוזמתי, ועל כך יש פרוטוקול.

● מפיו של היועץ המישפטי־לעירייה נמסר לי, כי אין כל שחר לטענה שנציג העירייה דוחה את הדיונים בכל פעם, ההיפך הוא הנכון — עורך־הדין של העירייה תובע זירוז הדברים, וראש־העירייה אף לא הוזמן להעיד ובית־המישפט סירב להזמין את ראש העירייה.

● בדקתי בכל מיסמכי העירייה ובדו"ח מבקר־המדינה, ולא מצאתי כל מיסמך כי על־מנת לשמור על האופי הציבורי של השיכון תוקם חברה שלעירייה תהיה בה דיעה מכרעת.

● מעולם לא הגשתי שום הוצאות לעירייה מנסיעותי בחוץ־לארץ, ולכן לא יכול הגיזבר לאשר אותן תמיד וזוכה על כך לתמורה מתאימה מרכטמן,” כפי שצוטט בכתבה. אני מציין ומדגיש שמעולם לא הגשתי שום הוצאות לעירייה. הנסיעה היחידה שנסעתי על־חשבון העירייה היתה לרוצ׳סטר ניו־יורק, עיר־תאומה של רחובות. ההוצאות וההקצבה היו על דעת מישרד־הפנים, ובאישור מועצת העירייה.

● יש עדויות של חברים וכן של היועץ־המישפטי של העירייה ומזכיר העיר, שרשם פרוטוקול, כי מעולם לא ביקשתי בישיבת ההנהלה כי חברים ישמשו בוררים בסיכסוך בין בתי לבין החברה שבונה את קריית־ההגנה.

היה זה היועץ־המישפטי של העירייה אשר הציע לי להביא רק לידיעת חברי ההנהלה את העובדה שבתי קנתה דירה בקריית־ההגנה, ושקיים סיכסוך עם החברה.

עורך־הדין בר הודיע לחברי ההנהלה שהיתה זו הצעתו, לא התקיים כל דיון וכל ויכוח, ולכן תמוהה הפיסקה „שרכטמן חשב כי אם חברי ההנהלה יהיו בוררים יוריד הדבר את המחירים.”

● אני דוחה בכל תוקף שעיריית רחובות הירבתה להשקיע בגינון בשכונה ובפיתוחה הציבורי, כפי שנכתב בכתבה. בכל השכונה כולה, עיריית רחובות לא השקיעה אף פרוטה. רק באחרונה השקיעה העירייה כ־2000 ל"י בציוד מיגרש־מישחקים, כפי שהיא עושה בכל השכונות ובכל חלקי העיר. מיגרש־המישחקים הקטן הקיים בשכונה מרוחק מדירת בתי.

● כל המיספרים שמופיעים בכתבה על מחירי הדירות והסיכסוך עם החברה, אין להם כל שחר. בתי קנתה דירה במחיר מלא של — 255 אלף לירות, בה־בשעה שהדיירים שדירותיהם גובלות איתה קיבלו בחזרה מהחברה החזר — 15,000 לירות בסיכסוך שהיה להם עם החברה על טיב הבנייה, ובתי לא קיבלה — למרות שאותה דירה הינה צמודה לדירת בתי.

● אני מכחיש את כל הקטע בקשר עם חקירת המישטרה. רמי זוטלר ידע שבתי קנתה דירה בקריית־ההגנה, ושלילי נייט (אחותי) קנתה דירה ברחובות. אני מסרתי עדות בכתב על כך. לא השפעתי אף פעם על עדים. כל העזרה המלאה ניתנה על־ידי לרמי זוטלר ולחבריו בעבודה, ועל כך קיבלתי תשבחות מהממונה עליו.

מישטרת ישראל פעלה קרוב לשנתיים בקשר לכל ההלשנות שהיו ובצורה יסודית, ללא כל הפרעה מצד כל גורם שהוא, וחקרה דברים מיוזמתה גם כאשר לא הוגשה כל תלונה. אם תקרא את העתונות מכל התקופה תראה, שהמישטרה אף עודדה אזרחים להתלונן.

● ברצוני להודיע את אשר אמרתי, שמשנת 1967 נפרדתי משותפות בפירסום צבר, שעסק רק בפירסום. חברה זו החלה לעסוק במכירת דירות, תיווך וכו׳ ב־1970. לא היה לי כל קשר עם חברת צבר, ואף הודעתי זאת מעל במת מועצת העירייה מייד עם היכנסי לתפקידי כראש־העירייה.

„על החתום: שמואל רכטמן.”

יגאל לביב ■

בית וגן הבית של חברת צבר, שניבנה על שטח ציבורי שהפך לשטח בניה. בבית זה קנתה בתו של ראש־העירייה דירה, ומכרה אותה כעבור שמונה חודשים ברווח נאה.

(המשך מעמוד 21)
של הפלמ״חניק, הגונב תרנגולת מן הלול של הקיבוץ־המארח למען הקומזיץ של המחלקה, הפכה אצלו לשוד־לאור־היום, כשהוא גונב דיברי־ערך ארכיאולוגיים בכל רחבי הארץ.

אך דיין היה ונשאר צבר. כמו אהרן בימי־זוהרו, הוא שופע קסם אישי, ומסוגל להפעיל אותו כשם שאדם פותח וסוגר ברז של מים. הוא היה מסוגל ללכוד בנקל אנשים שגדלו בחו״ל, כמו דויד בן־גוריון ומנחם בגין.

מכיוון שהוא חופשי מכל השכלה — פורמלית ואוטו־דידאקטית כאחת — הוא מסוגל למצוא לא־פעם פיתרון בלתי־צפוי לבעייה מעשית, מבלי שיהיה מוכשר לגבש תיאוריה רצינית כלשהי שתוביל לפיתרון של בעיות־יסוד.

דיין רדוד מכדי שיהיה דמות טראגית. אולם גם הוא מסמל את הטרגדיה של הדור — דור שראה בימי חייו, תוך 50 שנים קצרות, את עלייתה, פריחתה, התנוונותה, הסתאבותה ושקיעתה של תרבות. **העובדה שדווקא איש זה הוא היחידי מבני שיכבתו שנכלל בממשלה שלאחר המהפכה, היא תעודת־העניות הסופית לדור כולו.**

הבננה׳לה של יגאל

כל תרבות חדשה מחפשת את הביטוי הפוליטי שלה. כל חברה חדשה, שיש לה תחושה של כוח וחידוש, שואפת אל השילטון.

הכישלון הפוליטי של הדור הארצישראלי ותרבותו גלוי לעין. הוא הגיע אל השילטון באיחור, בלא מאבק, בתהליך ביולוגי — ואחרי כמה שנים נשמט השילטון מידיו.

מה גרם לכך?

הסיבות החיצוניות, כגון הקזת־הדם הנוראה של מילחמת־העצמאות, אינן יכולות לספק הסבר מלא לכך. חייבת להיות סיבה פנימית עמוקה יותר.

פעם קראו לילדי הדור הזה — בייחוד בני־הקיבוצים — בשם „ילדי תנובה״. הם גדלו על שמנת. אמא רדפה אחריהם כשבידה הבננה׳לה.

יש הרבה מן האמת בתמונה זו. הדור הזה מעולם לא מרד של ממש בהוריו. הוא מעולם לא ניתק את חבל־הטבור שלו.

מדוע?

הוא גדל בצילו של דור שהיה הרואי אף יותר ממנו, דור של מקימים ומייסדים, סוללי־כבישים ומייבשי־ביצות וחולי־קדחת. אמו של יצחק רבין ואביו של משה דיין היו אגדות חיות, בני־ספארטה חדשים. לא קל היה למרוד בהם.

מה־גם שהורים אלה פינקו את הדור החדש וראו בו את התגשמות מאווייהם. האם לא קמה הציונות כדי ליצור בארץ „יהודי חדש״ — ולמעשה עם חדש ואומה חדשה? האם צעירים אלה, שגדלו בנוף החופשי של המולדת, לא היו בריאים יותר, גבוהים יותר, זקופים יותר, מהוריהם?

ההורים פינקו את בניהם, ותוך כדי כך שיעבדו וסירסו אותם.

לפני שנים הרבה קראתי מאמר של זאב ז׳בוטינסקי. אם זיכרוני אינו מטעני, היתה זו מסה של הירהורים על סיפרה של עדנה פרבר, סימארון, המתאר את כיבוש השממה האמריקאית. ז׳בוטינסקי טען כי חלוצי ארץ־ישראל אינם אלא אברכי־משי בהשוואה לחלוצים הקשוחים של המערב הפרוע.

היה בכך יותר משמץ של אמת. הדור הקודם, דור העלייה הראשונה ובעיקר השנייה, התגבר על המיכשולים הקשים ביותר. הדור שנולד וגדל בארץ בא במידה רבה אל המוכן, מבחינה מעשית ורוחנית גם־יחד.

הניתוח של הניתוק מן העבר היהודי ה„גלותי״ בוצע עוד על־ידי הראשונים. הדור הארצישראלי היה פטור מלבצע מהפכה זו, כי היא הושלמה — לפחות למראית־עין — לפניו.

הדור הארצישראלי גדל בבית־ספר שהיה, במידה לא־מעטה, „אנטי־שמי״. הוא חונך לבוז להווי הגטו היהודי, על תרבותו, דתו וספרותו. שהרי הציונות קמה תוך מרידה בהווי זה.

מילבד „הציונות הדתית״, שהרסה את דת־ישראל מבפנים, גדלו כל זירמי הציונות תוך שלילה גלוייה של הדת. לא במיקרה היה ז׳בוטינסקי אנטי־דתי מהכרה, כמו הרצל לפניו ובן־גוריון בימיו. היה ברור כי הדת, שצמחה בפזורה (ואולי אף גרמה לה, כדעת רבים) תפנה את מקומה ללאומיות החילונית המודרנית. תוך כדי כך ספגה הציונות רבות מן התפיסות של האנטי־שמיות האירופית.

הדור התחנך על ברכי התפיסות האלה. הוא ראה בעצמו אנטי־תיזה של היהודי ה„גלותי״, הדתי, שלא היה אלא היהודי כפי שהצטייר בעיני האדם האירופי החילוני המודרני. אך בכך לא מרד הדור בהוריו, אלא להיפך. ההורים עצמם טיפחו תפיסה זו.

כך לא היתה מרידה, מפני שהיה נדמה שאין במה למרוד. היה נדמה שאין צורך לבצע מהפכה, מפני שהמהפכה כבר היתה. כל התפיסות החדשות כבר ישנן. אין צורך להמציא דפוסים חדשים. יש רק צורך „להגשים״ — מילה שהפכה סיסמת הדור, ושפירושה התפטרות־מראש מכל יומרה לקבוע יעדים, להיאבק על ה„מה״. הוסכם כי ה„מה״ הוא קבוע, ויש צורך לדון רק על ה„איך״.

הלם השואה

זאת היתה אשלייה, כפי שנתגלה בהיוודע השואה.

הידיעות על השואה ירדו על היישוב הארצישראלי כרעם. רבים ניסו מאז לטשטש את העובדה המוזרה, אך האמת היא שבמשך כל השנים שבהן השמידו הנאצים את היהודים, במיבצע שכימעט לא היה לו אח ורע בהיסטוריה, היישוב לא ידע ולא רצה לדעת. הידיעות שהגיעו אל המוסדות הפוליטיים לא נמסרו לציבור. אולי לא האמינו בהן. אולי שררה הרגשה עמוקה שלא כדאי להתרגש מדברים שאי־אפשר לשנותם. אולי היתה קיימת התנגדות אינסטינקטיבית להתמודדות עם עובדות בלתי־נתפסות, שהיו מחרידות מכדי שניתן יהיה לעכלן.

כך או אחרת, כאשר כבש הצבא הסובייטי המנצח את מחנות־המוות הראשונים בסוף 1944, ושוב לא ניתן להתכחש לאמת, עבר על היישוב הלם אכזרי. דור ההורים של אז, הדור שפנה עורף לגלות ולערכיה, נפל לפתע קורבן למוסר־כליות נורא. רגשות של אשמה אפלה כירסמו במעמקי תת־ההכרה, והפכו את הקערה התרבותית על פיה. לפתע גילו ההורים את גוף ילדותם, את הגרות של ליל־הסדר, את היופי של העיירה היהודית, את הקסם הנסתר של יהודי שלום־עליכם, שנראו אך אתמול כטיפוסים בזויים.

ריאקציה זו שטפה גם את הדור הצעיר דאז, הדור הישראלי. ריגשי־האשמה לא פסחו עליו. כל כמיהה למרידה באתמול נחנקה באיבה. מבול הדמעות והחרטה שטף כל תביעה לעצמאות תרבותית.

כך, בהגיע הדור הזה אל סף התביעה לשילטון פוליטי — כשילדי מילחמת־העצמאות — לא עמדו בו כוחותיו הרוחניים. הוא לא היה עוד בטוח בעצמו. הוא היה מסוגל להשליך את חייו מנגד, ליהרג, לבצע משימות בלתי־אפשריות. אבל הוא לא היה מסוגל למרוד, לגבש את דרכו העצמאית, לסלק את קודמיו.

שדה ובן־גוריון

אין זה מיקרה ששני המורים של הדור, שני היריבים הגדולים — דויד בן־גוריון ויצחק שדה — גדלו שניהם בחו״ל, במיזרח אירופה, ובאו ארצה אחרי התבגרותם. נדמה כי בכל הדור הארצישראלי, על שלל דמויותיו הסימפאטיות והפוריות, לא קם אף הוגה־דיעות גדול אחד, אף לא יוצר אחד בעל שיעור־קומה אוניברסלי, אף לא סופר או משורר או אמן אחד שיצירתו חרגה מגבולות המקום והזמן, והצטרפה אל שיאי היצירה האנושית.

אכן, קמה תרבות חדשה, אמיתית, מושרשת בקרקע מולדתה. אך תרבות זו לא הצליחה להתבצר, לגבש לעצמה דפוסים פוליטיים וחברתיים מוצקים.

למחרת מילחמת ששת־הימים כבר היתה זאת תרבות פגועה, פצועה — ודווקא אז היא הועמדה לפני האתגר החמור ביותר.

(הפרק הבא בסידרה זו: יורם נתקל בסעדיה.)

רנו נוסח אמריקה

RENAULT AMERICAN STYLE

כל מה שיש במכונית אמריקאית
פלוס החסכון של "רנו"

רנו 20 המכונית היחידה בעלת מנוע
עד 1750 סמ"ק, שיש בה כל הציוד
והאביזרים הבאים: * הגה כח * בלמי כח
* חלונות חשמליים * נעילה אוטומטית
של כל הדלתות בבת אחת * מושבים
אורטופדיים * חיזוקים מיוחדים לדלתות
* מרחב פנימי כבמכונית אמריקאית
* חלונות כהים (טוב במיוחד למיזוג אוויר)
* הנעה קדמית (זכור: "רנו" - היצרן הגדול
בעולם של מכוניות עם הנעה קדמית!)

חשוב לדעת:
רנו 20 – מכונית הבטיחות – מוקפת
חגורת פלדה להגנה על הנוסעים.
בקר נא במרכז התצוגה. תראה ואז תאמין.
SEEING IS BELIEVING!

רנו 20
RENAULT

בני משה קרסו בע״מ
תל־אביב, טל. 33241 * ירושלים, טל. 226491
חיפה, טל. 510296

* החלף אצלנו את מכוניתך הישנה בחדשה.

פרסום פלד

סיפורה של גניה, שבעלה נידון ל־5 שנים

על חלקו בשוד נוסח „התפוז המכני"

„אין לי טענות אל אף אחד. לא אל השופטים, לא אל המישטרה. בעלי עשה פשע, והוא צריך לשלם על כך!" כך הצהירה גניה וילמובסקי, צעירה שחרחורת ונאה בת 25, דקות אחדות אחרי ששופטי בית המשפט המחוזי קראו, בסבר־פנים חמור, את פסק־דינם, ששלח את בעלה, הנריק בן ה־30, לחמש שנות ישיבה בכלא.

בערב ה־7 בפברואר השנה התדפק הנריק, יחד עם שניים מחבריו, אריה קיצוני ושליף זפוק, על דלת דירתם של מרגלית ויצחק כהן, בבית המהודר שבשכונת בבלי בתל־אביב. השלושה, שהיו חמושים ב־אקדח ובסכין ארוכה, ופניהם מכוסים ב־כובעי־גרב דחפו את יצחק כהן הישיש, יבואן־שמיכות במיקצועו, אל תוך הדירה.

כך נפתח שוד אלים ואכזרי בנוסח הסרט התפוז המכני. לדיברי כתב־התביעה, שהוגש לפני השופטים אליהו מני, אברהם חלימה ואלישע שיינבוים, התעללו השודדים ביצחק ובאשתו, בעטו בפניו, בחזהו, צחקו בקול לשמע תחנוניו ובכיו. בבית הם חוללו מהומה רבתי, הרסו ארונות והפכו שולחנות. משלא מצאו את הכספת שביקשו, פצעו את הישיש בסכין, ואיימו עליו לבל יפצה את פיו.

שעה ורבע נמשך הסיוט. השוטרים שהוזעקו למקום, לאחר־מכן, לא מצאו במה להיאחז. היה רק סימן יחידי: בעל הדירה הצליח לצייר את קלסתר פניו של אחד השודדים, שמשום מה לא חבש כובע־גרב. מכאן היתה הדרך קצרה. בשעה ארבע לפנות־בוקר, ימים מעטים לאחר ליל השוד, התדפקה חוליה של המדור המרכזי על דלת דירתם של גניה והנריק וילמובסקי ברחוב דיזנגוף 110 בתל־אביב.

„אנחנו לוקחים את בעלך," הודיעו השוטרים לגניה הנדהמת. „הוא נאשם בשוד מזויין." גניה לא האמינה למישמע־אוזניה, פרצה בבכי, ביקשה רחמים על עצמה, על בעלה ועל ילדיה. אולם השוטרים היו נחושים בדעתם. את הלילה ההוא, שבו לא עצמה עין, וטיפלה בילדים המתייפחים, היא לא תשכח לעולם. מאז אותו לילה לא ראתה את בעלה, אלא כשהוא יושב שבור, מכווץ בתוך עצמו, על ספסל הנאשמים או מעבר לסורגים החלודים בחדר־המעצרים של תחנת המישטרה. מעתה יישב מאחרי הסורגים של כלא רמלה. חמש שנים גזר עליו בית־המישפט־המחוזי. בעקיפין הוא גזר גם חמש שנות בדידות ומילחמת־קיום קשה על גניה ועל שני ילדים החמודים: ענת בת החמש, ויוסי בן הארבע.

לא היה ★ מה לאכול

„הכרתי את הנריק ב־1970. הייתי אז גרושה צעירה," סיפרה גניה בקול שקט, מהסס.

„מאוחר יותר גילינו שבעצם לשנינו יש אותו סיפור חיים. הנריק נולד בפולין, עלה לארץ עם הוריו. ההורים הקשישים, לא התאקלמו בארץ והחליטו לרדת לגרמניה. הנריק ברח מהם. באותה תקופה כבר היה מגוייר. אמו היתה נוצריה, אביו יהודי, וכשהגיעו לארץ התגיירה כל המישפחה כהלכה.

„אינני יודעת למה הוא לא נסע איתם לגרמניה. הוא העדיף את הארץ, ונשאר כאן לבדו. בלילות, כך סיפר לי, ישן באוטובוסים, אצל חברים. חי מן היד אל הפה. אבל אל חבורה רעה לא הגיע. תמיד מצא עבודות פשוטות מגיל 15, מאז שנשאר לבד בארץ. לצבא לא גייסו אותו בגלל בעיות רפואיות. אחר־כך הוא התחתן, ואחרי ארבעה חודשים התגרש. אז הכרנו, באיזה מועדון בתל־אביב."

גניה נולדה בדרום תל־אביב, להורים יוצאי סוריה. ההורים התגרשו כשהיתה ילדה, ומישפחת שכן אימצה אותה. „הם היו ממוצא תורכי," היא מספרת. „הועידו אותי מגיל צעיר להינשא לבנם. ואומנם, רק הגעתי לגיל 17 נערכה החתונה. לא הסתדרנו יחד, למרות שמבחינת כסף לא היו לנו בעיות. היינו פשוט כאח ואחות, ולא יכולנו להיות פיתאום בעל ואשה.

„אחרי שלושה חודשים ביקשתי להתגרש. בשביל מישפחת בעלי זה היה הלם ופגיעה. לבעל זה כאב פחות. עד היום אנחנו ידידים, ומפעם לפעם הוא מתקשר ושואל אם הוא יכול לעזור לי, בייחוד אחרי מעצרו של הנריק. בני מישפחתו של בעלי הראשון נתנו לי קצת כסף להתחיל בחיים עצמאיים, ושכרתי לעצמי חדרון קטן בשכונת שפירא בתל־אביב. לשם עבר הנריק לגור אתי, כשהכרתי אותו."

הנריק, תמיר, בלונדי, מהיר־דיבור, השתכן בדירתה של גניה, ומצא לעצמו עבודה כמרכיב־תריסים שכיר. „הוא יישן על הריצפה, כי לא היתה לנו ספה כפולה," נזכרת גניה, קצת בנוסטאלגיה. היא־עצמה עבדה כמלטשת־יהלומים, עד שנכנסה להריון, שנה אחרי נישואיהם. אחר־כך בא הריון נוסף.

„ההידרדרות התחילה כשהנריק הפסיק לעבוד," מספרת גניה. „הוא התחיל לסבול מכאבים בגב ובעמוד־השדרה. פרט לכך לא היה מקום בחדרון, שהיה ללא שירותים, אפילו ללא מיטבח. התחלנו לחפש דירה, ועבודה בשביל הנריק. פניתי ללישכת־הסעד, ללישכת־העבודה, לכל מקום אפשרי. בעלי רצה ללמוד להיות טכנאי־אלקטרוניקה. התיסכולים על שלא יכול ללמוד, שיגעו אותו. גם אני הפסקתי לעבוד, ומצבנו הכלכלי היה בכי־רע. לא היה אפילו מה לאכול.

בעלי הוא טיפוס חלש במיוחד. החיים

אשתו של שודד

החתונה צילום מחתונת הזוג. הנריק וגניה נישאו בטכס צנוע, בנוכחות ידידים מעטים בלבד. „אחרי החתונה עוד היו חיינו נסבלים," מספרת גניה בת ה־25. „הנריק מצא עבודה, אני נכנסתי להריון, אך המצוקה הרסה את חיינו."

המיקצוע אחד המיקצועות, שבהם עסקה גניה וילמובסקי, בניסיונה לצאת מן הבוץ הכלכלי שבו שקע הזוג, היה ריקודי־בטן. לדבריה, הופיעה רק במקומות מכובדים. לפני נישואיה להנריק היתה גניה לוטשת יהלומים.

אשתו של שודד

(המשך מעמוד 35)

קשים מדי עבורו. הוא נכנס לדיכ־אונות, לא ידע מה לעשות עם עצמו. לבסוף ניסה להתאבד. לפני שלוש שנים בלע כמות עצומה של גלולות, ואושפז בבית־החולים לחולי־נפש בבת־ים.

„ביקורינו בלישכת־הסעד הפכו תכופים יותר ויותר. אמרו שם להנריק: ׳תהיה גנן!׳ הוא אמר שהוא רוצה לעבוד, אבל את הפרחים הוא לא אוהב. לא התאמצו יותר מדי לסדר אותו בעבודה, העדיפו להפוך אותנו למקבלי קיצבת־סעד, ומדי חודש שלחו אלינו 1400 לירות, ובילבד שנעזוב את הפקידים במנוחה ולא ננדנד להם.

„בעלי היה בבית. כשהילדים היו איתו, הוא היה להם כמו אמא. רחץ אותם, השקיע את עצמו בהם. אבל הדיכאונות חזרו אליו. הוא התחיל לשתות. פחדתי שלא יידרדר גם לסמים, אבל נראה שהפחד מן הכלא מנע אותו מכך. הוא התפרץ לפעמים, אבל אלה לא היו התפרצויות אלימות. תמיד, כשהיה שיכור, צעק: ׳זה משגע אותי, שאני לא יכול לקיים את הילדים שלי ואת אשתי.׳

„השתייה היתה אצלו בריחה מהמציאות. גם אני הרגשתי שאני מתמוטטת לאט־לאט. אחר־כך שכרנו דירה אחרת, ברחוב דיזנגוף. הדירה היתה ריקה, והנריק עמל רבות כדי להפוך אותה לדירה מישפחתית, חמה. הוא הספיק להשלים רק שני חדרים, בנה ארונות במו־ידיו, קישט, ריהט, הרגיש שהוא בונה לו מיבצר פרטי, אישי. את החדר השלישי בדירה, שאחר־כך רכשו

מי שהושפע קשה מאד ממעצר האב באישון־לילה היו שני ילדיו, ענת ויוסי. „שבוע אחרי המעצר, אחרי שהנריק כבר הודה בפשע, סיפרתי לילדים שאבא עשה מעשה רע ויישב בגלל זה בבית־הסוהר,” מספרת גניה. „הילדה לא מסוגלת להשלים עם זה. לקחתי אותה בהתחלה לביקורים אצל בעלי. היא צעקה ,אני רוצה לחבק את אבא!׳ והנריק, מבעד לסורגים, בכה. לבסוף ביקש שלא אביא את הילדים, והם רק כותבים אליו.”

מיכתב של ענת לאבא בכלא: „אבא, תחזור. אמן! אבא מתי תבוא? אמן! אבא אני רוצה אותך. אמן!” הנריק פורץ בבכי, לדיברי גניה, כשהוא קורא את מיכתביה.

„הערבים,” מספרת גניה, „עוברים עלינו בהסתכלות בתמונותיו של הנריק. תמונות ישנות, מכאיבות. אנחנו חיים כאילו הוא נמצא איתנו, בבית, בכל מקום. הילדים מדברים עליו כל היום. הם עדיין לא קלטו את העובדה שלא יראו אותו חמש שנים.”

הריח של אבא

גניה נותרה לבדה. אינה יוצאת את פתח הבית. את הילדים העבירה למיטה הזוגית של בעלה ושלה, והם ישנים איתה מדי לילה.

היא ממתינה בקוצר־רוח לקיצבת־הסעד (1100 לירות בחודש), חיה בין פגישה

גניה וילמובסקי ליד תמונות בעלה וילדיה
„אני רוצה שיסלחו לי...”

אותה גניה והנריק בדמי־מפתח, לא הספיק להשלים, והוא עומד בריקנותו עד היום.

אבל הדירה החדשה לא פתרה את הבעיות הישנות, את הניסיונות למצוא עבודה. התמיכה המשפילה מלישכת־הסעד הוסיפה להגיע. גניה החליטה לצאת לעבוד כרקדנית־בטן. הנריק הפך מתוסכל עוד יותר מן העובדה שאשתו נאלצת לפרנס גם אותו. „שנאתי לרקוד ריקודי־בטן. לפעמים גם פחדתי,” מודה גניה. „גברים נטפלו אלי, הטרידו אותי. אנשים לא רואים בזה מיקצוע מכובד. אז הפסקתי עם זה אחרי תקופה קצרה.”

ושוב נותרו ללא כסף, עם מקרר ריק. הנריק שקע במשקהו. אחר־כך אירע השוד. „אני בטוחה שזה לא היה משהו מאורגן כמו שכתבו בעיתונים,” טוענת גניה. „החובות העיקו עלינו מכל הכיוונים, והנריק נשבר.”

הילדים מסתכלים בתמונות

לפני השוטרים מיהר להודות. הוא לא הכחיש. אפילו סיפר היכן הסתיר את אחד התכשיטים שגנב מהבית השדוד. את הכסף החזיר, כפי שסיפר לחוקרים, לנושיו. סכום קטן. לטענת המישטרה נשדדו מיצחק כהן 10,000 לירות. לטענתו של הנריק, רק 5,000. „ואם כבר חילק את זה בין שלושתם — מה כבר נשאר להנריק?” קובלת גניה. „הוא אפילו ביקש ממני שכשאוכל, שאחזיר את הכסף למישפחת כהן. כשהלכתי אליו למישטרה, היה אומר לי כל הזמן: ,אני עשיתי את זה. אני מודה. אני רוצה שיסלחו לי. אני רוצה שאת והילדים תסלחו לי, ותחכו לי.”

חטופה אחת עם בעלה לפגישה שניה. היא מתמרמרת על כך שמניחים לה לראותו רק אחת לשבועיים. אבל מעבר לכך, יש לה טענות חמורות הרבה יותר.

„בעלי פשע. עכשיו הוא בכלא,” היא אומרת. „אין שום אפשרות לעזור לו לשקם את עצמו? אני אחכה לו עם ילדיו חמש שנים. אעשה הכל כדי שיבוא אל בית חם, כמו שרצה תמיד, כמו שהיה חסר לו תמיד. אמצא עבודה. יהיה בסדר. אבל הוא? נרקב בכלא, מפגישה לפגישה נעשה לבן יותר, חולה יותר, מדוכא יותר.”

אולם התיק המישטרתי מגלה סיפור נוסף, השזור בסיפורה של גניה, והקשור באותו מעשה־שוד. חברתה של גניה, סמירה דויד, ילידת עיראק, בת 25, נחשדה שהיתה המוח שמאחרי אותו שוד אכזרי.

לפני שבועיים קיבלה גניה את בגדיו האזרחיים של בעלה, אחרי שהחליפם במדי האסיר האפורים. „חזרתי הביתה עם הבגדים,” היא אומרת, „וענת התנפלה עליהם. דיברה איתם ואמרה: ׳איזה ריח! זה הריח של אבא!׳ מאז היא מסרבת להיפרד מהם, וישנה איתם בלילות.

„בשבילי ובשביל הילדים, זה כאילו גזרו מאסר־עולם על כולנו ביחד,” אומרת גניה במרירות. „לא נותר לי אלא להתפלל בלילות שהכל יהיה בסדר, לחכות כל יום שזה כבר ייגמר ושהזמן יעבור מהר. החלום שלי הוא כל־כך פשוט. אני רוצה שהנריק יפתח לילה אחד את הדלת ויגיד: ,חזרתי לתמיד. תראי שיהיה בסדר.׳ זה החלום שלי. אם הוא יתגשם ומתי, אני לא יודעת. אני רק מקווה.”

מאיר דורון

ספר חדש!

כאשר אמא ואבא מתגרשים

הספר לילדים עם הקדמה להורים
מאת ד״ר ריצ׳רד גרדנר
הספר הראשון על נושא רגיש זה
שנכתב במיוחד לקריאה עצמית ע״י
ילדים. המחבר מדבר במישרין
ובישר אל ילדים אודות הרגשות
העלולים להתעורר בקרבם.
הפצה לחנויות: ת״א, ״איילי״
296243; י-ם, בנט, 67364;
חיפה, בן-שלמה, 662341. משלוח
לכל מקום בארץ. -.54ל״.
״יסדן״ ת.ד. 16096, ת״א

איפוה פרקש?

צעקות רמות בקע מכיוון הביקתה שעל פיסגת ההר. איש מתושבי כפר הטבעונים אמירים, שהצעקות החרידו אותם משנתם, לא ניגש לבדוק מה מתרחש בביקתה שבה התגוררו נחמן פרקש, אשתו גאולה ובנם בן החמש, סו.

למחרת נראתה גאולה פרקש עומדת על הכביש הראשי בואכה צפת. בידה האחת החזיקה את חפציה הדלים, ובשנייה אחזה בידו של בנה הפעוט.

„מאז,״ כך מספרים באמירים שבגליל, „התחילו הצרות.״ הן הגיעו לשיא חדש כשנחמן פרקש נמלט, לפני יותר משבועיים, מידי המישטרה בעת שהובא אל ביקתתו, אחרי שתושב אמירים התלונן עליו שהוא מגדל צמחים לצורך הפקת סמים. פרקש לא נמצא עד היום, למרות שברח כשהוא כבול בידיו ופצוע ברגלו.

ביום השישי האחרון קיבל עורך־הדין צבי לידסקי מיכתב, שהגיע אליו בדואר. השולח היה נחמן פרקש. חותמת־הדואר על גבי המעטפה טושטשה, ואי־אפשר היה לזהות את המקום שממנו נשלח המיכתב, שנכתב בכתב־יד ברור ובעיברית רהוטה, וזה תוכנו:

„בעזרת השם, צבי שלום. בהפעם האחרונה שהוצאת אותי מבור הכלא, לאחר 17 יום של עינויים, אמרת לי שהיתה זו הפעם האחרונה שאתה עוזר לי. לכן אינני בטוח אם המיכתב הזה יביא לאיזו תוצאה, אולם לפחות חייב אני למסור לך מה קורה איתי. באשמורת הבוקר יום שני התעוררתי לשמע קול: ,פרקש, אתה עצור!׳ קפצתי מן האדמה וניסיתי לברוח, אולם נכשלתי ונתפסתי. הובאתי לכלא בצפת. זה היה שוק חזק, ומייד נפלה רוחי וכולי הייתי ממש בסיוט.

„אני מיום ששיחררת אותי חי חיים הגונים. עובדה, עשיתי לי גינה ומגדל ירקות, וחשבתי שהגעתי אל השקט ואל התורה. לפעמים נדמה שאני הולך בדרכי רבי שמעון בר־יוחאי. ופיתאום כל מאמצי כל מה שאני משיג נופל, ואני מוצא עצמי נרדף מואשם ומושפל. המישטרה ערכה חיפוש אצלי ומצאה איזה תרופות להרגעת עצבים והם בטוחים שזה אופיום, וזה רק תרופה שהם לא מכירים מתוצרת סין.

„התנהגות המישטרה בשעת החיפוש היתה כה גסה ומשפילה. הם שברו והפכו בלי התחשבות. וכעת אני כותב אליך ממקום מחבוא ומבקש ממך, שלמרות שאמרת שזו הפעם האחרונה, דע לך שאני הפעם חף־מפשע, ונרדף על־ידי הכפר שמפיברק נגדי אשמות אלה כדי להרוס אותי.

אנא, צבי, אינני יודע מה שיכול לקרות לי. המישטרה חסרת־מעצורים ועלולה לפגוע בי. אנא, בוא לעזרתי.״

אויבים וידידים באמירים

זכאן הוסיף פרקש מיספר מילים לאביו, המתגורר בארצות־הברית והשוהה עתה בביקור בארץ:

„אבי היקר, בפעם הראשונה כשנכנסתי למאסר עזבת אותי וברחת לאמריקה. האם לא תבוא פעם לעזרת בנך החוזר בתשובה?״

יום אחרי שהמיכתב הגיע למישרדו של עורך־הדין לידסקי בתל־אביב, הופיע במקום איש אמירים ומסר לפרקליט כי פרקש מוכן להסגיר את עצמו. לידסקי התקשר עם מערכת העולם הזה, ואחרי התייעצות הוחלט כי כתבת העולם הזה, יחד עם עורך־הדין, ייפגשו עם פרקש במקום־מחבואו, שאליו יוביל אותם השליח. לאחר־מכן יקחו את פרקש לתחנת־המישטרה בצפת. אלא ששעות ספורות לפני המועד שנקבע, התקשר השליח עם לידסקי ומסר לו כי פרקש חזר־בו.

איך הסתבך נחמן פרקש שנית עם המישטרה, ומה הניע אותו להוסיף בריחה נוספת אל המיספר האינסופי של בריחות שניזקף כבר לחובתו?

אמירים הגיע פרקש לפני כשנה, אחרי שגורש על־ידי שופט צפתי להרים. „שם״ — כך אמר לשופט — „ברצוני לרעות את צאן אבותי.״

הוא בחר לו פיסגת הר מרוחקת כמאה מטר מביתם של עלית ופיליפ קמפבל, שהוא הקיצוני בבתי הכפר, והקים שם את ביתו.

פרקש, שהוא טיבעוני אדוק, רכש לו מיספר ידידים בכפר אמירים, ובכללם הזוג ג׳ואי ופטר פטרסון, עולים חדשים מאוסטרליה, שבעזרתם בנה את ביקתתו על פיסגת ההר, שלום זמיר ונדיה צור, תושבי אמירים ותיקים.

הצרות החלו אחרי שאנשי אמירים טענו נגדו כי הוא גונב מחצרותיהם חומרי־בנייה כדי לבנות את הביקתה שלו. אמר השבוע מזכיר אמירים, יהודה פוקר: „פרקש הוא המחדל של אמירים. מזמן היינו צריכים לסלק אותו מהכפר. הוא הביא לנו רק צרות. אלא שיש בינינו כמה ׳יפי־נפש׳ שבגללם הוא נשאר כאן. את הביקתה הוא בנה מחומרי־בנייה שגנב מחצרות החברים. אנחנו כפר שקט, בן 60 מישפחות, שנוסד לפני 18 שנה.

„אנחנו לא מעוניינים שאנשים מסוגו של פרקש יחיו בתוכנו. ילדה קטנה הרימה סיגריה שהוא זרק בכביש, ונרדמה ליומיים. אני טוען שהיינו צריכים להרוס את הביקתה שלו ולסלק אותו. מזל שגילו אצלו אופיום, אחרת לא היינו נפטרים ממנו לעולם.״

צרות במשפחה

אחרי שבנה את ביקתתו, הביא פרקש לאמירים את אשתו גאולה ואת בנם. שנתיים קודם־לכן נפרדו, וגאולה ניסתה לשקם את חייה בארצות־הברית. לשם נסעה עם בנה סו, אלא ששילטונות־ההגירה האמריקאיים לא חידשו את האשרה שלה, והיא שבה לישראל.

לדיברי עלית קמפבל, לא היתה גאולה מאושרת עם בעלה והתגוררה עימו רק מכורח המציאות. עלית, אחת הפעילות במקום, היא דור שני במקום. הוריה הם דורקה וגידעון למדן ממיסדי הכפר. „גאולה שפכה בפני את מר גורלה,״ סיפרה. „היא סיפרה לי שניסתה להיפטר מפרקש עשרות פעמים, פנתה אל המוסדות שיעזרו לה, אך גם המישטרה וגם מישרד־הסעד סירבו להתערב. היא ניסתה לשקם את חייה בתל־אביב, אך הוא הגיע אחרי לשם והקים צעקות בדירתה השכורה. כאשר בעל־הבית שמע שהיא אשתו של פרקש, גירש אותה מביתו.

„היא חזרה לצפת, שם מתגוררים הוריה הזקנים, אחיה השוטר ואחותה, שהיא אחות העובדת בקופת חולים. גאולה קיבלה עבודה בספרייה העירונית, אך פרקש הגיע גם לשם והקים צעקות. היא פוטרה מעבודתה, עד שלא נותרה לה ברירה והיא חזרה איתו לאמירים.״

גאולה היתה בודדה מאד באמירים. אנשי הכפר לא הכניסוה לבתיהם. לבד מבלה שולדברנד, רעייתו של שחקן־הכדורסל השוודי לורנס שולדברנד ובני מישפחת פיטרסון, לא היתה לגאולה נפש חיה להשיח לפניה את ליבה.

אנשי אמירים התנכרו לה רק בגלל העובדה שהיתה אשתו של פרקש. היא התחננה לפני חברי הכפר שיקבלו את סו לגן־הילדים, כדי שיימצא במיסגרת. החברים סירבו. אישור כזה היה מהווה לדעתם, מתן גושפנקה חוקית לישיבתה של מישפחת פרקש באמירים. גאולה סבבה בכפר, מבית לבית, סיפרה כמה היא אומללה והתחננה: „אנא, אל תתנקמו בילד שלי. הוא לא אשם שיש לו אב כזה.״

מזכירות הכפר כינסה ישיבה מיוחדת לדון בבעיית בנו של פרקש. עלית קמפבל היתה המתנגדת החריפה ביותר לישיבתו של פרקש באמירים. אף־על־פי־כן טענה, כי אסור לפגוע בילד בגלל אביו. לבסוף, אחרי ישיבה סוערת, הוחלט לקבל את סו לגן. הגננת, אורה, מספרת כי סו הוא ילד רגיש ואהוב במיוחד על הילדים. מוסיפה דורקה למדן: „גאולה היא אם למופת. הילד היה תמיד נקי, רחוץ ומסורק למישעי. זהו ילד מקסים ופיקח במידה בלתי־רגילה. היא היתה הולכת איתו בשדה, והוא היה מזהה צמחים וציפורים. נקיונו היה ממש מופתי, בהתחשב בתנאים שבהם חי. היא היתה רוחצת אותו מתחת לברז שבחצר בית־התרבות, או ליד הצרכנייה. איזה חיים אומללים היו לה! הוא, פרקש, היה יושב שעות על פיסגת ההר ומחלל בחליל, והיא המיסכנה היתה אופה לו לחם בטבון.״

שבוע ימים אחרי שהתקבל סו בגן־הילדים של אמירים, עזבה גאולה את הכפר, אחרי מריבה סוערת עם בעלה. מאז שעזבה, החלה בעיית פרקש. לדיברי אנשי הכפר, החריפה בעייה זו עוד יותר אחרי שנתגלה כי רבו הגניבות בכפר. הוקמה ועדה מיוחדת, „ועדת פרקש״, שעליה הוטל לטפל בסילוקו של האיש מהכפר. אולם הוועדה העלתה חרס בידה. לבסוף נמצא חבר, שטען כי ראה ליד ביקתתו של פרקש חלקה של פרגים. כששמע על כך יהודה פוקר, מזכיר הכפר, קפץ על המציאה כמוצא שלל רב. „סמים בתוך אמירים?! מי היה מאמין שיקרה כדבר הזה!״ אמר. הוא הזעיק את המישטרה, והפעם הצליח. המישטרה גילתה, לדבריה, אופיום בביקתה, אולם פרקש ברח שוב. עשרות שוטרים חמושים יושבים על גגות בתי אמירים, ומחכים. אולם אנשי הכפר טוענים כי פרקש לעולם לא ישוב אל ביקתתו. אומרת עלית קמפבל: „הוא כבר מזמן נמצא בנגב, יש לו הרבה חברים ערבים. הם בטח שיחררו אותו מהאזיקים יטיפלו ברגלו הפצועה. אחרת היה כבר מת.״

שרית ישי ■

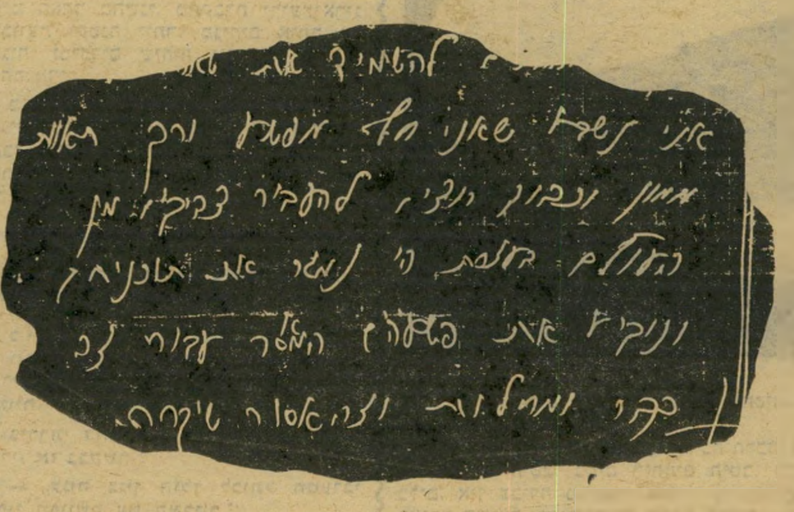

קטע מהמיכתב ששיגר פרקש ממחבואו

אורז אחד־אחד

נפלאות הן דרכי העולם. את האורז הפרענקי המשגע ביותר פגשתי אצל חברתי יונה — גם אשכנזיה, גם פולניה וגם לבנה מאד.

עד כה, בלי יוצא מהכלל, גרגירי כל אחד ממאתיים המתכונים של אורז היוצא „אחד־אחד באחריות", אשר ניסיתי, גילו נטייה מצערת להידבק. בכל פעם שהייתי פותחת את המיכסה, הייתי מגלה את הגרגירים הפושעים אשר, הפלא ופלא, למרות האחריות, בחייהם ובמותם לא נפרדו. לא אחד מהשני, ולא כולם גם יחד מתחתית סירי המפוייח.

הפעם, מתפתה להצהרות של חברתי כי כל הסיפור היפהפה שבקדרתה „לוקח צ'יק־צ'ק", מילאתי אחר הוראותיה — ולא היה אדם המום ממני כאשר העסק אומנם הצליח. א פ י ל ו לי.

נא להקפיד על ביצוע מדוייק:

לבחוש בתוך סיר בינוני קטן, על אש גדולה — כוס אחת אורז מבורר, עם שתי כפות שמן. כאשר כל גרגירי האורז מבוססים, ועטופים בשמן, להוסיף כוס וחצי מים. (נא לא לרמות, ולא להוסיף עוד מים) מיכסה־הסיר נשאר בשלב זה פתוח, והאש חזקה. כאשר רותחים המים סוגרים מיכסה, עוברים דירה ללהבה הכי קטנטנה בכיריים עם הסיר, ומשאירים כעשר דקות, עד שאין אף טיפת מים ניראית. (הסיר, להזכירך, נמצא על הלהבה הכי קטנטנה, באש נמוכה.) ממשיכים עם מיכסה סגור עוד חמש דקות מזמן התאדות כל המים (נוסף לעשר הדקות הקודמות). מכבים את האש,

בישולים

ולא פותחים את המיכסה עשרים דקות!

אחרי עשרים דקות, את יכולה לעשות עם האורז את מה שעושה האשה בפירסומות לכלים בלתי־שבירים. תוכלי לקפוץ עליו, לדרוך עליו, לנשוך אותו — שום דבר לא יקרה לו. הגרגירים נשארים עצמאיים אחד־אחד. מתבלים אורז זה רק אחרי גמר הבישול! זהו מתכון־יסוד. ברצונך להגיש, אל תחממי את כל הסיר. קחי את הכמות הדרושה לך וחממי בנפרד, כמו הסינים, על מחבת (כדאי מטפלון).

הדבר מאפשר לך לגוון בטעמים, מבלי שתיאלצי לחכות עד שכל הכמות הקודמת תיגמר תחילה. לאורז זה אפשר להוסיף: מעט גרגירי אפונה קפואה, ביצה מקושקשת על שמן (שטוגנה לחוד!), חתיכות האם (טוגנו לחוד), ומלח. זה המתכון של הסינים.

אפשר להוסיף כרכום, כמון, פילפל, בצל מטוגן, מלח, חתיכות כבד מטוגן, וזה כבר מנגן מוסיקה מיזרחית לגמרי. אפשר לתבל במקום במלח, באבקת מרק־עוף, וזה מאוד טעים. כפי שאמרתי, אורז־פלא.

מחזיק מגבות מונע ריח

פעם ישבתי וחשבתי: למה צריך לכבס את המגבות לעיתים כה תכופות? הדעת נותנת שאם אדם מתרחץ, הוא גם נקי. אם הוא נקי — המגבת גם לה אין ממה להתלכלך. ואם המגבת נקייה — למה בכל־זאת צריך לכבס? לא צריך היה לשבת הרבה על המדוכה, כדי להגיע למסקנה הבלתי־נמנעת שריחות המור והלבונה

אשר מגבת מפריחה אחרי חצי יממה במצב לח, מצריכים את כיבוסה בכל הבהילות האפשרית.

הפיתרון: מחזיק־מגבות חשמלי מניקל, הפועל על עקרון ההסקה המרכזית החשמלית, אך אינו מצריך כל אינסטלציה חוץ מתקע חשמלי סמוך. אין כמוהו טוב לייבוש־בזק של מגבות בלי כל טירחה וריצות אל חבל־הייבוש.

קוסמטיקה

קשקשים

קיימת וחיה בעולם קבוצה ענקית של אנשים, אשר הצצה חטופה בראי גודשת אותם בכעס אין־אונים. הגרווים הנ"ל נגרמים עקב זיהויים הראשוני של פתיתים לבנים, אשר מקובל שהם מגעילים מאין־כמוהם: הקשקשים.

בניגוד לסברה המקובלת, הקשקשים א י נ ם עור יבש. נהפוך הוא. אלה הם פתיתי שומן שהתגבשו לדפים זעירים ודקיקים, המקבלים את תבנית נקבוביות הקרקפת מפאת דקותם. הטיפול בהם אינו בשומן או בשמן, כי אם בחומר אלכוהולי דווקא. יש לעבור בשבילי השער עם צמר־גפן ספוג ספירט סליצילי, ולרחוץ את השיער במים חמים ככל האפשר. באחרונה הוציאה לשוק חברת־תמרוקים גרמנית (הפועלת גם בארץ, ומתמחה בתכשירי־שיער בלבד, מספריי עד לציבעי־שיער) שמפו טיפולי הנותן תוצאות יוצאות־מן־הכלל. עקרונית יש קשקשים הנגרמים עקב עור יבש, אך זו כבר מחלת־עור, והסימפטומים שלה לרוב אינם מקומיים בלבד. עוד סיבה, אם־כי נדירה יותר, לקשקשים: שטיפה לא־מספקת של השמפו מתוך השיער, בגמר החפיפה.

כאשר מתחלפות העונות, מתעוררת נטייה מוגברת ללקות בקשקשים. חילופי־החומרים שלנו משתנה מעט בהשפעת מזג־האוויר, ואלה האחרונים הם תוצרי־לוואי של עובדה זו.

לשמוע בדיחה ולבכות

במישרד מירשם־התושבים עמדו בתור שלפני שתי נשים. עד הגיע תורן לפקיד, ליהגו ביניהן וסיפרו איזו עבודה הספיקו לעשות עד שעת בואן למישרד הנ"ל. לא אלאה אתכם בפרטים, אך היה זה מרתון מפרך ממוצע בין התינוק־כביסה־מכולת־בישולים־ניקיון של עקרת־בית ממוצעת.

לפניהן מילא הפקיד היגע טופס לגבר כלשהו.

„אשתך עובדת"? שאל אותו.

„לא," השיב האיש. „היא עקרת־בית."

פטנטים

כך ממיסים שוקולד

בקשר לאפייה יש מיליון המצאות. אחת האדירות שבהן קשורה בהמסת שוקולד. קיימים המון מירשמי־עוגות אשר במהלכם יש להמיס שוקולד כדי לערבב לעיסה. השיטה הצרפתית הקלאסית — „בן־מרי" — גורסת סיר ובו שוקולד, על סיר ובו מים, כדי שהאדים יעשו את פעולת המסת השוקולד. בכל מיקרה, נוסף לטבלת־שוקולד מומסת, מתקבלים גם שני סירים מטונפים.

כאן באה לעזרה העצלנות, שכן היא אבי־אבות ההמצאה.

לוקחים צלחת של מרק, ושוברים לתוכה את הטבלה דנן לשלוש חתיכות גדולות. שופכים מעל לשוקולד ספר אדיר של מים רותחים, ומניחים לעשר דקות בצד. שופכים

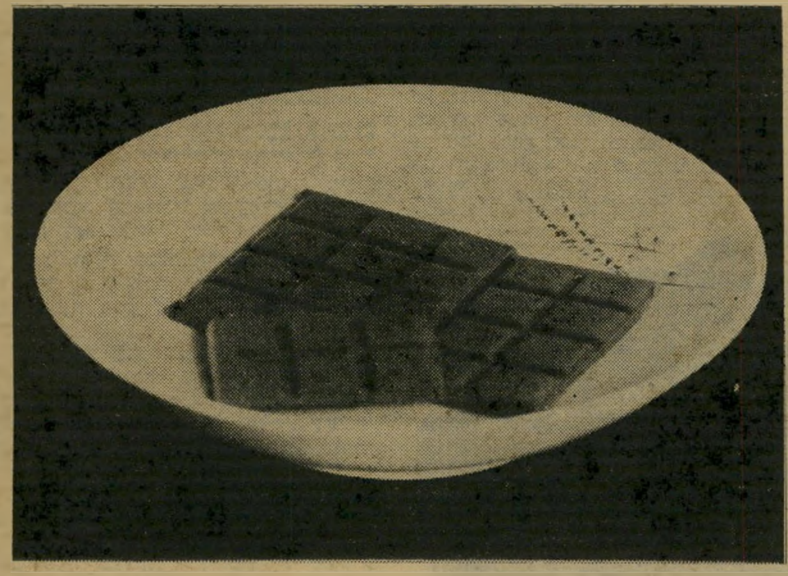

בזהירות את המים מהצלחת. (ליצור מחסום בעזרת מזלג, לטבלת־השוקולד הרכה השואפת להחליק מטה).

כעת להחליק את הטבלה הרכה־הרכה לתוך שאר העיסה, ולערבב. זהו. זה הכל. אם השרית היטב, במים רותחים היטב, השוקולד מתקבל רך כמו קרם. אין ליכלוך כלים, אין עבודה מסובכת. אפילו צלחת־המרק יוצאת כימעט נקייה. אל תנסי להמיס באותה השיטה מרגרינה או חמאה לעוגה. השומנים ה א ל ה צפים על־פני המים בעיגולים גדולים, ומסרבים בכל כוחם להתנהג כמו השוקולדה.

אופנה

הצעקה האחרונה בבית

כל החנויות מלאות בשמלות, חולצות וחפתי מיכנסי־הרמון צמודים, התפורים כולם בכיווצים־כיווצים־כיווצים. להשגת אפקט הגומי, אין צורך במכונות מיקצו־

עיות. מכונת־תפירה ביתית תצלח בהחלט. יש למלא את ה„ציפקה". הסליל התחתון במכונה, במקום בחוט רגיל בחוט־גומי דקיק, אשר אותו מותחים מעט בזמן הגילגול על הסליל. (להשיג חוט זה בחנויות למימכר סידקית.)

לאחר־מכן לוקחים בד דק באורך של פי־שלושה מההיקף הרצוי, וברוחב המדוייק הרצוי, פלוס שני סנטימטרים שאותם מקפלים כשוליים (לפי עיקרון של מכפלת רגילה). מתחילים לתפור את היריעה לרוחבה, שהוא פי־שלושה כזכור. תופרים בתכים ישרים, מקבילים, במרחקים של 1 ס"מ האחד מהשני. מתקבלת יריעת־אריג מכווצת וקטנה יותר. מניחים אותה על הגוף, ומודדים שיהיה נוח, לא צר או רחב מדי.

מחברים את השוליים בתפר רגיל (חוט רגיל בסליל התחתון) בצורה כזאת שמתקבל גליל ישר ללא פנסים, וללא גיזרה. את הגיזרה מספקת הלובשת, אשר בגד זה נצמד צפוף מאד לחיטוביה.

מילה האחרונה

כ ו ל ם רצו לדעת למה הם צוחקים. חבורת אנשים מכובדים התגלגלו על הריצפה, תפסו את הבטן ואכלו את השטיח.

ביררתי דחוף מה פשר הצחוק ההיסטרי, אז בבקשה:

— „למה בגין הולך לכותל המערבי לפני הפגישה עם קארטר?"

— „הוא מתאמן בלדבר אל הקיר."

כפר הנופש נוה אטי"ב בחרמון

חיים יפים, אהבה, אביב בלב, אויר פסגות, מנוחה, בילוי ובידור מקסימים!

- ✶ הנוף היפה בארץ
- ✶ אויר פסגות צלול
- ✶ מגרש טניס (כולל הדרכה)
- ✶ סוסי רכיבה (כולל הדרכה)
- ✶ רכבל החרמון
- ✶ בריכת שחיה (מ־10.7.77)
- ✶ פעילויות מגוונות
- ✶ בידור בשפע
- ✶ דיסקוטק ובאר
- ✶ חדרים נוחים (עם שרותים צמודים)
- ✶ חדר־אוכל מקסים
- ✶ מטבח ארופאי מעולה
- ✶ יין בלי הגבלה (בערב)
- ✶ מזנון
- ✶ קפיטריה בפסגת החרמון
- ✶ הפתעות נעימות

ועוד הרבה הרבה...
מצפים לכם אצלנו!

**הגענו לתפוסה כמעט מלאה (זאת אמת!!!)
ונותרו מקומות ספורים בלבד לנופש היפה בארץ!
הבטיחו מקומותיכם — הזמינו ללא דיחוי.**

משרדי אין: ת"א: אלנבי 113, טל. 612567; ככר דיזנגוף (ריינס 4), טל. 248306; ירושלים: שמאי 8, טל. 224624; חיפה: הרצל 22, טל. 3־645404; שד' הנשיא 126, טל. 82277; נתניה: הרצל 4, טל. 22947; באר־שבע: הרצל 31, טל. 73308.

אין ארוח ונופש בע"מ

כפר הנופש נוה־אטי"ב:
טלפונים: 067־41744, 067־41669, 067־41185
משרדנו בת"א: ככר אתרים, טל. 288665
ובכל משרדי הנסיעות.

**אנו מקבלים כבר כעת הזמנות לתקופת החגים.
אל תחכו לרגע האחרון!**

כפר הנופש נוה·אטי"ב - כל הקיץ אביב!

בשפתיים זה רק מתחיל... התענוג הפרטי שלך.
כאן מתחיל המפגש עם הטעם האמיתי: טעם הפרי
המתמוסס על הלשון, טרי כל־כך, טעים כל־כך,
מרווה ומענג — הטעם המקורי של "טרופית" —
הטעם שעושה כל אירוע לתענוג שכולו שלך...

יוצאים לים, לטיול, למגרש הספורט או לפיקניק:
מכינים מסיבה או קוקטייל, הולכים לעבודה,
לגן או לבית־הספר — עם "טרופית",
עם הרבה, הרבה "טרופית", כי זה קל כל־כך;

די עם סחיבת בקבוקים, שברי זכוכית מסוכנים,
פקדונות, החזרות וזיהום הסביבה —
"טרופית" משחררת אותך מכל הצרות ה"בקבוקיות"
בזכות אריזת DOYPACK המהפכנית,
היחידה מסוגה בישראל!

"טרופית" שומרת על טריותה חודשים רבים,
ללא אחסנה בקירור! היא מפוסטרת והיגיינת
והיא מעניקה לך איכויות בלעדיות ברמה
שלא ידעת כמוה בישראל.

מיוצר ע"י תבורי בע"מ פרדס-חנה, עבור „טרופי קורפוריישן" בע"מ בת-ים, טל. 03-864111 באר-שבע, טל. 057-71334 פרדס-חנה, טל. 063-77985

אתה והלירה

האם יפנו שרי הליכוד ליועץ־המישפטי?

המאבק שמנהל מדור זה לבדו, נושא פרי. בעיקבות שתי פניות, החליטו **עזר וייצמן** ו**יגאל הורביץ** לפנות ליועץ־המישפטי־לממשלה בבקשה, שינחה אותם כיצד לנהוג לגבי רכושם הפרטי כאשר יכהנו כשרים בממשלה. הורביץ הוא בעל רשת מחלבות „טנא־נוגה", „המחלבות המאוחדות" ועוד. וייצמן הוא בעל חברות העוסקות בציוד ביטחוני.

שר ארליך
מיפעל עדשות

תמוה ששאר שרי הליכוד עדיין לא עשו כן, למרות שיש להם אותן הסיבות כמו לוייצמן ולהורביץ. והם:

- **שימחה ארליך**, שר־האוצר, הוא תעשיין בעל מיפעל „מטל־לוקס" לעדשות אופטיות.
- **גידעון פת** הוא בעל מחצית רשת מחסני־קירור שיש להם מונופול על איחסון בשר ממשלתי, תישלובת טמפו מחסני־קירור.
- **יצחק מודעי** הוא בעל מניות ומנהל בחברת „רבלון", המייצרת תמרוקים.

שר מודעי
תמרוקי „רבלון"

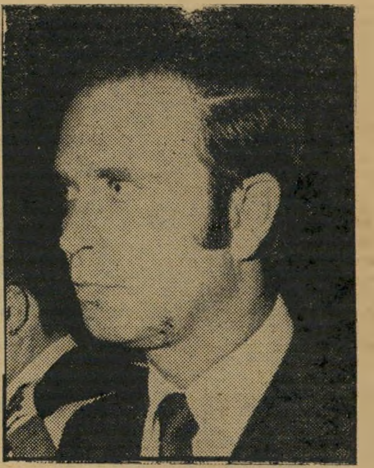

שר פת
מחסני־קירור

שר שרון
חווה חקלאית

- **אריאל שרון** הוא בעל חווה חקלאית גדולה.

ככל שימהרו אלה בעיקבות וייצמן והורביץ, כן תיטיב הממשלה החדשה להתחיל את פעולתה ברגל ימין.

למה לא פותחים את קריית־המוסכים?

קריית מוסכים בת 30 יחידות שנבנתה בירושלים, ליד מישרד־הרישוי, עומדת מוכנה מזה שנתיים ואין משתמשים בה. רוכשי המוסכים מאשימים את הנהלת האיגוד בניהול לקוי שגרם לניפוח הוצאות ההקמה, ואינם מוכנים לשלם את התוספות המבוקשות מהם.

לפני כשנתיים קיבל איגוד המוסכים מכל אחד משלושים בעלי מוסכים 330 אלף לירות, והבטיח תמורתן מוסך בשטח של 400 ממ"ר. עתה רוצה האיגוד תוספת של 250 אלף לירות מכל אחד בגלל הוצאות שגדלו מעל למתוכנן. חברי מוסכים טענו כי האיגוד בחר בקבלן ללא מיכרז, וכי על חשבון הכספים ששילמו נסעה מישלחת של האיגוד ליפאן ללמוד שיטות בנייה.

מזכיר איגוד המוסכים, **צבי פיק**, השיב כי המחיר הראשוני היה משוער לאוגוסט 1973, היה ברור כי תהיה התייקרות ונקבע עם הקונים, כי המחיר הסופי יסוכם בתום הבנייה.

„רום כרמל" לא מדביק את הביקוש

מיפעל־המכוניות „רום־כרמל", השייך לקבוצת „כלל", אינו מצליח להדביק את הביקוש למכוניות שהוא מייצר. לאחרונה נאלץ המיפעל לוותר על הזמנה של מישרד־הביטחון. המישרד רצה מכוניות בקצב של 100 לחודש, אולם המיפעל יכול לספק רק 60 לחודש. מישרד־הביטחון הזמין את השאר אצל ייבואני „רנו".

הבורסה

תרגיל אי־די־בי

כאשר התכנסה השבוע אסיפת בעלי המניות של חברת „אי־די־בי", השולטת בקונצרן „דיסקונט", ניראו פנים חדשות באסיפה. כרגיל באים לאסיפה רק נציגי המישפחה השלטת, מישפחת **רקנאטי**, או מישפחות **חסידוב** ו**קראסו**. הפעם באו כמה משקיעים, שניצלו את העובדה שמניית ההצבעה של „אי־די־בי", הלא היא „אי־די־בי ב'" על־שם, ניתנת לרכישה בבורסה.

שערי מניה זו עמדו בין 350 ו־400 נקודות. הונפקו 19.7 מיליון מניות כאלה, מהן 18 מיליון המוחזקות על־ידי מישפחת השליטים ב„דיסקונט". שאר המניות מפוזרות בבורסה. קבוצת משקיעים החלה רוכשת בשקט מניות אלה, בפזרה את ההזמנות לכל חלקי הארץ כדי שלא לעורר חשד. היא הצליחה לאסוף כמות נכבדה של מניות, שיש להן יחס ההצבעה של אחד לעשרה. התרגיל נמשך כשבועיים, ובמהלכו עלו שערי המניה ל־600 ויותר.

על־ידי התרגיל יוכלו נציגי הקבוצה לתבוע באסיפה גילוי פרטים לבעלי־המניות, ולמנוע את המצב שבו דווח רק מה שהיה נוח לבעלים. קבוצה זו כבר

מנכ"ל רקנאטי
תרגיל בחמש אצבעות

עשתה תרגילים דומים לגבי מניות „סולל־בונה" ו„כור". יש לה גב פיננסי איתן, ואם תנסה קבוצת „דיסקונט" לשבור אותה על־ידי היצע של מניות, היא תוכל לקולטן. כך או כך, אלה הן מניות טובות הנושאות רווחים.

נוסף לתרגיל „אי־די־בי", הבחינו רוכשים זריזים כי כדאי לרכוש את מניות „קירור 10, בגלל ידיעות על רווחים גדולים וכן בגלל המצאת הממתיק המלאכותי של חברת „יפאורה", שהיא חברת־בת של החברה־לקירור. המשקיעים הזריזים שמו לב גם לכך שכדאי לרכוש מניות של „טפחות ו„הסנה", בגלל חלוקת רווחים גדולים צפויה וכן אג"ח 5 של „כלל־תעשיות", בגלל מחירן הנמוך. אג"ח אלה נותנות ריבית של 20%, והן צמודות למניות.

„אל־על" הגדילה ברבע מיספר נוסעיה

חברת „אל־על" הגדילה כימעט ברבע את מיספר נוסעיה מארצות־הברית לאירופה וישראל בשנת 1976, כך מוסר השבועון האמריקאי „טראוול". השבועון מוסר, כי בשנת 1976 הטיסה „אל־על" 245.6 אלף נוסעים שהיו 3.11 אחוזים מכלל הטסים מעל האוקיינוס האטלנטי. בשנת 1975 הטיסה „אל־על" רק 173 אלף נוסעים שהיו 2.44 אחוזים מכלל הנוסעים.

„אל־על" עדיין לא חזרה לשנת השיא שלה — 1973 שבה הטיסה 248.7 אלף נוסעים, שהיו 2.9 אחוזים מכלל הטסים מעל האוקיינוס האטלנטי.

הסדר בין שמואל תמיר ליורשי מרגוט קלאוזנר

באחרונה נחתם הסכם בין עורך־הדין **שמואל תמיר**, המכהן כיו"ר מועצת־המנהלים של „אולפני־הסרטה הרצליה", לבין יורשי בעלת־המניות היחידה, **מרגוט קלאוזנר** המנוחה. היורשים הם

עורך־דין תמיר
זכות בלעדית

בנה, **עמוס מוקדי**, ובתה **מרים שפילמן**.

אחרי פטירתה של קלאוזנר, מייסדת האולפנים, התמנה תמיר כנציג־יחידי של מניות ההצבעה, ולא היתה זכות־הצבעה ליורשים. לפני כמה חודשים חחלו היורשים, באמצעות עורכי־הדין **לייב קומיסאר** ו**דוד ראודור**, לתבוע את החזרת השליטה במניות ההצבעה, והוכנה גם תביעה מישפטית. לפני הגשתה הושג הסדר, שלפיו יפרוש תמיר מתפקיד היושב־ראש בעוד שלוש שנים, ויעביר ליורשים את מניות ההצבעה. היורשים משתתפים כבר עכשיו בישיבות ההנהלה, ובידם כבר מעתה זכות־עירעור על כל החלטה, כאשר במיקרה כזה מכריע בורר.

מנכ"ל אולפני־ההסרטה, **יצחק קול**, שאישר את ההסדר, אמר כי הוא מבטיח את רציפות הניהול של החברה.

מייסדת קלאוזנר
מניות ליורשים

טוב לנו בכרמיאל

בכרמיאל טוב לנו — זאת עובדה! לא מזמן עברנו לכאן וכבר אנו חשים עצמנו כתושבים ותיקים. זה מפני שאצלנו בכרמיאל האוכלוסיה צעירה ותוססת ומצוי בה מיזוג של תושבים ותיקים ועולים חדשים.
כרמיאל מתוכננת, מטופחת, טובלת בירק מצטיינת בנוף מרהיב ביופיו ובאקלימה הנוח. אנו התושבים נהנים מרמת שירותים גבוהה, ומחיי חברה ותרבות מפותחים. הצטרפו אלינו ובנו עתידכם בשכונה חדשה הנמצאת בראשית איכלוסה **טוב לנו בכרמיאל — גם לכם יהיה טוב כאן.**
בשכונה חדשה זו דירות 2 עד 4 חדרים בשטחים מ-52 מ״ר ועד 89 מ״ר בתנאי רכישה מיוחדים. משכנתאות בלתי צמודות עד גובה של 155,000 ל״י מתוכן הלוואה עומדת בסך 25,000 ל״י* ההופכת למענק כעבור 5 שנים. מחירי הדירות נעים בין 122,000 ל״י ל-170,000 ל״י (לא כולל מ.ע.מ.)
עובדים נדרשים שיעברו להתגורר בשכונה החדשה, יזכו לתמריצים מיוחדים.
פרטים והרשמה בדירות לדוגמא בשכונת הדרומית בכרמיאל בימים א׳-ה׳ בשעות 11.00—13.00, 16.00—19.00.
לרשות המעוניינים הסעות לשכונה מלשכת ההכוונה לערי פיתוח בחיפה רחוב חסן שוקרי 4 טלפון 04-667908 בימים א׳, ג׳, ה׳ בשעה 15.00. ההסעות תעשינה בתאום מראש עם לשכת ההכוונה.

*סך כל ההלוואות מכל המקורות לא יעלה על 95% ממחיר הדירה.

בדירות לדוגמא מציגים:
אזורים: רהיטים ע״י אימפולית בע״מ, המפיצים הבלעדיים של רהיטי עלומים באיזור הצפון, רח׳ נורדאו 20 חיפה. **נברשות** — עמוס כץ תכנון וייצור, ארלוזרוב 7 חיפה. **שטיחים** — שייח ניסן — בימ״ס לשטיחים רחוב ארלוזרוב 4 חיפה. **וילונות** — בדים פיברוטקס, עיצוב — דוברין רחוב חיים 4 חיפה.
שיכון עובדים: מכשירי חשמל — אמפא חיפה.
שיכון ופיתוח: ריהוט רהיטי שמרת, פיטקוביץ ובניו רחוב גבורי סיני 18 עכו. **וילונות** — דקורה נהריה בע״מ, אזור התעשיה נהריה **שטיחים** — שטיחי כרמל, מיכאלוביץ הרמן שד׳ הגעתון 20 נהריה. **מנורות** אורלי רחוב נורדאו 24 חיפה. **חדר ילדים** דלתון וברמן אברהם רח׳ העצמאות 48 עכו. **מטבחים** — מטבחי דנאר — סוכנות חיפה, רחוב ארלוזרוב 3/א חיפה. **כלי אוכל ונוי** — ביח״ר נעמן אזור התעשיה. כביש חיפה, עכו.

משרד השיכון, מרכז ההכוונה, שיכון ופיתוח, שיכון עובדים, אזורים

פרטים נוספים בלשכת קליטה, הכוונה וייעוץ של המועצה המקומית כרמיאל במרכז המסחרי, בימים א׳—ה׳ בשעות 8.00—13.00, 15.00—18.00, בימי ו׳ בשעות 8.00—12.00. טלפון 04-988830.

קולנוע

סרטים

קינג־קונג - מה נשתנה?

היפה והחיה. היפה היא נערה בלונדית חסובה, החיה היא גורילה המתנשאת לגובה של כ־17 מטר. סיפור־האהבה ביניהם היה לאחד הסרטים המפורסמים ביותר של שנות ה־30', וחזר להיות אחד הסרטים היקרים ביותר של שנות ה־70'. ליפה קראו פעם אן, והיום קוראים דוואן. אבל איש אינו זוכר אותה בדיוק. לחיה קוראים קינג־קונג, ואיש לא שכח אותה. אפילו אלה שמעולם לא ראוה, יודעים שמדובר במשהו ענקי, מפחיד, אימתני. ואותו ה־פלאקאט המראה את קונג מחזיק ביד אחת את האנטנה שבראש האמפייר סטייט בילדינג ומפיל בידו השנייה את המטוסים שתוקפים אותו, הפך כבר מוצג מוזיאוני לא רק לחובבי־הקולנוע.

הגורילה המאוהבת. הגרעין העלילתי בסרט, שיצא לאור לפני 44 שנים, ובזה שעומד להיות מוצג בישראל החל מן השבוע הבא, זהה. אונייה אמריקאית הנמצאת במסע באוקיינוס השקט, מוצאת שם אי שאינו מופיע על המפות. ועל האי, גורילה אדיר־ממדים. הגורילה חוטף נערה מן האונייה (ליתר דיוק, ילידי העיר חוטפים אותה ומעלים אותה זבח לגורילה), ואנשי האונייה יוצאים להציל את החטופה. הגורילה מתאהב בנערה, ואהבתו מפילה אותו, בסופו של דבר, בידי אנשי האונייה, הלוקחים אותו לניו־יורק כדי להציגו לפני הקהל הרחב כפלא השמיני של העולם. אבל קונג מצליח להשתחרר מאזיקיו, לוכד שוב את נערתו, מטפס אל ראש הבניין הגבוה בעיר, ושם הוא נקטל על־ידי כוחות־האוויר המזויינים.

זה מה שקרה, בתמצית, ב־1933, כשקינג קונג המקורי יצא אל המסכים. וזה גם מה שקורה היום, כשקינג קונג של דינו דה־לורנטיס, הסרט היקר ביותר מאז קליאופטרה, עורך את הופעתו המחודשת.

אולם, סביב השלד העלילתי השתנה האופי של הבשר שינוי יסודי. פעם יצאה האונייה האמריקאית אל מרחבי האוקיינוס השקט, כדי למצוא אתרים נדירים לצילום סרט. ראש־המישלחת היה במאי־מפיק, מעין שילוב בין דמויותיהם של

קוף קונג
הגורילה המאוהבת

מריאן קופר וארנסט שדסאק. הללו, שני יוצרי־הסרט, הרפתקנים מובהקים שנודעו לפני־כן במסעות נועזים למקומות שרגל האדם הלבן לא דרכה בהם, מסעות שמהם הביאו סרטים בעלי עלילה סכמתית בלבד, התרכזו בעיקר בצילום מראות שהיו זרים לחלוטין לעולם המערבי. (אין פלא שה־דמות הקולנועית דומה לשניים אלה, אם זוכרים שמחברת התסריט, רות רוז, היתה אשתו של שדסאק, ושותפה לחלק מן המסעות).

הגירסה החדשה התקדמה עם הזמן. ה־אונייה אינה מחפשת עוד אתרי־צילום, אלא נפט. בראשה, איש־מינהלה שאפתן של חברת־נפט ענקית, החולם על גילוי המירבצים הגדולים בעולם, שיתנו בידי חברתו את המפתח לפיתרון משבר האנרגיה.

גיבורה אחרת. בסרט הראשון היתה גירסת המספרים רצינית לחלוטין. הם רצו לעשות סרט הרפתקות במלוא מובן המי־

(המשך בעמוד 44)

קוקאין לעידוד האישיות

הבלש והמסומם (תכלת, תל־אביב, ארצות־הברית) — הסופר האמריקאי ניקולס מאייר, שכתב את הסיפור שעליו מבוסס סרט זה הפגיש בו, דימיונית, את שרלוק הולמס, גדול בלשי הסיפרות, עם דוקטור זיגמונד פרויד, אבי הפסיכואנליזה, שבדרכו שלו היה גם הוא בלש של הנפש, שפיענח רמזים וסמלים בחלומות חוליו כדי להגיע לגורמי המחלה עצמה.

כפי שנראה הדבר בסרט, הולמס (המשתמש גם בספריו של קונן דויל בקוקאין לעידוד האישיות) הוא חולה מחלת־רדיפה, נרקומן שאינו יכול להיפטר מהתמכרותו לסם, והוא מובל בעורמה לווינה על־ידי ידידו הדוקטור ווטסון ובעזרת אחיו, מייקרופט, כדי שיוכל לקבל שם טיפול מדוקטור פרויד, שערך בעצמו ניסיונות שונים בשימוש בקוקאין כבסם־מרפא (זוהי עובדה היסטורית, לא המצאה של הסרט).

הסרט משחק ללא־הרף בתרגילי ציטטות, הן מפרויד והן מהולמס, בין אם מדובר בתסביך־האדיפוס הדוהר שביסוד התמכרותו של הבלש לסמים, אם בסיוטיו, שבהם מופיעות דמויות מן החקירות המפורסמות שלו (כמו כלבי באסקרוויל), או בסכנת סוסים לבנים המאיימים לרמוס את השניים באחת הסצנות (הסוס הוא סמל מיני, לפי פרויד, בחלומות חוליו). השיגעונות הפרטיים המציצים מדי פעם בכל אחת מן הדמויות, במהלך העלילה, עשויים לבדח את מי שמתמצא בדמות הספרותית של הולמס ובחיי פרויד.

לכך יש להוסיף צמד שחקנים וירטואוזיים, ניקול ויליאמסון (הולמס) ואלן ארקין (פרויד), המגייסים את כל תעלולי המיקצוע לעזרתם, וצוות שחקני מישנה מוצלחים לא־פחות. הבמאי הרברט רוס, יכול לזקוף לזכותו מהתלה חביבה מאד.

קמפ וארקין: שיגעונות פרטיים

הכל בגלל מלאך אחד

הגן (פאר, תל־אביב, ישראל) — זקן תימהוני מסרב למכור את גנו שבמרכז ירושלים, משום שלדעתו, רוח אלוהים נחה על גן זה. תחנוני אשתו, שאינה יכולה לראותו עמל קשה כל־כך על עבודת הגן, ושל בנו — הזקוק לעזרה כספית כדי לשפר את מצבו הכלכלי — שייענה להצעה נדיבה של קבלן עשיר, נופלות על אוזניים אטומות. וכאשר מופיעה נערה מוזרה, המסתתרת בגן מפני שלושה פירחחים רכובים על אופנועים, נדמה לו לזקן כי מלאך משמיים בא לאשר את צידקת אמונתו. מה עוד שה„מלאך" מסתובב בגן בעירום מלא.

כדי שלא יישאר ספק ביחס לסמליותו של הסיפור, הוא מוגש למן הרגע הראשון בשילוב של מיסתורין ומיסטיקה, כשהדמויות ממעטות לדבר והמוסיקה, יחד עם הרבה אפקטים ציבעוניים מאד בצילום, אמורים ליצור את האווירה האגדית שעליה מושתתת העלילה.

אשר לשאלה מה כל זה אמור לסמל, הסרט משאיר את כל האפשרויות פתוחות, וניתן לפרשו לכמה כיוונים. זה יכול להיות סיפור על גן־עדן אבוד, שבני־האדם מחמיצים אותו בשל חוסר האמונה והקטנוניות שלהם. זה יכול להיות מעשה במלאך טהור וזך, המוצא לו מפלט בחלקתו של הצדיק היחידי בירושלים מפני הגשמיות הגסה של בני שנות ה־70'. מאידך, זה יכול להיות גם מעשה בנציגת כוחות האופל, המסתתרת מאחרי חזות טהורה וצחה, על־מנת לפתות את הצדיק האחרון.

אפשר להמשיך לשחק במישחק הניחושים עוד זמן רב, וחולשתו של הסרט היא דווקא בכך שהוא מניח יסודות לכל מיני הנחות, מבלי לפתח אף אחת מהן עד הסוף. למען האמת זהו נסיון סיגנוני שקשה להצליח בו.

אופיר וגריפית: כוחות האופל

ניחוח של חאלטורה

הכל קורה ב־CAR WASH (אלנבי, תל־אביב, ארצות־הברית) — יום אחד בתחנת־דלק, אי־שם בחוצות העיר לוס־אנג'לס. בעל־הבית יהודי, כל הפועלים כושים, מן הרמקולים של התחנה בוקעת ללא־הרף מוסיקה של תחנת־שידור מקומית, לקוחות נכנסים ויוצאים, יצאנית מסתובבת כל הזמן סביב התחנה, מנסה להשיג מישהו בטלפון, מבלה שעות בשירותים, הקופאית (לבנה) מוצאת לה רודולף ולנטינו, בנו של בעל העסק מנסה להיות סוציאליסט, וכן הלאה.

בקיצור, אוסף של אפיזודות קצרצרות, הבנויות בעיקר על הווי כושי, אפיזודות הלוקות הן במקוריות והן בעומק. קשה לומר שמדובר בסרט ריאליסטי על בעיות השחורים באמריקה (המבקרים הכושים, שם, שונאים את הסרט בשל צביעותו), והרעיון של ליווי מתמיד בפיזמוני פופ, האמורים להיות כאילו הרקע האמיתי והמדוייק ביותר של התקופה (בערך כמו באמריקן גראפיטי), אינו עולה יפה.

אשר להומור, זה נעזר מדי פעם בהפרשות שונות של הגוף, כדי לעורר צחוק, והלצה גאונית כמו תיבול כריך בתבלין חריף במיוחד, מזכירה את שאר־הרוח של הקומדיות הישראליות הפחות־מצחיקות.

אין טעם להזכיר את השחקנים הרבים הנוטלים בו חלק, מאחר שחלקו של כל אחד מהם קטן וצנוע מדי, הופעתו של הקומיקאי ריצ'רד פרייאור כמטיף דתי מזוייף, ושל האחיות פוינטר כארבע ממעריצותיו, מעלים ניחוח של מה שקרוי בעיברית מדוברת, „חאלטורה".

בסך־הכל, זה נועד להיות מוצר־צריכה לקהל מאד מסויים, בארצות־הברית. משהו כמו סירטי הבורעקאס שלנו, אך באיכות טכנית גבוהה יותר. וזאת עדיין אינה מחמאה.

מוריס וסרנה: האומנם צביעות?

קולנוע

(המשך מעמוד 43)

לה, סרט המגיש לקהל בדיוק אותם הדברים ששום מדיום אחר לא יכול לספק להם.

הסרט השני יוצא מן ההנחה שקהל בן־ימינו אינו יכול עוד להתייחס ברצינות לסיפור שכזה, ומכאן שמוטב להפוך אותו בכל הזדמנות לסאטירה, על העימות שבין מדענים לבין אנשי־עסקים רודפי־בצע.

הגיבורה, בסרט הראשון, היתה שחקנית רעבה־ללחם (הסרט נעשה בעיצומו של המשבר הכלכלי הגדול), המוכנה ליטול על עצמה את הסיכון של מסע למקום פראי, משום המשכורת והארוחות החמות הצמודות אליה. בסרט החדש היא עדיין כוכבנית התולמת על הצלחה, אבל היא כבר שייכת לסוג הקליל והריקני, המתחנחן והצמא לפירסומת.

„מנחש־עתידות בסוטרה ניבא לי שאפגוש את הדבר הגדול ביותר בחיי," היא מכריזה, לפני שהיא יורדת לחוף האי המסתורי. ואכן, הכל יודעים שהיא עומדת לפגוש בקינג־קונג הגדול. וכשזה נוטל אותה בידו הגדולה ומרים אותה כלפי מעלה, היא מתלוננת קודם על סחרחורת, „גם במעליות אני מקבלת בחילה," ואחר־כך, כשקונג אינו משחרר אותה, היא צועקת עליו: „קוף שוביניסטי גדול אחד!" זאת, כדי להוכיח שלעומת האימה של גיבורת הגירסה הראשונה, שצריחותיה הנפחדות הפכו שם־דבר בתולדות הקולנוע, נערה בת־ימינו אינה נבהלת בקלות ואינה מאבדת את עשתונותיה בפני שום זכר שהוא. אפילו כשהוא מתנשא לגובה של בית בן חמש קומות.

שחקנית פיי ריי

שחקנית ג'סיקה לאנג

„קו שוביניסטי גדול אחד!"

פילאי הטכניקה. אולם ההבדל המהותי והחשוב ביותר בין שני הסרטים, הוא ההבדל באמצעי־ההפקה. קינג קונג נוסח 1933 היה אחד מפילאי הטכניקה הקולנועית. הסרט כולו הופק במרחבים העצומים של... אולפן־קולנוע, כשבעלי החברה המפיקה (אר.קיי.או.) צופים בספקנות בשלבי ההכנה, מבקשים מפעם לפעם להפסיקה, ומשתכנעים רק הודות למנהל־ההפקות הצעיר והנמרץ שלהם, דויד סלזניק (בימים שהיה עדיין שכיר ולא עצמאי שהפיק את חלף עם הרוח).

קונג המקורי התנשא לגובה של 45 סנטימטרים בילבד. כל שאר החיות הקדומות (בסרט הראשון, שבו היה האי שמורת־טבע לבעלי־חיים מתקופת האבן הקדומה,) ניבנו אף הם באותו קנה־המידה. הסרט היה פרי עבודת־נמלים כשהצוות בהנהלת אדם בשם ויליס או'בריין בנה את הדגמים הקטנים, והניע אותם מול המצלמות בזהירות רבה. אחר־כך השתמש בחומר המצולם, והקרין אותו כרקע שעליו הופיעו השחקנים, החיים ומתוך שילוב בין השניים נוצרה האשלייה של שחקנים ותיפאורות הנמצאים כאילו יחד, מול המצלמה. הצימחיה הטרופית הפראית לא היתה אלא אוסף של עציצים. הדברים היחידים שניבנו בקנה־מידה גדול היו ראש וכתפיים של קונג (שבהם השתמשו, למשל, כאשר הראו את הגורילה זולל את אחד הילידים באי), וכף־היד הענקית שבתוכה נחה השחקנית פיי ריי. הסרט מהווה עד היום דוגמה ומופת למה שניתן לעשות בתוך אולפן־קולנוע, עם מיניאטורות, ובשילוב של מיניאטורות אלה עם דמויות חיות.

שיטה הפוכה. סירטו של דינו דה־לורנטיס נקט את השיטה ההפוכה. ארבע גורילות בגובה 14 מטר כל אחת ניבנו באולפן, מערכות הידראוליות ואלקטרוניות מסובכות הניעו את האברים השונים. בנוסף ניבנו דגמים קטנים יותר (בחלק מהם הסתירו אדם) לקלוז־אפים. הסרט מקפיד מאד על קנה־המידה הנכון לכל אורך ההפקה, להבדיל מן הסרט הראשון, שבו שינה קופר במתכוון את קנה־המידה („אילו היתה הגורילה שומרת בניו־יורק על גודלה מן הג'ונגל, היתה מתגמדת לחלוטין בין מגרדי־השחקים"). ואם קופר יצא מן האולפן פעם אחת, כדי לצלם חוף־ים בקליפורניה (ששימש כחוף האי המיסתורי) נדד הצוות של דה־לורנטיס מהוואי ועד לניו־יורק, ככדי לצלם את המקומות השונים המשמשים רקע להרפתקה.

ולבסוף, ההבדל המהותי ביותר, אולי, בין שני הסרטים. קופר ושדסאק היו „אנשי עולם הבידור" כפי שנהגו אז לכנות את המיקצוענים של עולם הקולנוע. הם היו חדורים בהכרה שעליהם לומר את כל מה שיש להם בצורה מתומצתת וישירה. כדי שסירטם לא יעלה על 100 דקות, הם חתכו ממנו קטעים מרהיבים שבהם הוצג עולם מלא וגדוש ביצורים קדומים, שניבנו על־ידי או'בריין וציוותו לפי נתונים מדעיים מדוייקים. קרבות בין יצורים כאלה, ובכלל כל מראה העולם הקדום, קוצצו בצורה דראסטית כדי שלא להסיט, חס ושלום, את תשומת־ליבו של הצופה מן הסיפור העיקרי, משולש האהבה, שצלעותיו הן השחקנית הבלונדית, הקצין הנאה שמאוהב בה (בסרט החדש הוא הפך למדען), וקינג־קונג בכבודו ובעצמו.

למרות זאת, או אולי דווקא בשל כך, מצאו בסרט בליל של סמלים מכל הסוגים. הרוסים טענו שזהו סרט מארכסיסטי, שהקוף המשתחרר מן הג'ונגל הוא העם המפרק שלשלאותיו; אחרים טענו שציבעו השחור מסמל את סיבלם של השחורים באמריקה (אולי משום כך היה הגורילה בבנו של קונג, סרט שנעשה בעיקבות הצלחת המקור, בלונדי); חסידי פרויד ראו משמעות מיוחדת בכך שקונג מטפס על סמל פאלי מובהק כמו האמפייר סטייט בילדינג, ואלה רק כמה מן הדוגמות לפירושים השונים שהוצעו בעבר.

הרפתקה בחלל. דינו דה־לורנטיס גם הוא „איש עולם הבידור", אבל בנוסח שונה מקופר ושדסאק. הוא השקיע בין 23—25 מיליון דולר (מקורות שונים מציינים סכומים שונים) בסרט, והוא רוצה שיראו אותם עד הסוף. לכן, הסרט נמשך כ־35 דקות יותר מן הגירסה הקודמת. מאחר שהשתמש בדגמים בגודל טיבעי, לא יכול להרשות לעצמו להקים עולם חי של ממש בתוך האי, ולכן מסתפק קונג בחיסול נחש־ענק, המוכיח את היותו באמת „מלך". ואם קונג מסמל כיום משהו, יש להאמין כנראה לשחקן צ'רלס גרודין, המגלם את איש הנפט שבראש המיבצע הימי, הטוען ש„זהו סיפור על הדרך שבה משחית העולם של היום את הוד הדרו של הטבע."

מוקד

יין, זמר, ו...ו...ו...

בכפר הנופש אשקלון

בכפר הנופש הצרפתי לא רק היין והבילוי:
כיד המלך - גם הבידור. בריכת שחיה,
מדשאות, מתקני ספורט, חוף ים צמוד,
מגרשי טניס, חוות סוסים, מטבח צרפתי,
דיזקוטק, משחקי חברה, מטבח צרפתי,
והכל מתובל באוירה בינלאומית.

בוא לכפר הנופש הצרפתי -
זה כמו חופשה בארץ אחרת.

כפר הנופש אשקלון טל' 051-24195/6

שרותי נופש

אחן ארוח ונופש בע"מ

חיפה	- רח' הרצל 22, טל. 645404/3 שדי הנשיא 126, טל. 82277	תל־אביב	- גורדון 28, טל' 222042 (24 שעות ביממה) אבן־גבירול 140, טל' 450359
תל אביב	- רח' אלנבי 113, טל. 612567 ב. דיזנגוף (ריינס 4), טל. 248306 ב. אתרים, טל. 288665	רמת־גן	- ביאליק 56, טל' 731773
		ירושלים	- המלך ג'ורג' 23, 228258
ירושלים	- רח' שמאי 8, טל. 224624	ראשל"צ	- יגל־גפן, רוטשילד 37 (פסג' חיים) טל' 941526
נתניה	- רח' הרצל 4, טל. 22947		
באר שבע	- רח' הרצל 31, טל. 73308	אשדוד	- רוגוזין 9, טל' 23805

אורניתור נופש ותיירות בע"מ, רמת אביב, רח' ברודצקי 43, טל. 428215

זה לא כואב להיות יפה!

מכון להרחקת
שערות לצמיתות
בפנים ובכל חלקי הגוף
ללא מחט, ללא סימן או כאב
בשיטה האלקטרונית החדישה
DEPILAIRON
בהנהלת מלכה אשר
בעלת דיפלומה בינלאומית
„שרון"
אלנבי 93 תל־אביב, טל. 291492
פתוח בימים א'—ה' בשעות 9.00—19.00
יום ו' 8.30—15.00
— מיזוג אוויר מלא —

יש לאן ללכת!

● ספרים משומשים ●
● ספרים מיוחדים ●
ג ב י
רח' בן־יהודה 28
תל־אביב

המנוי

קיבלת חשבון,
אנא, פרע אותו
בהקדם.
מחלקת המנויים

במדינה

דרכי אדם

רגב אחר רגב

השחקן הישראלי אבנר רגב חי וקיים בניו־יורק, הוא לא רופא ולא ניסו לרצוח אותו

הידיעה בלוויית התמונה, שהתפרסמה ב־מקום מרכזי בעמודיהם הראשונים של ה־עיתונים בשבוע שעבר, הממה את אנשי עולם התיאטרון בארץ. השמועה עברה כאש בשדה־קוצים, ובתי־הקפה שבין גורדון ל־פרישמן געשו: „ניסו לרצוח את אבנר רגב!"

אנשי־התיאטרון התרגשו כל־כך מהידיעה הסנסציונית, עד כי לא שמו לב לעובדה שהידיעה, שפורסמה באופן כה בולט, סיפ־רה אומנם כי מיליונרית אמריקאית נעצרה אחרי ששכרה רוצח שכיר כדי לרצוח את חתנה הישראלי, אבנר רגב, על־מנת למנוע ממנו את חטיפת נכדתה לישראל, אולם יחד עם זאת נאמר בה כי אבנר רגב הוא רופא במיקצועו. ואילו אבנר רגב המוכר לאנשי התיאטרון בכלל, ולאנשי התיאטרון הקאמרי בפרט, אינו אלא שחקן מן השורה השלישית, שאינו נושא בשום תואר דוקטור שהוא.

מי זה רגב? מה שגרם למכריו של אבנר רגב לחשוד כי המדובר באותו שחקן ישראלי לא־מפרסם, היה העובדה שלפני כחודשיים הופצה בארץ שמועה כאילו ניסו להתנקש בחייו של אבנר רגב. מישהו, כך סיפרה השמועה, ירה בו כשהלך ברחוב, והוא נפצע בכתפו וברגליו. לכן, רק טיבעי היה שמכריו הרבים יחשדו כי גם הפעם ניסו להתנקש בחייו של אבנר רגב השחקן.

את הפרט שייחס לו את מיקצוע הרפואה תלו השחקנים הספקנים בעובדה שעיתונ־אים לא תמיד מדייקים בידיעות שהם מוס־רים.

אלא שאותו אבנר רגב שחמותו ניסתה לרצוח אותו בניו־יורק, אינו זה המוכר לשחקונה הישראלית.

יריות מיקריות. הציירת שוש בן־אשתמוע ששהתה בשנים האחרונות בניו־יורק וניהלה שם מיסעדה ישראלית, וה־נמצאת כרגע בארץ הבהירה לכל הספקנים את התמונה. סיפרה שוש לחבורת שחקנים וזמרים נרגשת, שישבה איתה השבוע בקפה סולטן: „נכון אומנם שלפני חודשיים ירו באבנר רגב, אלא שכל עניין היריות היה מיקרי. אבנר עובד כזבן בחנות לביגדי־גברים בשדרה החמישית בניו־יורק. בחנות בוצע שוד, ואבנר נורה ברגלו. זה הכל. אף אחד לא ניסה לרצוח אותו במזיד. הוא לא למד רפואה במשך השנים, הוא לא נשוי, ובטח שלא לבת של מליונרית. ואין לו בת." מיהו, אם כך, אותו אבנר רגב שניסו להתנקש בחייו? את זהותו קשה לוודא, כיוון שפרט לשמו ולעובדה שהוא רופא אין יודעים עליו פרטים נוספים. עי־תונאים שניסו לאתרו בניו־יורק, לא הצלי־חו. האיש נעלם כאילו בלעה אותו האדמה.

אבנר רגב (גרבי) השחקן, לעומת זאת הוא דמות מוכרת ופופולרית בין תושבי בתי־הקפה של רחוב דיזנגוף, וותיקי ה־בוהמה זוכרים אותו כבחור טוב, רגשני וסימפטי. רגב היה אחד מאותם שחקנים אלמוניים המאיישים את תפקידי הניצבים והתפקידים בני שניים־שלושה מישפטים ב־הצגות.

הוא הגיע לתל־אביב מאחת הקריות שליד חיפה, התקבל לתיאטרון הקאמרי שם שיחק תפקידים זעירים מיספר שנים. לאחר־מכן כשנוכח שאינו מתקדם במיסגרת תיאטרונה, נשבר לו והוא עבר לתיאטרון המיסחרי, השתתף בהצגות כמו חמש חמש ועל בנות וצנחנים. מאוחר יותר הקים, יחד עם ידידו הבמאי שימחה ספקטור, תיאטרון שהפיק את מחזותיו של טנסי ויליאמס להופעות בקיבוצים וביישובים מרוחקים.

בייבי־סיטר. אבנר היה טיפוס חברותי, והיו לו ידידים רבים. בתקופת העלאת ה־מחזמר שיער, התידד במייוחד עם הזמרת מרגלית אנקורי, וכשמרגלית היתה מופיעה בערבים שימש הוא כבייבי־סיטר לבנה בן השלוש, אדם.

כשמרגלית נסעה לניו־יורק כדי להשתתף במחזמר זורבה שם, נסע איתה גם אבנר, בתפקיד של „מטפלת צמודה" לבנה. מר־

(המשך בעמוד 49)

חופשת קיץ שתתגעגעו אליה גם בחורף...

מלון קאונטרי קלוב

״מלון קאונטרי קלוב״, היחיד מסוגו בישראל, מציע לכם חופשת קיץ נפלאה, המשלבת מנוחה, ספורט ובידור - באי־ירוק ורוגע בליבה של ישראל. חופשה אשר תשובו ותתגעגעו אליה גם בימי החורף (בהם תוכלו לשוב ולבוא אלינו לחופשת־חורף).

מחירים מיוחדים - וחוויה מיוחדת עוד יותר!

לפרטים מלאים פנו ל״מלון קאונטרי קלוב״, טלפון 03-415261
ובמשרדי ״און״ - אירוח ונופש בע״מ -
ת״א 612567, 248306; חיפה 04-645404,
נתניה 053-22947; ירושלים 02-224624
באר־שבע 057-73308

גיטרות ✱ אקורדיונים
כלי־נשיפה ✱ אורגנים
מיתרים ✱ תופים

חשאלה ♦ מכירה ♦ תיקונים

גינזבורג מוסיקה

אלנבי 48 (ליד רח׳ גאולה) ת״א. טל: 03-57773
נוסד ב־1940

חוברות עבור הגבר

★ Viva ★ Fiesta
★ Knight ★ Pix
★ Adam

למכירה בכל מקום

הקץ לג׳וקים

חיסול חרקי הבית
עם אחריות לשנה

תל־אביב — 03-450264
03-457895
אשקלון — 051-23019
ירושלים — 02-226618
חיפה — 04-712342
באר־שבע — 057-30192
טבריה — 067-50488

בפיקוח אגרונום.
רשיון משרד הבריאות 15.

אגפא אצל אגפא
קודק אצל קודק

אמנם לא „מהיום למחר", אבל באיכות הגבוהה ביותר המקובלת בארץ!
וזאת בזמן קצר מאד!!
מבחר גדול בחנות המקצועית והוותיקה בחיפה.
„פוטו־ברנר"
מכירה — החלפה — קניה
צלומי זהוי בן־רגע!

פוטו־ברנר
חיפה רחוב החלוץ 31

על
האושר מהו - וכיצד ניתן להשיגו?

ירצה שלום זמיר
ביום ד׳ 29.6.77, בשעה 19.30
במועדון־מרתף, רח׳ רמברנדט מס׳ 18, תל־אביב
(בקירבת בניין העיריה)

רובקס
המתנה היפה ביותר

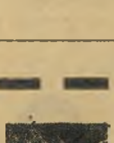

אנו מחפשים בתים חמים
עבור חתלתולינו החמודים
אגודת צער בעלי חיים

רחוב פלמח 30, יפו,
טל. 827621.

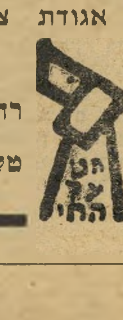

למכירה
קונטסה 900
מודל 1964
במצב מכני טוב
5.000 ל״י
טלפון: 243-386
732-113

תן טרמפ לחייל

תיבת פנדורה

מאת שוש אביגל

הנוקשות של הדלת הפתוחה

מדוע בעצם נכשל המו"מ הקואליציוני בין הליכוד לד"ש? תוכנית מוקד של יום השלישי בשבוע שעבר הציגה הסבר חי ומומחז לשאלה זו. היא בנתה, שלא ב־כוונה, מידגם של „משא־ומתן ישיר בלי תנאים מוקדמים" — לפי סיגנון הליכוד.

לח"כ יגאל הורוביץ מן הליכוד (איש רפ"י לשעבר) ולח"כ שמואל תמיר מד"ש (איש חרות לשעבר), היו כל הנתונים להידברות: עבר משותף, מיסגרת לא־מחייבת (יחסית למיסגרת הדיונים בבית־ז'בוטינסקי) ומנחה סבלני להפליא. הם לא הצליחו להגיע אפילו ל„קונצנזוס" בדבר סיבות כישלונו של המשא־והמתן בין שתי המיפלגות.

שיחתם היתה דו־שיח של חרשים. קו־מדיה — אבל עצובה.

ככל שח"כ תמיר דיבר בפשטות ובחדות גוברים והולכים — כן נסתמנה אצל ח"כ הורוביץ מין גישה „ליבראלית"־פתוחה, שהעידה למעשה על אטימות מוחלטת לדיברי יריבו בדיון זה. תמיר הסביר את עמדת ד"ש בנושאי חוץ וביטחון — והו־רוביץ שב וטען שאינו מבין מה אכן הבעייה. תמיר טען נגד נוקשותו של בגין במהלך הדיונים — והורוביץ לא שמע כלל.

המנחה, יעקב אחימאיר, הציג שאלות ברורות, אך הורוביץ לא הבין גם אותו. במיוחד לא הצליח להבין את השאלה שמרבית התוכנית היוותה ניסיון של אחי־מאיר לקבל עליה תשובה: „מהו התפקיד שמילא ח"כ בגין במשא־והמתן?"

הורוביץ בפירוש לא נהנה לענות על כך, לא במישרין ולא בעקיפין. תחת זאת הוא חזר — בניסוחים מגוונים — על ההצהרה, שמצידו אפשר תמיד לחדש את הדיונים. תמיר האזין לו בשקט, כשהחיוך האירוני שעל פניו מתרחב והולך עד שהתפרץ בתשובה מילולית ברורה: ה־ליכוד לא היה מוכן לשום פשרה בנושאי חוץ וביטחון. אף לא לפשרה ביחס למילה „פשרה". המילה הזאת כלל אינה מופיעה במילון של הליכוד. ואיך אפשר לקיים משא־ומתן כשמדברים בשתי שפות שו־נות?

בטלוויזיה אומנם היה להם „מתרגם". אחימאיר עשה כמיטב יכולתו כדי להביא את השניים לידי דו־שיח — אך לשווא. נראה שסיסמת הליכוד היתה בדיוק אותה הנוסחה שבה השתמש הורוביץ בדיון הטלוויזיוני: רק שיבואו. נדבר. הדלת פתוחה למשא־ומתן בכל עת. הדיון ב־טלוויזיה גם הוכיח מדוע הסיסמה הזאת אינה עובדת.

מעבר ל„דלת הפתוחה" של הליכוד ניצבת עמדתו הנוקשה של בגין, שתוארה על־ידי תמיר כך: „הנה הנייר. מזה לא ישונה כהוא־זה!"

הדלת הפתוחה הזאת אינה מותירה אף סדק צר לעבור בו.

משא־ומתן — כן. לדבר — תמיד ועם כל אחד. אבל שיידעו מראש: הליכוד מקשיב, והליכוד מכתיב. כך במצודת זאב, וכך בטלוויזיה.

ולוואי שהערבים לא ילמדו את הלקח.

פיתרון לבעייה הערבית

מסתבר שלאזרח ערבי בישראל בעיות אזרחיות שונות בתכלית מאלה של האזרח היהודי. משום כך, כנראה, לא עוסקת בהן הטלוויזיה בתוכניות המוקדשות לבעיות אזרחיות של יהודים, אלא מקדישה מישדר מיוחד לבעיות אזרחיות של ערבים: בין האזרח לרשות (יום ה', 19.00) בהגשת זוהיר בהלול, עם תירגום עיברי בגוף הסרט לנאמר בערבית — בלי תרגום ערבי לנאמר בעיברית.

התוכנית קורנת זרות ומוזרות.

הבעיות באמת נשמעות שונות, גם ה־תשובות שונות ומקוריות. והעיקר: תמיד נמצא פיתרון. אולי הסיבה לכך היא, כי בחלק גדול מן המיקרים אשם האזרח הערבי, ולא הרשות. זה, על כל פנים, הרושם שנוצר במישדר.

כך, למשל, ניתוק החשמל בביתו של אזרח ערבי אינו מעניינה של חברת־החשמל, כי תמיד קיים סיכוי שהסתכסך עם אחיו שמעבר לכביש, והלה ניתק לו את הזרם. וזה הרי קורה רק אצל ערבים. ילד סולק מכיתה י"ב משום שלאביו אין כסף לשלם את שכר־הלימוד. הפטור שקיבל עד כה, בוטל לפתע. האשם — האב, שלא הצליח להסביר את הבעייה בצורה רהוטה ומובנת לסמנכ"ל מישרד־החינוך־והתרבות. הסמנכ"ל, דויד רחמן, יהודי אשכנזי, דווקא מיטיב להבין את כתב־הטלוויזיה (הערבי) היושב מולו ומנענע, משום־מה, בראשו לאות „הן" על כל מישפט היוצא מפיו של הסמנכ"ל הסבלני.

כל קטע במישדר מסתיים בפירסומת עצמית ובטפיחה על השכם: האזרחים הנהנים מודים ברוחב־לב מיזרחי טיפוסי על העזרה הנפלאה שקיבלו.

הכל בא על פיתרונו בשלום. ומה הבעייה — כשפשוט אין בעיות?

באותו ערב, החל דניאל פאר את תוכנית כלבוטק שלו בבעיות הכרוכות בהזמנת גז.

האומנם אזרחים ערבים מעולם אינם מזמינים גז?

התאהבתי ברב צבי יהודה קוק

משום שהוא באמת איש אמת וצדק — כדבריו. משום שיש לו אומץ. משום שהוא פוטוגני להפליא ויש לו חיוך ציני מקסים.

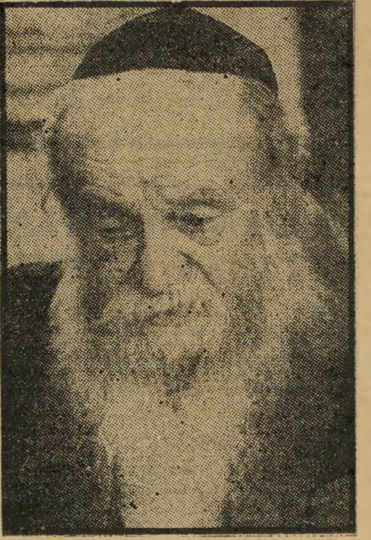

הרב צבי יהודה קוק
עסקנות מול חוכמה

משום שהוא יודע להבחין בין כישורים לעסקנות, וגם אומר זאת. משום שגרם לי להאמין שטובת עם ישראל באמת חשובה לו יותר מזבולון המר. ומשום שלמרות כל זאת, אינני מסכימה כימעט עם אף אחת מדיעותיו.

מאזוכיזם רדיופוני

צריך, כנראה, להיות מאזוכיסט אמיתי כדי להיות נתן דונביץ'. יושב לו אדם באולפן גלי־צה"ל, חשוף למיתקפה טלפו־נית בלתי־פוסקת ומשוחח, במשך שעות ארוכות (בוא נדבר — יום ד', 00.00—22.05), עם מאזינים המצליפים בו ללא־רחם. מילא, אילו לפחות היו מצליחים לעניין אותו, להגיע לכלל דיון חריף אך עקרוני. אלא שרמתם של מרבית המטל־פנים פשוט אינה מצליחה להפעיל את הפוטנציאל של מר דונביץ'. לעומת זאת, ברור שהם גורמים לו „טירדה" לא מועטה בצורה הלא־משכנעת והמבולבלת שבה הם מציגים את דיעותיהם, בעיקביות שבה הם מנחיתים עליו דיעות שונות בתכלית מדיעותיו־שלו, ואף בפלט גס של התקפות אישיות חסרות כל בסיס והעיקר — משע־ממות עד־מוות. (לפעמים נדמה לי שצריך לערוך השתלמויות למאזיני־רדיו, כשם שעושים זאת לשדרנים.)

ודונביץ' המיסכן נאלץ לשחק את ה־מישחק. להיות סבלני וסובלני, ותרבותי, ולהסכים לדברים שאינו בדיוק מסכים להם, ולו רק כדי להביא שיחה מייגעת לסיומה המאושר. כך, למשל, הצליח ל־הסכים עם המאזין שמריהו, שאומנם דיעו־תיהם בענייני חינוך דתי שונות, כנראה, אך שניהם מסכימים שהצליחו לנהל שיחה תרבותית, וזהו בפירוש הישג שאפשר להתברך בו.

או הפלירט עם המאזינה מרים אסט־רייכר, שחרדה כל־כך לגורלו של הנוער החילוני המידרדר אל הפשע. איך אפשר להסתייג מדבריה, כשהיא מברכת אותו בלבביות כזאת על שובו אל גלי־האתר לאחר שנה של היעדרות, ומעבירה את הדיון כולו לפסים אישיים: „אז איך הנוער יכול להיות נוער־בסיידר? תגיד לי אתה, מר דונביץ'?"

ליכלוך נשי

תוכנית מורשה האחרונה, שעסקה ב„טהרת המישפחה" — היתה מאד אינטלי־גנטית.

היו שם שתי נשים פסיכולוגיות, ועיתו־נאית אינטליגנטית אחת, וגברת דתית שהעבירה את נושא המיקוואות למישור טכנולוגי מעשי (איך טובלים ולא טובעים; למה הניקיון אינו חשוב). היה שם אפילו רופא־נשים, שתודרך לספק אסמכתה מד־עית לחוקי טומאה וטוהרה, ובעל־כורחו נופף באיום המוכר של סרטן־צוואר־הרחם.

היה שם גם המנחה, הפרופסור בן־שלמה, שניצח על הקונצרט האינטלקטואלי הזה.

אלא שה„פטנט" היה שקוף מדי. דווקא בגלל התיחכום. היה ברור שמשתמשים בו כבאמצעי דמאגוגי, ללמד תורה לשאינם יודעי סוד. התיחכום היה כאן הלבוש שבו ניסו „למכור" דברים שבדרך־כלל אינם עוברים לסוחר: אמונה, ערכים, מיצוות.

ההסברים והמסבירים היו ברובם חילו־ניים, וגם שיטות ההתבטאות היו כאלה. ספק אם מאזינים(ות) דתיים נזקקים, או אף מקבלים באהדה, הסברים מסוג זה.

אשר לאשה החילונית — האם שיכנע אותה עקרון ה„ימים הנקיים", המתאר את דם־הנידה כבמשהו שיש להיטהר ממנו בחומרה שכזו? מסקנה אופראטיבית מן התוכנית: כל אשה היא מלוכלכת במשך לפחות מחצית החודש, ושום מיקלחת לא תעזור.

אבל הן מצליחות בכל־זאת להיראות בסדר גמור, איכשהו, למרות הליכלוך.

כל הכבוד

כל הכבוד לירון לונדון ולמערכת עלי כותרת. המחקר הקטן שערכו בנושא „קארל פון אוסצקי" ראוי לציון מייוחד.

האישיות הנ"ל, השנואה כל־כך על צבי שילוח, שכתב מאמר־שיטנה בידיעות אח־רונות בגנות מה שכינה ה„מאפיה השמא־לנית" באמצעי־התקשורת („מי כאן קומי־סר") נתגלתה, על־ידי הטלוויזיה, במלוא „קלונה". שנוא־נפשו של שילוח הוא לוחם אנטי־נאצי ידוע, חתן פרס נובל לשלום, שמת במחנה־ריכוז גרמני.

לונדון אף סיים בשיגור מיבזק ידידותי לשילוח בזו הלשון: „אמור לי מי אויבך — ואומר לך מי אתה."

מדור קיטעי־העיתונות של עלי כותרת מוכיח עצמו שוב ושוב כאחד המדורים המעניינים והחשובים בטלוויזיה. הוא אף מצליח להישאר מאוזן בדרך־כלל, ואינו חוסך שיבטו גם מעל־המישמר. בארץ שבה מעטים העיתונים הלא־מגמתיים, מתגלה מדור זה כחיוני ממש.

שידור

על הגל

פירסומת בגל"צ?

עם הפעלת לוח־המישדרים החדש של התחנה הצבאית, הועלתה שוב שאלת תשדירי־הפירסומת. במשך שנים רבות סברו בחוגי קצין־חינוך־ראשי בצה"ל, כי גלי־צה"ל יהיו בבחינת מחוץ לתחום לגבי הפירסומאים, אך באחרונה מסתמנת נטייה להפעיל תשדירי־פירסומת גם בתחנה זו. לטענת המצדדים, קיים פירסום אזרחי גם בביטאון צה"ל במחנה, ותשדירי־הפירסומת יכניסו לתחנה כסף רב, שיאפשר לשפר את התוכניות ולהגדיל את ההפקות העצ־מיות. טענה נוספת: החיילים במילא מאזינים לתשדירי־הפירסומת המשודרים ב־תחנות האחרות, ומדוע שלגלי־צה"ל, לא יהיה נתח מן העוגה?

עינבר יביים לטלוויזיה

הבמאי רלף **עינבר** שוהה בימים אלה בישראל, לצורך הכנת שלוש תוכניות־בידור לחודשי הקיץ, עבור הטלוויזיה הישראלית. רלף, המכהן כמנהל מחלקת־הבידור בטלוויזיה ההולנדית, יפיק תוכניות בסיגנון „אמנים מארחים", כשהאמנים שנבחרו על־ידו לעמוד במרכז תוכניותיו הם הזמרת **ג'וזי כץ**, שלישיית שוקולד מנטה מסטיק ולהקת הכל עובר חביבי.

בקרב האמנים קיימת התעניינות רבה בהפקותיו של עינבר, אשר יצולמו בצבע על־ידי אולפני הרצליה והעשויות להימכר לרישתות־טלוויזיה בחו"ל. למרות שכוכבי התוכניות כבר נקבעו, עדיין לא הוחלט סופית מי יהיו האמנים האורחים. אגב, רלף יודע לספר כי בתחרות הארוויזיון האחרונה זכתה ישראל בחמש נקודות הולנדיות רק בזכותו. „ההולנדים יודעים שאני ישראלי, ופשוט לא היה נעים להם ממני," אמר רלף. „למרות שהופעתה של אילנית היתה נהדרת, השיר שהיא השמיעה היה גרוע במייוחד."

הרדיו ימשיך ב„סיגנון הישן"

הכרזות הליכוד על „הסיגנון החדש" ברשות־השידור עוררו תרעומת בקרב העובדים העיתונאים, שאינם מוכנים להי־כנע לשום תכתיבי סיגנון.

יושב־ראש ועד העיתונאים ברדיו, **יצחק אלון**, נפגש בשבוע שעבר עם גורמים בכירים בליכוד, והבהיר להם בצורה חד־משמעית, כי כתבי מחלקת החדשות ועינייני היום לא יסבלו התערבויות בנוהלי עבודתם ובשיקוליהם האובייקטיביים. כל ניסיון להתערב ולהכתיב סיגנון־עבודה מצד גור־מים מיפלגתיים, ייתקל בוועד־עובדים נוקשה שלא יהסס לנקוט עיצומים.

עם זאת, הבטיח אלון, הרדיו ימשיך ל־שמור על „הסיגנון הישן" ועל האיזון.

תלונה לוועדת האתיקה

תלונה לוועדת־האתיקה נגד רשות־השי־דור תוגש, כנראה, בקרוב, על ידי גלי־צה"ל.

סלע־המחלוקת הוא תוכנית גלי־צה"ל „רבותי העיתונות", המביאה מסיבות־עיתונאים בשידור חי. התוכנית שודרה אשתקד בהצלחה, ותימשך גם בתיכנון החדש. לטענת המתלוננים, רשות־השידור גנבה את הרעיון מהם ומתכוונת להתחיל בתוכנית דומה. צעד זה הוא בניגוד לכללי האתיקה והתחרות האלמנטריים.

מישחקי שידוכין

תוכנית־הרדיו הפופולרית מישחקי־לילה, המשודרת בגל־הקל, ניסתה באחרונה חי־דוש משעשע. עורך התוכנית, **זאב ענר**, אשר שידר מקיבוץ אלומות, הבחין במחסור בבנות המין היפה הקיים במשק ופנה בקריאה דרמאתית לבנות ישראל לבוא ולהשתדך ל־30 הרווקים שבקיבוץ.

השבוע קיבל ענר מיכתב־תודה, המבשר לו על שתי אהבות שנולדו בעיקבות תוכניתו, מה שהעלה רעיון לפינת־השידוכין קבועה בתוכנית שאולי מן הרדיו תבוא הישועה.

חידוש נוסף בתוכנית הוא המנחה **משה טימור**, המגיש את התוכנית ביחד עם ענר במקומו של **שמואל שי**, שיצא ל־ארצות־הברית כשליח הסוכנות.

אגב, ענר, המתמחה במישחקי־רדיו, ינחה שעשועון נוסף הנקרא דרך ארץ, והפעם בגלי־צה"ל. יש לציין כי תוכניתו זיכרונות ארץ־ישראל נכנסת לשנת הבר־מיצווה שלה, והיא הוותיקה בתוכנית הרדיו.

smile

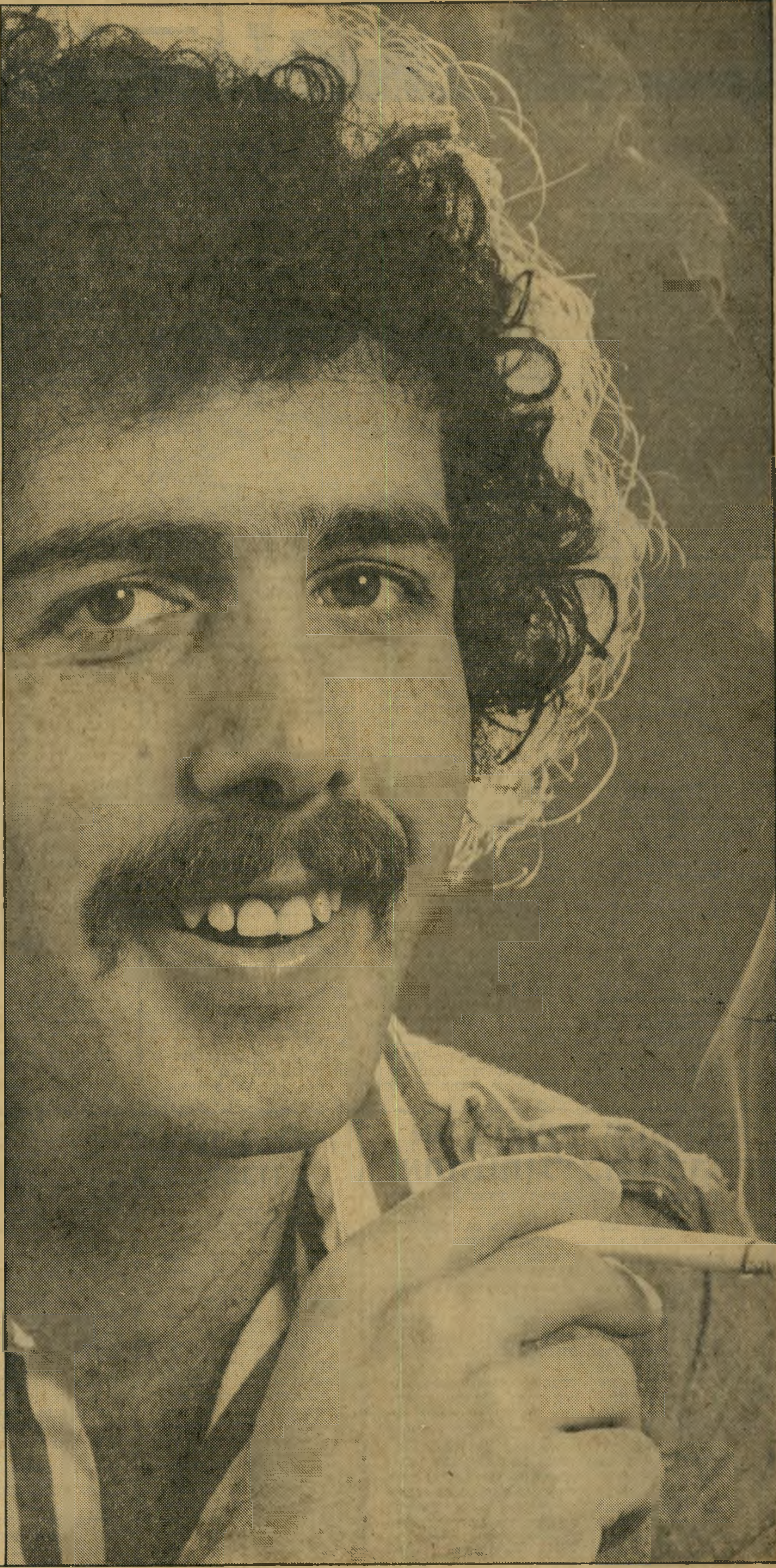

"מה בעצם אני מחפש בסיגריה?
קודם כל-טעם.
על הטעם אני לא מוותר.
אבל על הניקוטין אני מוכן בהחלט
לוותר... לכן ניסיתי את smile.
היא תפסה אותי... גם קלה-וגם
מלאה בטעם. ולא סתם טעם-
תערובת טבק אמריקאית מעולה!
באמת, כל הכבוד!"

"אני נהנה כפליים עם smile"

מוקד/sm15

סל וסלסלה

המעונינים להשתתף במדור
יפנו לקארו בני טל. 241530

האמת שמאחורי הפרסומים

מה מתרחש לאמיתו של דבר במועדון הספורט רמת־השרון

מזה שנה מהלכות שמועות על המועדון החדש ברמת־ה־שרון. על מנת להיווכח אם אמנם נכון שהמועדון הוא אחד מהחדישים בעולם ומכיל את הציוד והאביזרים המשוכללים ביותר, כפי שמתיימרים בעלי המקום להציג אותו סרתי ל־מועדון וערכתי בו סיור קפדני וממצה.

קרוב לכל הערים

הדבר הראשון שמשך את תשומת לבי, הוא מיקומו של המועדון — ברחוב הבנים 50 ברמת־השרון — דהיינו, קירבה גיאוגרפית למרכזי הערים ה־הסובבות אותו: תל־אביב, רמת־גן, ובני־ברק, הרצליה, רעננה, כפר־סבא, וכדומה. מכל נקו־דות המוצא הנ״ל הגישה ל־שערי המועדון היא בטווח נסיעה של 10—6 דקות. בהגיעי למקום נתגלה לעיני מבנה ה־בולט בשטח בסגנונו המיוחד ומתמזג יפה בבתים הנמוכים שבסביבה ובירק האופף אותו.

בריכה משוכללת

הסיור הראשון שערכתי היה בשטח הבריכה, המצויידת ב־מתקני טיהור וסינון מן ה־משוכללים בעולם ואמנם, ה־שטח עצום בגודלו, ומימיו צלולים כבדולח. סביב הבריכה משתרעים כרי דשא נרחבים כדוגמת אמפיתאטרון, כאשר השמשיות וכסאות הנוח מוסי־פים למקום גוון צבעוני. היל־דים השתכשכו במקום בשתי בריכות בעלות עומקים שונים, ובמבט עין נוסף נגלו לעיני שישה מגרשי טניס צבעוניים עטורים צפוי פלסטי עם עמודי תאורה, אות לכך שהמגרשים פתוחים גם בלילה. חברי ה־מועדון לבושים בלבן, שיחקו שם להנאתם את משחק האצי־לים. לשאלתי הוברר לי ש־המועדון נפתח בבוקר בשעה 06.00 ועד 22.00 (10 בלילה), כאשר בערב נהנים החברים ממשחק טניס לאור זרקורים כאילו שיחקו באור יום.

מגרשי משחק נוספים

אם הזכרתי קודם את הבריכות שנועדו לילדים, עלי לציין ש־הן אינן המתקנים היחידים ש־נועדו לילדי החברים. הנהלת המועדון הקצתה פינות משחק רבות לילדים בכל הגילאים, החל במגלשות למים ולמגרשי כדור־עף או כדורסל וכלה ב... פינת „וולט־דיסני".

מגוון חוגים רחב

מתוך סקרנות דרשתי לבדוק את אמיתות מודעת הפרסומת של מועדון הספורט ברמת־השרון — המציעה לחבריה מגוון חוגים שאין כמותם בכל הארץ. הראשון שנקלעתי לתוכו היה חדר הג'ודו. מה מרהיב היה המראה לחזות בילדים ב־כל הגילים המקבלים שיעורי ג'ודו לבושים בגלימות המסו־רתיות כשהבעת קשיחות על פניהם, והמדריכים המשגיחים עליהם. כשהגעתי לחדר הכו־שר, שרצפתו בנויה פרקט־עץ, מצאתי הצדקה לגאוות בעלי המועדון בציודם החדיש. מלבד הגלדיאטור המאפשר פעילו־יות גופניות לכל חלקי הגוף, נגלו לעיני אופני רכיבה, משוט חתירה, הרמת משקלות, מיטות שמיכה ושכיבה, סולמות שב־דיים, מקבילים, סוסי עץ וכל הדרוש לפעולות ספורטיביות המקובלות בשם „תרבות ה־גוף". בחדר הברידג' נערכה באותה עת תחרות על אליפות המועדון בברידג' ובחדר ה־סמוך לו השתעשעו נשות ה־חברים אגב עיסוק בעבודות מקרמיקה. הצטרפתי למשחקי הברידג'.

אולם התעמלות, מסעדה ומה לא?

מוסיקת ג'ז שמילאה את חלל הבנין משכה את תשומת לבי ובעקבות הצלילים הגעתי ל־אולם התעמלות גדול וממוזג שבו קיבלו מספר נשים בבגדי ריקוד שיעור בריתמיקה על־ידי אחת מהרקדניות הידועות בעולם, ובהתאם לקצב הג'ז ה־מודרני. תוך הנאה ושביעות רצון מהסיור שאלתי את בעלי המועדון מה מספר החוגים ש־מתקיימים במקום, ונאמר לי שכיום מופעלים 21 חוגים, אם כי מוצע לחברי המועדון ב־מסגרת הפעילות השנתית ל־הזמין חוגים בשיטת הרוטציה, ובקשה של 25 חברים לקיים חוג מסויים מתמלאת. עלי ל־ציין בנוסף, שלא רק החוגים מושכים את החברים להגיע במשך כל עונות השנה, גם מימי הבריכה המחוממים וה־סאונות משמשים את החברים בעונת החורף. החסרתי משהו? כמובן! ריקודי עם וסרטי קול־נוע שייכים לחלק הבידורי — כאשר לילדים, „פרוטקציה" ובכל שבת בבוקר (בשעה 11.00) מוקרן לכבודם סרט. ונקיון? להשלמת הסיור בבדקו המלתחות, הסאונות, השירותים וכולם מצויידים בסטנדרט ה־גבוה ביותר. אומרים שהספורט מפתח תיאבון? אכן מצאתי שם מזנון ומסעדה והחברים שוהים שם שעות ארוכות... ואם חושש מישהו למראה ה־מסודר גם לו דאגה הנהלת ה־מועדון והתקינה במקום מס־פרה. אין מה לדבר! אמנם נכונה קביעת הבעלים: „מוע־דון הספורט ברמת־השרון — זה „המועדון" החדיש והיוקרתי ב„ארץ".

למה סגרו למשך השבוע את פלינצ'י?

מבקריה הקבועים של פלינצ'י, מסעדת הבלינצ'ס, שברח' יר־מיהו יכולים הם להיות פוליטי־קאים, אנשי ציבור ידועי שם, אומנים או אפילו אנו פשוט מאד, כולנו, תמהים מדוע סגו־רה המסעדה במשך השבוע ה־אחרון. עקב הרעב לבלינצ'ס שהציק לי החלטתי לבדוק את הנושא והרי ממצאי.

פגשתי את בטי וזיזי משיח בעלי המקום על ביגדי עבודה ברח' ירמיהו 17 כשהם טורחים זיזי בצביעה, ובטי בחשמלאות, אולם שימו לב: שטח המסעדה הוכפל. התברר שהם רכשו את החנות הסמוכה והגדילו את שטחם.

צחקתי, מכיוון שהיה מבדר לראות את זיזי מחזיקה בידה מברשת צבע במקום בצק, ואת בטי מטפס על סולם במקום ל־הכין את הסירופ.

התברר שהזוג עושה את כל עבודותיו בעצמו ואפילו את מאכלי הבלינצ'ס הערבים כל־כך, זה כולל את סירופ השו־קולד, את המוס, או אפילו את בצק הבלינצ'ס.

לדברי בטי וזיזי, נגמר להם מהתורים הארוכים המחכים ל־שולחנות שיתפנו, דבר הגורם אי נוחות למבקר, וסיבה שנייה להרחבת המקום, פשוט היו צריכים להגדיל את המטבח, ש־כידוע לכם הינו מטבח פתוח, והמבקר המזמין את מנתו, עוקב אחר כל מהלך הכנת ההזמנה גם אם היא לא בין המופיעות בתפריט.

הזוג הבולגרי פתח לפני כ־5 שנים את פלינצ'י עם שני סוגי בלינצ'ס. כיום הם מתגאים ב־32 סוגים שונים. כאשר ישנם עוד, כאמור לפי רצון המבקר. בגמר השיחה זרק לי בטי פית־יון לבוא גם בצהריים. מתברר שפלינצ'י נפתח מיום שישי ה־קרוב מחדש, לאחר כל השיפו־צים שעבר, גם בצהריים. ובכן, כל־יום, גם בצהריים בלינצ'ס טוב? האמת היא, שזה מפתה מאד.

ליתר עידכון כמה פרטים: ב־פלינצ'י, אין אלכוהול (לכל ה־שיכורים למיניהם). כל המאכ־לים חלביים וכשרים (לכל ה־דתיים למיניהם).

ועוד?

האוירה — האוירה שהיא מט־ריפה משהו בעל אופי ביתי מאד עם המפות ווילונות ה־ספיטה והשולחנות הנמוכים מוסיקת הרקע הגורמת להרגשת שלווה עילאית.

בקיצור, קדימה יום שישי ה־קרוב אני ממתין לך פלינצ'י.

לברזילי חשוב לא רק איך תיראי, אלא איך תרגישי

את מחפשת בגד אקסקלוסיבי. את רוצה להיות חלק מהאופנה. את משתוקקת להיות מיוחדת, מודגשת, לחוש שהבגד נתפר במיוחד בשבילך.

לשאיפות אלה, מודע יצחק ברזילי, — יצרן האופנה, בעליו של ברזילי מודל — ואליך הוא מדבר.

יצחק ברזילי מבקר בחו״ל לפחות 6 פעמים בשנה כדי לחוש במרכז הדופק של עיצוב האפנה בבירות אירופה. ואולם בין ביקור אחד למשנהו טורח ברזילי לתת את המלה האח־רונה באפנה ולהגיש לך מבחר דגמי חולצות אקסקלוסיבי, בעיצובי רשת או תחרה.

ברזילי רגיש לרצונותיך ה־כמוסים להיות אפנתית ואין הוא חוסך מאמץ, לשפר, לקדם, לחדש... יחד עם אשתו אהובה, מעצבת אפנה במקצועה ויצר־נית אפנה מעולה, מעצב עבורך ברזילי, מדי שבוע, דגמים חדי־שים ובלעדיים. כל בגד של חולצת אפנה, מיוצר ומשווק בכמות מצומצמת על מנת לשמור על אופי הבגד. ועל האופי שלך...

ברזילי מודל, הינו מראשוני יצרני האפנה והיום הוא בין הראשונים לייצור אפנת עילית אקסקלוסיבית.

ברזילי אינו חושש ממתחרים. אין לו כאלה...

ברזילי מודל משווקת את דג־מיה רק לבוטייקם ולבתי אפנה איכותיים.

נסי את חולצות „ברזילי מודל" על גופך. וחושי בהבדל...

ברזילי מודל —
רח' רבנו־חננאל 27 תל־אביב,
טל. 823602.

עשר תודות, לברוך

תודה רבה, ברוך!

תודה! שהיכנסת חידוש בשוק הרהיטים בארץ ובדגם הנחש האקסקלוסיבי והמיוחד לך.

תודה רבה! עבור החלפת רהיטי הישנים בחדשים.

תודה רבה מאד! על הסלון המודולרי ב־4.500 ל"י.

תודה! עבור חדר השינה וארון הקיר.

תודת אישתי! לשולחן הטוא־לט שבחרה מבין הגוונים ה־רבים שהעמדת לרשותה.

תודת ילדי! עבור חדר השינה והמזרונים הנוחים.

תודה רבה! עבור ריכוז רח' הרצל בחנותך ביפו וברח' בית־אשל 26 טל. 833245.

תודה! עבור המחירים הנמוכים לרהיטים המובחרים, שאשלם בתשלומים.

תודה! מאד, מאד, עבור ה־שירות המצויין.

תודה רבה ולהתראות איריס ואיתן שביט!

אני ביקשתי ירוק בהיר ואתה נותן לי כחול כההה!!

שמעתי על צבעים למיניהם, שמעתי על לקוחות לא מרו־צים, שמעתי גם על צבע מסויים שהוזמן, ושמעתי על הגוון ש־התקבל. די, די לי בסיפורי זוועות כאלה, די לי מצבעים שטוענים למקצועיותם כשהאמת היא...

החלטתי, החלטתי שמהיום ו־הלאה אעשה הכל לבדי בכוחות עצמי ללא תלות בכשרונו של הצבע!

יותר מזה! לעזרתי באה חברה מהולנד המיוצגת בארץ ע"י י. ברון ברח' בזל 30 טל. 249668. אותה חברה ייצרה מכשיר בו אפילו אני אוכל לצבוע בכישרון, את ביתי, לבדי ומבלי ללכלך את הרצפה לכסות את הרהיטים או לאסוף שטיחים.

תשאלו איך זה יכול להיות? אז אספר לכם שהמכשיר הנק־רא Roll-Rocket הינו מכשיר צביעה קל במשקל (300 גרם סה"כ) והוא בעל קיבולת צבע שבה אוכל לצבוע 10 מ"ר של קיר ומבלי לרדת ולהעמיס שוב צבע, ומבלי לטפטף טיפת צבע על הריצפה.

המכשיר בנוי ממערכת סגירה של מיכל צבע (העשוי מ־פוליסטרול) ושני גלילים. שני הגלילים ניתנים לשטיפה ב־קלות כאשר החיצוני שבהם עטוף בפרוות כבש הנותנת לו מגע קטיפתי רך על מקום ה־צביעה, מריחה שווה וללא בו־עות. בעבודה ב־Roll-Rocket אוכל להשתמש בכל ציבעי האמולזין על בסיס מים, בכל ציבעי הפלסטיק ובכל ציבעי הסיד לסוגיו.

עם כל זאת למה לי להזמין צבעי, להודות לו שהתפנה עבורי, לכסות את הרהיטים, לאסוף את השטיחים ויותר מזה להשגיח שהגוון הוא באמת הגוון הרצוי לי, פשוט אעשה הכל בעצמי לבדי וכמו ש־רוצה. נהדר לא? (נ.ב. ניתן להשיג כאמור אצל י. ברון רח'

במדינה

(המשך מעמוד

גלית שילמה עבורו את הכרטיסים, ובארצות־הברית שילמה לו משכורת. כשנדדה ההצגה מעיר לעיר וממדינה למדינה ברחבי ארצות־הברית, נדד איתה גם אבנר, צמוד לאדם הפעוט.

כשירדה ההצגה ומרגלית שבה ארצה, נשאר אבנר בניו־יורק, שם נרשם ללימודי מישחק בסטודיו המפורסם של יוטה האגן. משך תקופה מסויימת ניסה להשתלב בתאטרוני אוף־אוף־ברודוויי, ואף שיחק בכמה מהם, כמו בתיאטרון לה מאמא המפורסם, לצידו של צעיר ישראלי נוסף בשם אדם שפירא. דירתו שבווילג' שימשה מלון לישראלים רבים שבאו להתארח בניו־יורק.

אבנר שימש גם כפרטנר לשחקנים ישראליים שבאו ללמוד מישחק בניו־יורק,

שחקן רגב
חי וקיים בניו־יורק

עזר להם להיבחן. כך למשל היה עם השחקן מיקי ורשביאק, שנבחן לסטודיו של יוטה האגן.

אלא שלאט־לאט נטש רגב בכורח המציאות, את רעיון המישחק, ובאחרונה בחר לעבוד כזבן.

הגיב הזמר יזהר כהן, ידידו הקרוב של אבנר: „כשקראתי בעיתון את הידיעה, קיבלתי שוק! מייד התקשרתי עם ניו־יורק ודיברתי עם אבנר. תודה לאל, זה לא אותו האבנר שניסו לרצוח שם. אבנר שלנו חי, קיים, ועושה חיים משוגעים בניו־יורק.״

דרכי חיים

דרך היסורים של הולקצ'ינסקים

הבעל הנבגד ירה בעצמו אחרי שגילה את האשה עם מאהב, בעת שירות המילואים שלו

הסצנה שהתחוללה בבית־הדירות הנאה בפרבר החיפאי השקט, נראתה כאילו נלקחה מתוך סרט. הבעל יצא למילואים, רחוק, בסיני. האשה, בלונדית ותמירה, משכה מאז־ומתמיד את עינו של השכן, אדם בגיל־העמידה, לבוש תמיד בהידור, מנומס, בעל מישרד ידוע בעיר הכרמל. השכן היווה ניגוד חד לבעל הצעיר, הלא־בטוח בעצמו, מזוקן, לא מנומס, לא מבוסס.

הפגישה הגורלית אירעה בחדר־המדרגות. את הלילה ההוא כבר בילו האשה והשכן, שהפך למאהב, במיטת הזוג הצעיר. „זה בסדר, בעלי במילואים!״ הרגיעה האשה.

אלא שגעגועי הבעל הרחוק הציקו לו. הוא ביקש חופשה קצרה לראות את אשתו, לברר אם יש בעיות. הגיע הביתה ודפק בדלת. מבפנים בקעו לפתע צעקות וצריחות אשה. בבעיטה עזה פרץ את הדלת ובחדר־המיטות גילה את אשתו, חבולה ומוכה. השכן, שתמיד אמר לו שלום בבוקר, ישב על כיסא בפינה. „תראה, היא אוהבת את זה ככה,״ הסביר השכן, אפילו לא בטון הבעל לא היסס, שלף את אקדחו, כיוונו אל עצמו וירה. הוא לא מת, רק מפני שהיה זה כדור־סרק. אבל באמת שרצה למות, לדבריו.

(המשך בעמוד 54)

תשבץ העולם הזה 2077

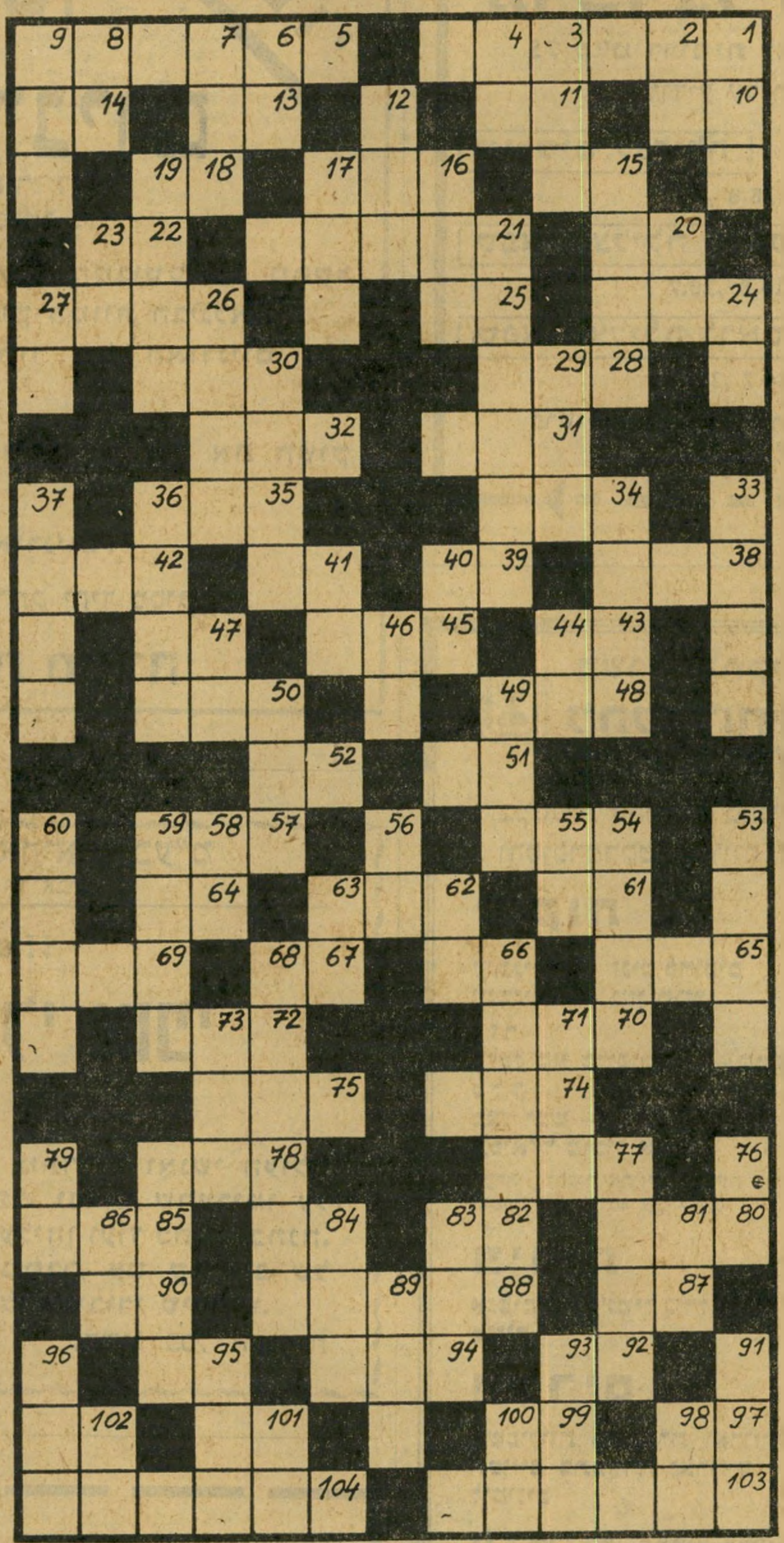

מאוזן:

1. „כדורים״ רפואיים; 5. תכונתו של הגאון; 10. עלוב־נפש; 11. תבואה; 13. בן־אדם; 14. מילת־זירוז; 15. שופט; 16. פשט; 18. רסיסי־לילה; 20. דרישת־שלום (ר״ת); 21. גלמיד; 22. שם מתקינים את היין; 24. ממדינות מלכותו של אחשוורוש; 25. מונח בתורת־החשמל; 26. מדינה בחצי־האי ערב; 28. מוט; 30. ארטיסט; 31. נס; 32. אסורים; 34. באו למעלה; 35. ארה דבש; 38. הקימו; 39. סייר; 41. מין משקה; 42. פרח־נוי; 43. קיים, הווייה; 45. רוכב; 47. הוראה מפורשת; 48. משקה עשוי תמרים; 50. מילת־שאלה לכמות; 51. פרי־בטן; 52. וזיר; 54. פרי־עץ; 57. ייסורים; 61. בתוכם; 62. לאלתר; 64. מכשף; 65. רך בצאן; 66. מחוספס; 67. ככה; 69. קואופרטיב־לתחבורה בארץ; 70. ציפור־שיר קטנה; 72. „דרך״; 74. סופר אמריקני (ש״מ); 75. למרות; 77. בין סוס לחמור; 78. חיבב ביותר; 80. הקיפו, הטילו מצור; 82. גוף שני יחידה; 84. מילת־קריאה; 85. הלם; 87. זז ממקומו; 88. מין חולצה צבאית; 90. ירביץ; 92. זמן; 94. מעדנות; 95. בנוסף, ועוד; 97. זוג בלי ראש; 99. מילת־שלילה; 101. מידת־שטח; 102. שרוי בתענית; 103. שר־המטר; 104. נוטרים.

מאונך:

1. גנס; 2. בשבילך; 3. מיזוג כל ציבעי־הקשת; 4. סופו של שור; 6. לאן; 7. בן־זוגו של הקנה; 8. קידומת הולנדית; 9. תקופה; 12. מין בד דק ויקר; 15. קפלים בבגד; 16. חלק מן השלם; 17. פסק־זמן; 19. כלי־קיבול לנוזלים; 20. מגופה; 21. ענבים צעירים; 23. פתי; 24. אותו אכלו אבותינו במידבר; 26. בכל עת; 27. דגל; 29. קמט; 30. כנף העוף; 33. מעונות השנה; 34. ספאזמה; 36. זמן בינוני; 37. קרקע; 40. משמש בקפיצה־לגובה; 41. אפס כוחו; 44. במקום ההוא; 46. נישא; 47. כמו 102 מאוזן; 49. משמש להצמדה; 50. בטן; 53. פילגש; 54. מין כוכב; 55. תרופה; 56. בתוכך; 58. מילת־שלילה; 59. מן הזוחלים; 60. מעשייה; 62. תרגילי־סדר (ר״ת); 63. כלי־קיבול לשמן; 66. איש הגדוד; 68. הנחיות; 71. חבל־ארץ תעשייתי בגרמניה; 73. נאה; 76. נורה מן הקשת; 77. קרימינל; 79. מן ההורים; 81. גבוה; 83. בן־זוגו של ביגתן; 84. הוי! 86. אולם; 89. יישוב חקלאי; 91. בן־זוגו של מגוג; 93. בן ארץ תאי־לנד; 95. עצם; 96. מחסום על פי החיה; 98. בוא הלום! 100. מילת־שלילה; 101. מילת־ברירה; 102. ארמדה.

הפעל את דימיונך ונסה למצוא לציור שלמטה כותרת מתאימה, אשר תסביר מה אתה רואה בו. הצעות לכותרות יש לשלוח לפי הכתובת: „קשקשת״, ת. ד. 136, תל־אביב.

בין הזוכים יוגרלו פרסים: שתי מנות בשווי ‎50.—‎ ל״י (חמישים לירות) כל אחת, באחד מסניפי רשת הפיצריות רימיני בתל־אביב.

קשקשת 2077

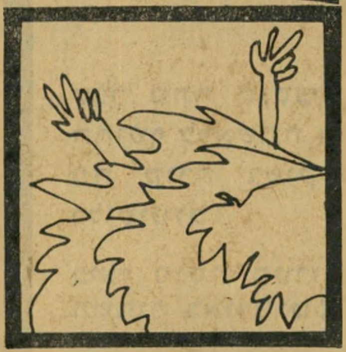

קשקשת 2075

- הטוב, הרע והמכוער.
בנימין הרשקוביץ,
רח׳ גורדון 13, רחובות
- פעילות הליגה לשוויון העופות.
שרה מקס,
רח׳ עקיבא איגר 16, תל־אביב
- שלושה ניצים אחרי החזרת השטחים.
גדי שקולניק,
רח׳ המיגדל 23, גיבעתיים
- מועצת הפינגווינים דנה בבעייה „מיהו יהודי״.
ניר פרלמן, רח׳ המעיין 4, ירושלים
- בחזרה מז׳נבה.
שמואל אייזון,
רח׳ שימעון התרסי 21, תל־אביב

PIZZERIA
RIMINI

מסעדות איטלקיות

תל־אביב, ככר אתרים טל. 288800
תל־אביב, ככר מלכי ישראל 4, טל. 263987
תל־אביב, רח׳ אבן־גבירול 24, טל. 266177
תל־אביב, דיזנגוף 93 טל. 221681
חיפה, רח׳ הנביאים 20, טל. 640201
חיפה, דרך רופין טל. 252654
ירושלים, רח׳ יפו 43 כשר
ירושלים, המלך ג׳ורג׳ 15 כשר
רמלה, רח׳ הרצל 102
אילת, מרכז התיירות החדש

1977

מרכז צלילה נביעות

75 ק"מ דרומית לאילת על חוף ים סוף

מודיע על תאריכי פתיחה

קורסים לצלילה

24.7, 28.8, 25.9, 23.10.

ספארי צלילה לראס־אבו־גלום

10.7, 14.8, 11.9, 9.10

ספארי צלילה לראס־מוחמד

26.6, 24.7, 28.8, 25.9.

פרטים והזמנות: מרכז צלילה נביעות, דואר אילת

טלפון: 059-3667 — 059-6191.

סוד׳ קשר חסוי

האורניום

מאת אורי דן
ופיטר מן

ספר מתח סנסציוני חדש המבוסס על מחקר החושף לראשונה את שוק המוות הבינלאומי.

מה קורה בשוק השחור של האורניום וה־פלוטוניום?

כיצד מנסה הטרור הבינלאומי לנצל את השוק השחור באורניום?

לאן נעלמות אוניות האורניום?

ספר עלילה מרתק יחיד מסוגו

בהוצאת מסדה

משרד החקלאות

להלן לוח המחירים המוסכם
לשבוע מ־ 19.6.77 - 24.6.77

במסגרת ההוזלות בחנויות השרשרת של השופרסל והסופרמרקט וחנויות פרטיות שהצטרפו למיבצע.

	לצרכן לק"ג בל"י	
ירקות		
עגבניות — זנים פחוסים	4.70	
עגבניות — מזן תמר	3.65	
גזר	3.90	
פלפל מזן קליפורניה — מיבצע מיוחד	1.95	
סלק	1.70	
בצל יבש — מיבצע מיוחד	1.55	
תפוא"ד מיבול אביב	3.65	
הערה: ירקות ארוזים בשקיות מותר לגבות תוספת של עד 40 אג׳ לק"ג		
פירות		
אגסים מזן ג׳נטיל גודל 4	6.50	
בננות	7.50	
הדרים		
אשכוליות בתפזורת וארוזות	3.20	
תפוזים בתפזורת וארוזים	3.40	
לימונים	5.25	
עופות פטמים קפואים בשקיות		מ.ע.מ.
מיני (עד 1.1 ק"ג העוף)	12.96	+ 1.04 ל"י
גודל 1 (עד 1.450 ק"ג העוף)	12.13	+ 97 אג׳
גודל 2 (עד 1.6 ק"ג העוף)	11.39	+ 91 אג׳
גודל 3 (מעל 1.6 ק"ג העוף)	10.32	+ 83 אג׳
בשר הודו ללא עור וגידים	22.22	+ 1.78 ל"י
דגים		
כסיף „מבצע מיוחד"	8.20	+ 65 אג׳
כסיף בפרוסות קפוא ½ ק"ג	21.70	+ 1.73 ל"י
קרפיונים חיים	16.11	+ 1.29 ל"י

שינויים אפשריים במשך השבוע

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ
ת.ד. 4810 תל־אביב

חדש!!

קוקיה בלי אופי

מאת: צבי לידסקי

פושעים, נוכלים, רמאים, מתחזים ואנשי העולם התחתון. „היפים והיפות", גברים שהערימו על נשותיהם ונשים שבגדו בבעליהן ועוד כהנה וכהנה. בסגנונו השנון מתאר המחבר, עם קורטוב של אירוניה והומור, את עלילות גיבורי סיפוריו.

229 עמ׳. להשיג בכל החנויות

לכל הדורש

ספר התנ"ך והברית החדשה בכריכה אחת

ללימוד ולהשכלה כללית

(בשפה העברית)

במחיר 5.— לירות בלבד —
עבור דמי משלוח ואריזה

כתוב וצרף את התשלום לפי הכתובת
ת.ד. 7089 ירושלים
וישלח לך מייד.

לימונטה
ספט חדיש נגד כתמים

ארומור
צפוי דלתות וקירות

מורלה
הטפטים המשובבים כיצירת אמנות

רובקס
המתנה היפה ביותר

ראיון מיוחד

עם **מיכאל אייזמן**

יש כאן מחלה שקרויה סוריאליזם. כל מיני סוחרים מדפיסים רפרודוקציות של דאלי לאנשים... מבלבלים אותם בלוקשים. מוכרים להם דברים מזוייפים... מוצצים לאנשים את הדם עם שיקים דחויים...

קלסתרון של אינפורמציה

מיכאל איזמן (34), צייר מן הבולטים והייחודיים באמנות הישראלית. נולד בתל־אביב, בוגר האקדמיות־לאמנות בוייסבאדן ובילפלד, גרמניה. הציג מעבודותיו ב„מוזיאון תל־אביב" (1970): „מוזיאון ישראל" (1972); „מוזיאון לאמנות חדישה" אנטוורפן (1974); „מוזיאון קסטלו פרנצ'סקו" מילאנו (1974); „מוזיאון לאמנות חדישה" האג (1974). השתתף פעמיים ב„בייאנלה לגראפיקה" בלובליאנה (1977, 1975) וזכה אשתקד במילגת השתלמות בחוץ־לארץ מטעם „קרן־התרבות אמריקה־ישראל". מיכאל איזמן כיהן כמורה באקדמיה לאמנות „בצלאל", ומשמש כמורה ב„מכון לאמנות" בבת־ים. בימים אלה נפתחה תערוכה מעבודותיו ב„גלריה קירשטיין" בתל־אביב. על עבודותיו ודרכו האמנותית סיפר מיכאל איזמן בתשובה לשאלות „העולם הזה" בראיון מיוחד

אני לא צייר של ריח

טרפנטין, קסקט ומיקטרת

● **כיצד הופך אדם צעיר לאמן?**

בכיתה טי"ת עברתי ללמוד בקיבוץ גיבעת־ברנר, שם חונכתי עד הצבא. לא ציירתי בקיבוץ, שיחקתי כדורגל. אחי ה־בכור הוא צייר * ואחי השני למד אדרי־כלות ופיסול בגרמניה. לפני שהוא סיים את לימודיו בגרמניה, הוא הזמין אותי לבקר אצלו, אחרי שיחרורי מהצבא. לאחר התלבטויות נסעתי, והתקבלתי ללמוד ב־אקדמיה־לאמנות בוייסבאדן. למדתי במח־לקה לאמנות ובמחלקה לגרפיקה. בשלב מסויים עברתי לעיר בילפלד, בעיקבות המורה, שהיה אחד האמנים הבולטים בגר־מניה שלאחר מילחמת־העולם, והשתייך ל־קליקה של המלחין קרלהיינץ שטוקהאוזן.

● **מאירופה המתעוררת מהבחינה האמנותית שבת ארצה, מדוע?**

ב־68' החלטתי וידעתי, שאם לא אח־זור לכאן, אתחיל לעבוד בגרמניה. ואז אני אשב שם 16 שנה עם „בשנה הבאה אני בטוח חוזר," וכך הייתי נכנס למין פעולת־שרשרת של יותר כסף, יותר עבו־דה ויותר קאריירה.

● **וחזרת ארצה עם העבודות שציירת בגרמניה.**

חזרתי עם תיק גדול של עבודות. חלק השמדתי עוד בגרמניה, מפני שלא היה בכוחי לשלם את המישלוח. אולי השמדתי אז דברים טובים. אין לי מושג. העבודות שהתחלתי ליצור בגרמניה היו מאד אי־שיות. למשל, הייתי מקבל מהארץ עיתו־נים, ומגדיל אותם. ידעתי שלגרמנים ולאי־רופאים, הקליגרפיה הישראלית אינה מו־כרת. עשיתי אז עבודות די מחאתיות, כאמור. אבל ארצה הגעתי עם עבודות יסודיות יותר, ברישום, במחשבה ובאיר־גון פיגורציה חדשה. העבודות שהבאתי היו ,רציניות' לעומת ה,אבסטראקט־לירי' שציירו אז בארץ.

* אריה אזן, צייר, חבר קיבוץ צובא.

● **כיצד השתלבת בארץ?**

בתור ,יקה' חיפשתי מייד עבודה. לא שיחקתי את האמן ומצאתי, על סמך העבו־דות הגראפיות שלי, מישרה בחברה גדו־לה לגראפיקה. עבדתי, וניסיתי ללמוד את תמונת האמנות והאמנים בארץ. ניגשתי ל־גלריה מבט, שבזמנו היתה גלריה ,תומר־קינית'. שמעתי שעומדת להיות תערוכת־חורף. שאלתי אם אני יכול להשאיר עבו־דות. ענו לי: תשאיר. רק אחר־כך נודע לי שהייתי צריך לעבוד סלקציה של תו־מרקין. הציגו שם 90 אחוז תומרקין ו־10 אחוז אחרים. באותה תערוכה קבוצתית עברתי כנראה את הג'ורי * שלו. הגשתי רישומים אכספרסיביים מאד, מהעבודות ש־הבאתי מגרמניה, בסיגנון שטרם ניראה אז בארץ, וכך נוצר הקשר שלי עם אמנים שסיגנון זה היה קרוב לליבם. כך התגל־גלו העניינים, והגעתי לשכנות של גלריה גורדון, שגם היא היתה אופנתית אז.

רומנטיקה של אור־שמש ישראלי

● **איך אתה מצייר?**

אני לא עובד על שולחן, אלא על הריצ־פה, מפני שהיא השטח הכי גדול שיש לי בבית. גם לא עובד ליד סטנד **, מ־הריצפה שום דבר אינו יכול ליפול. זה גם נוח, לעבוד בשכיבה. התרגלתי לכך.

* חבר־שופטים לבחירת הרכב התמונות בתערוכה־קבוצתית.

● **אתה מנפץ את הילת־הרומנטיקה של הציור.**

אני נגד כל הסיפור הזה של „מוזות". שואלים אותי: אתה לוקח סמים, השתמשת בזה או בזה, אתה שתוי, נוטל דברים מעוררים. אז לא לקחתי, לא ניסיתי, וזאת מפני שלעשות את מה שאני עושה, אני זקוק להרבה מאד ריכוז. איני עובד עם ראדיו ולא עם מוסיקת באך, אלא צריך את השקט שלי. אני גם לא צריך אור־יום וגם לא את הרומנטיקה של אור־שמש יש־ראלי. אני עובד לאור ניאון. אני גם בודק הרבה מהעבודות שלי בחצי־חשיכה. כך אני רואה את הדברים בפילטר של הקומ־פוזיות. מה שמתבטל, מתבטל אז, ומה ש־מחזיק את התמונה נראה. בכלל, אני חו־שב שהכוח של הציור הוא בשחור־לבן. יש ציירים שמציירים ב־20 צבעים ועו־שים ציור שחור־לבן, ואחרים שמציירים שחור־לבן עם תוצאה של ציור צבעוני. לכן אני לא צריך את האור הרומנטי הזה של צפת, או נוף. כשאני מצייר פיגורציה, אני לא מצייר לפי מודל.

● **עקרונית אינך מצייר לפי מודל?**

ציירתי הרבה מודל בגרמניה, ובהרבה צורות בלתי־שיגרתיות. קנינו שם שולחן־ניתוחים ישן ועליו השכבנו את המודל, והיינו יוצרים מצבים. לפעמים מציירים

(המשך בעמוד 52)

** כן־ציור.

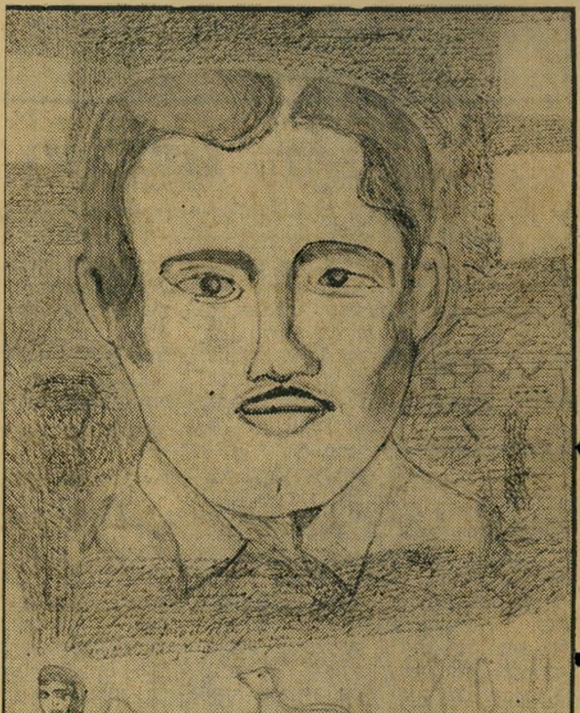

מחבל לפי קלסתרון - רישום 1972

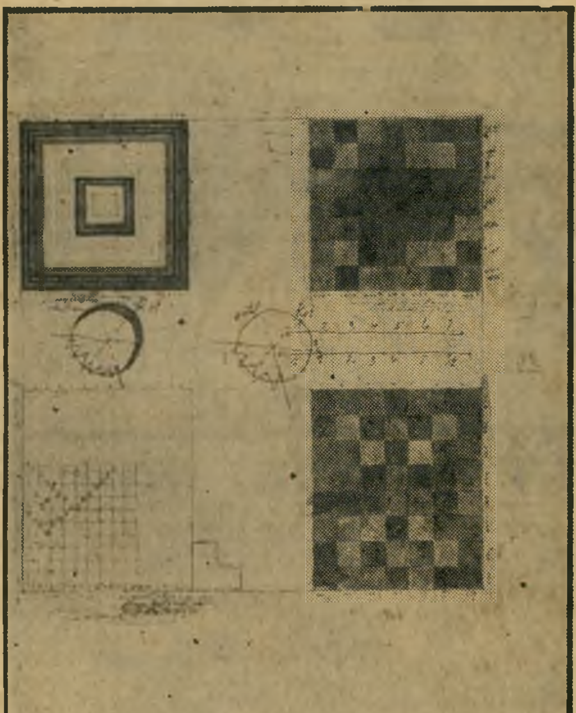

רישום בטכניקה מעורבת 1973

יופי של שדה־תעופה...

חברת „רבלון" בשיתוף עם „אל-על" גייסו את מלכות היופי לעודד את רוח התיירים המגיעים לישראל — בריח „צ'רלי", בפרח אדום ובחיוך מקסים של יעל חובב, אשר קיבלה הצעה מפתה מזוג אמריקאי: „יש לנו בן, בניו־ג'רסי, רופא שיניים, רווק..." כאן העירה יועצת היופי של „רבלון" שאותה עת איפרה „דודה" אמריקאית „היא שלנו... ישראלית... וקצת קשה לוותר עליה"...

אנחנו נחסל, את הז'וקים!

כמה פעמים ניסית להפטר מהז'וקים ולא הצלחת? לאחר חיטוי שלנו, אנו מחסלים את הז'וקים והחרקים ואת מקבלת תעודת אחריות לשנה.

מודיעין 18 ר"ג, טל. 790114־6־5 ● אילת, טל. 3012־059.
היתר משרד הבריאות: 21. רש' עסק 181/76

איתן עמיחי הדברת מזיקים

ראיון מיוחד

(המשך מעמוד 51)

מלמעלה, לפעמים מלמטה, מתחת לפלטת־זכוכית גדולה.

● כיצד התאקלמת מבחינה אמנותית בארץ?

בשנים 69—'68' פעלו בגלריה גורדון בתל־אביב אורי ליפשיץ, רפי לביא, יאיר גרבוז ומיכאל דרוקס — אמנים צעירים שהיה איכפת להם וניסו לעשות דברים אחרים. המגמה היתה טובה. בעל הגלריה, שעיה יריב, פנה אלי. הגענו להסכם כל־שהו. הוא רכש עבודות שלי, וכך התגלגלתי וראיתי את הכסף הראשון שלי ב־אמנות. הייתי מאד מופתע.

● מהו יחסך שלך לכסף הבא מאמנות?

טוב. אני חושב שהכסף מגיע לכל מי שעושה אותו באצבעותיו. וכל סנטימטר שאני עושה בעבודה שלי, אז אני מאושר. אני לא תלוי. ואם עוד מישהו נהנה מזה ומוכן לשלם כסף — אז זה טוב. אז ההר־צל היה הרצל, ואני עבדתי, ויצרתי, והר־גשתי ביטחון מזה.

● דומה שמשנה לשנה הציו־רים שלך הופכים סיפרותיים יותר. מדוע?

הציור הפיגוראטיבי הוא ציר ובסיס עבודותי. במשך השנים התחלתי להתנקות. הרגשתי שאני שוחה בזה, ואינני טיפוס שיכול לחזור על עצמו. ברגע שאני יודע מה יקרה על הדף לפני שאני עושה אותו — כבר איני יכול לעשות אותו. כך, לאט־לאט, התחלתי להתעסק עם פיגורציה ש־קיימת בשטח.

ציור אנונימי

● כמה מתבטא הדבר?

מצאתי את החן הנאיבי שבציורי־ילדים, או בציורי אנשים לא־שפויים. התחלתי להתגרות מהצורות. לפעמים לקחתי דפי־ציור של תלמידים ועליתי עליהם בקווים שלי, וכמו שמציירים בטבע מנוף — זאת היתה עמדת הציור שלי. כך התגלגלתי ל־פיגורציה חדשה, שהיא גם סיפרותית. ב־טכניקה הזאת היה משהו קר ובוסרי, ש־הגיע למצב תיאורי הדומה לקלסתרן של אינפורמציה. כאשר מישהו רוצה לצייר מי־שהו יושב — הוא אינו חושב איך להו־שיב מישהו, אלא שהוא רוצה, אדם יושב ולא חשוב איפה על פני דף־הציור. כך שהוא משוחרר מכל מיני דברים אחרים.

הפשטות האנונימית הזאת קסמה לי, והת־חלתי להתעניין בזה ולמצוא את זה. בעצם, לאן שאתה מסובב את הראש קיים הציור האנונימי הזה. כל חנווני במכולת מקשש. בכל בית־שימוש. ויש הרבה דלתות של בתי־שימוש שהייתי רוצה למסגר. יש כוח עצום בדלתות שכאלה. מפני שזו אמנות אנונימית, עבודה בהמשכים. עבודה מו־שגית *. אדם נמצא במצב כל־כך משוחרר עם אלוהים או עם הדלת שממולו, והוא מצייר עם האצבע. אנשים כל־כך משוח־ררים, עד שהם תוחבים את האצבע בתחת ומציירים משהו כל־כך אינטימי. אחר־כך התחילו להופיע כל הקירות הפוליטיים עם הספריי בצבעים, וגירים. או אם אתה לוקח את השמיים — היום כותבים שם אליטליה, כך שהקליגרפיה בשטח מאד מגרה אותי.

● אבל מהבחינה הקליגרפית עבודותיך קפדניות, והנייר עובר תהליך גווילה, מדוע?

על־ידי גישוש וחיפושים הגעתי לכך ש־הרבה דברים חדשים נוצרים על ישן. לאט־לאט התחלתי לטפל בעבודותי בנייר בצורה אחרת. חיפשתי ניירות שיתאימו לי —

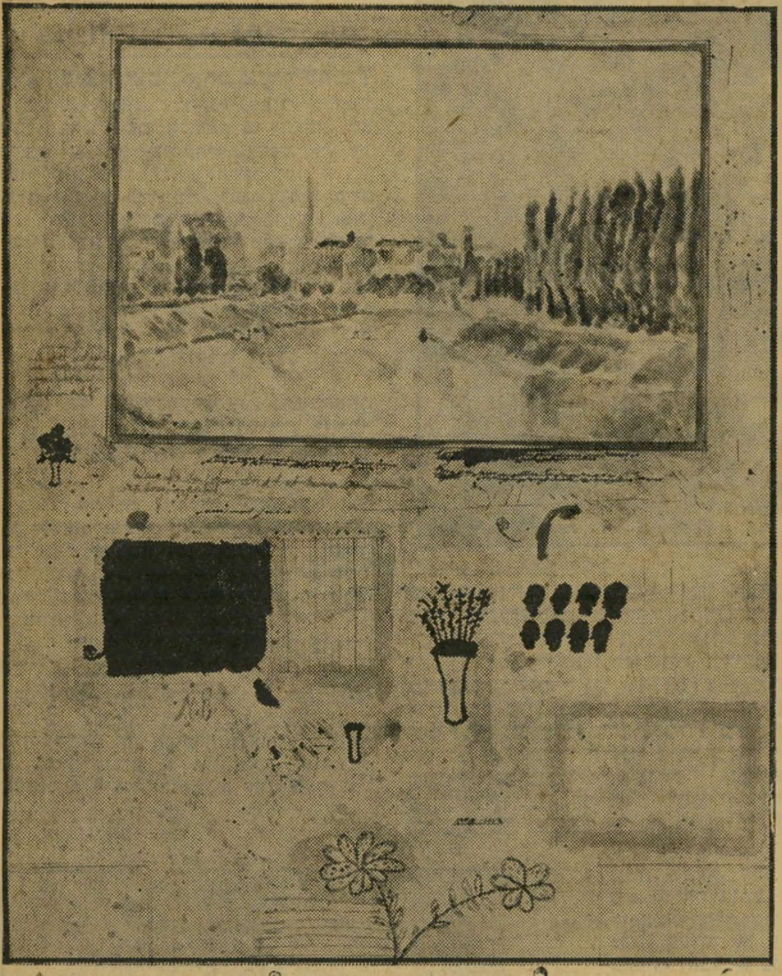

רישום ציבעוני (1977)

ולא מצאתי. אז הגעתי למסקנה שעלי ליי־צור את גון הנייר שלו אני נזקק. פעם, כשאדם רצה לצייר על בד, הוא היה מו־תח, מורח גרונד ומטפל בבסיס הציור. כך התחלתי לטפל בנייר, ומצאתי שזה עו־לם ומלואו. הוכחתי, ולא רק לעצמי, כי עיפרון זה לא רק מה שמחשבנים בו ב־מכולת, ושניתן להפיק מעיפרון קשת של צבעים. אפשר לנגן על עיפרון ולהוציא איכויות מצויינות.

● מה פשר האלמנט הדידאק־טי בעבודותיך?

התחלתי לראות צורות בטבע. שאין יש מאין. מסתכלים על עמוד־חשמל, מישהו עיצב אותו, וחשב למה ככה. חשובות ה־צורות בטבע, ולא רק בטבע. גם מוצרי הטכניקה של האדם. רהיט מסויים, או עי־צוב של ידית. הטבע העניק לנו עולם מופלא של צורות, פרחים, שבלולים, חל־זונות — לוקחים צורה ליד ואומרים: איזה מיבנה? איזה חוזק של מיבנה. כך שהתחלתי לא להסתכל רחוק — אלא קרוב, והרבה דברים שמצאתי, פשוט שמתי על דף־הציור. אני אוהב דברים משומשים. לא אוהב חדשים. אבל הנטייה שלי היא

* קונספטואלית.

שלא ירגישו שאני עושה משהו על־מנת להיות כך.

גטו ישראלי במוזיאון

● **האם אתה ,צייר ישראלי׳?**

אני לא מתיימר לומר שאני צייר ישראלי. אני מתגורר בישראל, כמו שמישהו גר באיביצה. הרבה מהדברים שאני עושה, יכולתי לעשות בחוץ־לארץ. אני לא יודע אם יש דבר שנקרא צייר־ישראלי. קיים פולקלור ישראלי, כמו יוסי שטרן. הוא צייר־ישראלי, מפני שהוא מצייר ילדים עם סנדלים וכובע־טמבל. אני לא רואה אותו מצייר בניו־יורק ,או בתאילנד. וציירים כמו נחום גוטמן, הם ציירי־פולקלור. משהו כמו הנגנים התימנים. ציירי־פולקלור שמציירים ציורי־שמן שהמוטיבים שלהם ישראלים־מופרזים, כמו לבנון.

● **במוזיאונים בארץ קיים מדור של ,ציור ישראלי׳.**

כן. במוזיאון תל־אביב, יש שם גטו ישראלי. אבל זו לא אמנות ישראלית. מוצגים שם ציירים שיכלו להיות ציירים פולניים. זה אותו הדבר. לפי דעתי, קנה־המידה של צייר נמדד על הקיר, ולא בשום צורה אחרת. כך שהמוזיאונים בתל־אביב ובירושלים היו צריכים לתלות את לבנון ליד מאטיס, קוקושקה — או ליד כל אחד אחר, ולא להגיד מי זה. ואז לראות אם הציור עומד במיבחן על הקיר, ולא לעשות גטו אמנותי. צריך לפרק את כל הגטו הזה, ולתת לעבודות להתמודד בשוק־החופשי. אני לא רוצה להיות תלוי ליד רפי לביא. אני תלוי ליד רפי לביא כל הזמן, ומהצד השני אורי ליפשיץ, והלאה יוסל ברגנר. תתלו את יוסל ברגנר ליד רנה מאגריט — ונראה איך הוא תלוי שם.

● **האם יש השפעה כלשהי על המיון הישראלי הזה?**

כן. אמנים מבוגרים שמזייפים את עצמם, ואת מה שציירו ב־1942 או ב־1950. את מה שהם מציירים היום לא רוכשים. את מה שהם ציירו אז, קנו כבר. ולכן, מי שרוצה לקנות את העבודות של כמה מ־האמנים הוותיקים, מגלה שהן מצויירות ב־אקרילק, שהחליף את צבע־השמן. אבל ב־1948 עוד לא ייצרו את הצבע הזה. כל אדם שקונה צריך לראות איפה הוא שם את כספו. ומי שיסובב את הבד, יגלה שהוא נרכש באגודת הציירים ב־1977. אני לא רוצה להזכיר שמות של ציירים שמזייפים את עצמם. אבל הם עושים תערוכות „מודרניות” ומוכרים רק את הזיופים שהם מזייפים את עצמם.

● **אתה רוצה לומר שהישראלים אינם יודעים כיצד לקנות יצירות־אמנות?**

כלל לא יודעים. למשל, יש כאן מחלה שקרוייה סוריאליזם. מחלה ישראלית שאינה בחוץ־לארץ. מה עושים פה כל מיני סוחרים? מדפיסים רפרודוקציות של סאלוודור דאלי. לאנשים אין מושג מה הם קונים. מרמים אותם. ממש מרמים אותם, ומוכרים להם כל מיני ליטוגרפיות. אומרים להם שהן „ליטוגרפיות אוריגינליות”. או שאלה ליטוגרפיות — או אוריגינלים. מסבכים אותם במושגים. אנשים שאני פוגש אומרים לי: הדפס־משי זה מפני שהוא מודפס על נייר משי. מבלבלים אותם. אין לזה שום קשר עם משי, זה תרגום מ־SILK SCREEN, ועשו מזה משי. מוכרים להם דברים מזוייפים שאפילו החתימות עליהם מזוייפות. לא מכבר, גלריה ירושלמית לקחה תמונה של מירו מתוך אל־בום) הדפיסה אותה בהדפס־משי גדול והדפיסה את חתימת האמן באפור, כדי שזה ייראה כמו עיפרון, ואחרי שזה הודפס, אותה גלריה מיספרה את זה ביד. לא מספיק שזו רפרודוקציה, אלא שהיא גם ממוספרת! זה זיוף. יש זייפנים ישראלים מיקצוענים שמוצצים לאנשים את הדם, עם שיקים דחויים. זה גנגסטריזם. אני רוצה לראות את הגלריה שיהיו לה הביצים, ושכל אלה שרכשו שם סאלוודור דאלי יחזירו את הדאלי ויקבלו את הכסף בחזרה.

רהיט הקרוי מיסגרת

● **בעבודות שאתה מציג בתערוכתך, מופיעים נופים אירופאיים פסטורליים. למה?**

במרכז העבודות החדשות שלי, מצוי אלמנט במרכז של נופים שבעיני אנשים מסויימים הם שיא היופי. אנשים בדימונה שיש להם בבית נוף של שווייץ, או נוף של רומניה, או גונדולה — זה עבורם שיא השלווה, שיא הנועם, ואולי גם נוף מרגיע. זה נותן להם תחושה שאליה הם היו רוצים להגיע מכאן. זה מה שהם אוהבים. זה נראה להם אמיתי.

אם אני חולם — אז אני חולם

● **חלק מעבודותיך מזכיר ציור־נאיבי. מדוע?**

בערך ב־1972 התעכבתי יותר בעבודותי באנונימיות שבציור, על הלא־מצליח, על הלא־יודע — והתחלתי לעשות מנקודת־מוצא זו את הניקוי הזה. עשיתי פעם, על־פי תמונה בעיתון, קלסתרן של מחבל, ולא בגלל שאני מעורב בפוליטיקה, אלא מתוך שהראש שבעיתון פשוט דחף אותי לעשות את העבודה. אחר־כך המשכתי בעוד עבודות כאלה.

● **למשל?**

ביצעתי עבודות פשוטות תחת כותרות כמו: „איש שראיתי ברחוב”, עבודות ודברים די סטריליים שעשיתי בקור־רוח, ללא יפיוף אלא בנימה מכוונת של בוסר. עסקתי אז הרבה באנונימיות שבציור. עבודות כמו שמואל מהצד הטוב שלו” שעסקה באנשים שתמיד מנסים להיראות מהצד הטוב שלהם, כשמצטלמים, מסתרקים ומסתובבים על צד אחד, ומתיישרים בכיוון הטוב שלהם.

● **מדוע?**

להוציא ולחשוף את הדברים הפשוטים. היומיומיים, כפי שהיום אני עושה מה שאני עושה היום, ואני מת לראות את מה שאעשה מחר, ואם הייתי יכול לראות את מה שאעשה מחר, לא הייתי עושה מחר כלום.

● **האמנות היא כל חייך?**

אשתי תהרוג אותי, אבל האמנות היא כל החיים שלי. הציר שעליו מסתובבים חיי. ויש לי אשה, ובת, ובית. ויש לי אוטו, ואני מסודר, ולא רעב ללחם. ואין לי כרטיס־ביקור, מלבד העבודות שלי, ואני כל היום עוסק וחי מסביב לעבודה. אם אני עובד אז אני עובד, ואם אני חושב אז אני חושב. ואם אני חולם אז אני חולם.

נופש
באוסטריה
המקסימה

החל מ-9.00 $ ליום, כולל אירוח מלא

צא לחופשה רומנטית ליד אגמים, יערות
ונהרות באוסטריה המקסימה,
במחירים שהם הזולים ביותר כיום באירופה.
Gmunden,
Lackenhof am Oetscher, Mondsee,
Ramsau am Dachstein,
Mariazell. Melk, Rust, Wagrain.
אוסטריה- פינת חמד אירופית שבה הקצבת מטבע
החוץ שלכם שווה יותר ומאפשרת לכם בילוי נפלא.

חוברת מפורטת להשיג אצל סוכני הנסיעות
או במשרדי נתיבי אויר אוסטריים,
רח׳ טרומפלדור 12, טל. 03-53535 תל-אביב

AUSTRIAN AIRLINES
נציגות משרד התיירות האוסטרי

הורוס קוף

גל חדש של הצלחות פינאנסיות כורך עימו התמוטטות כוחותיך. אל תהסס ליטול חופשה קצרה, לצאת ל־אוויר השדה, להכיר אנשים חדשים — אבל מצד שני, אל תיכנע לנטיותיך הטב־עיות לחסל את ההווה כדי להתמסר למחר מעורפל. בת טלה: פגישה מיקרית — תביא אחריה אהבה גדולה ומאושרת.

* * *

התחזקי, בת שור — לפניך שבוע קשה במיו־חד. אל תנסי להתחמק מהאתגרים שיהיה עליך להתגבר עליהם. מעט שכל ישר, הרבה אומץ לב ועוז־רוח, יעזרו לך לדלג על פני המשוכות, ויגרמו לך, בסופו של דבר, המון נחת רוח על הישגיך, שלא יהיו מבו־טלים כלל. החזיק מעמד, אל תוותר בנקל!

* * *

הגל העכור העובר, פעם אחת נוספת, על מחשבותיך עשוי להיות מופר על־ידי גורם בלתי־צפוי: פגישה עם אדם חדש לגמרי או עם איש מן העבר — אבל מהעבר הרחוק יותר. אל תתני דעתך לצ־דדים השליליים יותר של הסובבים אותך; נסי דווקא להעריך את חומם האנושי.

* * *

החודש מתחיל עם זי־נוק קדימה — אך ה־שבוע אינו, בהכרח, חיובי לתוכניותיך. ביי־חוד יום א׳: אם אתה מתכוון לבצע תוכניות ביום זה, מוטב שתי־זהר. נסיעה קצרה תס־תיים בסיבוכים ואולי באסון. אל תיתן לילדים לצאת לטיולים דווקא השבוע. בת סרטן: הפני את מירצך לשיפוצים והיזהרי מרכילות של ידידתך.

* * *

משונה מאוד. אתה מגלה הבנה נהדרת ל־בני אדם השבוע. גם ה־אחת שפגשת שפכת את ליבה בפניך מהר מדי בהתייחס לזמן הקצר שאתם מכירים. ובמק־ביל אתה מגלה חוסר הבנה לנציגים הרש־מיים של החוק והסדר ומוצא עצמך מסתבך איתם בדברים שהת־חילו במה בכך. אל תניחי למתחרה הסמויה להפר את מנו־חתך. את מייחסת לה יותר ממה ש־מגיע לה. לביאה, עוד תגיעי ל־מסקנה שלא היה לך מה לדאוג.

* * *

פגישה עם דמות מן העבר הרחוק מעיבה על חושיך ומעוררת את דמיונך. נצל זאת ל־עתיד: לחלום, ליצור, לתכנן תמורות בחייך ויצירה מסוג אחר לגמ־רי, אם אתה בין היוצ־רים. אל תיכנעי לריג־שות ייאוש או לדיכ־דוך. זהו עניין של זמן, לא של אופי. התקשר טלפונית עם אדם שאתה מכיר ושאינך מייחס לו חשיבות רבה: הוא יעזור לך בשטח מאוד חשוב לך. על בני בתולה להיזהר השבוע מנסיעות מיקריות. לבשו צבע כחול.

לא השבוע! שום טיולים! לא לנסוע! הזע־זוע שעברת בתחילת החודש ממשיך לתת את אותותיו. אולם לא די לחשוב על מה ש־המצב עושה לך — אתה חייב לעשות משהו לש־נות. זיכרי שאת יכולה ליפול בפח — בייחוד עם בן מזל בתולה, אותו תפגשי באקראי ותחשבי אותו לבלתי סימפטי בתחילה. אל תהססי לנתק את ה־קשר לפני שיהיה מאוחר מדי. לאמנים שבוע רע, רע מאוד, הרבה במנוחה.

* * *

השבוע מסוכן מאוד לבנות מזל עקרב: הן יכולות להסתבך בהרפתקאות העלולות לגרום לסיבוכים אי־שיים ובריאותיים, זמן רב לאחר שתשכחנה את התקרית עצמה. מוטב, איפוא, לא ל־הרבות בקשרים חבר־תיים ולהגביל את ה־מגע עם אנשים חדשים בסוף השבוע. בימים רביעי וחמישי לבשי בגדים בצבע ורוד.

* * *

ועכשיו — השבוע הגורלי. עד כה התכוונת להכין את הקרקע. השבוע תצטרכי להלום — כל עוד ה־ברזל הוא חם. מגע חב־רתי הולם את תוכניו־תייך. בייחוד ביום א׳ בסוף השבוע, שהוא גם הירח החדש. אבל טוב תעשי אם לא תסמכי יתר על המידה על אח־רים ובייחוד לא על חברותייך הטובות יו־תר. על בחורים אינך סומכת בין כה וכה, למרות שאת מאוהבת.

יהירותך הטבעית, הכרוכה בחוסר־ביטחון משווע, תוריד אותך שאולה, אם לא תד־עי לרסן את שניהם ולהוסיף להם מידה אמיצה של חוש־הו־מור, שהוא אחת מת־כונותיך היפות ביותר. זה לא שהוא לא רו־צה אותך: זה שהוא בטוח שאת לא רוצה אותו. אז — קדימה! גלי לו את האמת. כוח־ההרתעה של מת־נגד חזק עשוי לבלום התקדמותך.

* * *

אתה נמצא שוב בנקודה שאתה שונא — אבל לה את זקוק כדי לפעול כמו בן־אדם: בקו־הגנה. תוקפים אותך חזק, וחזקה שתדע כי־צד לפעול כדי להשיב מילחמה שערה, או למ־נוע את פני הרעה. בת דלי: חברה קנאית עלו־לה לקחת אותו ממך. אך אם הוא חשוב לך באמת — או אם חשוב לך לסדר אותה — תזכי לברנש מתוק.

* * *

אפילו האימרה האמריקאית אומרת „עס־קים לפני תענוג”. לכן הגיע הזמן שתבין בן דגים, כי לא תוכל להמשיך עוד זמן רב ב־מישחק הכפול. עליך להכריע, לכאן או ל־כאן: או שתבחר בעס־קים, או בתענוגות. רק כדאי שתעשה זאת ב־ימים הקרובים. אחרת אתה עלול להיקלע ל־מצב לא נעים. צבע לבן הוא ציבעך.

במדינה

(המשך מעמוד 49)

האשה נתקפה פאניקה. המישטרה הגיעה. השכן נעלם. סיפרה האשה: „הוא היכה אותי וניסה להרוג אותי,” והצביעה לעבר בעלה, שישב מכווץ ומתייפח באחת מפינות הדירה.

מכאן התחיל סיפור יסורים ארוך של מעצר, משפט, עדים ובדיקה פסיכיאטרית של הבעל. האשה יצאה נקיה מכל הענין.

ירח־דבש קצר. יצחק („איזי”) לוקצינסקי עוד זוכר את ירח־הדבש עם מרים, שאותה כינה מלינדה. הוא השתחרר מן הצבא, מצא תעסוקה זמנית כפועל ב־בית־שאן. מלינדה היתה בת 17 כשאמרה לצעיר בעל פני הילד: „בסדר, בוא נתחתן.” החתונה היתה חפוזה, באולם־הרבנות המקומי. ירח־הדבש נמשך שיבעה ימים, וזמן קצר אחריו התוודעו רבני בית־הדין הרבני בחיפה אל שלמה ומרים.

ההחלטה להתגרש גמלה בלב השניים במהירות. החלו המריבות הקטנות והגדו־לות, הצעקות, האיומים. אך הכל עוד היה בגדר נסבל לפני שנולדו, בהפרש של שנה אחת, שתי הבנות הבלונדיות ויפות התואר. אז התחילו מעיקות גם הבעיות הכלכליות, ולפני ארבע שנים החליטו השניים לעמוד לפני הדיינים. „שהם יחליטו,” אמר יצחק, נאיבי עדיין. „בלאו־הכי, כשרוצים להת־גרש חייבים ללכת לבית־הדין הרבני.”

זה היה לפני ארבע שנים. היום עדיין

לראש בחובות. משכנתאות. קניתי דירה בחיפה. עבדתי ימים ולילות כמו חמור,” הוא מספר. „ואז היא התאהבה בשכן.” ואז הוא חזר מהמילואים, כשפנו בפעם נוספת לבית־הדין הרבני, היו שניהם בטו־חים שהכל יסתדר. האשה ביקשה גט, הבעל הסכים, ואז החליטו הדיינים: „הבית, הילדים והכסף, לאשה.” כשראו את תלוש המשכורת שהמציא להם יצחק, ושעליו נרשמה משכורתו, אחרי כל הניכויים הרבים והחובות, 1200 לירות נטו, פסקו: „800 לירות לאשה.”

„עכשיו כבר הייתי ממוטט לגמרי,” מספר יצחק. „השתגעתי, אני חושב. הדיינים חוש־בים שאם אני מסכים להתגרש, אז אני צריך להישאר אומלל לכל החיים שלי. בגיל 27? מה יש, מה קרה? ולמה שהילדים יהיו אצלה?”

גם המאהב. את הבית הוא לא עזב. פשוט לא היה לו לאן ללכת. אפילו בחיפה, שכר־הדירה עולה על 400 הלירות שנותרו לו ממשכורתו. עדיין לא היו גרושים ב־אופן רישמי. השופטים הדיינים החליטו שפסק־הדין ייצא לפועל רק כעבור שלושה חודשים מקבלת החלטתם. ואז הגיע תור העירעורים, הדיונים החוזרים. הצהרות ה־גבר, הצהרות האשה.

מרים לא גירשה את בעלה מהדירה, למרות החלטת השופטים. היא לא רצתה שערוריות. התכסיס שמצאה היה אכזרי הרבה יותר: היא מצאה לה מאהב, הכ־

יצחק ומרים לוקצ׳ינסקי
כל־כך קשה להתגרש

מתייצבים מרים ויצחק לפני הדיינים לעיתים מזומנות.

„אבל אין זה פשוט כל־כך בארץ־ישראל להוציא גט,” אומר במרירות יצחק, העובד עתה כפועל במיפעל־המלט נשר שליד חיפה. כשהוא מספר את תולדות דיוני בית־הדין הרבני, מציג זאת, כדבריו, כ־„דיון טיפוסי”, אין הוא מצליח להסתיר את דימעותיו. מדבר בשברון לב, במישפטים קצרים ובתנועות־ידיים קצרות.

אחרי תקופה קצרה בבית־שאן הם עקרו לחיפה. „היא רצתה,” הוא אומר. „אמרה, שנמאס לה מבית־שאן. נידנדה לי. והיתה לי דווקא עבודה לא רעה בכלל. שכרנו דירה בחיפה, והתחלתי לעבוד במישמרת־לילה. בהתחלה הכל היה בסדר. כימעט בסדר. נולדו הילדים.”

סחבת אינסופית. אחר־כך התחילו הבעיות. חצי־שנה חיכו מרגע שהוגשה בקשתם להתגרש ועד שהוזמנו לדיון הרא־שון. בינתיים התגוררו בחדרים נפרדים, הכינו את ארוחותיהם בנפרד. יצאו לבלות לחוד. כמעט שלא החליפו מילה במשך כל אותם חודשים ארוכים.

הדיינים לא מיהרו. הם שמעו את שני הצדדים, אחר־כך ביקשו להביא עדים. אחר־כך שוב שמעו את שני הצדדים. לבסוף אמרו: „נחליט. תבואו בעוד חודש וחצי.” הם באו כעבור חודש וחצי, ושוב המתנה אינסופית. השופטים החליטו: „שלום בית.”

בפי השופט הראשי, שאר־ישוב כהן, היה פיתרון־הקסמים: „קנה לכם דירה, תעשה רכוש ותהיה לך אשה.”

עורך־הדין הצעיר, שאליו פנה יצחק, יעץ לו גם הוא לקנות דירה. אבל מה עושים וכסף אין? „הסתבכתי עד מעל

ניסה גם אותו לדירה המרווחת, שהפכה צרה ובלתי־נסבלת. את הילדים ביקש ל־עצמו הבעל, בעירעוריו לבית־הדין הרבני בחיפה.

לשופטים המכובדים נמאס קצת מבני־הזוג הרעשניים. הם קיצרו את הדיונים. פעם החליטו: „הבעל צודק. יקבל את הילדים.” אחר־כך רצה האשה אל עורך־דין, הבעל הופיע ללא פרקליט והשופטים החליטו: „הילדים יישארו לאשה.” וכן הלאה, עד בלי סוף. הבעל פשוט השתגע. הוא עקב אחרי האשה, הטריד אותה. התלונן במישטרה שאינה מרשה לו לראות את ילדיו. מרים לא נשארה חייבת. התלוננה שהוא מטריד אותה, מכה אותה, מאיים. אמרה: „כמה שהייתי רוצה כבר להיפטר מכל זה.” תלונותיה ועירעוריה סיבכו את הדיונים עוד יותר.

ויצחק? „אני רוצה לדבר איתה. שנחליט כבר משהו סוף־סוף. הוא אומר.” הדיינים לא יחליטו בשבילנו. הם ימשכו אותנו עוד הרבה שנים. נסבול, נזקין. כמה מרץ ואנרגיה אנחנו מוציאים כל יום בגלל שלא הגענו למסקנה: ,זהו, אנחנו לא מתאימים!׳ ”

קשה להתגרש. יצחק וגם מרים מודים שהם, בעצם, עדיין ילדים, לפחות בנפשם, צריכים את האו־קיי של הרבנים, של האבות באולם הדיונים. מסוכסכים יותר ויותר, מסובכים בתוך עצמם, כבר לא מאמינים שיימצא מוצא.

„מה שאני מציע לזוגות מתגרשים, אומר יצחק, והוא כבר בעל־ניסיון: „אל תניחו לעניינכם להתגלגל בבית־הדין הרבני. בואו לשם מאוחדים בדיעה, דברו בביטחון. הסכימו מראש על כל העניינים. אחרת לא תצליחו לצאת מזה. להתגרש יותר קשה, הרבה יותר קשה מאשר להתחתן.”

אריאלי

מגבירים את התקרה!

תקרת החסכון במטמון ח"י

מ־18,000 ל"י ל־36,000 ל"י.

תקרת החסכון בתכנית מטמון ח"י הוגבהה.
מעתה, עומדת לרשותך תכנית החסכון
"מטמון ח"י כפליים"
המאפשרת לך לחסוך עד 36,000 ל"י,
וליהנות מהיתרונות הבאים:

* מענק מיידי של 10% מגובה השקעתך (עד 3,600 ל"י).
* ריבית והצמדה מלאה של הקרן והמענק.
* אפשרות להשקעה חד פעמית או לחסכון חדשי בסכומים שונים.

מטמון ח"י כפליים

* הקלות במשיכת החסכון תוך שלושה חדשים (עד 31.12.77).
* כל הרווחים פטורים ממס.

זכות הכפלת החסכון שמורה לחוסכים במטמון ח"י.

הכנס לאחד מסניפי בנק הפועלים,
בנק אמריקאי-ישראלי, בנק קונטיננטל לישראל בע"מ
ובנק עין־חי,
ובקש פרטים על "מטמון ח"י כפליים".
לנו אכפת שתפיק ממנה תועלת
כפולה ומכופלת.

לנו אכפת.

בנק הפועלים בע"מ

משה שמיר אמר עליו: „מונדי – כן. בכל מחיר. לא התוכן קובע. אלא המהות והאיכות...” גאולה כהן הגדירה את מחזהו „מושל יריחו”: „הרי זו יצירה מוקצה מחמת מיאוס... מחזה שיש בו פגיעה בצה"ל... פגיעות בדברים הכי קדושים...”

טריפ קולקטיבי

יוסף מונדי (42), נולד בבוקרשט, רומניה, ועלה ארצה ב־1951. למד באוניברסיטת ת"א. ב־1964 קיבל מילגה מממשלת צרפת ונסע לפאריס. שם יחד עם קבוצת מחזאים ובמאים, ייסד את ה„קפה־תיאטרון” הראשון במונפארנאס. מחזותיו: „חדר ליד הים” ו„אחיו של רסקין” („הבימה”, 1963); „גשר פתוח” („בימת השניים”, 1963); „אגרוף מול אגרוף” (פאריס, 1965); „יום הולדת 75” (פאריס, 1967); „שש וטראנס” (תל־אביב, 1968); „זה מסתובב” (תל־אביב, 1970); „הגולם” (פסטיבל אינטר־דראמה, ברלין, 1971); „המטרו האדום” (פאריס, 1974); „מושל יריחו” („הקאמרי”, 1975); „יומן נוכחות” ו„התער” (1977). ספריו של יוסף מונדי: „שיחות בחצות־לילה עם פינחס שדה” (1969); „מושל יריחו” ו„זה מסתובב” (1976 — הוצאת „עכשיו”) ו„יומן נוכחות” (1977 — סיפרי „סימן־קריאה”). את הדברים הבאים אמר יוסף מונדי בתשובה לשאלות „העולם הזה”:

מונולוג

זרקו אותי לאבו־עגיילה

● כאשר עליתי ארצה, נאלצתי ללמוד בבית־ספר תיכון ערב. התגוררנו במעברת חולון, ובשעות היום עבדתי בחברת־ביטוח. אמי עבדה במכבסה, ואבי בבית־חרושת לעיבוד עורות. בבית־הספר לימדו תנ"ך — אבל תנ"ך יכולתי ללמוד גם בבית. בבית־הספר היה המיפגש הראשון שלי עם הסיפרות העיברית, שנראתה לי דלה מאד למרות שהייתי רחוק מהסיפרות הזאת מבחינה נפשית ומנטאלית. כשבאתי לכאן, לא היתה בי שום שינאה לערבים. לא ידעתי מה זה ערבים. לא ידעתי גם מה זה גזענות, מה זה פולני ומה זה רוסי ומה זה מארוקאי — ורק כעבור שנים הבנתי את המושג של הגיזענות. ידעתי שבחוץ־לארץ קיימת אנטישמיות, אבל את המושג של גזענות בין עדה לעדה לא הבנתי. מאחר שלא באנו לכאן כמו „עלייה שנייה” עם איזה אידיאל של „ציונות”, אני לא יכול למשל לכתוב מחזה חלוצי. באתי לכאן כפרט, כבן־אדם, וזה היה בשבילי כאגרוף בפרצוף, כמו יד שחדרה למוח שלי והפכה את התאים. למעשה עברתי מוטאציה, וזה עזר לי אחר־כך. המיפגש שלי עם הארץ היה מזעזע, ואת זה ביטאתי מאוחר יותר במחזה זה מסתובב. כל החלומות שלי התנפצו, וכעבור שנים זה חיזק אותי כאדם.

● בגיל 18 התגייסתי לצבא, בלי שום ציפיות. בצבא היו תוקפים אותי מצבי־רוח נוראיים. הייתי מתפרץ. מאוחר יותר הסתבר שרציתי לכתוב. אבל אז לא ידעתי שבא לי לכתוב. גם לא גדלתי במישפחה של אינטלקטואלים או סופרים, אלא בין אנשים פשוטים מאד — כך שלא הבנתי את העניין הזה. אחרי שהשתחררתי מן הצבא הייתי כל־כך מייואש. הבנתי שנזרקתי לחיים והחלטתי שאני לא אהיה פקיד לנצח. הלכתי ללמוד באוניברסיטה. פתאום בא מיבצע סיני, ולחמתי. בניגוד לאחרים זו היתה המילחמה־הפרטית שלי נגד הכל. כמו הזדמנות ללכת לאיבוד. לא היה אז איכפת לי שום דבר. זרקו אותי לאבו־עגיילה — אז הלכתי לאבו־עגיילה. זה נתן לי שוק. ראיתי את המתים והרחתי את סירחון הפגרים, ואכלתי בריח המתקתק הזה. הייתי באיזשהו מקום אדיש. התבדחנו וצחקנו, אכלנו ושתינו והיו מסביבנו פגרים. הרי אדם שומר על החיים שלו בצורה המושלמת ביותר.

חברה חיילית

● רציתי לחיות מורה להיסטוריה. החלום שלי, כילד, היה להיות היסטוריון. התחלתי ללמוד באוניברסיטה היסטוריה וספרות. היה לי חבר טוב באותה תקופה, חבר שכתב, שמואל קרפל, והוא היה בטראנס של כתיבה והיה כותב בלי סוף. זה דירבן אותי להתחיל לכתוב. הבנתי בצורה הברורה ביותר שאני רוצה להיות פרוזאיקון, שזאת הדרך שלי. הבנתי שבגלל העיברית לעולם לא אוכל להגיע להישגים מרשימים בסיפורת, לכן התחלתי לכתוב לתיאטרון. שפת הדיבור שם היא קלה ומדוברת יותר. כך מצאתי לעצמי דרך שלא ליפול למלכודת של מליציות, דרך שבה קל לי לבטא את עצמי.

● לקחתי את הכתיבה בצורה יסודית. עזבתי את האוניברסיטה. הסטודנטים הגעילו אותי. התחלתי לקרוא בצורה יסודית מאד. מה שנתן לי את הזבנג הגדול היה האוואנגארד הצרפתי. עבודות של בקט, יונסקו ואדאמוב. חשתי את הזרימה שלהם אפילו מבלי להבין אותם. היום אני מבין אותם, אבל אז זה דיבר אלי בצורה מדהימה. היה לי באותה תקופה ניתוק מוחלט מהסביבה. את הפאנץ' החזק ביותר קיבלתי מוויצק של ביכנר *. היתה לי הזדהות מוחלטת עם הדמות. הרגשתי שאני וויצק. המחזה של ביכנר מתאר חברה חיילית שרומסים בה את האדם, והורגים כל דבר אנושי. ואז כתבתי את המחזה הראשון שלי, שהיה בוסר, ושמו זרם. ידעתי שהוא בהשפעה של וויצק לביכנר. אבל יישמתי בו את החוויות שלי.

● באותה תקופה הבנתי שאם אני רוצה לפעול בתיאטרון ולהיות יסודי, עלי לעבוד בתיאטרון. נכנסתי, לאוהל כעוזר־במאי וכפועל־במה, ועשיתי שם את כל המלאכות האפשריות. קשה להיות מחזאי מבלי להיות חלק אינטגרלי מן התיאטרון. רק המחזאים הישראלים הם מפונקים, מפני שכמעט כל מחזאי שפגשתי, אראבל, אדאמוב — או אפילו סמיואל בקט, ביימו. אתה מוכרח לדעת מה זה תיפאורה, את המרכיבים השונים של התיאטרון, להיות פועל, מפני שלתיאטרון לא נכנסים דרך הדלת הראשית אלא דרך הדלת האחורית. בתקופה הזאת כתבתי את חדר ליד הים, אחיו של רסקין ויום־הולדת 75, ואז בא אצלי מיפנה. החלטתי שגורלי הוא הכתיבה.

● הציגו אותי בהבימה ואני תפסתי את העניין, שאם יאהבו אותי פה — זה הסוף שלי. הייתי אדם צעיר בן 28. אבוד ולא מעורה בכלל. יוצא־דופן לגמרי. הבנתי שעלי לנסוע מייד מהארץ.

כתבתי על קפקא ועל הרצל בצורה מודעת ביותר

● יצאתי לפאריס במילגה שקיבלתי ממישרד־התרבות הצרפתי, ולא מישראלים. עבדתי שם חצי־שנה בטלוויזיה כעוזר־במאי, וברחתי כל עוד נפשי בי. הבנתי שזה לא בשבילי. זה סטרוקטוראליזם אדיר, היירארכיות. ראיתי שכל היוצרים הגדולים של צרפת כמו טריפו, גודאר ואחרים, לא עובדים בטלוויזיה. היתה שם קליקה של בינוניים מאד. ליוצרים הגדולים של צרפת לא נותנים להגיע לתיקשורת־ההמונים ולהשפיע, ובינוניים מעודם לא השפיעו. הבאתי את המחזות שלי לרוז'ה בליין, וקיבלתי ממנו עידוד. הוא סידר לי את תיאטרון מופתאר, תיאטרון אוואנגרדי שנתן לי להציג, שעה שבארץ נתקלתי — עם אותם מחזות — בבוז נוראי, והסתכלו עלי כעל מטורף ולא נתנו לי שום הערכה. כך שפתאום קיבלתי אמון אדיר בעצמי. הבנתי שזאת הדרך שלי, ושעלי ללכת בה עד הסוף.

● הקמנו את הקפה־תיאטרון הראשון במונפארנאס. הסיבה היתה בעיקר כלכלית. הצגתי דברים שלי, ואחרים גם. כל אחד עזר לשני. זו לא היתה מהפכה סיפרותית, אלא כלכלית. באמצעי־התיקשורת התייחסו אלי באהדה, ולא שפטו את מונדי האדם אלא את מונדי היוצר. הדרך היתה פתוחה לפני. יחד עם זאת לא כתבתי הרבה, רק מחזה בשם מישחקי־ילדים, כך שהצגתי רק את מה שהבאתי אתי מהארץ. לא יכולתי לזרום נכון בכתיבה. אז פרצה מילחמת ששת־הימים, כאשר בתיאטרון יוקרתי ביותר הציגו את יום־הולדת 75. אבל המילחמה נתנה לי שוק עצום. אספתי את החבילות, ואפילו לא נשארתי לפרמיירה של המחזה.

● כאשר חזרתי לארץ, היה השוק השני. אבל אז כבר הייתי חזק, והתחלתי להעריך רק סלף־מייד־מאנים, אנשים שהשיגו דברים בכוחות עצמם בלבד, והתחלתי להסתייג מהחבר'ה שיושבים ליד הצלחות. באתי לארץ עם לב כל־כך חם וקיבלתי פררררררח', סטירת־לחי עצומה. ועוד פעם לא יכולתי לעשות דבר. ואז בא לי וכתבתי את זה מסתובב, שתיאר את אותה מכה שנייה. ראיתי פחות או יותר איפה אני חי. בזה מסתובב עדיין הייתי בחור „טוב”, על הגבול. וכל שעשיתי — עשיתי בצורה מודעת ביותר. כאשר כתבתי על קפקא ועל הרצל בצורה מודעת ביותר, לקחתי את הסמלים ושיחקתי בהם, בסמלים בצורה קרה ביותר, ואחר חדרתי לעומק של התחושות האנושיות. הייתי עדיין אלגאנטי, ולא קראתי לילד בשמו. אישית פחדתי עדיין ללכת עד הסוף, לעומת היום, כאשר כבר אין לי פחד משום דבר.

● רציתי גם לנתח דברים, והיה לי רעיון לעשות כמה ספרים עם יוצרים בישראל, בצורה כמו של מישל בוטור *. למדתי ממנו הרבה מאד בכיוון הזה. בפינחס שדה מצאתי יוצר כלבבי, מכיוון שהוא היה בשבילי היחידי שדיבר בשפת בני־אדם. בסיפרו החיים כמשל הוא לא

---

* גיאורג ביכנר (1813—1836). בעיברית ראה אור רק מחזהו מות דאנטון בתרגום חיים אברבאיה, בהוצאת הקיבוץ־המאוחד, 1959.

* מראשי אסכולת „הרומן־החדש” בצרפת.

דיבר ברומאנטיזציה, אלא ניגש בצורה מעמיקה לחיים שאותם הוא חי פה.

● בפאריס באתי לבקר פעם אצל חבר, ומצאתי ספרים בעיברית שנזרקו לפח־האשפה. היה שם ספר של ברנר. אני לא הכר., עד אז את י.ח. ברנר. זה היה לא רחוק מהפלעצל *. לקחתי את מעבר לגבולין הביתה, ונדהמתי. גיליתי שהוא אנארכיסט, מחזאי בעל תכנים אירופאיים שאם היה כותב בצרפתית או באנגלית, היה נחשב כיום כאחד הקלאסיקונים. קודם ידעתי רק שיש רחוב על שמו. במחזה ראיתי את הפוטנציאל מהבחינות החברתית והאידיאית, ושמרתי בליבי את המחזה הזה. אחרי הפסקת זה מסתובב פנו אלי מהבימה, ושאלו אם אני רוצה לעשות איזה מחזה שלי. אמרתי לא, שאני רוצה לעשות עיבוד של ברנר. הם מייד הסכימו, מפני שלא ידעו מה זה, ושמחו מאד. מאוחר יותר הם ראו פיתאום והבינו מה שאני הולך לעשות עם ברנר, ולא רצו להציג את זה. עשיתי מאבק ציבורי, ומאחר שזה היה י.ח. ברנר, הם לא יכלו לסגת. הם נאלצו להציג, ואחר־כך הם הורידו את זה — ציפרוני ופינקל. מצחיק שעד היום הם מתפארים בהישג של מעבר לגבולין כהישג האמנותי הגדול „שלהם" **, רבתי איתם בצורה קיצונית, ואפילו לא על מחזה שלי, ואז נסגרו עלי דלתות הבימה. חזרתי לנקודת־ההתחלה.

זאת החברה שממנה אני שואב השראה

● באותה שנה לקחתי קבוצה של צעירים, ועבדתי איתם על הגולם. לקחתי ארבע שורות של האגדה, ובניתי על זה מחזה של שעה, שהמילים בו היו מועטות. השתמשנו בבלון־פלאסטיק שהתנשא לגובה ארבעה מטרים, ומילאנו אותו בחנקן. דיברנו בשפת־לוגריתמים, סינוסים וקוסינוסים. הלבשנו אותו כמו רבי, והוא הסתובב עם סרגל־חישוב לוגריתמי. המילחמות מסביב היו אלקטרוניות. התימאטיקה היתה שעם הסוגד לנשק הופך עבד לנשק. כלומר: הגולם הוא בתוכנו. יצאנו עם הגולם לפסטיבל אינטר־דראמה בברלין. הקהל בברלין של 1971 מחא לנו כפיים משך שלושת־ריבעי־שעה. היו ויכוחים. הגרמנים שאלו אם המחזה מייצג את המצב בישראל. כאשר חזרנו ארצה לא נתנה עיריית תל־אביב שהמחזה יוצג בתל־אביב. כך שהוא הוצג פעם אחת, ובחוץ־לארץ — וזו אחת הדוגמאות הבולטות של השיטה.

● את המשיח התחלתי ב־72'. קראתי את הספר של גרשום שלום, שנורא הצחיק אותי. הספר הוא עבודת־מחקר אדירה ללא כל השראה. דרכו יכולתי להגיע לחומר.

---

* הרובע היהודי של פארים.

** על עיבוד ובימוי מעבר לגבולין של י"ח ברנר בהבימה, זכה מונדי בפרס „במאי השנה".

טופור: „אתה משוגע?"

ראיתי שיש שם חומר־נפץ. חומר תיאטראלי בצורה מדהימה. אחר־כך קראתי מחזות שנכתבו על שבתאי צבי. מידד שיף ופנחס שדה כיוונו אותי לחומר בנושא. במחזה המשיח רציתי למצוא ממה ומאיזה תכנים מורכבים החיים שלנו כאן. כתבתי את הגירסה הראשונה של המשיח עם הרבה שגיאות וטעויות, אבל אני חושב שכתבתי אותו ב„השראה" למרות שהכתיבה נמשכה כחודשיים. אף תיאטרון לא רצה לקבל את זה. לקחתי קבוצה של מי שבא ליד, והאדם שעזר לי בהפקת הגירסה הראשונה של המשיח היה הילל קוק, שתרם 5000 לירות *.

● אחרי המשיח יצאתי פעם שנייה עם אשתי ועם הילדים לפאריס. עם 300 דולר בכיס. הרגשתי שאני בן־אדם גמור, שרוצים לרצוח אותי כאמן. הייתי מוכרח לנסוע מפה. באותה תקופה הוצג זה מסתובב בצרפת כבר קרוב לשנתיים. זה עזר לי מאד מבחינה כספית. בפאריס התחלתי לכתוב את יומן נוכחות, שהוא קיטעי־פרוזה שונים המתארים את כל מה שחייתי.

● ואז פרצה מילחמת יום־הכיפורים. הצגתי את המטרו האדום. הייתי אז אדיש נורא. רציתי לאכול את הקירות כשפרצה המילחמה, מפני שבארץ השתייכתי לאנשים שהזהירו מפני העומד להתרחש, ואמרו עלינו שאנחנו „עוכרי ישראל". וזה הביא אותי לזעם, ועוד פעם הבנתי שמקומי הוא אך־ורק בארץ. שזאת החברה שממנה אני שואב את השראתי. עם הטוב והרע. כאשר שבתי לארץ באונייה אמרתי לעצמי, כמו דאנטה, שכתב בהתופת: „כאשר אתה בא לכאן, תשאיר את כל התיקוות." לא היתה לי יותר אשלייה, והיה ברור לי לקראת מה אני הולך. כעבור כמה זמן התחלתי לכתוב את מושל יריחו, והסיפור ידוע.

---

* הנוסח המתוקן של המשית נקבע על־ידי מנהלו האמנותי הקודם של הבימה, יוסי יזרעאלי לרפרטואר של השנה, והוסר מהתיכנון על־ידי מנהלו האמנותי החדש של התיאטרון, שלמה בר־שביט.

תיאטראות מלאי פרזיטים

● בתיאטרון שלו אני חותר לסינתזה בין גרוטובסקי הפולני לליווינג תיאטר. מחאה־תרבותית עם אטא־יוגא וסיגופים. לטכסט הכתוב נשמרת החשיבות העליונה. אני שואף לשלב את התנועה עם הדיבור בתיאטרון. אין לי יותר תסביכים של תרבות או של השפעות. למשל, במושל יריחו נגעתי באנשים ובחיים הסובבים אותי. להביא אותם על הבמה, ולבדוק בריאליזם את החיים שלי ושל האלת. אבל לא מאפשרים לי לעביד בארץ. אני נאלץ לעבוד עם להקות קטנות. שלושה או ארבעה שחקנים. נחמן בן־עמי שכתב, במעריב על מושל יריחו שהוא „טינופת קאמרית", איחל לי „שאשב במרתפים". אבל אני אנצח. אני יכול להיות הסנדלר הטוב עלי אדמות. אבל עם קרטון ולא עור אני לא יכול לעשות נעליים. אני מהווה סכנה תרבותית וכלכלית, ואם יתנו לי לעשות תיאטון רב־אמצעים, אני מחסל את התיאטראות הציבוריים, מפני שהם מלאים בפרזיטים, ואני איש בודד. הם יילחמו בי עד־זוב־דם. אבל אני מאמין בתיאטרון כצורך מלמטה, ושיש למעוך את המערכת התיאטרונית בצורתה הנוכחית, ובעיקר כאשר התיאטרון הקיים הוא מכשיר בידי השילטון. אנשי מישרד־החינוך־והתרבות אינם טיפשים. איני מזלזל בהם. הם אוייב אכזר מאד. אלה אנשים שחונכו על אנשי פאנפילוב * ויודעים את ערכה של המילה המדופרת. התיאטרון מפחיד אותם יותר מאשר הקולנוע, מפני שעל הקרשים יש מגע עם אדם חי. מגע של אדם באדם.

● בסיפרות העיברית כיום אין מרדנים גדולים, אלא רק ניצנים. אני מאמין שהמורדים יופיעו. הרי אין לך מרד גדול יותר מאשר סיפרות. אדם שקרוב אלי מבחינה תמאטית הוא עמוס קינן, במחזותיו הראשונים. יחד עם זאת אני לא מבין את ס. יזהר ואת מה שהוא כותב. הוא משעמם אותי. מרדים אותי. 95 אחוז מהסופרים בארץ, אין לי כל נגיעה אליהם. לא מעניין אותי מה הם כותבים, ומה התכנים שלהם. הצייר רולאן טופור (ראה ציור) אמר לי, כאשר שבתי לארץ: „מה אתה, משוגע? תישאר איתנו פה. אתה נוסע לטריפ קולקטיבי." ואז הוא הוסיף ואמר מישפט של יהודי מהפלעצל: „תיסע לשם, תהיה עד, תעשה את הכל למענך, ותספוג הכל למענך." הוא אמר לי דברים יותר קשים, וזו האמת, שהמקום הזה מדליק אותי, ואני מנסה להפיק בו את המכסימום האפשרי.

---

* א. בק „אנשי פאנפילוב", שלושה כרכים בהוצאת הקיבוץ־המאוחד. ספר זה, הדן בתפקיד הפוליטרוק בצבא־האדום, במהלך מילחמת־העולם השנייה, שימש ספר־כיס־שימושי לקציני־התרבות של הפלמ"ח וצה"ל בימי ראשית המדינה.

2029

תולעי תרבות

מייסדי הציונות המדינית היו מרביתם אנשי־רוח וחזון, הוזים וחולמים, שראו בעצם רעיון הקמתה של מדינה יהודית, בסיס ליצירת מדינת־על תרבותית שתרכז את היהודים מכל כנפות תבל, ותשמש כמרכז־רוחני ליהדות ולעולם כולו.

יורשיהם של מייסדי־הציונות הינם חנוונים המנסים לעטר זנבותיהם המשוחים שמני־מאכל בנוצות של תרבות, הדר ולאומיות־משיחית.

כזה היה שר־האוצר החדש שימחה ארליך, שעה שבא אל נשיא־המדינה לבקש את מסירת המנדט להקמת הממשלה החדשה למיפלגתו, הליכוד, והצהיר קבל עם ועולם: „לראשונה אחרי 2029 שנה..."

דומה שקביעה יומרנית זו היא פגיעה באלפיים שנות תרבות יהודית, ותרבות שנוצרה בידי יהודים, שמשמעה המעשי הוא שלפני 2029 שנה לספירת שימחה ארליך נהרג, מן־הסתם אחרון הקנאים שהגנו על ירושלים הנצורה, ושהשר ארליך רואה עצמו כממשיך דרכם של הקנאים, תוך שהוא מתעלם מפרק היסטורי קטן של מורשת וערכים, וממיספר זעום של יהודים שיישארו מן הסתם בסיפרי־ההיסטוריה גם לאחר תום תקופתו של ארליך.

כוונתי לאישים כמו: ר' גרשום מאור הגולה, רש"י, רבנו משה בן־מיימון, שפינוזה, מנדלסון, פרץ סמולנסקין, י.ל. פרץ, איינשטיין, וולטר בנג'מין ועוד רבים אחרים, המשתייכים ליהדות אחרת שמר ארליך אינו משייך עצמו אליה במהלך 2929 השנים שחלפו מאז חורבן בית שני.

פרי השיטה

בחטף

כמה מחברי ועדת־החינוך בכנסת החדשה עומדים לזמן את הגברת **לאה פורת**, שתנמק בפניהם את אמות־המידה שעל־פיהן היא פועלת בקביעת חברים לוועדות השונות של המועצה־לתרבות־ולאמנות, המקציבות כספים לגופים שונים. בין האבסורדים שיהיה על הגב' פורת להסביר: הקריטריונים שלפיהם מונה הד"ר **מנחם פרי**, עורך כתב־העת ס/קריאה, לשמש בוועדה המעניקה הקצבות לכיתבי־עת סיפרותיים, וחברותו בוועדה הרוכשת־ספרים של מחברים ישראליים עבור המועצה־לתרבות־ולאמנות. לטענת המבקשים, קיים פגם־אסתטי ומישפטי בכך שמנחם פרי מקציב מענקים כספיים לכתב־עת שבעריכתו, ורוכש ספרים מהוצאת־ספרים שהוא משמש עורכה הבלעדי. בהגיבו על תופעה זו, אמר משורר צעיר שספר־ביכוריו נרכש על־ידי פרי: „מה יש — הוא פרי השיטה" ● ניסיון שנערך להפגיש את **גבריאל מוקד** (עורך עכשיו), **יוסי קריים** (עורך פרוזה), **מנחם פרי** (עורך ס/קריאה) ו**יעקב בסר** (עורך עיתון־77) על־מנת לגבש עמדת משותפת של מוקדי־הסיפרות למהפך הפוליטי שעבר על החברה־הישראלית והשלכותיו על הסיפרות והתרבות, נכשל בשל סירובו של בסר להשתתף בה ● רפרטואר התיאטרון הלאומי הבימה לשנת־התיאטרון הבאה, מכיל את ההצגות: אדיפוס ל־**סופוקלס**, המלט ל**ויליאם שקספיר** ו־וויצק ל**גיאורג ביכנר** (ראה: מונולוג) ● שוחרי־התיאטרון בירושלים נדהמו ללמוד השבוע כמה משמות האנשים המכהנים בוועדת־הרפרטואר של החאן־הירושלמי ביניהם: **ד"ר דן רונן** (יועץ שר־החינוך), **אליעזר גלאוכוך**, **שמואל הופרט** (נציג ל"ע בעיריית ירושלים), **חגי אשד** (לשעבר סופרו המדיני של דבר) **אברהם אמיר**, **אהרון דישון**, **שאר־ישוב אלמגור** ואחרים. הרכבה התמוהה של ועדה זו, שאינו מייצג כלל את אישי התיאטרון והתרבות של ירושלים, הביא לתסיסה, שמארגניה עומדים לפרסם קול־קורא שיחולק בשערי החאן, וישאל מדוע אין אישי־תיאטרון מובהקים כד"ר **גדעון עפרת** (מרצה לדראמה ישראלית בחוג לתיאטרון בירושלים), **פרופ' אריה זקס** (ראש החוג לתיאטרון בירושלים), הגב' **ג'ויס מילר** ואחרים, משתתפים בוועדת־הרפרטואר של החאן ●

מנחם פרי
יד נותנת — יד לוקחת

בניו־יורק ראה אור ספר תרגומים חדש משירתו של המשורר **יהודה עמיחי**, בתרגומו של המשורר הבריטי הנודע **טד יוז**, תחת כותרת „אמן". מוסף הניו־יורק־טיימס־בוק רוויו הקדיש עמוד שלם לשירת עמיחי, ופירסם את קינות למתים במילחמה שלו ● מהדורה חדשה של הספר עור בעד עור מאת הסופר **יצחק אורפז** עומדת לראות אור בקרוב. הספר, שהינו בעל יסודות ריאליסטיים מובהקים וזכה בזמנו בפרס **אשר ברש**, הינו מן הספרים הבודדים המתארים את מציאות שנות המדינה הראשונות, בלא יפיוף של ריאליזם־סוציאליסטי בסיגנון סופרי דור הפלמ"ח שהתמחו בתיאור אותה תקופה ● חברת מטרו גולדווין מאייר עומדת להסריט ביוגרפיה רישמית של הסופר **ארנסט המינגווי** (למי צילצלו הפעמונים) על־פי סיפרה האוטוביוגרפי של אשתו, **מרי** ●

יש חדש תחת השמש!

שיזוף טבעי
ועור רענן עם
תכשירי השיזוף
"דליאל"

בעת השיזוף

שמן "דליאל"
קרם "דליאל"
מילק "דליאל"

לתינוקות, לילדים ולעור הרגיש לשמש

delial
baby
sun milk

לאחר השמש

קרם לפנים
מילק לגוף
(עם Collagen)
מרגיע, מרענן, מזין
ומשקם את העור

delial
maxy
braun

יעניק לעורך
צבע חום נהדר.
עם השמש
או בלעדיה!
תוך 3-4 שעות

delial BAYER דליאל

תכשירי שיזוף

רחל מרחלת על כל העולם

הגביע עבר בחתונה

בכמה חתונות אפשר לראות היום על המיזנון דג לוקוס ענק באורך שני מט־רים, מקושט בפירות־ים, כשבפיו הפעור עשרות דגים קטנים? אבל, גם לא בכל יום מחתן הקבלן המיליונר **אריה דוניץ**, מ־בעלי מלון רמאדה־קונטיננטל, את בנו **יעקי** ועוד עם כלה כמו **אסתי** לבית מכנס, בתם של **אנה** ו**אהרון מכנס** מ־אם־המושבות.

מובן שהחופה נערכה במלון רמאדה, ש־קושט במאות פרחים, ומיותר לספר שהיה זה גם יומו הגדול של אשף המלון, שהו־כיח לבעלבית שלו עד כמה דימיונו הקו־ליגרי פורה.

כי היו שם בשרים וסלטים בכל הצורות האפשריות, שלא לדבר על הכמות — ש־הספיקה למיספר אורחים כפול מהמוזמנים הרבים שהגיעו.

אלא שכל האורחים החשובים שבאו במיוחד מחו״ל, וכל החשובים שבאו במיוחד מהארץ, לא היו בראש של הזוג הצעיר, שבילו את מרבית הערב בחוג חבריהם.

החתן, יעקי, נחשב כגאון המישפחתי, אחרי שבגיל 15 וחצי סיים את לימודיו התיכוניים, ועד לשירותו הצבאי הספיק לסיים גם את לימודיו בטכניון. כשהתפז־רו מרבית האורחים, כינס יעקי את חב־ריו, ובמקום נערך טכס מייוחד־במינו. הוא שלף גביע שהיה מוסתר כל הערב, ומסר אותו אחר כבוד לאחד מהחבר׳ה. מסתבר שזהו גביע הרווקים הנודד, שהיה ברשותו של יעקי תקופה ארוכה, עד שהוא הוכיח לכולם שהוא כבר התחתן ויכול להעביר את הגביע הלאה.

אבל עם גביע או בלעדיו, הגביע האמי־תי היא אסתי, ועם כזה אוצר, תאמינו לי ששניהם על המפה.

מיקי ברקוביץ: אין חתונה!

שדי סובול ומיקי ברקוביץ
חרטה ברגע האחרון

אז זהו, ביום השלישי השבוע היתה צריכה להיערך בגן־אורנים בתל־אביב חתונת־השנה של הספורט הישראלי. **מיקי ברקוביץ׳**, אליל־הכדורסל הישראלי, עמד לשאת השבוע לאשה את חברתו מזה זמן רב, **שדי סובול** ומאז שימחת גביע אירופה לא נערכה שימחה כמו זו שהיתה צריכה להיות השבוע.

אבל, כפי שאתם כבר מבינים, לא קרה שום דבר, לא חופה, לא טבעת ולא בטיח.

פשוט, שבוע ימים לפני החתונה החליטו השניים שפשוט אין להם מה להגיד יותר זה לזה. ואם זה ככה לפני החתונה, אז נקל לתאר מה יהיה אחרי החתונה.

וכך, כשהכל כבר היה מוכן לחתונה, שימלת הכלה ב־2500 ל״י שקנתה שלי, ההזמנות לאורחים, הדירה למגורים ואפילו הרישום ברבנות, החליט מיקי ברקוביץ׳ שהוא לא מתחתן.

אילו היה מגיע למסקנה הזאת שלושה שבועות מוקדם יותר, ייתכן שהוא היה עשוי להציל קצת את שמה הטוב של נבחרת ישראל במשחקי הגביע הבינישבשתי.

אבל מיקי היה מוכן לוותר על המסע הנפלא הזה, באמריקה הדרומית ובארצות־הברית, בשביל החתונה. כשלפני חודש הציעו לו לדחות את החתונה, הוא היה מוכן לטרוף את בעל ההצעה. אלא שהזמן עושה את שלו. ועכשיו הגיע מיקי עצמו למסקנה שחתונה זה לא בשבילו. לפחות לא בשלב זה. „החלטתי שאני קצת מפחד מהעניין הזה של חתונה,״ הוא הצהיר.

אלא שסיפורים כאלה לא־כל־כך הולכים היום. מאחרי סיפור ביטול־החתונה של מיקי ושלי מסתתר עניין הרבה יותר רציני ממה שיכולים לחשוב.

אז ככה. מיקי הכיר את שלי במטוס, בדרך מלונדון לתל־אביב. שלי בת ה־23 חזרה אז מטריפ ארוך בלונדון.

אני לא יודעת בדיוק מתי זה קרה. אבל כשהוא היה כבר קרוב לחתונה, גילה פתאום מיקי משהו שהוא לא ידע על כלתו מקודם. וזה מה שגרם לו להרהר אם בכלל כדאי לו להתחתן.

מיקי עצמו אינו מוכן לגלות מילה על מה שקרה. ובצדק. זה לא מהדברים הכי נעימים, אפילו בעולם מתירני כמו זה שיש לנו היום.

רווק נוסח הודו

אני כבר לא יודעת אם להאמין לו או לא. מצד אחד הוא טוען כל הזמן שהוא מת להתחתן, ומצד שני, הוא מחליף חתי־כות כל יום כמו בימי קליפורניה העליי־זים. כי אצל **אייבי נתן** כל יום חשוב. ואם בחורה מקבלת אצלו יומיים, סימן שהיא חשובה בריבוע.

אבל מה שחשוב באמת הוא השמועה האחרונה, שהחלה משתוללת בעיר מאז ה־פרמיירה של הסרט הגן. כי אייבי הופיע לפרמיירה עם חתיכה חדשה, ולא סתם חתיכה, אלא אחת שיש לה נקודת חן בצו־רת לב על המצח, בדיוק בין העיניים, כמו לבנות המישפחות המייוחסות בהודו.

כולם היו משוכנעים, שהנה סוף־סוף מצא אייבי את בחירת לבבו, כי כידוע לכם אייבי הוא יליד הודו, ואיזה שידוך יתאים לו יותר אם לא כזה של בחורה מהבית?

כבר התחילו לספר עליהם שהם עושים יוגה ביחד, שקנו סלסלה לנחשים בשביל לחלל להם, ואפילו הכינו מיטה זוגית עם מסמרים. וכמו כל שמועה טובה, הגיעה גם זו ישר אלי, וכימעט שקניתי לזוג ה־מאושר איזו פרה קדושה בתור חיית־בית.

עד שלאחר בירור קצר התברר, שלא דו־בים ולא מסמרים. החתיכה לא היתה אלא ידידה טובה מאד של אייבי, שקוראים לה גבי, ושנקודת־החן שעל מיצחה היתה קמע, שהיה תלוי על שרשרת מתחת לתל־תלים וככה כולם חשבו שהיא הודית.

ועכשיו, אחרי ששני הידידים הכחישו את השמועה, הודיע אייבי שהוא עדיין פתוח להצעות. וכדי להוכיח לי, כעבור יומיים הוא ערך בביתו מסיבה גדולה, בדיוק כמו זו שהוא עורך כל חודש. אבל היות שבאותו ערב היה לי דבר יותר חשוב, את האור־חים אני פוגשת במילא כל יום, ואת ה־תפריט אני מכירה בעל־פה, לא יכולתי להגיע. אבל סיפרו לי שאייבי כבר היה שם עם חתיכה חדשה.

וכמו שאמרתי תמיד, לפני שאייבי יוצא לגימלאות אין צ׳אנס שהוא יתחתן. אבל עד אז, היום כמו בכל יום, אצלו כל ה־אופציות פתוחות.

אייבי נתן וה„הודית״
בזכות הפולקלור

תחרה שקופה בחיפה

אל תאמינו לזה שמספרים שחיפה נסגרה או שהוטל בה עוצר החל משקיעת החמה. כמה מהחברים הטובים ביותר שלי הם חיפאים והם מספרים לי, בגאווה לא מע־טה, שבהשוואה לחיי הלילה של חיפה חיי־הלילה של תל־אביב הם חושך.

ויש להם, לחיפאים, אפילו פיאנו בר, שאותו חנכו לא מכבר בצרמוניה גדולה. זה התחיל מזה שהקבלן החיפאי **רמי לב**, המרצה כיום עונש־מאסר במעשיהו, קנה לפני שנתיים כמה בניינים ומיגרשים ב־חיפה. בין אלה היתה גם וילה שנבנתה בראש ההר בשכונת היוקרה דניה בחיפה.

במשך שנתיים עמד הבניין ריק, ואיש לא התגורר בו, עד שהגיע למקום **אילן ברק**, מי שהיה בזמנו שומר־ראשה של **גולדה מאיר**, ומייד צץ לו רעיון בראש שזה מקום אידיאלי לפתוח בו מועדון־לי־לה. מכלא מעשיהו אישר רמי את כל חשבונות בעלי־המלאכה ששיפצו את ה־מקום, ותוך זמן קצר עמד המקום מוכן ומזומן לפתיחתו החגיגית.

על ערב־הפתיחה ניצחה, כמובן, מלכת הבוהמה החיפאית, **נעמי אדווה**. מספ־רים שהכיבוד שהוגש באותו ערב לאור־חים הסתכם בסכום של 35 אלף ל״י. ולא צריך להתפלא על כך, שכן אפשר היה לטעום באותה חגיגה מכבדי־אווז ועד קוויאר. על חשיבותו של הערב אפשר אולי ללמוד מהעובדה שהגיעה אליו אפילו מיש־לחת מתל־אביב, ובראשה המבקרת **הדה בושם** ובמאי־הקולנוע **ג׳אד נאמן**. ב־מישלחת היה גם היהלומן **חיים פיפנוב**, שהגיע עם לא פחות מארבע חתיכות צמו־דות, מה שמעיד אולי שעיסקי היהלומים אינם כיום כל־כך בשפל.

מובן שגם לחיפאים היה ייצוג הולם. היו שם כמה רבי־חובלים מהצי המיסחרי, כמו **ארנון טורין** ו**מישקה גרינברג**, וגם רבי־חובלים מצי המילחמה, שאת שמו־תיהם אינני יכולה לגלות לכם, מטעמי בי־טחון כמובן. אבל היו.

מה שאני עוד יכולה לספר לכם זה שהאופנה שהולכת היום בחיפה היא שמ־לות־תחרה שקופות שמתחתן לא לובשים שום דבר. ואם אני אומרת שום דבר, אני מתכוונת לשום דבר. מי שלא הופיעו בשמ־לות־תחרה שקופות היו שתי פצצות שענו לשמות **זאזא** ו**רלי**, ואז הסתבר שהן פשוט לא מקומיות. זאזא היא ישראלית

זאזא, רלי וזיוה
הזהב שבאופנה

החיה בציריך ועוסקת שם בתיכנון אופנה. ורלי היא בלגית מבריסל, גרפיקאית במיק־צועה, שהגיעה לארץ כדי לעבור כאן קורס מצילים.

שתיהן לבשו ביגדי־זהב נוצצים, שהם כיום המילה האחרונה באופנה באירופה, וכאשר מצב־הרוח הגיע לשיאו, בחמש לפ־נות־בוקר, הן רקדו יחד סולו. אחרי זה נגמרה המסיבה. ואז, כמו בסרט של **ז׳ול דאסן**, הלכו כולם לשפת־הים. חלקם נכ־נס לטבול במים עם הבגדים, והאחרים פשוט השתרעו על החוף ונרדמו.

אז תגידו בעצמכם: איפה יכול להת־רחש היום דבר כזה בתל־אביב?

ו' תמוז תשל"ז, 22.6.77 · שנה 41 · 60 עמודים · המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) · מספר 2077

העולם הזה

תת-אלוף
אריה בראון

שערוריית אריה בראון מסעירה שוב את צה"ל

הלבלר נשלח להשתלמות בחו"ל